

Göteborgs
Stad

Förutsättningar för budget 2024–2026

Göteborgs stad
Stadsledningskontoret

Innehåll

1.	Inledning och sammanfattning.....	8
1.1	Inledning	8
1.2	Sammanfattning	11
2.	Styrning och uppföljning i staden.....	12
2.1	Struktur för budget och uppföljning	12
2.1.1	Uppföljningsportal	13
2.1.2	Delårs- och årsrapporter	14
2.1.3	Samlingsärende inom uppföljningen.....	14
2.1.4	Fördjupade uppföljningar	14
3.	Övergripande omvärldsförutsättningar	15
3.1	Samhällsekonomisk utveckling.....	15
3.2	Demografiska förändringar	18
3.2.1	Historiskt hög befolkningstillväxt.....	18
3.2.2	Befolkningsprognos 2022–2050.....	19
3.2.3	Gynnsam åldersstruktur i Göteborg	19
3.2.4	Flykting- och arbetskraftsinvandring	19
3.2.5	Antalet födda har minskat	20
3.2.6	Bostadsbyggandet påverkas av den ekonomiska utvecklingen	20
3.3	Långsiktig kompetensförsörjning	21
3.3.1	Arbetskraften räcker inte till.....	21
3.3.2	Modell för arbetstidsförkortning i syfte att möjliggöra ett förlängt arbetsliv.....	21
3.4	Utveckling av ny teknik.....	23
3.4.1	Artificiell Intelligens	23
3.4.2	Göteborgs Stads plan för digitalisering	23
3.5	Ökade krav på kommunen inom det trygghetsskapande och brottsförebyggande området.....	24
3.5.1	Lokal lägesbild	25
3.6	Krisberedskap och civilt försvar	25
3.7	Jämlikhet och hälsa.....	27
3.8	Klimatomställning och klimatanpassning	28
3.8.1	FN:s klimatrapporering.....	28
3.8.2	Klimatpolitiska rådets rapport.....	28

3.8.3	Stora utmaningar för arbetet med klimatanpassning i staden	28
3.8.4	Omställningsrisker inom klimat- och energiområdet	28
3.8.5	Omställningsrisker i ett lokalt perspektiv.....	29
4.	Ekonomiska förutsättningar	30
4.1	Stadens ekonomiska läge	30
4.1.1	Koncernen	31
4.1.2	Kommunen	32
4.1.3	Stadshuskoncernen.....	33
4.2	Ekonomistyrningsprinciper	35
4.2.1	Riktlinjer för god ekonomisk hushållning	35
4.2.2	Resultatutjämningsreserv	40
4.2.3	Regelverk för eget kapital i nämnder	41
4.2.4	Investeringsstyrning.....	42
4.2.5	Långsiktigt hållbart finansiellt ramverk för Stadshuskoncernen.....	44
4.2.6	Genomlysning och förslag till förändringar av bolagens kapitalstruktur.....	44
4.3	Viktiga faktorer med påverkan på stadens intäkter och kostnader.....	45
4.3.1	Utveckling skatteintäkter och statsbidrag.....	45
4.3.2	Lön- och prisutveckling.....	49
4.3.3	Befolkningsförändringar	51
4.3.4	Kostnader för försörjningsstöd.....	52
4.3.5	Utdelning och kapitaltillskott från Stadshuskoncernen	53
4.3.6	Jämställda löner och arbete med lönestrukturella skillnader	58
4.3.7	Personalförmåner	59
4.3.8	Stadens interna räntor	60
4.3.9	Kostnader för interna tjänster	61
4.3.10	Resursfördelningsmodell Socialnämnder	66
4.3.11	Fördelning av statlig ersättning för etableringsinsatser och introduktion för nyanlända personer.....	67
4.3.12	Ersättning enligt LOV.....	68
4.3.13	Tilldelning för utbyggnad av bostad med särskild service (BmSS).....	69

4.3.14	Hanteringsordning taxor och avgifter.....	70
4.3.15	VA- och avfallstaxor 2024-2026.....	71
4.4	Investeringar	74
4.4.1	Koncern	74
4.4.2	Nämnder - sammanfattning	76
4.4.3	Exploateringsvolymerna.....	80
4.4.4	Kommunens investerings- och exploateringsverksamhet utifrån god ekonomisk hushållning.....	86
4.4.5	Drift och kapitalkostnadskonsekvenser av nämndernas investeringar.....	90
4.4.6	Bolag.....	98
4.5	Skuldutveckling och finansiella risker	103
4.5.1	Stadens skuldutveckling	103
4.5.2	Finansiella risker och kreditvärdighet	108
5.	Förslag om förändrad lagstiftning och andra förändringar	112
5.1	Propositioner med ekonomisk påverkan.....	112
5.1.1	Vårbudget 2023	112
5.1.2	Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete	113
5.1.3	En ny lag om viktigt meddelande till allmänheten ...	114
5.1.4	Nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare	114
5.2	Övriga propositioner som påverkar stadens verksamhet.....	115
5.2.1	Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott..	115
5.2.2	Skärpta straff för brott i kriminella nätverk	116
5.2.3	Vissa frågor om hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap	117
5.2.4	En sänkt åldersgräns för öppna insatser till barn utan vårdnadshavarens samtycke	117
5.2.5	En ny lag om ordningsvakter	118
5.2.6	Några ändringar som rör gymnasieskolans nationella program och ämnen.....	118
5.3	Övriga planerade propositioner	119
5.3.1	Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner	119
5.3.2	Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende	120

5.3.3	Bättre anpassad undervisningstid i grundskolan....	121
5.3.4	Utökad rätt för elever i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan att läsa nationella minoritetsspråk	121
5.3.5	Elever i flera skolformer ska lättare få läsa i snabbare takt och på en högre nivå	121
5.4	Övriga förändringar	123
5.4.1	En förbättrad förpackningsinsamling, nya roller för kommuner och producenter	123
5.4.2	Allmänna bestämmelser (AB) – avtalsförändringar inom lön och arbetsrätt	124
6.	Beslut av KF/KS	125
6.1	Fattade beslut	125
6.1.1	Uppdrag från kommunfullmäktige till utbildningsnämnden att utreda förutsättningarna för att starta en yrkesdansarutbildning vid Svenska Balettskolan.....	125
6.1.2	Målsättning för trygghetsboende.....	125
6.1.3	Arbetet mot våld i nära relationer/hedersvåld.....	127
6.1.4	Uppdrag att ta fram en konkret plan för att uppnå ett maximalt antal medarbetare för stadens chefer	127
6.1.5	Huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet	128
6.2	Program och planer.....	129
6.2.1	Plan mot våld i nära relationer	129
6.2.2	Näringslivsstrategiska programmet	129
6.2.3	Program för destinationsutvecklingen	130
6.2.4	Handlingsplan för att motverka nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen 2023-2026.....	130
6.2.5	Idrottspolitiskt program.....	131
6.2.6	Klimatanpassningsplan	131
6.2.7	Handlingsplan för att inga områden ska vara utsatta 2025/2035	131
6.2.8	Plan mot tystnadskultur	132
6.2.9	Plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2024-2027	132
6.2.10	Kompetensförsörjningsplan för Göteborgs Stad.....	132

7.	Formaliafrågor	134
7.1	Beslut som ska tas i samband med budgeten enligt kommunallagen och kommunfullmäktiges tidigare beslut.....	134
7.1.1	Förslag till beslutspunkter enligt kommunallagen ..	134
7.1.2	Förslag till beslutspunkter som en konsekvens av tidigare fullmäktigebeslut	135
7.2	Beslut som bör/kan tas i samband med budgetbeslutet.....	137
7.2.1	Fastställande av kommunstyrelsens befogenheter och ansvar	138
7.2.2	Fastställande av utdelning från Stadshus AB.....	138
7.2.3	Fastställande av internränta.....	138
7.2.4	Fastställande av indexkompensation	138
7.2.5	Fastställande av resursfördelningsmodell avseende socialnämnderna.....	139
7.2.6	Reglering av överskott och underskott för specificerade ekonomiska ramar för stadsbyggnadsnämnden och överförmyndarnämnden	139
7.2.7	Fastställande av ekonomisk ram avseende kostnader för digital utveckling och förvaltning hos nämnderna för demokrati- och medborgarservice, inköp och upphandling samt intraservice	139
7.2.8	Fastställande av värdet för personalförmåner	140
7.2.9	Finansiella mål och verksamhetsmål av betydelse för god ekonomisk hushållning	140
7.3	Frågor som i övrigt bör/kan framgå av fullmäktiges budgetbeslut	141
7.3.1	Privata utförare.....	141
8.	Beräkningsunderlag.....	142
8.1	Beräkningsförutsättningar.....	142
8.2	Kommuncentrala kostnader och intäkter	142
8.2.1	Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	142
8.2.2	Övriga kommuncentrala intäkter.....	145
8.2.3	Kommuncentrala kostnader	148
8.3	Nämnder	164
8.3.1	Förutsättningar per nämnd (drift och investering) ..	164
8.3.2	Ekonomiska ramar särskilda budgetposter	204
8.4	Bolag.....	206

8.4.1	Bolagens ekonomiska utveckling	206
8.4.2	Koncernledningsarvode Stadshus	208
8.4.3	Gothenburg European Office (GEO)	209
8.4.4	Förutsättningar per bolag	209
8.4.5	Stadshuskoncernens proformabudget.....	232
8.4.6	Lånetak per bolag	233
	Bilagor	235

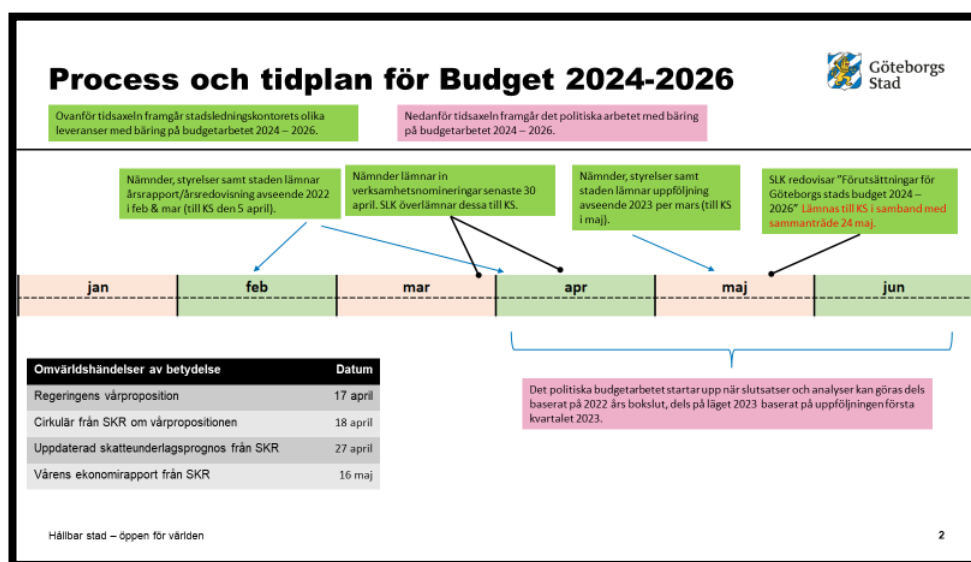
1. Inledning och sammanfattning

1.1 Inledning

Göteborgs Stads budget är det övergripande och överordnande styrdokumentet för stadens nämnder och styrelser. Budgetens roll är att inom de ekonomiska ramarna och gällande lagstiftning ge svar på de utmaningar staden står inför, ge inriktning och ge goda förutsättningar för den verksamhet som bedrivs.

Sedan budget 2020 beslutar kommunfullmäktige (KF) om budget för nästkommande år i november. Sveriges kommuner och regioners (SKR:s) skatteprognos per augusti utgör underlag för budgeten.

Med utgångspunkt från den beslutade budgetprocessen, har stadsledningskontoret i år tagit fram en arbetsplan för våren enligt nedan.

Enligt arbetsplanen ovan levererar nu stadsledningskontoret det grundläggande underlaget med förutsättningar för det politiska budgetarbetet avseende budget 2024-2026. En komplettering till underlaget kommer ske under augusti med en uppdatering av ny skatteprognos från SKR samt ny prognos för pensionskostnader.

Enligt kommunallagens bestämmelser ska förslag till budget lämnas av kommunstyrelsen (KS) senast under oktober månad och beslut fattas av KF under november månad. Om särskilda skäl förekommer och budgeten inte antas måste beslut ändå fattas om skattesats. Om särskilda skäl åberopas måste ett beslut istället tas under december månad.

Nuvarande plan för politiska sammanträden

- Inplanerade budgetdagar med KF 9 november (10 november reserv)
- Inplanerade beslutssammanträden för KS 18 och 25 oktober

Stadsledningskontorets underlag syftar till att ge de politiska partierna förutsättningar för att forma sina förslag och därmed möjliggöra ett budgetbeslut i november månad. Underlaget beskriver ett utgångsläge för budgetarbetet, så långt stadsledningskontoret kan överblicka.

Det krävs en tillkommande politisk bearbetning och prioritering för att åstadkomma slutliga förslag till budget för 2024 - 2026.

Även andra underlag såsom till exempel årsredovisning, uppföljningsrapporter för såväl staden samlat som för respektive nämnd/bolagsstyrelse utgör relevanta underlag för budgetarbetet.

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut om riktlinjer för styrning uppföljning och kontroll ska stadens nämnder senast under februari månad inleda ett arbete med att upprätta ett underlag till en verksamhetsnominering, med utgångspunkt ifrån innevarande års nämndbudget. Denna verksamhetsnominering ska beslutas i mars månad. Dessa nomineringar har överlämnats till det politiska budgetarbetet men biläggs också till detta underlag med kommentarer från stadsledningskontoret.

Underlaget består av följande delar:

Kapitel 1 innehåller inledning och en sammanfattning.

Kapitel 2 innehåller information kring frågor kopplade till stadens styrning.

Kapitel 3 beskriver områden som långsiktigt kommer att påverka stadens förutsättningar. Syftet är att skapa ökade förutsättningar för att förstå stadens utmaningar på längre sikt. Kapitlet inleds med en beskrivning av den samhällsekonomiska utvecklingen.

Kapitel 4 redovisar de ekonomiska förutsättningarna för staden på ett övergripande plan. Här lämnas bedömningar avseende den ekonomiska utvecklingen och beskrivning av ekonomistyrningsprinciper för staden. Antaganden som stadsledningskontoret gjort avseende befolkningsförändringarnas påverkan på berörda nämnders förutsättningar beskrivs också. Därutöver redogörs för de framställningar som berörda nämnder gjort avseende kommande investeringsvolymmer samt bolagens investeringsplanering.

Kapitel 5 innehåller såväl beslutade, som eventuella, nationella förändringar som kan komma att påverka Göteborgs Stads verksamhet och budget. En del av förändringarna beräknas träda i kraft redan 2024, medan andra redovisas i kapitlet för att de bedöms viktiga att följa utvecklingen av.

Kapitel 6 beskriver de beslut som kommunstyrelsen och kommunfullmäktige fattat samt pågående ärenden/kommande beslut där frågor, av främst ekonomisk karaktär, hänskjutits till att avgöras i budgetarbetet. Här hänvisas till när respektive beslutsorgan tagit beslut i frågan med datum och beslutsparagraf. Detta för att underlätta för läsaren att ta del av de aktuella handlingar som låg till grund för beslutet.

Kapitel 7 redovisar de formaliafrågor som kommunfullmäktiges slutliga budgetbeslut behöver innehålla samt stadsledningskontorets förslag på vad som i övrigt bör övervägas att tas med i samband med kommunfullmäktiges budgetbeslut.

Kapitel 8 redovisar förutsättningar för respektive nämnd och bolag. För nämnderna lämnas de beräkningstekniska förutsättningarna utifrån kommunfullmäktiges budgetbeslut i november 2022, dvs nu gällande budget. Där det finns tydliga underlag och förutsättningar har dessa uppdaterats med nya bedömningar avseende 2024-2026.

Till underlaget följer också elva bilagor:

- Verksamhetsnominering 2024
- Nämndernas investeringsnomineringar
- Bolagens investeringsplaner 2024-2033
- Bilaga taxor och avgifter
- PM strategisk infrastruktur för Göteborg 2023
- Bilaga kostnad per kund bastjänster och digital infrastruktur
- Årlig analys av digital utveckling och förvaltning
- Bilaga – Förutsättningar för Stadshuskoncernens finansiella samordning
- Planer och program
- Översikt beskrivning av förutsättningar och lösningsidéer för subvention av periodbiljetter
- Arbetskraften räcker inte till - Kompetensförsörjningsprognos Göteborgs Stad 2023-2032

1.2 Sammanfattning

De senaste årens händelser i omvärlden har skapat en kedja av effekter som lett fram till höga priser och höjda räntor. Konsumtionen avtar och vi kommer se en minskad investeringstakt i samhället. Lågkonjunktur står för dörren och redan i år har kommunen mycket sämre ekonomiska förutsättningar när skatteunderlaget minskar realt. Även kommunens bolag står inför utmaningar vilket innebär lägre resultatnivåer.

De långsiktiga utmaningarna för kommunen finns allt jämnt kvar. Utvecklingen i demografin, där andelen i arbetsför ålder inte ökar så mycket som de äldre och yngre leder till svårigheter att finansiera välfärden. Det skapar dessutom väldigt stora utmaningar att kompetensförsörja våra verksamheter. Förhoppningar om en kortvarig och inte allt för djup lågkonjunktur som leder till bättre ekonomiska förutsättningar måste därför ställas mot de långsiktiga utmaningarna. Behovet av strategiska val för verksamhetens omfattning och finansiering blir nödvändig.

Sammantaget kan konstateras att det är ett problematiskt ekonomiskt läge för koncernen och att utsikterna för 2024 är fortsatt dystra. Bortom 2024 får prognoserna betraktas som osäkra. Flera bedömare räknar med att inflationen successivt kommer falla tillbaka under 2024 och att riksbankerna då återigen kommer kunna inleda en serie av räntesänkningar vilket skulle kunna ge upphov till bättre förutsättningar år 2025. Dessa antagande behöver värderas med stor försiktighet.

2. Styrning och uppföljning i staden

Kapitlet innehåller information kring strukturen för stadens styrning och uppföljning.

2.1 Struktur för budget och uppföljning

Stadens uppföljningsprocess ska tillgodose kommunstyrelsen och kommunfullmäktiges behov av relevant och väsentlig information samt en uppföljning av KF fastställda budget. Stadsledningskontoret har nedan beskrivna grundmodell för uppföljningen. Strukturen ska förenkla och förtydliga uppföljningen till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige med fokus på grunduppdraget. Uppföljningsprocessen är även ett verktyg i arbetet med att säkerställa kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Strukturen bygger på tre grundprinciper:

- Tillitsfullt med förutsättningar att agera tidigt: Verkställandet och uppföljning bör hanteras på en nivå som har stor rådighet över frågan och ska stimulera till att lämna tidiga styrsignaler.
- Relevant styrinformation för olika nivåer: Uppföljningen ska vara till nytta för den enskilda nämnden och styrelsen, samtidigt som den ska ge kommunstyrelsen och kommunfullmäktige relevant och väsentlig information.
- Hållbart över tid: Oavsett politisk sammansättning och organisering av stadens verksamheter. Långsiktighet och uthållighet i uppföljning ger ökad förutsättning för styrning.

Stadsledningskontoret utvärderar och utvecklar löpande grundmodellen för uppföljningsprocessen utifrån hur väl den bedöms fungera och hur väl den fångar rätt styrinformation för de olika nivåerna i organisation. Kopplat till den budget som beslutades i december 2022 avser/planerar stadsledningskontoret att bredda perspektivet i uppföljningen av budgeten.

Program och planer pekar ut riktning och önskad förflyttning på längre eller kortare sikt genom målsättningar, strategier och åtgärder. Förslag till program och planer kommer till kommunfullmäktige för beslut löpande. Utöver befintliga finns ett antal planer och program som planeras att tas upp i kommunfullmäktige för beslut under 2023. Dessa beskrivs i kapitel 6.

Stadsledningskontoret bedömer att det finns möjligheter att bredda perspektivet i uppföljningen då merparten av budgetmålen står i nära relation till de antagna program och planer som kommunfullmäktige beslutat om. De globala målen med dess undermål samt nationella och regionala mål kan också i förekommande fall kopplas till budgetmålen för att ge en röd tråd och sammanvägd styrning inom målområdet. En process där exempelvis ovan beskrivna mål samt program och planer vägs in i bedömning av måluppfyllelse kan gynna helhetssyn och öka

fokuset på respektive målområde. Det ger även nämnder och styrelser möjlighet till ett helhetsgrepp inom sina verksamhetsområden.

Stadsledningskontoret bedömer att uppföljning kan ske på tre nivåer utifrån ovanstående beskrivning kopplat till KF's budgetmålen. De ansvariga nämndernas och styrelsernas uppföljning, de huvudansvarigas analyser av det sammanvägda arbetet och stadsledningskontorets analys och bedömning.

Stadsledningskontoret vill i sammanhanget betona att ett breddat perspektiv i uppföljningen samtidigt måste vägas mot nyttan och den arbetsinsats den medför. Uppföljningen av ansvariga och huvudansvariga nämnder och styrelser måste utgå från respektive nämnds/bolags grunduppdrag och hållas på en rimlig nivå.

Av kommunfullmäktiges budget framgår att åtgärder ska vidtas för att begränsa nya och utvidgade uppgifter som medför administrativt arbete.

Stadsledningskontoret beskriver i redovisningen av uppdraget att minska administrationen inom flertalet verksamheter, exempelvis kommunikation (kommunfullmäktige 2023-02-23 §29) möjliga vägar och inriktningar framåt för ett effektiviseringsarbete i syfte att minska administrationen. Det handlar bland annat om att effektivisera uppföljningsprocesser utifrån kvalitet, nytta och rådighet i syfte att minska administrationen. Vidare behöver staden hitta en rimlig nivå och rätt form på uppföljningar, utvärderingar och kontroll som genomförs vid lämpliga tillfällen. Det handlar också om att beakta om det finns andra effektivare former för uppföljning än genom dokumentation. Stadsledningskontoret bedömer i ärendet att det kan finnas skäl att överväga ett politiskt ställningstagande kring de möjliga inriktningarna.

Uppföljningen till KS/KF görs enligt nedanstående struktur 2.1.1–2.1.4.

2.1.1 Uppföljningsportal

Portalen är en del i Göteborgs Stads uppföljningsstruktur och är en webbportal som man kommer åt via stadens intranät. Syftet med portalen är att ge en överblick av den löpande uppföljningen, samt öka tillgängligheten och möjligheten att över tid få kunskap om staden och vår verksamhet för boende, besökare och näringsliv.

Uppföljningsportalen vänder sig i första hand till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Portalen är uppdelad i fyra olika områden;

Rapporter: Här når du rapporter som handlar om uppföljning och som behandlats i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Utveckling av måluppfyllelse: Här redovisas de mål som fastställts i kommunfullmäktiges budget för 2022

Utveckling av verksamheten: Här finns indikatorer som visar hur kommunens verksamheter utvecklats över tid. Uppföljningen visar kommunens obligatoriska verksamheter och några så kallade frivilliga. Här redovisas även månatliga utfall av några nyckeltal inom ekonomi och personal.

Uppdrag: Här kan man ta del av förvaltningars och bolags lägesrapportering om hur det går med genomförandet av de uppdrag som kommunfullmäktige och kommunstyrelsen gett till nämnder och styrelser.

2.1.2 Delårs- och årsrapporter

Stadsledningskontoret lämnar delårsrapporter per mars, augusti samt en årsredovisning med kompletterande uppföljning december för helår.

Rapporterna innehåller väsentlig styrinformation som övergripande utveckling och analys av verksamhet, personal och ekonomi samt lagstadgade uppgifter. I rapporterna informeras även om eventuella frågor av uppsiktskaraktär.

I rapporterna hanteras även uppföljningen av KF:s mål som finns i den beslutade budgeten för året.

I samband med delårsrapport augusti och årsredovisning/kompletterande uppföljning december redovisas de av nämnderna/styrelserna fullgjorda uppdrag från KF, som är av verkställighets karaktär, och som stadsledningskontoret inte bedömer behöver återredovisas till KS/KF på annat sätt än i sammanställd lista med korta kommentarer. Detta i ett led att minska administrationen samt att ha en tillitsbaserad uppföljning där nämnder och styrelser får ta ansvar för uppdrag som ligger inom deras grunduppdrag.

2.1.3 Samlingsärende inom uppföljningen

Dessa rapporter redovisar i första hand återrapportering av uppdrag från KS/KF till nämnder och styrelser som ska förklaras fullgjorda alternativt delredovisas.

Uppdrag som redovisas i samlingsärenden har bedömts, av stadsledningskontoret, inte behöva gå upp som egna ärenden. Dessa uppdrag kan, genom en kort sammanfattning av uppdraget och resultat, sammanställas tillsammans med andra uppdrag till ett gemensamt ärende.

Samlingsärenden kan även innehålla uppföljning av styrande dokument, som exempelvis program och planer.

2.1.4 Fördjupade uppföljningar

Fördjupade uppföljning hanterar fördjupade analyser och resonemang kring strategiskt viktiga frågor och områden, med fokus på uppföljning. Dessa tas fram och överlämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige vid behov.

3. Övergripande omvärldsförutsättningar

Kapitlet beskriver frågor som långsiktigt kommer att påverka staden. Syftet är i huvudsak att skapa ökade förutsättningar för att förstå stadens utmaningar på längre sikt.

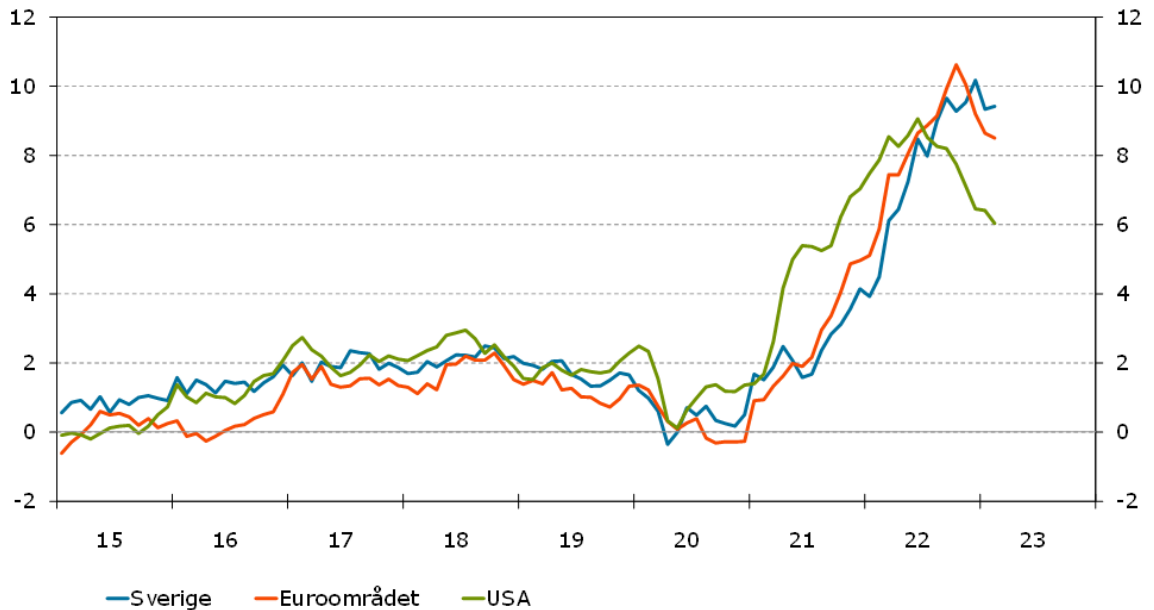
Förändringar inom ett antal övergripande områden så som globalisering, demografi, klimat, teknik och värderingar får stor påverkan på såväl Sverige som övriga världen. De är ofta svåra att påverka lokalt och regionalt och konsekvenserna av dem kan se olika ut i olika delar av Sverige. Stadsledningskontoret har identifierat ett antal områden som har och kommer att få stor påverkan på Göteborg. Den samhällsekonomiska utvecklingen och demografiska förändringar är områden som kan få stor påverkan på bland annat välfärden och den framtida kompetensförsörjningen.

3.1 Samhällsekonomisk utveckling

Efter att ha varit inne i en period av återhämtning efter pandemin har det ekonomiska klimatet försämrats i snabb takt. Den höga inflationen och centralbankernas snabba omläggning av penningpolitiken har präglat utvecklingen av både den internationella och den svenska ekonomin under det senaste året. Den ryska invasionen av Ukraina innebar en utbudschock och drev upp flera råvarupriser inklusive priset på energi. Men redan innan invasionen hade inflationen börjat stiga beroende på bland annat den expansiva ekonomiska politiken under pandemin, ett uppdämt konsumtionsbehov och olika typer av utbudsstörningar.

På flera håll har finanspolitiska åtgärder lanserats, exempelvis för att skona hushåll och företag från höga el- och drivmedelspriser. Finanspolitiken går dock en balansgång, om den blir för expansiv kan den tvinga centralbankerna till ännu större räntehöjningar. Till skillnad från tidigare perioder av försvagad konjunktur kan den ekonomiska politiken därmed inte inriktas mot att motverka konjunkturedgången. Det är således helt avgörande att i första hand få ner inflationen.

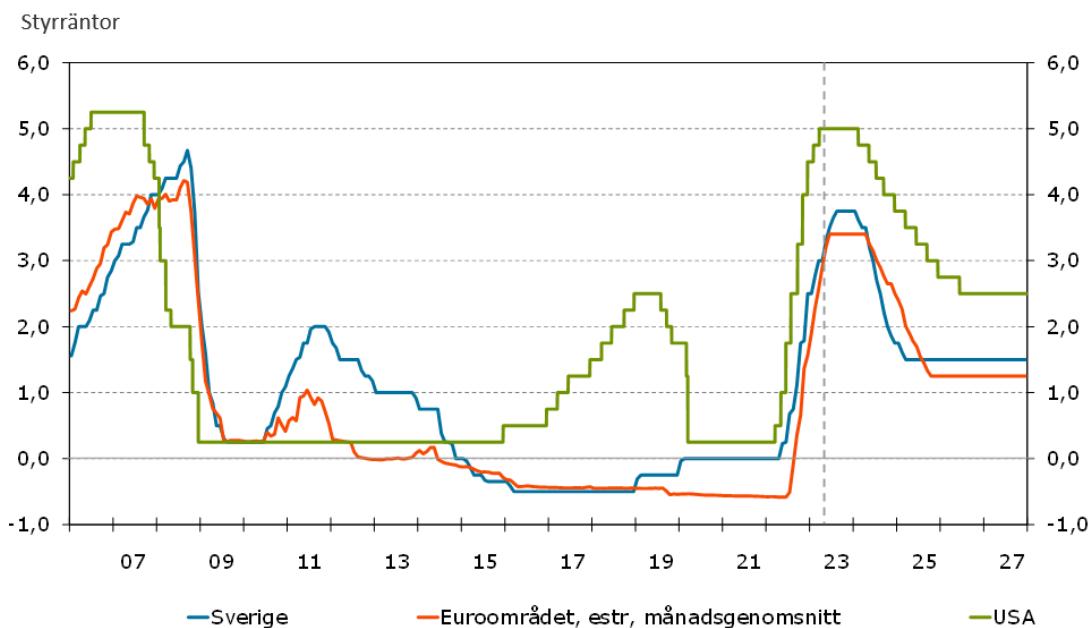
Konsumentpriser, årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källa: konjunkturinstitutet

Eftersom inflationen har varit fortsatt hög under inledningen av 2023 bedömer konjunkturinstitutet att Riksbanken kommer att fortsätta på den inslagna vägen med räntehöjningar. I juli bedömer Konjunkturinstitutet att Riksbankens höjningscykeln kommer vara över och att räntan då ligger på 3,75 procent.

Samtidigt konstaterar konjunkturinstitutet att många av de bakomliggande faktorerna till den höga inflationen nu är på väg att ändras. Bland annat har de internationella priserna på frakttjänster, energi och jordbruksprodukter minskat från tidigare pristoppar. Inflationen förväntas därför falla tillbaka framöver. Exklusive energi bedöms dock inflationen förbli hög under hela 2023. Konjunkturinstitutet prognostiserar med att det dröjer till det andra kvartalet 2024 innan inflationen kommer ner till 2 procent.

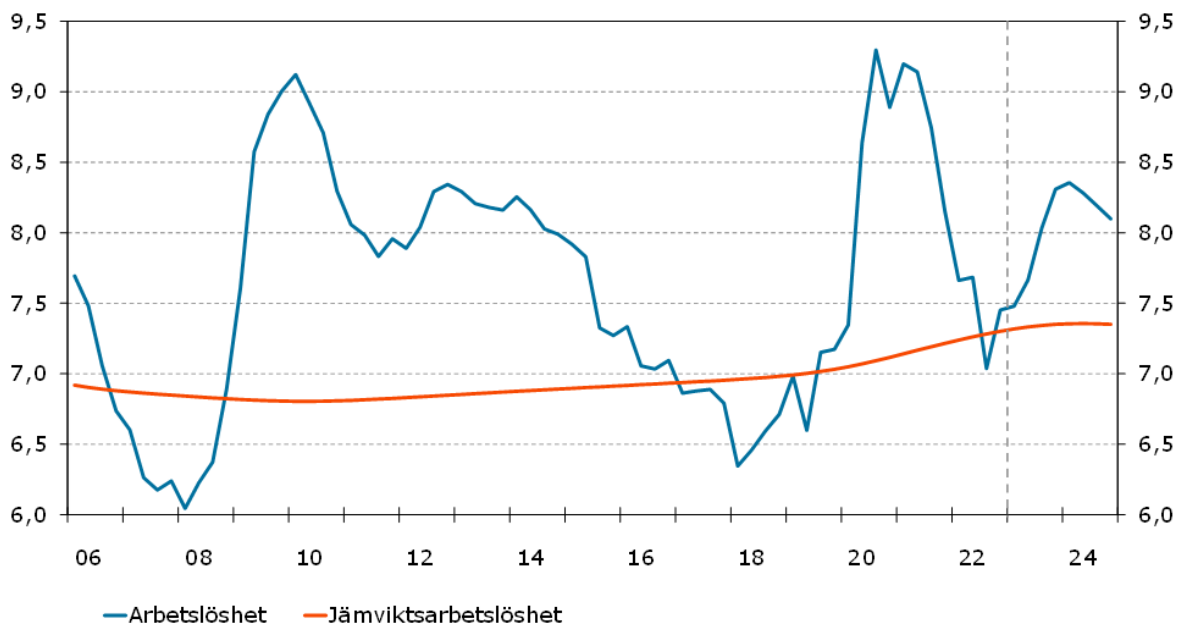
Källa: konjunkturinstitutet

Konjunkturinstitutet bedömer i sin konjunkturrapport per mars att den svenska ekonomin går in i en lågkonjunktur år 2023. Både hushåll och företag pressas av den höga inflationen och det allt högre ränteläget. Hushållens reala disponibla inkomster minskar i år och hushållen drar därför markant ner på konsumtionen. Dessutom påverkas exportsektorn av en vikande konjunktur i omvärlden.

Arbetsmarknaden håller ännu så länge emot konjunkturavmattningen och det finns, enligt konjunkturinstitutet inga tydliga tecken på en snabb omsvängning.

Konjunkturinstitutet bedömer dock att den svaga realekonomiska utvecklingen innebär att sysselsättningen börjar vända nedåt från och med det andra kvartalet i år och att arbetslösheten stiger till 8,2 procent 2024. När BNP-tillväxten gradvis tar fart vänder arbetslösheten nedåt med viss eftersläpning. Konjunkturinstitutet bedömer dock att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden normaliseras först 2026.

Arbetslöshet

Källa: konjunkturinstitutet

Det försämrade ekonomiska klimatet får stor påverkan på hela samhällsekonomin, inklusive kommuner och regioner. Det kommunala skatteunderlaget bedöms visserligen stiga i normal takt i nominella tal under kommande år, men de kraftiga kostnadsökningarna urholkar värdet av skatteintäkterna.

3.2 Demografiska förändringar

3.2.1 Historiskt hög befolkningstillväxt

2022 växte Göteborg med 9 292 invånare, vilket är den största befolkningstillväxten sedan 1947. Den stora folkökningen innebar att stadens befolkning vid årsskiftet uppgick till 596 841 personer. De senaste tio åren har ur ett demografiskt perspektiv varit turbulenta med stora förändringar i flyttströmmarna till och från Göteborg. Flyktingkrisen och pandemin påverkade utvecklingen och inte minst 2022 innebar stora förändringar jämfört med de tidigare åren.

Under 2022 ökade invandringen till samma nivå som under flyktingkrisen, men flyktinginvandringen låg kvar på samma låga nivå som under pandemin. Allt tyder på att det i första hand är arbetskraftsinvandringen som har ökat. När det gäller inrikes flyttningar så fortsatte inflyttningen att öka samtidigt som utflyttningen minskade till nivåerna innan pandemin. Sammantaget gav alla flyttströmmar ett tillskott på 6 112 personer till befolkningstillväxten.

Födelseöverskottet, det vill säga födda minus döda, bidrog med 2 681 personer till befolkningstillväxten. Det är betydligt lägre än de senaste åren och det beror helt

och hållet på att antalet födda minskade med 700. Det är samma procentuella minskning som landet i helhet.

3.2.2 Befolkningsprognos 2022–2050

Vid ett antagande där utvecklingen att fler personer vill bo och verka i Göteborg håller i sig kommer stadens befolkning att fortsätta växa i snabb takt. Under 2023 förväntas befolkningen öka med 7 000 personer, därefter antas befolkningstillväxten minska innan den åter tar fart år 2027. År 2050 förväntas stadens folkmängd vara 779 700, vilket innebär en genomsnittlig årlig folkökning på 6 500 personer. På lång sikt kommer alla åldersgrupper att växa. I ett lite kortare perspektiv antas dock barn i förskole- och grundskoleåldern tillfälligt minska till följd av den sjunkande fruktsamheten. Antalet barn i förskoleåldrarna kommer att minska något de närmaste åren medan antalet barn i åldrarna 6 till 15 år påverkas några år senare. De arbetsföra åldrarna och gruppen 65 år och äldre ökar under hela prognosperioden. Den relativt största ökningen står de äldre för och fram till 2050 fördubblas antalet som är 85 år och äldre. Denna grupp kommer börja öka i snabb takt de närmaste åren. Nedan beskrivs några områden vars utveckling kan påverka prognosen.

3.2.3 Gynnsam åldersstruktur i Göteborg

Sett till hur försörjningskvoten ser ut idag och hur den förväntas utvecklas framöver så har Göteborg en gynnsam åldersstruktur jämfört med många andra kommuner. Försörjningskvoten är ett mått som speglar förhållandet mellan den ekonomiskt aktiva befolkningen och befolkningen som inte är ekonomiskt aktiv. I den *demografiska* försörjningskvoten jämförs antalet i åldern 20–64 år med antalet som är 0-19 år och 65 år eller äldre. Hänsyn tas bara till ålder och inte till om befolkningen de facto är ekonomiskt aktiv eller inte.

Den demografiska försörjningskvoten ligger idag på 77 för Sverige som helhet, vilket innebär att på 100 personer i åldrarna där flest förvärvsarbetar, 20–64 år, finns det 77 personer som är yngre eller äldre. Denna nivå antas öka till 83 per 100 i yrkesaktiv ålder år 2050. Göteborg har en större andel personer i de yrkesverksamma åldrarna och försörjningskvoten är därmed lägre. Idag är försörjningskvoten 59 och enligt befolkningsprognosen förväntas den öka till 63 fram till år 2050.

3.2.4 Flykting- och arbetskraftsinvandring

Redan åren innan pandemin minskade flyktinginvandringen medan arbetskraftsinvandringen ökade. Migrationsverket har i sin senaste prognos räknat med en fortsatt låg flyktinginvandring de närmaste åren om man inte räknar med den ukrainska invandringen. Hur arbetskraftsinvandringen utvecklas beror på hur den ekonomiska konjunkturen påverkar efterfrågan på arbetskraft i Göteborg.

EU:s massflyktsdirektiv möjliggör för ukrainska medborgare att fritt resa in i Sverige. Osäkerheten är stor om hur länge kriget kommer att pågå, hur många fler som kommer att fly landet och hur många som kommer till Sverige. På kort sikt kommer ukrainska medborgare inte att folkbokföras. Det betyder att de inte

kommer att ingå i stadens officiella folkmängd och därmed inte heller i befolkningsprognosen. På lite längre sikt är det dock möjligt att ukrainska medborgare ansöker om permanent uppehållstillstånd och då kommer in i stadens officiella folkmängd. I prognosen har det på grund av den stora osäkerheten inte gjorts några särskilda antaganden om flyktingarna från Ukraina.

3.2.5 Antalet födda har minskat

Förändringar av antal födda påverkar snabbt förskolan och bara några år senare även grundskolan. Förändringar av fruktsamheten, det vill säga benägenheten att skaffa barn, spelar en stor roll för hur många barn som föds. Sedan 2011 har fruktsamheten minskat i Göteborg och landet som helhet. Särskilt stor var minskningen 2022 då antalet födda minskade med 11 procent. Historisk sett har förändringar i fruktsamheten förklarats av det ekonomiska läget, förändringar i socialpolitiken eller jämställdheten. Inga av dessa variabler kan förklara den långa nedgången sedan 2011. Det finns en osäkerhet om nedgången är en tillfällig förändring, som innebär att barnafödandet skjuts upp, eller om det är en bestående attitydförändring till att skaffa barn. Den demografiska forskningen står handfallen inför utvecklingen och menar att det är svårare än någonsin tidigare att göra prognoser över barnafödandet.

Hur fruktsamheten utvecklas är i stadens prognos kopplat till SCB:s prognos för utvecklingen i riket. SCB har sedan 2011 med enstaka undantag antagit att fruktsamheten skulle stiga eller vara oförändrad. Det har inneburit att stadens prognoser har överskattat antalet födda och att antalet barn minskat i varje ny prognos som gjorts.

Den allmänna osäkerheten om hur fruktsamheten utvecklas innebär att det är svårt att bedöma hur långt ner fruktsamheten kan sjunka och när vändpunkten kommer. Om nedgången beror på ett uppskjutet barnafödande kan antalet födda inom bara några år komma att öka i snabb takt. Om det beror på en förändrad inställning till att skaffa barn kan antalet födda komma att ligga kvar på en lägre nivå.

3.2.6 Bostadsbyggandet påverkas av den ekonomiska utvecklingen

Bostadsbyggandets omfattning påverkar förutsättningarna att flytta till eller bo kvar i staden. Befolkningsutvecklingen i olika delar av staden påverkas direkt av när enskilda byggprojekt blir genomförda.

De senaste åren har bostadsbyggandet i Göteborg legat på en hög nivå. Under 2022 byggdes närmare 6 000 bostäder och de senaste fyra åren har 20 000 bostäder färdigställts. Osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen, högre räntor och byggkostnader innebär en ökad osäkerhet om byggtakten de närmaste åren. De projekt som förväntas stå klara under 2023 är redan i full gång. Frågan är om den del av de projekt som ännu inte startat kommer att genomföras eller skjutas på framtiden.

3.3 Långsiktig kompetensförsörjning

Bristen på arbetskraft är en av de största utmaningarna för såväl kommuner, regioner som hela näringslivet. Utmaningen finns inte bara i Sverige. Att få tag på rätt kompetens är enligt 3 000 europeiska och asiatiska ledare den största strategiska utmaningen för företag och organisationer på både kort och lång sikt. Detta trots den ekonomiska osäkerhet många känner för närvarande.

Även Göteborgs Stad ser redan att många tjänster blir allt svårare att rekrytera till. Enligt Göteborgs Stads kompetensförsörjningsprognos 2022–2032, kommer stadens förvaltningars samlade behov av rekryteringar inom de närmaste tio åren att uppgå till närmare 40 000 personer. Prognosen har beräknats utifrån att cirka 8 000 medarbetare kommer att gå i pension under perioden. Den genomsnittliga personalomsättningen de senaste tre åren har inneburit att cirka 27 000 medarbetare valt extern avgång. Därtill kommer den demografiska utvecklingen med en ökad äldre befolkning att innebära ytterligare behov av personal med cirka 4 000. Det är framför allt inom stadens största yrkesgrupper lärare, undersköterska, barnskötare och stödassistent som behovet av personal kommer att öka enligt stadsledningskontorets prognoser.

3.3.1 Arbetskraften räcker inte till

Trots att Göteborg utifrån demografi och attraktivitet har bättre förutsättningar än vad många andra kommuner har, kommer tillgången på personer med utbildning att antingen minska eller åtminstone inte öka i samma takt som tidigare.

Det är en utmaning att Göteborgs Stads rekryteringsbehov kommer att öka men den stora utmaningen handlar om att arbetskraften inte räcker till. Förväntningar på fortsatt höjd kvalitet i välfärden kommer inte att vara möjliga att infria enbart genom att öka antalet anställda. Det kommer i stället att behöva ske med hjälp av nya former av samarbeten och förändrade arbetsätt som är anpassade till ny teknik. Göteborgs Stad kommer att behöva se över och värdera vilken typ av verksamhet som är möjlig att genomföra utifrån de personella resurser som finns att tillgå. När arbetskraften minskar totalt kommer det att krävas andra mindre personalkrävande lösningar. Den offentliga sektorn står inför utmaningar där färre personal kommer att behöva utföra mer.

3.3.2 Modell för arbetstidsförkortning i syfte att möjliggöra ett förlängt arbetsliv

Ett sätt att möta kompetensförsörjningsutmaningen är att ta fram modeller för att möjliggöra ett förlängt arbetsliv.

Efter omvärldsbevakning kan konstateras att flera arbetsgivare och kommuner tillämpar olika modeller för att förlänga arbetslivet. Vanligast är modeller utifrån 80-90-100 eller 80-80-100. 80-90-100-modell innebär att medarbetaren arbetar 80 procent, får lön motsvarande 90 procent av heltid och får avsättning till tjänstepension motsvarande 100 procent lön. De flesta följer pensionssystemets åldrar för att erbjudas möjlighet att ingå i en modell. Generellt är det svårt att bedöma effekterna då flera av arbetsgivarna befinner sig i en uppstartsfas, men det

uttrycks att olika lösningar för att förlänga arbetslivet upplevs som nödvändigt och bra för att kunna kompetensförsörja verksamheten och vara en attraktiv arbetsgivare. Vidare uttrycks att det är viktigt att beakta att modellen når rätt målgrupp där bristen på arbetskraft upplevs som särskilt stor.

En modell med arbetstidsförkortning innebär en initial merkostnad för verksamheten, vilken även kommer att bestå under kommande år. De beräkningar som presenteras baseras på antaganden och kan komma att påverkas av förändringar i samhället och omvärlden. Utgångspunkten i beräkningarna är att startåldern för att ingå i en modell är 63 år och att medarbetare förlänger arbetslivet till 67 år som är nuvarande riktålder enligt pensionssystemet. Det innebär att merkostnaden har beräknats med successiv ökning på fyra år. Därefter blir kostnaden oförändrad utifrån att andelen pensionsavgångar i förhållande till medarbetare som tillkommer i modellen beräknas ta ut varandra. Vidare är beräkningarna gjorda utifrån stadens förvaltningar och omfattar inte bolagen. Beräknade kostnader inkluderar PO och särskild löneskatt. I dagsläget är det två bolag, Renova och Göteborg Energi, som redan tillämpar 80-90-100-modell.

- Merkostnaden för en 80-90-100-modell utifrån befintliga tillsvidareanställda medarbetare, som är 63 år och äldre (2 491 personer per december 2022), motsvarar cirka 88 miljoner kronor första året vid en nyttjandegrad på 50 procent. Vid beräkning för en period fram till 67 år blir den tillkommande merkostnaden cirka 33 miljoner per år utöver initiala 88 miljoner kronor.
- Merkostnaden för en 80-80-100 modell utifrån samma underlag är cirka 9 miljoner kronor första året. Vid beräkning för en period fram till 67 år blir den tillkommande merkostnaden cirka 3 miljoner per år utöver initiala 9 miljoner kronor.

En modell för arbetstidsförkortning som är samma för alla medarbetare skulle kunna innebära en risk för att staden inte når rätt målgrupp och inte heller uppnår syftet med att möjliggöra ett förlängt arbetsliv. En möjlig differentiering skulle kunna vara utifrån lönenivå för att på så sätt omfatta samtliga tillsvidareanställda medarbetare, men att särskilt rikta erbjudandet om 80-90-100-modell till yrkesgrupper med lägre lönenivåer och där staden också har stora behov av arbetskraft. I pensionsavtalet AKAP-KR differentieras pensionsavsättningen utifrån om lönenivån är under eller över 7,5 inkomstbasbelopp (månadslön 46 438 kronor i 2023 års nivå). Totalkostnaden för en sådan modell beräknas till cirka 80 miljoner kronor.

- Kostnad 80-90-100-modell för medarbetare som har en inkomst som är *under* 7,5 inkomstbasbelopp (2 122 personer per december 2022) vid en nyttjandegrad på 50 procent motsvarar cirka 70 miljoner kronor.
- Kostnad 80-80-100-modell för medarbetare som har en inkomst som är *över* 7,5 inkomstbasbelopp (369 personer per december 2022) vid en nyttjandegrad på 50 procent motsvarar cirka 10 miljoner kronor.

3.4 Utveckling av ny teknik

Digitalisering, bioteknik, Big data, nanoteknik och artificiell intelligens (AI) är numera välkända begrepp. När nya tekniker utvecklas och börjar samverka ökar tempot i omvandlingen och det sker just nu omvälvande förändringar i samhället. Såväl arbetsmarknad som välfärdstjänster kommer att påverkas på en rad olika sätt liksom kraven på utbildningssektorns förmåga att utbilda rätt kompetenser för morgondagens arbetsmarknad.

Syftet med digitaliseringen av offentlig sektor är att kunna erbjuda enklare, öppnare och effektivare service till alla, oavsett om användaren befinner sig i Sverige eller i utlandet. Digitaliseringspolitiken handlar också om att skapa goda förutsättningar för digital infrastruktur som till exempel bredband, digital post, digital identitet och 5G. Det handlar även om att skapa goda förutsättningar för utveckling och användning av ny teknik så som data och AI.

3.4.1 Artificiell Intelligens

AI spås kunna prägla en allt bredare uppsättning av yrken framöver, där jobb med fler högutbildade i större utsträckning än idag tros kunna påverkas av tekniken.

Mycket sker kontinuerligt och i en hög takt inom AI-området. Inom EU håller världens första enhetliga reglering av artificiell intelligens på att tas fram via förordningen AI Act. Syftet med regelverket är bland annat att se till att de AI-system som utvecklas och används är säkra och förenliga med lagstiftning, att de främjar innovation samt respekterar mänskliga rättigheter. Den nya förordningen väntas få stor påverkan på användningen av AI och kommer att innebära omställning och anpassning inom många organisationer.

I ett regeringsuppdrag har Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Myndigheten för digital förvaltning (Digg) och Skatteverket haft i uppdrag att främja användningen av AI inom offentlig förvaltning. I slutrapporten från år 2023 framgår att det finns stora potentiella vinster med AI, men att det behövs fler åtgärder för att realisera dessa. Ett av förslagen som lyfts är att bygga en gemensam digital infrastruktur för utvecklingen av AI inom offentlig sektor. I rapporten betonas också att offentlig förvaltning aktivt behöver förbereda sig på den nya EU-förordningen, vilket kräver tydlig samordning och styrning. Vidare framgår att det finns stora behov av kompetens inom AI i Sverige, inte minst juridisk sådan, samt att AI-kompetens i kombination med förståelse för verksamheten är viktig.

3.4.2 Göteborgs Stads plan för digitalisering

Digitalisering ska, enligt Göteborgs Stads definition, ses som en metod för verksamhetsutveckling och drivs med fokus på realisering av beslutade mål. Digitalisering kräver balansering mellan innovation och effektivitet för att säkerställa såväl kortsiktiga som långsiktiga målsättningar och nyttor. Göteborgs Stads plan för digitalisering 2023-2026 som antogs av KF 22-12-08, dnr 0617/21 §7 syftar till att tydliggöra den inriktning som utpekats för att uppnå kommunkoncernens mål och nyttor med digitaliseringsarbetet.

Planen har tydliga kopplingar till flera befintliga planerande och reglerande styrande dokument inom områden som berör sakfrågan. Göteborgs Stads policy för digitalisering och IT, Göteborgs Stads riktlinje för styrning, finansiering och samordning av digital utveckling och förvaltning, Göteborgs Stads innovationsprogram samt Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare utgör några viktiga styrande dokument med påverkan på denna plan. De styrande dokumenten kompletterar varandra och ger en helhetsbild över aktuell styrmiljö för området.

3.5 Ökade krav på kommunen inom det trygghetsskapande och brottsförebyggande området

Den 1 juli 2023 träder en ny lag i kraft som ger kommunerna ett brottsförebyggande ansvar.

Den nya lagstiftningen, kommuner mot brott (prop. 2022/23:43), innebär att kommunerna ska ta fram en lägesbild över brottsligheten i kommunen och utifrån denna ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Kommunerna ska också ta visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och inrätta en samordningsfunktion. Detta innebär utökade åtaganden för nämnder och styrelser samt krav på kunskap hos de som ska utföra arbetet. Med anledning av den nya lagen avsätts medel från och med 2023 för att ersätta kommunerna genom en höjning av de generella statsbidragen.

Stadsledningskontoret identifierade 2022 ett behov av kompetenshöjande insatser hos förvaltningar och bolag inom det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet.

I syfte att öka kompetensen hos förvaltningar och bolag skedde ett förberedelsearbete under 2022 för att under första kvartalet 2023 genomföra en utbildningsdag med fokus mot organiserad brottslighet samt utvecklande av en WEB-portal som innehåller en översiktlig kunskapssamling som ger en introduktion av vad otrygghet och brott innebär. WEB-portalen omfattar även en kunskapssamling ett avsnitt kring brottsofferperspektivet. WEB-portalen kommer att fortsätta utvecklas under 2023.

Stadsledningskontoret kommer efter uppföljning i delårsrapportering mars 2023 ha möjlighet att identifiera ytterligare behov av kompetensförstärkning hos stadens förvaltningar och bolag.

Stadsledningskontoret avser att, i enlighet med planeringen, fortsätta arbetet med att öka kompetensen hos stadens medarbetare och chefer. Bedömningen är att kompetenshöjande insatser behöver pågå under två till tre år för att säkerställa en generell kompetens hos medarbetare som i sin yrkesutövning har möjlighet att påverka tryggheten och brottsligheten i staden. Ett kompetenslyft anses vara nödvändigt för att öka kunskaperna framför allt bland de som kommer i kontakt med kriminalitet samt bland de som ska bidra i det kunskapsbaserade

lägesbilsarbetet. Det behöver även säkerställas att ny kunskap som ökar tryggheten och minskar brottsligheten förankras i stadens arbete.

3.5.1 Lokal lägesbild

Informationssäkerhetsområdet har förändrats de senaste åren från att hantera komplicerade problem inom egna IT-miljöer till att idag hantera komplexa frågor inom områden som inte begränsas till den egna organisationen och dess IT-miljö. Tidigare lagrades information på egna servrar och organisationen ägde själv sin säkerhet. Idag behandlas och lagras information alltmer i externa molntjänster och appar som driftas av externa leverantörer.

Trygg Digital Stad är ett projekt som initierats av Nordic Safe Cities. Inom projektet genomförs digitala analyser av aktivitet på sociala medier och andra relevanta nätsidor i syfte att skapa en lokal lägesbild över hat, extremism och rasism på nätet. Lägesbilden ger dels möjlighet att identifiera risker, dels kunskap för att utveckla förebyggande arbetsmetoder mot hot och hat. Projektet har testats med gott resultat i Malmö Stad i samarbete med Nationellt centrum mot Våldsbejakande Extremism (CVE). Utifrån uppföljningar av det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet i staden konstaterar stadsledningskontoret att det finns behov av digitala analyser av aktivitet på sociala medier. Aktiviteter på sociala medier följs inte på ett systematiskt sätt. Ett digitalt system skulle därmed underlätta att göra detta.

3.6 Krisberedskap och civilt försvar

Säkerhet och beredskap handlar om att värna människors liv och hälsa och att se till att stadens viktigaste funktioner fungerar också under en kris och ytterst krig. Verksamheten regleras i lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Arbetet med krisberedskap och civilt försvar i förvaltningar, bolag och förbund preciseras i två nationella överenskommelser mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samt SKR.

Utifrån överenskommelserna tog Göteborgs Stad under förra mandatperioden fram ett styrdokument som anger övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap och civilt försvar (Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021-2023). Ny plan för innevarande mandatperiod kommer att tas fram under 2023 som ska gälla för åren 2024-2027.

Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018–2020 med revideringar till och med 2023 handlar om arbetet med kompetenshöjning gällande totalförsvar, grundläggande förberedelser i frågor av betydelse för totalförsvaret och Sveriges säkerhet samt arbetet med krigsorganisation och dess bemanning. Enligt Totalförsvaret 2021–2025 (riksdagsbeslut december 2020) ska krisberedskap och civilt försvar vara ömsesidigt förstärkande. Kommunerna behöver därmed bygga upp en förmåga att hantera samhällsstörningar över hela hotskalan, från fredstida kriser till katastrofer och ytterst krig.

MSB och SKR har aviserat att överenskommelsen för arbetet med civilt försvar 2024 sannolikt kommer att innehålla en större översyn och eventuellt nya eller utvidgade uppdrag till kommunerna. Eventuellt kommer även de två överenskommelserna, en för krisberedskap och en för civilt försvar, att slås samman till en enda överenskommelse.

Med anledning av kriget i Ukraina och det försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närhet bedömer stadsledningskontoret att arbetet med att stärka stadens beredskap att hantera samhällsstörningar utmed hela hotskalan behöver fortsätta med en hög ambitionsnivå. Göteborgs strategiska läge och hamnens infrastruktur och verksamhet behöver ett starkt totalförsvar. Det handlar om att kunna upprätthålla den nationella suveräniteten och om att säkerställa nödvändig försörjning av varor för Sverige, Norge och Finland. Det faktum att Göteborg är navet i en storstadsregion med en stor, och ökande, befolkning behöver också tas i beaktande i det fortsatta arbetet. Dessutom innebär det geografiska områdesansvaret att Göteborgs Stad är den aktör som ska verka för att de förmågehöjande åtgärderna är effektiva och samordnade för samhället som helhet. Blir Sverige medlem i Nato kommer det att innebära förändringar även för arbetet med krisberedskap och civilt försvar. De basförmågor som Nato använder sig av kommer få ett större genomslag i planeringen. Den militära förmågan i Göteborgsområdet kommer succesivt att öka de kommande åren och för att utvecklingen av förmågan i totalförsvaret ska vara i balans behöver detta matchas med stadens arbete med krisberedskap och civilt försvar.

Göteborgs Stad får utifrån överenskommelserna statlig ersättning för arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Ersättningen ska vara ett komplement till Göteborgs Stads egen finansiering av arbete med krisberedskap och civilt försvar. I överenskommelserna anges att det är upp till kommunen själv att finansiera de ytterligare förberedelser och åtgärder som kommunen bedömer nödvändiga. I huvudsak finansierar ersättningen kommunstyrelsens uppdrag att leda, samordna och följa upp stadens arbete med krisberedskap och civilt försvar. Därutöver fördelas ersättningen till andra nämnder baserat på nämndernas ansvar, mandat och roll i arbetet.

När det gäller planering och analys behöver förvaltningar, bolag och förbund påskynda arbetet med att skapa en krigsorganisation, ta fram beredskapsplaner samt krigsplacera nyckelfunktioner. Utöver det krävs förmågehöjande investeringar kopplade till bland annat reservkraft, nödvattenanslutningar, trygghetspunkter, IT-säkerhet, kriskommunikation, skyddsrum och skyddade ledningsplatser. Vidare behövs ökad lagerhållning av nödvändiga varor i stadens samhällsviktiga verksamheter, så som kritiska insatsvaror, drivmedel, livsmedel, skyddsutrustning med mera. Förmågehöjande investeringar medför att stadens motståndskraft ökar och att stadens förmåga att hantera såväl krigsfara och krig som klimatförändringar och andra jämförbara samhällsstörningar stärks.

Kommunfullmäktige beslutade i budget 2023 att avsätta kommuncentrala medel, från och med 2023 och ett antal år framåt, för att stärka stadens beredskap som ett komplement till den statliga finansieringen av stadens arbete. 250 mnkr avsattes kommuncentralt för förmågehöjande investeringar för planperioden 2021-2025 och

ytterligare 7 mnr avsattes kommuncentralt för driftkostnader under 2023. Stadsledningskontoret har fått i uppdrag att fördela de avsatta driftsmedlen för att stärka framdriften i stadens förmågehöjande arbete i verksamheterna. Investeringsmedlen avses till del avropas av berörda verksamheter under 2023 för att sedan övergå till att hanteras inom ramen för nämndernas ordinarie investeringsplanering.

I vilken omfattning kommunerna kommer att tillföras statliga pengar för planering och investeringar kopplat till civilt försvar är fortfarande inte klarlagt. I budgetpropositionen för 2021 avsattes totalt 4,2 miljarder kronor fram till 2025 till det civila försvaret.

Stadsledningskontorets bedömning är att den statliga finansieringen i dagsläget inte är tillräcklig för att täcka de kostnader som uppstår inom staden för att minska sårbarheter och öka förmågan att hantera en situation med höjd beredskap (krigsfara eller krig). Det gäller såväl arbetet med planering som nödvändiga investeringar. Denna bedömning delas även av SKR, som tidigare år framfört denna synpunkt till justitiedepartementet. Regeringen har nyligen tillsatt en utredning om kommuners och regioners grundläggande beredskapsansvar. Utredningen ska föreslå en mera ändamålsenlig och utförlig reglering av kommunernas ansvar och uppgifter. Även statens styrning och finansiering ska analyseras och vid behov ska utredaren föreslå förändringar. MSB har till exempel föreslagit att det ska införas statliga investeringsbidrag för att stärka förmågan i kommuner och regioner. Uppdraget ska redovisas den 29 mars 2024 och innebär att det finns en del osäkerheter i bedömningen och utvecklingen behöver fortsatt följas. När det gäller den statliga ersättningen är den endast beslutad för 2023 i nuläget. Ett rimligt antagande utifrån frågornas aktualitet och det ekonomiska läget är dock att ersättningen inte kommer att minska under de kommande åren.

3.7 Jämlikhet och hälsa

Den samhällsekonomiska utvecklingen med hög inflation, stigande energi- och bränslepriser, stigande räntor såväl som stigande hyror och kraftigt ökande matpriser kan komma att få effekter på jämlikheten i livsvillkor och hälsa både på kort och lång sikt.

Göteborg har inte påverkats i samma utsträckning som många andra kommuner i Sverige och i omvärlden. Arbetsmarknadsutvecklingen i Göteborg har varit positiv och bidragsberoendet har minskat när fler har kommit i arbete. Mer information om jämlikhet i livsvillkor och hälsa går att finna i Göteborgs Stads jämlikhetsrapport 2023, dnr 1109/22. Rapporten som bygger på tidigare rapporter syftar till att visa hur jämlikheten och hälsan i Göteborg har utvecklats över tid. Statistik i rapporten fångar inte de förändringar som har skett i ekonomin under 2022.

Det pågår ett omfattande arbete inom ramen för Göteborgs Stads program för en jämlik stad, inom ramen för arbetet med de folkhälsopolitiska målen, samt som en del av förvaltningarnas grunduppdrag, som tillsammans syftar till att åtgärda eller kompensera för den ojämlikhet i livsvillkor som tidigare jämlikhetsrapporter konstaterat. Ovanstående följs kontinuerligt i den ordinarie uppföljningsprocessen.

3.8 Klimatomställning och klimatanpassning

3.8.1 FN:s klimatrapporering

Den 20 mars 2023 släppte FN:s klimatpanel, IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change), en sammanfattande rapport med sina slutsatser från tidigare rapporter som publicerats under 2018–2023. Den senaste rapporten lyfter inget nytt men trycker på att det är angeläget att öka på takten i omställningen. I rapporten pekar IPCC på att lösningarna för att ta oss ur klimatkrisen redan finns tillgängliga. Det går fortfarande att begränsa temperaturökningen och dess allvarliga konsekvenser genom en snabb omställning från fossilt till förnybart och utökad skydd av naturliga kolsänkor.

3.8.2 Klimatpolitiska rådets rapport

Klimatpolitiska rådet presenterar varje år en utvärdering av regeringens samlade politik i förhållande till de klimatmål som riksdagen och regeringen har beslutat om. Senaste rapporten kom den 29 mars 2023. Enligt klimatpolitiska rådet är den politik som den nya regeringen hittills presenterat inte tillräcklig för att nå klimatmålen för år 2030.

Rådet ger ett antal rekommendationer avseende bland annat regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan, kompetens, planeringsprocesser, samverkansformer och effektivare energi-, material- och produktanvändning.

3.8.3 Stora utmaningar för arbetet med klimatanpassning i staden

Göteborgs främsta behov av klimatanpassning är översvämningshantering följt av värmebölja och skogsbrand. Kostnaden för att vidta åtgärder kan bli höga samtidigt som det finns en naturlig, inbyggd osäkerhet kring när och i vilken omfattning. För att hantera översvämningsrisker i staden krävs omfattande investeringar och det pågår en dialog på nationell nivå för finansiering och lagändring. Ansvaret är fördelat mellan olika parter, framför allt när det gäller den befintliga bebyggelsen, vilket innebär omfattande utmaningar avseende hur klimatanpassningsarbetet ska organiseras och finansieras.

Staden är sedan 2023 antagen till EU:s mission för klimatanpassning. Missionen kan ge förutsättningar för att utveckla klimatanpassningsarbetet i staden och söka EU-medel för delfinansiering av klimatanpassningsrelaterade projekt vilket förutsätter budget för stadens klimatanpassningsarbete. Missionen sträcker sig över flera år. För 2022 och 2023 finns 10 mnkr avsatt, För 2024 finns inte motsvarande summa avsatt.

3.8.4 Omställningsrisker inom klimat- och energiområdet

Inom klimatomställningsarbetet har begreppet omställningsrisk etablerats. Begreppet syftar på risken för bortfall av intäkter eller urholkning av

tillgångsvärdet som en konsekvens av omställning i riktning mot klimatneutralitet. Den långtgående teknologiska omställning världen är inne i bedöms få betydande påverkan på olika teknologiers och sektorers relativa konkurrenskraft. Företag med direkt fossilt beroende, inom energiproduktion mer generellt, eller inom transportsektorn nämns ofta som speciellt utsatta. Elektrifiering, omställningen av fordonsindustrin och stora nya behov av fossilfri el, överförings- och lagringskapacitet är en första våg i omställningen. I en andra våg förväntas denna utveckling reducera efterfrågan på flytande bränslen med en global omstrukturering av bränsle- och raffinaderiindustrin som följd.

Nationell och europeisk politik och globala överenskommelser inom klimat- och energiområdet skapar tillsammans med den snabba teknikutvecklingen ett starkt förändringstryck som förväntas leda till obalanser och förändringar i efterfrågan på energimarknaden. Rysslands invasion av Ukraina har på kort tid accelererat utvecklingen och kommer sannolikt även bidra till marknadsförändringar på längre sikt. Klimatomställningen kan förväntas innebära fortsatt volatila energimarknader och gradvis högre priser på bioråvaror, såsom restoljor och träråvaror.

3.8.5 Omställningsrisker i ett lokalt perspektiv

Bland omställningsrisker i ett lokalt perspektiv utgör osäkerheten kring raffinaderiernas framtid i Göteborg och avfallsförbränningens framtida förutsättningar kritiska då de står för cirka 60 procent av producerad fjärrvärme till Göteborgssamhället. Till exempel skapar osäkerheten kring biobränslets roll i Sveriges omställning av transportsektorn frågetecken kring raffinaderiernas offensiva satsning på produktion av biobränslen som ersättning för nuvarande produktion av fossila bränslen.

Vidare förväntas, ur ett lokalt perspektiv, ett ökande behov av fossilfri el för att möta industrins omställning där etablering av batterifabrik och planerad framställning av grön vätgas är två exempel. Utvecklingen ställer krav på utbyggnad av elnät och effektbehov. Det totala utbyggnadsbehovet är beroende av möjligheten att i omställningen värna fjärrvärmens breda nyttjande och konkurrenskraft som både säkerställer värdet av genomförda investeringar och som är viktigt för dimensionering av elsystemet då uppvärmning som inte sker med fjärrvärme ökar efterfrågan på effekt i elsystemet.

Göteborgs Stad är ägare till produktion och distribution av fjärrvärme samt stadens elnät och energihamn. Det innebär att risker och utmaningar, utöver att ha bäring på försörjningstrygghet och klimatomställning, i hög grad också är en finansiell riskfråga för ägaren.

4. Ekonomiska förutsättningar

I kapitlet redovisas de ekonomiska förutsättningarna för staden på ett övergripande plan. Här lämnas bedömningar avseende den ekonomiska utvecklingen och beskrivning av ekonomistyrningsprinciper för staden. Antaganden som stadsledningskontoret gjort avseende befolkningsförändringarnas påverkan på berörda nämnders förutsättningar beskrivs också. Därutöver redogörs för de framställningar som berörda nämnder gjort avseende kommande investeringsvolymerna samt bolagens investeringsplanering.

4.1 Stadens ekonomiska läge

Efter flera år av starka ekonomiska resultat för Göteborg Stad, liksom för kommunsektorn i stort, ser de ekonomiska förutsättningarna nu betydligt tuffare ut. Efter att ha varit inne i en period av återhämtning efter pandemin har det ekonomiska klimatet försämrats i snabb takt. Den höga inflationen och centralbankernas snabba omläggning av penningpolitiken har präglat utvecklingen av både den internationella och den svenska ekonomin under det senaste året. Det försämrade ekonomiska klimatet får stor påverkan på hela samhällsekonomin, inklusive kommuner och regioner.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) publicerade den 27/4 en uppdaterad skatteunderlagsprognos för åren 2023–2026 som ligger till grund för bedömningarna av stadens skatteintäkter i dessa budgetförutsättningar. Även om den uppdaterade bedömningen från SKR innebär en viss upprevidering jämfört med de prognoser som lämnades under hösten och vintern så står sig den huvudsakliga bilden att svensk och global konjunktur är på väg att försvagas. Visserligen bidrar bland annat höjda pensioner till att det nominella skatteunderlaget i stort sett upprätthåller en ökning i linje med den historiska utvecklingen, men de kraftiga kostnadsökningarna urholkar värdet av skatteintäkterna. Framför allt år 2023 står ut som ett mycket svagt år med 2,5 procents minskning av det reala skatteunderlaget. År 2024 bedöms skatteunderlaget i princip växa i takt med kostnadsutvecklingen. Detta kan jämföras med de senaste 5 årens genomsnittliga utveckling på 1,3 procent i real skatteunderlagstillväxt.

Utöver bedömningen av skatteintäkterna redogörs i detta underlag för ett flertal andra olika delar som kommer få stor påverkan på de ekonomiska förutsättningarna inför kommande år. Pensionskostnaderna ökar kraftigt år 2023. Dels på grund av höjda avgifter/premier i det nya pensionsavtalet och dels på grund av den kraftiga ökningen av prisbasbeloppet. Eftersom inflationen är fortsatt hög kommer pensionskostnaderna fortsätta öka även 2024 utifrån en förväntad kraftig höjning av prisbasbeloppet.

I den fas som staden befinner sig i med stadsutveckling med allt högre volymer av investeringar kommer den ekonomiska belastningen som det innebär också att bli alltmer tydlig. Avskrivningarna kommer fortsätta att öka och med högre räntenivåer så slår den ökande skuldsättningen igenom på de finansiella kostnaderna på ett annat sätt än tidigare.

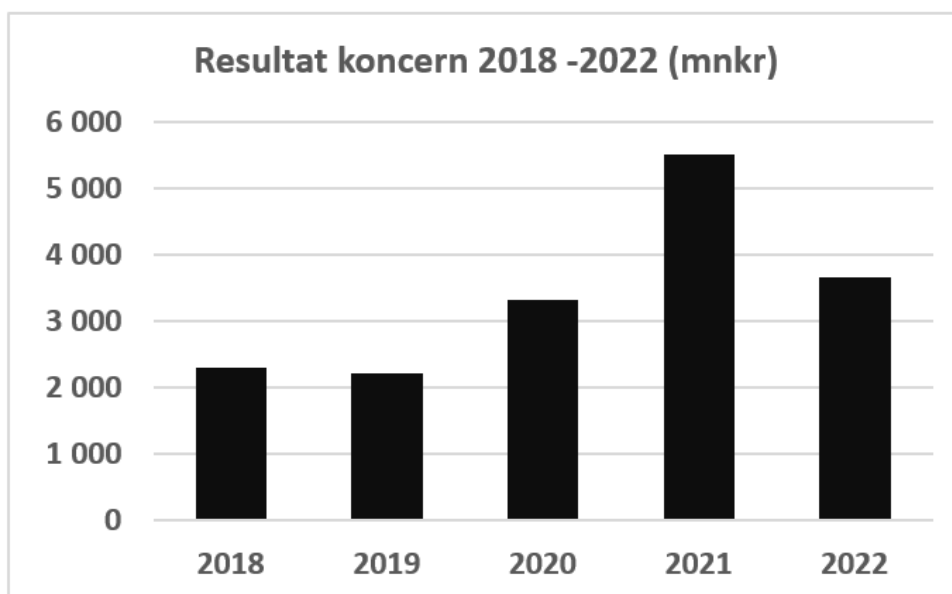
Koncernen och möjligheterna till utdelning från bolagen till kommunen är också en viktig fråga att ha i beaktande. Långsiktigt är det viktigt att utdelningsnivåerna är på en nivå som är försvarbar utifrån bolagens och koncernens totala soliditet

Sammantaget kan konstateras att det är ett problematiskt ekonomiskt läge för koncernen och att utsikterna för 2024 är fortsatt dystra. Bortom 2024 får prognoserna betraktas som osäkra. Flera bedömare räknar med att inflationen successivt kommer falla tillbaka under 2024 och att riksbankerna då återigen kommer kunna inleda en serie av räntesänkningar vilket skulle kunna ge upphov till bättre förutsättningar år 2025. Dessa antagande behöver värderas med stor försiktighet.

4.1.1 Koncernen

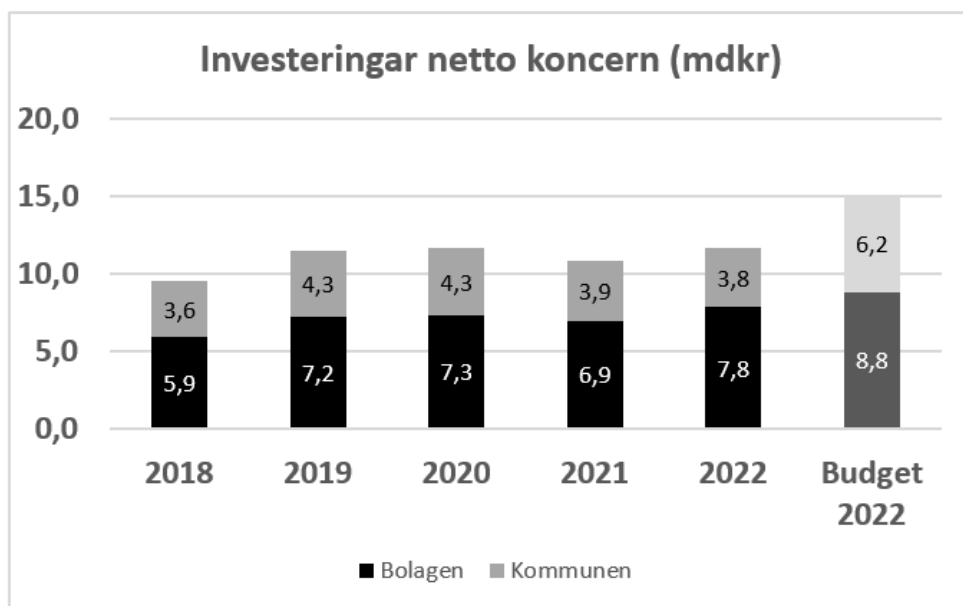
Koncernen har under de senaste åren redovisat relativt starka resultat. År 2022 uppgick koncernens resultat till 3,7 mdkr. Bolagens resultat uppgick till runt 1,2 mdkr och kommunens resultat uppgick till cirka 2,5 mdkr. Resultatet var klart lägre än år 2021, men starkare än resultaten åren dessförinnan. Att resultatet år 2021 sticker ut förklaras i huvudsak av höga reavinster inom bolagskoncernen och av omfattande utökningar av både generella och riktade statsbidrag inom kommunen.

Koncernens starka resultat de senaste åren har gjort att den långsiktiga finansiella handlingsberedskapen har kunnat stärkas. Soliditeten (inklusive samtliga pensionsförpliktelser) har gått från strax under 20 procent i bokslutet 2018 till en nivå strax under 30 procent i bokslutet 2022.

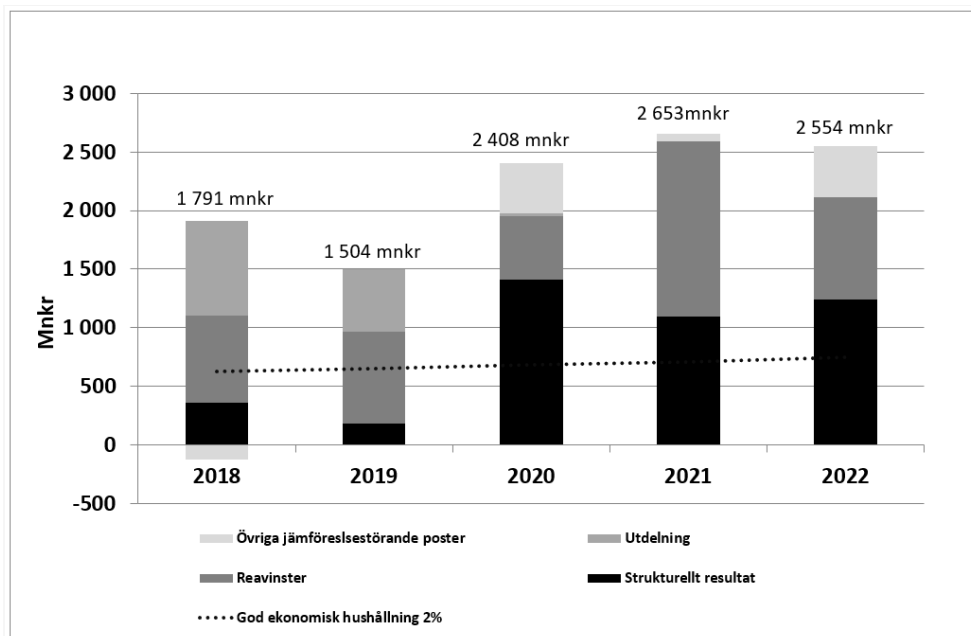
Koncernens investeringsvolymerna har successivt ökat under de senaste åren, främst till följd av den stadsutveckling som pågår i staden. 2022 uppgick koncernens investeringar till 11,6 mdkr netto. Bolagens investeringar uppgick till 7,8 mdkr vilket innebar en rejäl ökning i förhållande till föregående år. Kommunens investeringar uppgick till 3,8 mdkr vilket var i nivå med föregående år. Sammantaget var investeringsvolymerna cirka 3,4 mdkr lägre än budget. Avvikelsen mot budgeterade volymer känns igen från tidigare år och det kan

konstateras att stadens ambitioner och behov av stadsutveckling som visar sig i de budgeterade nivåerna under de senaste åren, varit svåra att helt genomföra.

4.1.2 Kommunen

Kommunen har, precis som koncernen som helhet, under de senaste åren redovisat starka resultat. De tre senaste åren har resultatet, även när reavinster, utdelning och övriga jämförelsestörande poster exkluderas (så kallat strukturellt resultat), legat en bra bit över två procent. Åren dessförinnan byggdes resultaten till stor del upp av reavinster och utdelning.

Det stora strukturella överskott som uppstod 2020 kan till stor del förklaras av faktorer hänförliga till pandemin. kostnadsutvecklingen dämpades kraftigt när delar

av verksamheten inte kunde utföras i samma omfattning som tidigare, samtidigt som intäkterna bars upp av ökade statsbidrag. I takt med att verksamheterna gick mot ett mer normalt läge år 2021 steg nettokostnaderna vilket gav ett något lägre strukturellt resultat 2021 i förhållande till 2020. Samtidigt blev reavinsterna rekordhöga 2021 vilket gjorde att det totala resultatet i slutändan blev högre än 2020.

År 2022 ökade återigen det strukturella resultatet framför allt beroende på en kraftig skatteunderlagstillväxt. Den starka skatteunderlagsutvecklingen skall ses mot bakgrund av att konjunkturen fortsatt under 2022 befann sig i en återhämtningsfas efter det djupa fallet i BNP år 2020.

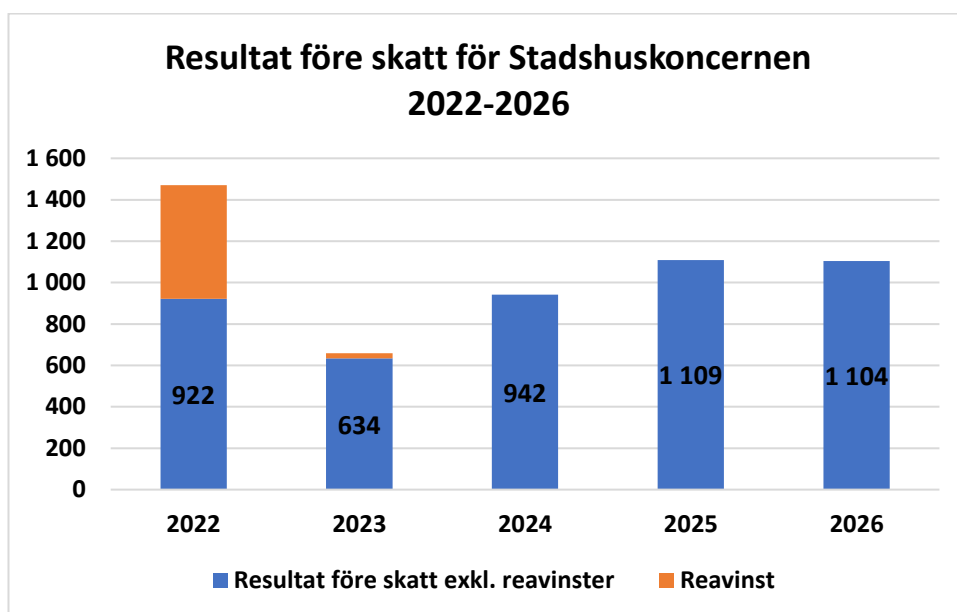
4.1.3 Stadshuskoncernen

4.1.3.1 Jämn resultatnivå fram till 2021 för Stadshuskoncernen

Bolagen i Stadshuskoncernen har fram till 2019 sammantaget haft en över åren jämn resultatnivå (resultat efter finansiella poster) på 1,4–1,6 mdkr. Resultatet för 2020 påverkades av pandemins inverkan på besöksnäringen och verksamheterna inom kluster Turism, kultur & evenemang. År 2021 dominerades resultatet av realisationsvinster från fastighetsförsäljningar inom Higabkoncernen. Rensat från jämförelsestörande poster, blev utfallet för 2021 drygt 1,5 mdkr. Under 2022 gjorde Stadshuskoncernen ett lägre resultat, starkt påverkat av ett kraftigt försämrat resultat i Göteborg Energi. I resultatet för 2022 (se figuren nedan: *Resultat före skatt för Stadshuskoncernen 2022–2026*) ingår realisationsvinster hos Göteborg Energi, Göteborgs Stads Parkerings AB och Älvstranden utveckling om 548 mnkr.

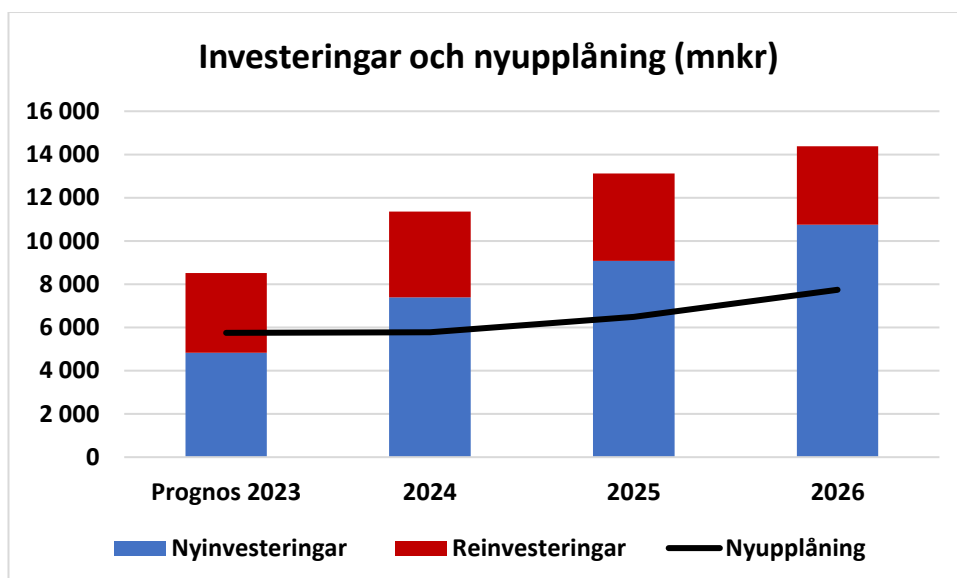
4.1.3.2 Lägre resultatnivåer de kommande åren

Bolagens långsiktiga ekonomiska bedömningar pekar mot att Stadshuskoncernens avkastning och resultatförmåga kommer att vara på en lägre nivå de närmaste åren än vad som varit fallet tidigare. Det beror främst på lägre resultatnivåer i Göteborg Energi, men även till viss del avseende kluster Bostäder (Framtidenkoncernen). Göteborg Energis resultatnivåer är direkt avgörande för Stadshus möjlighet att lämna beslutade kapitaltillskott till de bolag inom Stadshuskoncernen vars kommunala ändamål inte skapar förutsättningar att fullt ut finansiera sin verksamhet och lämna utdelning till ägaren. I kommunfullmäktiges budget för 2023 fastställdes utdelning från Stadshuskoncernen till 315 mnkr.

4.1.3.3 Omfattande investeringar under planperioden

Stadshuskoncernen står under planperioden inför omfattande investeringar främst inom de investeringstunga sektorerna bostäder-, energi-, hamn- och lokaler samtidigt som utvecklingstakten är hög i bolagen. Fram till och med 2026 planeras investeringar för cirka 10–14 mdkr per år.

4.1.3.4 Sammanfattande bedömning

Bolagens prognoser indikerar ett svagt resultat för 2023 samt förhållandevis låga resultat fram till 2026. Samtidigt aviserar bolagen att öka sina investeringar avsevärt. Detta innebär att Stadshuskoncernens soliditet och självfinansieringsgrad sannolikt sjunker. Koncernens finansiella sårbarhet ökar därmed. Detta i en tid med hög inflation, ökande räntor, volatila energipriser och stigande byggpriser vilket

snabbt kan försämra bolagens förutsättningar att generera nödvändigt kassaflöde. Givet de osäkerheter som finns avseende den samhällsekonomiska utvecklingen framöver bedömer Stadshuset att bolagens resultatprognoser för de kommande åren är osäkra. Det finns risk för att bolagens kassaflöden försämras vilket i så fall ökar bolagens lånebehov. En höjning av räntan med 1 procent jämfört bolagens prognosticerade räntenivåer försämrar koncernens resultat årligen med ungefär 500 mnkr.

Stadshuset kommer med nuvarande modell avseende koncernens finansiella samordning inte ha ekonomiska förutsättningar att lämna utdelning till staden under perioden. Det är inte heller självklart att bolagens resultat kommer att räcka till för att fullt ut finansiera beslutade kapitaltillskott till vissa bolag.

Flerårsplan Stadshuskoncernen	2023	2024	2025	2026
Resultat efter finansiella poster (mnkr)	657	942	1 109	1 104
Resultat efter skatt (mnkr)	608	842	1009	1004
Soliditet ¹ (%)	29	28	26	25
Avkastning totalt kapital ² (%)	1,7	2,3	2,5	2,5
Avkastning eget kapital ³ (%)	2,4	3,3	3,8	3,6
Självfinansieringsgrad (%)	38	40	37	36

¹ Eget kapital i förhållande till balansslutningen (summa skulder och eget kapital)

² Rörelseresultat i förhållande till genomsnittliga totala tillgångar (ränteintäkter försumbara här)

³ Resultat efter skatt i förhållande till genomsnittligt eget kapital

4.2 Ekonomistyrningsprinciper

4.2.1 Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

I enlighet med kommunallagen har kommunfullmäktige antagit riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Riktlinjerna anger ett långsiktigt och strategiskt perspektiv på verksamhet och ekonomi som sträcker sig längre än budgetperspektivet.

Uttolkningen av god ekonomisk hushållning ur det finansiella perspektivet sker i staden utifrån fyra inriktningar med långsiktiga målvärden. Förutom en inriktning för årlig lägstanivå på kommunkoncernens samlade soliditet avser inriktningarna kommunen och är satta som tioåriga genomsnittsnivåer på resultat, egenfinansieringsgrad av investeringar och balans i exploateringsverksamheten. De långsiktiga inriktningarna ligger till grund för de årliga målvärden som sätts i budget.

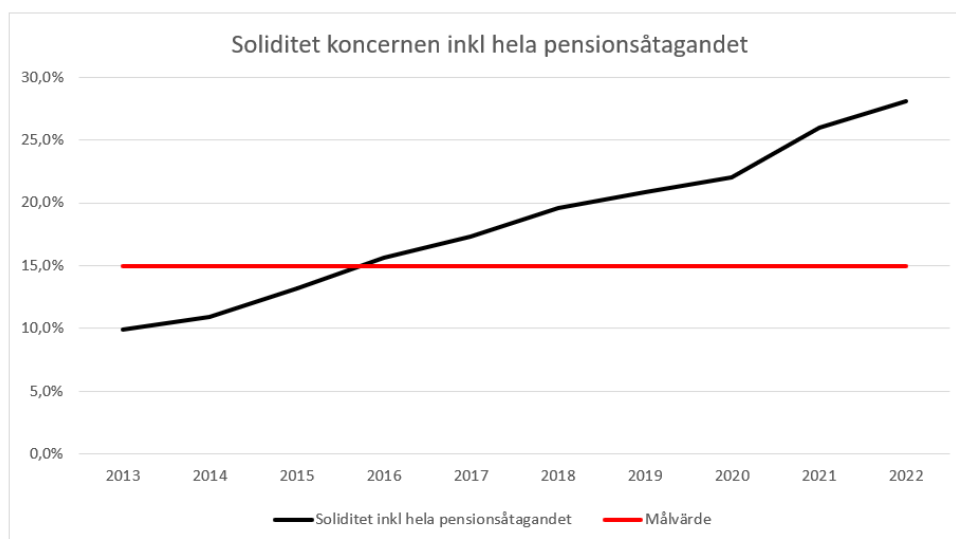
I stadens riktlinje för god ekonomisk hushållning framgår att eventuella förändringsbehov ska ske då så krävs, dock minst i samband med varje ny mandatperiod. Stadsledningskontoret har därför, med anledning av ny mandatperiod, gjort en översyn av riktlinjen (dnr 0089/23 *översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning samt resultatutjämningsreserv*). Nedan lämnas en kort redogörelse över befintliga inriktningars utveckling under den senaste tioårsperioden. För var och en av inriktningarna kommenteras också stadsledningskontorets förslag till justeringar.

4.2.1.1 Finansiella inriktningar kommunkoncernen

- Soliditeten för kommunkoncernen bör uppgå till 15 procent (inkluderat ansvarsförbindelsen för pensionsåtagande för pensioner intjänade före 1998)

Lägesbeskrivning:

Koncernens starka resultat de senaste åren har bidragit till att stärka soliditeten. I bokslutet 2022 uppgick soliditeten till 28 procent, det vill säga klart över den långsiktiga inriktningen om en soliditet på minst 15 procent.

Stadsledningskontorets förslag i ärendet ”Översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning”:

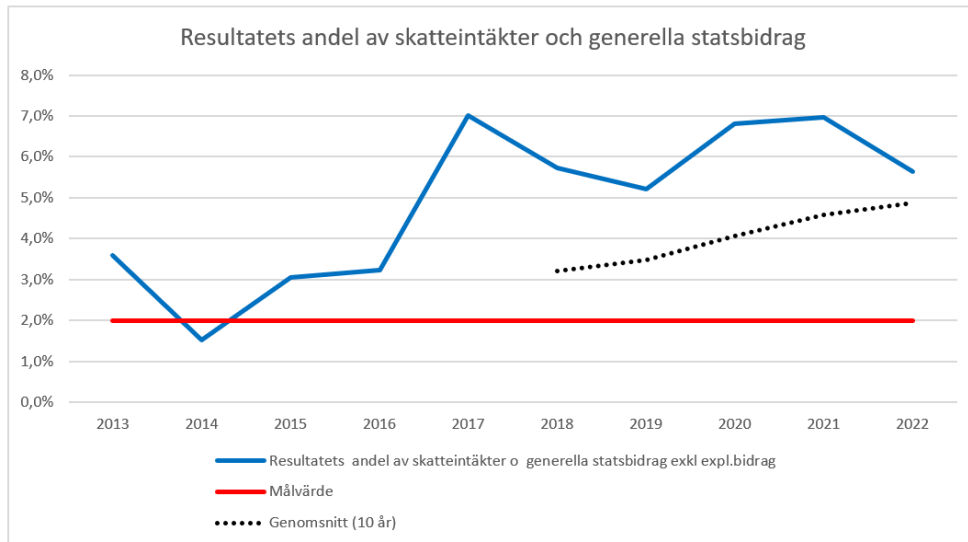
Stadsledningskontoret föreslår att målnivån höjs till 25 procent. Förslaget ligger i linje med den bedömning, om vilka målnivåer som bör eftersträvas, som lämnas i betänkandet ”en god kommunal hushållning”. Förslaget ligger även i linje med det långsiktiga målvärde för Stadshuskoncernens soliditet som föreslås i ärendet ”Göteborgs Stads riktlinje för direktavkastning från Stadshuskoncernen och reviderad process för finansiell samordning – Redovisning av uppdrag att ta fram ett långsiktigt hållbart finansiellt ramverk för Stadshuskoncernen (dnr 0157/23).”

4.2.1.2 Finansiella inriktningar kommunen

- Staden bör över en rullande tioårsperiod uppnå ett resultatöverskott, exkluderat exploateringsbidrag och privata investeringsbidrag, motsvarande minst två procent av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.

Lägesbeskrivning:

Enligt stadens årsredovisning för 2022 uppgår det rullande genomsnittet under den senaste tioårsperioden till 4,9 procent, det vill säga klart över den långsiktiga inriktningen om ett resultat på minst två procent.

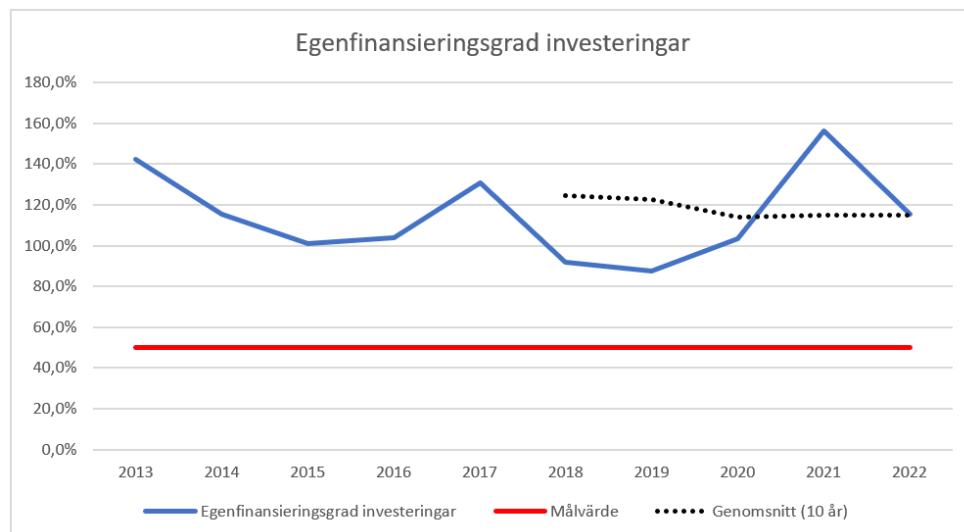
Stadsledningskontorets förslag i ärendet översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning:

Stadsledningskontoret bedömer att resultatmålet fortsatt är väl avvägt ur ett långsiktigt perspektiv och föreslår att nuvarande inriktning bibehålls.

- *Egenfinansieringsgraden av investeringar, inklusive utdelning från de kommunala bolagen, bör under en rullande tioårsperiod uppgå till minst 50 procent, men eftersträvas överstiga 60 procent.*

Lägesbeskrivning:

Det rullande genomsnittet under den senaste tioårsperioden uppgick i bokslutet till 115 procent, det vill säga klart över den långsiktiga inriktningen om en egenfinansieringsgrad på minst 50 procent.

Stadsledningskontorets förslag i ärendet översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning:

Stadsledningskontoret föreslår att målformuleringen ändras till att egenfinansieringsgraden ”ska uppgå till minst 60 procent över en rullande tioårsperiod”.

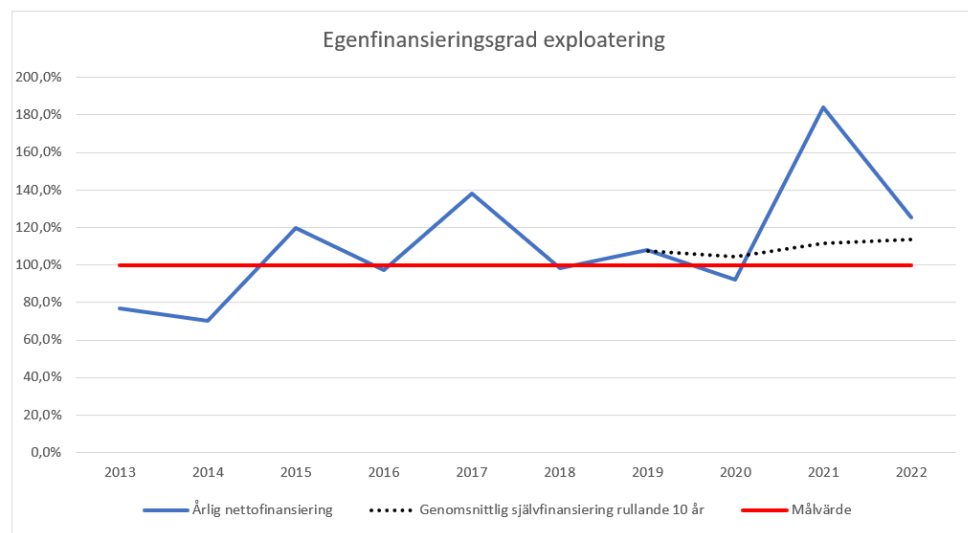
Stadsledningskontoret konstaterar vidare att nyckeltalet enligt stadens tillämpade definition korrelerar dåligt med låneskuldens faktiska utveckling.

Stadsledningskontoret föreslår därför att definitionen ändras till: ”årets resultat exklusive exploateringsbidrag och privata investeringsbidrag plus av- och nedskrivningar dividerat med årets nettoinvesteringar”. Utifrån den förändrade definition som stadsledningskontoret föreslår så hade det rullande tioårsvärdet uppgått till cirka 90 procent i bokslutet 2022 vilket bättre hänger ihop med låneskuldens faktiska utveckling under perioden.

- *Exploateringsverksamheten skall bedrivas så att inkomster och utgifter över en rullande tioårsperiod är i balans.*

Lägesbeskrivning:

Det rullande genomsnittet under den senaste tioårsperioden uppgick i bokslutet till 114 procent, dvs något över den långsiktiga inriktningen om en exploateringsverksamhet där inkomster och utgifter är i balans.

Stadsledningskontorets förslag i ärendet översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning:

Stadsledningskontoret föreslår att inriktningen behålls oförändrad.

4.2.1.3 God ekonomisk hushållning i verksamheten

- De mål som fullmäktige formulerar i sitt årliga budgetbeslut utgör också verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning. I årsredovisningen görs en samlad analys av dessa utifrån de målvärden som satts.

Stadsledningskontorets förslag i ärendet översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning:

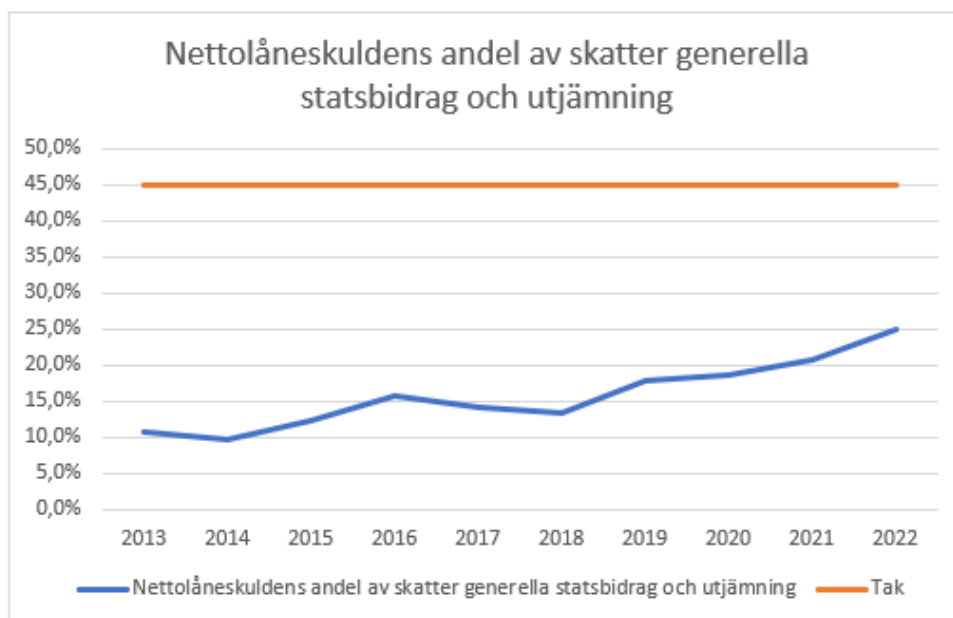
Stadsledningskontoret menar att verksamhetsperspektivet kan utvecklas genom att kommunfullmäktige i sitt årliga budgetbeslut pekar ut några verksamhetsmål av särskild betydelse för god ekonomisk hushållning. Stadsledningskontoret föreslår att inriktningen omformuleras till:

”Kommunfullmäktige ska i sitt årliga budgetbeslut peka ut verksamhetsmål av betydelse för god ekonomisk hushållning. I årsredovisningen görs en samlad analys av dessa utifrån de målvärden som satts. Om inga särskilda mål av betydelse för god ekonomisk hushållning pekas ut i budget utgör samtliga mål i budgeten också verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning”

4.2.1.4 Ny finansiell inriktning kopplad till låneskuldens utveckling

Stadsledningskontoret föreslår att befintliga finansiella inriktningar kompletteras med en ny inriktning för *nettolåneskuldens andel av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning (lånekvoten)*.

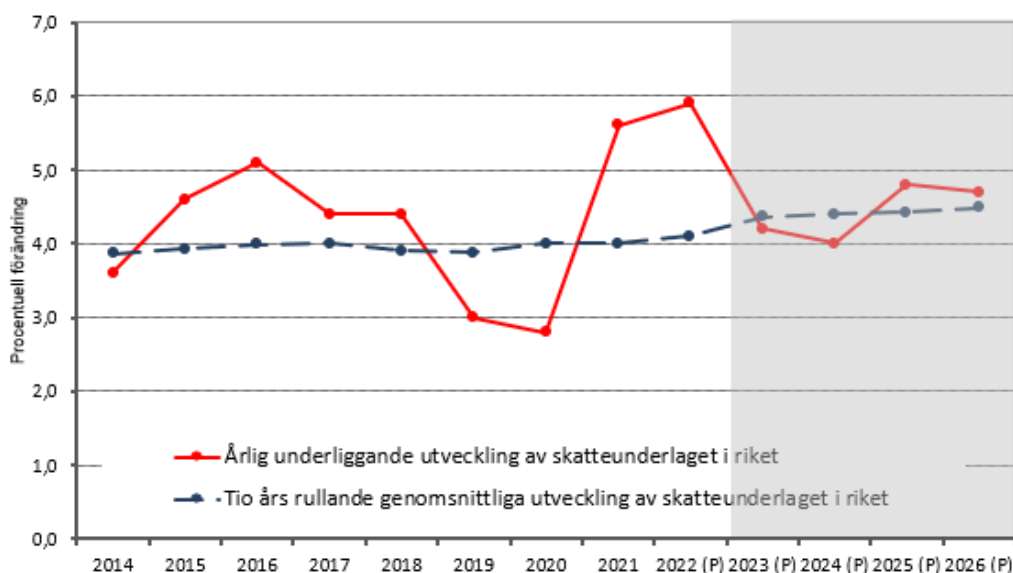
Stadsledningskontoret menar att en rimlig målnivå är att nettolåneskuldens andel av skatter, generella statsbidrag och utjämning inte ska överstiga 45 procent. I bokslutet för 2022 uppgick lånekvoten till 25 procent. Sedan 2013 har lånekvoten ökat från cirka 10 procent.

4.2.2 Resultatutjämningsreserv

Stadens riktlinjer för god ekonomisk hushållning innehåller även en hanteringsordning för resultatutjämningsreserven (RUR). I bokslutet för 2022 finns 5,6 mdkr avsatt i resultatutjämningsreserven. Enligt stadens regelverk får resultatutjämningsreserven inte uppgå till mer än 15 procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. År 2022 motsvarade det 5,6 mdkr. Därmed har taket för RUR uppnåtts och det finns inte längre någon möjlighet att ytterligare sätta av medel till resultatutjämningsreserven.

Syftet med att använda resultatutjämningsreserv är att kunna utjämna normala svängningar i skatteunderlaget över en konjunkturcykel för att skapa större stabilitet för verksamheterna. Stadens riktlinjer fastslår att Resultatutjämningsreserven endast får disponeras om utvecklingen av årets skatteunderlag i riket understiger den genomsnittliga utvecklingen de senaste 10 åren (enligt SKR:s beräkningar). Utifrån Sveriges kommuner och regioners skatteunderlagsprognos i april skulle det vara möjligt att använda reserven år 2024.

Storleken på disponeringen får maximalt uppgå till motsvarande dubbla värdet som skatteunderlagsutvecklingen understiger det tioåriga genomsnittet. Det vill säga om skatteunderlagets utveckling understiger det tioåriga genomsnittet med 0,1 procent får ett belopp motsvarande 0,2 procent av stadens skatteintäkter inklusive generella statsbidrag och utjämning disponeras. Medel från RUR får i ovan angivna situationer användas endast för att täcka ett negativt balanskravsresultat.

Stadsledningskontoret konstaterar i ärendet ”Översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning samt resultatutjämningsreserv” (dnr 0089/23) att nuvarande riktlinjer innebär en potentiell risk om budgeten balanseras med hjälp av ett maximalt uttag ur resultatutjämningsreserven. Riktlinjerna innebär att om

skatteunderlagstillväxten ökar i förhållande till de bedömningar som ligger till grund för budgeten så ökar visserligen stadens skatteintäkter, men samtidigt minskar möjligheten till uttag ur RUR med det dubbla. En förbättrad skatteunderlagsprognos kan under vissa förutsättningar därmed innebära att staden får problem att klara balanskravet. Stadsledningskontoret föreslår därför i ärendet att riktlinjerna för disponering av RUR ändras till att disponering maximalt får uppgå till motsvarande del som skatteunderlagsutvecklingen understiger det tioåriga genomsnittet.

I nedanstående tabell framgår möjligt nyttjande av resultatutjämningsreserven (både utifrån nuvarande regelverk och utifrån stadsledningskontorets förslag i ovan nämnda ärende) under de kommande åren utifrån SKR:s prognos i april. Om den uppdaterade bedömningen i augusti pekar på en starkare eller svagare skatteunderlagstillväxt under kommande år påverkar det också möjligheten att använda resultatutjämningsreserven.

Disponering RUR	2023	2024	2025	2026
Årlig underliggande skatteunderlagsutveckling riket (procent)	4,2	4,0	4,8	4,7
Skatteunderlagsutveckling 10-årigt snitt för riket (procent)	4,4	4,4	4,4	4,5
Differens (procent)	-0,2	-0,4	0,4	0,2
Möjlig användning i procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämnning (nuvarande regelverk)	0,4	0,8	-	-
Möjlig användning (Mnkr)	156	324	-	-
Möjlig användning (Mnkr) utifrån Stadsledningskontorets förslag i ärende 0089/23	78	162	-	-

Enligt förarbetena bör beslut om kommande års reservering/disponering fattas i samband med fullmäktiges budgetbeslut och att den slutliga reserveringen/disponeringen sedan fastställs i samband med årsredovisningen. Det finns inget i lagen som hindrar att man även omprövar sina beslut om reservering/disponering löpande under året.

4.2.3 Regelverk för eget kapital i nämnder

I det styrande dokumentet Regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning framgår att en nämnd på eget initiativ kan sänka det ekonomiska målet genom att ianspråkta positivt eget kapital upp till totalt 0,5 procent av nämndens givna ram under aktuellt budgetår utan särskild prövning av kommunstyrelsen. Ett ianspråktagande av positivt eget kapital som överstiger 0,5 procent ska prövas av kommunstyrelsen.

I samband med att fullmäktige beslutade om regelverket 2019-10-17, § 12, beslutades också att det kommuncentralt ska reserveras minst 0,5 procent av

nämndernas kommunbidrag, eller i de fall detta ej är tillämpligt omsättning, som totalt utrymme för nämndernas eventuella nyttjande av eget kapital. Detta motsvarar cirka 200 mnkr. Stadsledningskontoret har därför i beräkningsförutsättningarna inarbetat 200 mnkr i en kommuncentral beredskapspost 2024 och framåt för nyttjande av eget kapital i nämnder.

Nämnden för kretslopp och vatten är undantagna från reglerna kring hantering av eget kapital avseende nämndens taxefinansierade driftverksamhet. Eftersom nämndens ekonomiska över- och underskott bokförs som skuld till abonnent har nämnden inget eget kapital att förfoga över.

4.2.4 Investeringsstyrning

Stadens investeringsstyrning och investeringsprocesser utgår i grunden från två styrperspektiv. Det ena perspektivet avser den årliga budgetprocessen som framför allt hanterar och styr den kortsiktiga volymutvecklingen, övergripande prioritering och resursfördelning mellan stadens investerande nämnder och därutöver ska ge förutsättningar för långsiktiga inriktningsförändringar för att möjliggöra en planering utifrån en god ekonomisk hushållning. Det andra perspektivet avser projektstyrningen som omfattar den aktiva styrningen och avvägningar inom ramen för enskilda projekt och satsningar.

Därutöver kan investeringsstyrningen knytas till den tidigare strategiska och taktiska planeringen av stadsutvecklingen som stadsbyggnadsnämnden från och med årsskiftet 2022-2023 fått ett särskilt uppdrag att skapa förutsättningar och beredningsansvar för att samordna och möjliggöra för politiska prioriteringar och avvägningar i ett mer samlat och tidigare skede än vad som sker idag. I det perspektivet är stadens långsiktiga ekonomiska förutsättningar, inte minst utifrån stadens inriktning för god ekonomisk hushållning, ett ramverk för den takt och ambitionsnivå staden kan bedriva sin stadsutveckling.

I den nuvarande årliga budgetprocessen beslutas om investeringsramar för respektive nämnd och lånetak för de investerande bolagen i koncernen. Ramar och lånetak ska värderas i förhållande till stadens långsiktiga låne- och skuldutveckling och stadens inriktningar för god ekonomisk hushållning.

Inom ramen för enskilda projekt och satsningar hanteras och prioriteras enskilda objekt i förhållande till andra åtgärder och ambitionsnivån och avvägningar mellan kvalitet/nyttor, tid och ekonomi inom projektet.

Nuvarande budgetstyrningsprinciper för nämnderna utgår från att nämnderna tilldelas en nettoram för en fast planperiod som för närvarande avser 2021-2025. Planen revideras årligen genom kommunfullmäktiges budgetbeslut. Nämnderna har mandat och befogenhet att omfördela investeringsramarna mellan åren i planperioden och har även befogenhet att omfördela utpekade fördelning mellan nyinvesterings- och reinvesteringsramarna.

Vad avser beslut och uppföljning av enskilda projekt utgår projektstyrningen i grunden från att den ska ske på nämnds- och styrelsenivå. Däremot pekar kommunallagen på att kommunfullmäktige ska besluta eller beredas möjlighet att

ta ställning till beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller av annans större vikt.

Så väl underlag som spelregler för den årliga investeringsprocessen och budgetstyrningen som besluts- och uppföljningsprocess för enskilda projekt på kommuncentral nivå har utvecklats under de senaste åren. Dock saknar staden i nuläget en samlad dokumentation och samlade principer för både den övergripande budgetstyrningen och för hanteringen av enskilda projekt på kommunfullmäktigenivå.

Kommunstyrelsen beslutade därför 2021-12-15 §996, med utgångspunkt i stadsledningskontorets återrapportering, att ge stadsledningskontoret i uppdrag att arbeta fram förslag till principer för Göteborgs Stads investeringsstyrning.

Stadsledningskontoret har i ärende 1550/21 *Förslag till principer för Göteborg stads investeringsstyrning* lämnat delförslag till förtydligande principer för kommunfullmäktiges årliga budgetstyrning av investeringsverksamheten för de investerade nämnderna.

Förslaget innebär en förändrad styrning mot årliga investeringsramar för en styrande rullande femårsplan där nämnderna bereds möjlighet att på eget initiativ överföra outnyttjade resurser till kommande år för att hantera förskjutningar och årsskiftesproblematik. Därutöver föreslås en fortsatt resursfördelning mellan reinvesteringar och nyinvesteringar där nämndens möjlighet att omfördela resurserna kvarstår, men med ett utökat återrapporteringsansvar. Förändringen föreslås gälla från och med 2025, då förslagen innebär betydande förändrade planeringsförutsättningar och samtidigt möjliggör för att arbeta in förändringen i nomineringsprocessen för budgetprocessen 2025.

Därutöver föreslår stadsledningskontoret att modeller etableras och stadfästs genom budgetbeslut för 2024 avseende hantering av kapitalkostnader, investeringsrelaterade kostnader och för tillkommande drift och skötselkostnader för tillkommande anläggningar. Stadsledningskontoret har utarbetat förutsättningar för budget 2024 i enlighet med kontorets förslag för att möjliggöra en etablering av föreslagna modeller i samband med budgetbeslutet 2024.

I huvudsak avser förslaget att:

- En modell etableras som innebär att berörda kommunbidragsfinansierade nämnder kompenseras fullt ut avseende kapitalkostnadseffekterna av beslutade investeringar.
- En modell etableras där budgeterat utrymme för kapitalkostnader avsätts kommuncentralt för löpande avrop från berörda förvaltningar.
- En modell etableras där delar av förmågan att hantera investeringsrelaterade kostnaderna avsätts kommuncentralt för avrop efter hemställan från berörda nämnder

En modell etableras där kommunfullmäktige årligen ska ta ställning till hantering av nämndernas bedömda volymökningar i form av tillkommande

Föreslagen hantering beskrivs vidare nedan under avsnittet Drift och kapitalkostnadskonsekvenser av nämndernas investeringar.

Förslag till investeringsprinciper och ramverk kring den övergripande projektstyrningen kommer att redovisas i separat tjänsteutlåtande efter sommaren 2023, genom förslag till *Göteborg Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar*. Denna styrning ska ses om ett komplement till den ram- och volymstyrning som sker inom ramen för budgetprocessen.

4.2.5 Långsiktigt hållbart finansiellt ramverk för Stadshuskoncernen

Stadshus har i Förutsättningar för budget 2022–2024 och i Förutsättningar för budget 2023–2025 i detta kapitel under rubriken Bolagens avkastningskrav, verktyg för skatteoptimering, finansiering av koncernbidrag samt utdelning redovisat ett kunskaphöjande material över området. Delar av det kunskapsmaterialet kompletterat med innehåll ur ovanstående ärendet återfinns som bilaga (Bilaga - Förutsättningar för Stadshuskoncernens finansiella samordning) till detta underlag.

I kommunfullmäktiges budget för 2022 fick Stadshus i uppdrag att ta fram ett långsiktigt hållbart finansiellt ramverk för Stadshuskoncernen. I budgeten beskrevs bland annat att ramverket ska tjäna som vägledning för en långsiktigt hållbar och förutsägbar direktavkastning och utgöra ett ramverk för Stadshus finansiella samordning. Som svar på uppdraget lämnade Stadshus den 23 januari 2023 (§ 8 Dnr 0070/21) ett förslag på en ny riktlinje, Göteborgs Stads riktlinje för direktavkastning från Stadshuskoncernen, som definierar begrepp och beskriver principer och en beräkningsmodell för långsiktigt hållbar direktavkastning. Kommunstyrelsen beslutade den 19 april 2023 (KS § 316 Dnr 0157/23) att återremittera delar av förslaget till stadsledningskontoret för att ”konsekvensjusteras efter att genomlysning av Göteborgs Stads bolags kapitalstruktur samt förslag till modell för systematiskt arbete med kapitalstrukturen är fullständigt behandlad i kommunfullmäktige. Ärendet återrapporteras till i budgetunderlaget för 2025.” Budgetuppdraget kommer att återrapporteras till kommunstyrelsen i anslutning till budgetunderlaget.

4.2.6 Genomlysning och förslag till förändringar av bolagens kapitalstruktur

I kommunfullmäktiges budget för 2022 fick Stadshus i uppdrag att genomföra en genomlysning och föreslå förändringar av bolagens kapitalstruktur. Ärendet är återrapporerat till kommunfullmäktige som en delrapportering. I ärendet beskrivs relevanta begrepp och nuläge. Vidare lämnas förslag till en modell för systematiskt arbete med kapitalstrukturen för kommunfullmäktiges ställningstagande. Den 27 april 2023 (KF Dnr 0156/23) beslutade kommunfullmäktige att anteckna Stadshus delrapportering och godkänna föreslagen modell.

Under våren 2023 genomförs en genomlysning av bolagens kapitalstruktur enligt den modell för systematiskt arbete som redovisats i kommunfullmäktige.

Genomlysningen berör i det här skedet ett urval av koncernens bolag (Göteborgs Energi AB, Göteborgs Hamn AB, Higab, Älvstranden Förvaltnings AB, Göteborgs Stads Parkerings AB och Liseberg AB). Genomlysningens resultat utgör uppdragets slutredovisning och kommer lämna förslag till soliditetsintervall för bolagen och i förekommande fall även förslag till kapitaljusteringar i syfte att skapa en ändamålsenlig kapitalstruktur för respektive bolag.

Återrapportering planeras till hösten 2024 då den politiska budgetberedningen pågår. Eventuella beslut om justeringar av bolagens kapitalstruktur innebär förflyttningar mellan bolagen inom Stadshuskoncernen och påverkar inte koncernens soliditet eller resultat och har således ingen direkt påverkan på kommunfullmäktiges budget 2024–2026.

4.3 Viktiga faktorer med påverkan på stadens intäkter och kostnader

4.3.1 Utveckling skatteintäkter och statsbidrag

4.3.1.1 Skatteunderlagsutveckling

Sveriges kommuner och regioner (SKR) publicerade den 27/4 en uppdaterad skatteunderlagsprognos för åren 2023–2026 som ligger till grund för bedömningarna av stadens skatteintäkter i dessa budgetförutsättningar. Sammantaget kan konstateras att prognosen i april visar en något starkare bana för skatteunderlaget än de prognoser som publicerades under hösten och vintern.

Förutom SKR finns i Sverige ytterligare två bedömare som publicerar skatteunderlagsprognoser, Ekonomistyrningsverket (ESV) och regeringen. Stadsledningskontoret utgår alltid från SKR:s prognoser i bedömningarna av stadens skatteintäkter, men bedömningarna från övriga aktörer kan fungera som ett underlag för att analysera SKR:s antaganden. Tabellen nedan visar den senaste bedömningen av den procentuella skatteunderlagsutvecklingen från respektive prognosaktör för åren 2023–2026. Tabellen visar också den prognos som SKR publicerade i oktober 2022 och som ligger till grund för de bedömda skatteintäkterna i kommunfullmäktiges beslutade budget för 2023–2025.

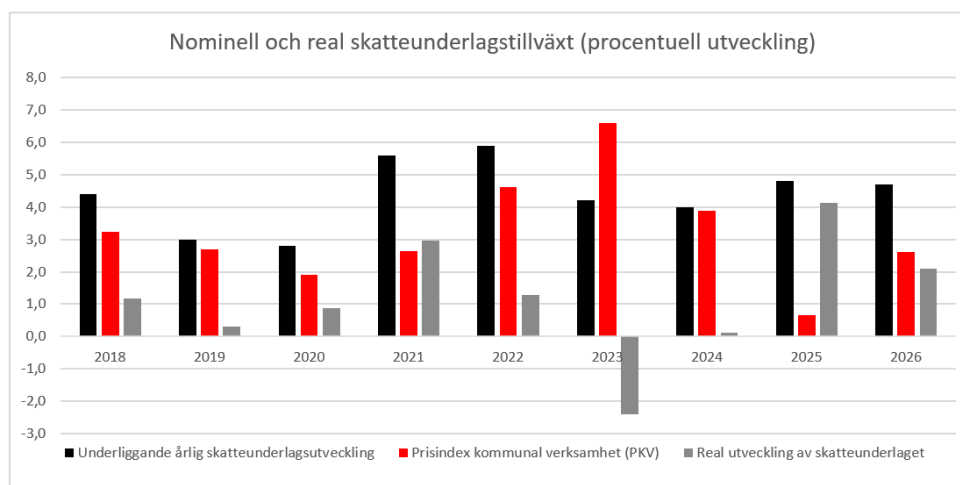
I jämförelse med övriga bedömare kan konstateras att både den prognos som regeringen presenterade i samband med vårpropositionen i april och den prognos som Ekonomistyrningsverket (ESV) presenterade i mars visar en lägre ökningstakt av skatteunderlaget under kommande år. Skillnaden mellan prognoserna är särskilt stor år 2024. Skillnaderna illustrerar de stora osäkerheter kring skatteunderlagets utveckling kommande år.

Underliggande	2023	2024	2025	2026
Skatteunderlagstillväxt riket (%)				
SKR, april	4,3	4,0	4,8	4,7

Regeringen, april	4,4	2,4	4,5	5,3
ESV, mars	4,3	3,7	4,2	3,9
SKR, oktober	3,1	4,5	4,1	-

Även om den nu uppdaterade bedömningen från SKR innebär en starkare bana för skatteunderlaget än de prognoser som publicerades under hösten och vintern så står sig den huvudsakliga bilden att svensk och global konjunktur är på väg att försvagas. Visserligen bidrar bland annat höjda pensioner till att det nominella skatteunderlaget i stort sett upprätthåller en ökning i linje med den historiska utvecklingen, men eftersom priser och löner samtidigt stiger betydligt snabbare än tidigare blir den reala utvecklingen av skatteunderlaget svag framför allt år 2023 och år 2024.

I diagrammet nedan illustreras dels den årliga underliggande skatteunderlagstillväxten i nominella termer, dels prisindex för kommunal verksamhet (PKV) och dels den reala skatteunderlagstillväxten från 2018 och fram till år 2026 utifrån SKR:s senaste bedömningar. De senaste 5 åren har det reala skatteunderlaget vuxit med i genomsnitt drygt 1,3 procent per år. Framför allt växte skatteunderlaget kraftigt i reala termer år 2021. År 2023 står ut som ett mycket svagt år med 2,5 procentens minskning av det reala skatteunderlaget. År 2024 bedöms skatteunderlaget i princip växa i samma takt som kostnadsutvecklingen.

4.3.1.2 Generella och riktade statsbidrag

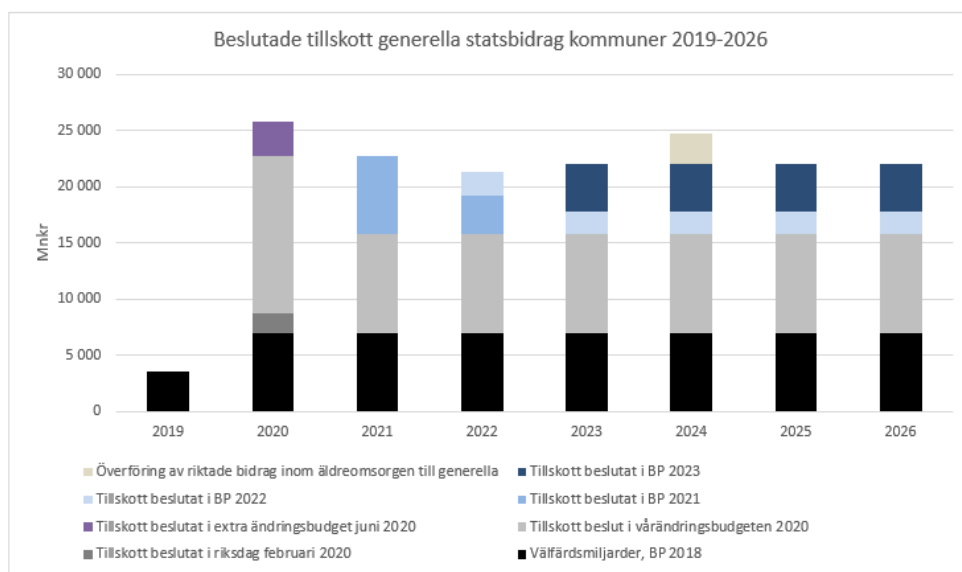
De statliga bidragen till kommunsektorn kan indelas i generella och riktade. De generella statsbidragen är ovillkorade bidrag utan ansökningsförfarande eller krav på återredovisning. De generella statsbidragen intäktsförs kommuncentralt och utgör en del av de samlade resurser som kommunfullmäktige har att fördela inom ramen för den årliga budgeten. De riktade statsbidragen är, tvärtom de generella, öronmärkta för ett visst ändamål. De flesta riktade statsbidrag betalas ej ut med automatik utan måste sökas och i den mån de inte förbrukas ställs krav på

återredovisning. De riktade statsbidragen hanteras och intäktsförs direkt hos berörd nämnd.

Utveckling av generella statsbidrag

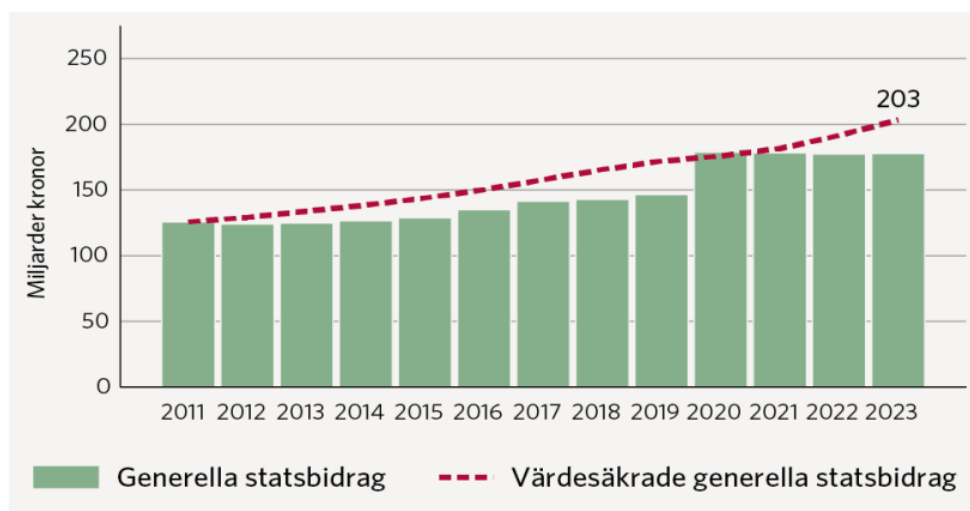
År 2019 och 2020 utökades de generella statsbidragen till kommunsektorn kraftigt. Först genom de så kallade välfärdsmiljarderna och därefter genom de tillskott som tillfördes kommunsektorn för att kompensera för den lägre skatteunderlagsutvecklingen under pandemin. En viss nedtrappning har skett sedan 2020, men till stor del har utökningarna permanentats genom nya beslut. Den förstärkning som riksdagen beslutade om i budgeten för 2023 innebär att de generella statsbidragen år 2023 ligger på i princip samma nivå som 2022. Om inte medlen tillförts hade de generella statsbidragen minskat i förhållande till år 2022.

År 2024 innebär nu gällande plan att de generella bidragen ökar med nästan 3,0 mdkr i form av en överföring från riktade statsbidrag inom äldreomsorgen till generella bidrag. Enligt budgetproppen för 2023 tillförs dock dessa medel endast till det generella anslaget 2024. År 2025 tas medlen bort från anslaget och nivån är då tillbaka på samma nivå som år 2023.

Eftersom de generella statsbidragen till kommunsektorn inte räknas upp per automatik sker, om staten inte tillför nya resurser, en urholkning av bidragets värde över tid. Dels genom den allmänna löne- och prisutvecklingen och dels genom att befolkningen ökar. Nedanstående bild från Sveriges kommuner och regioner visar den faktiska utvecklingen av de generella statsbidragen till kommuner och regioner från 2011 och fram till 2023. Den streckade röda linjen visar hur de generella statsbidragen hade utvecklats om de värdesäkrats utifrån pris och löneutveckling med utgångspunkt från 2011. Diagrammet visar att det skedde en urholkning av de generella statsbidragen mellan 2011–2019. Den kraftiga utökningen som skedde

2020 innebar att statsbidragen återigen nådde upp till 2011 års nivå i reala termer. Åren efter 2020 har det återigen skett en viss urholkning.

Källa: Statistiska centralbyrån och Sveriges kommuner och regioner

Utveckling av riktade statsbidrag

Till skillnad från de generella statsbidragen så intäktsförs de riktade statsbidragen hos berörd nämnd. Även om stadens hanteringsordning således innebär att nya, förändrade eller borttagna riktade statsbidrag hanteras direkt av berörd nämnd finns anledning att i budgetarbetet beakta större förändringar inom de riktade statsbidragen. De riktade statsbidragen utgör en väsentlig del av finansieringen för flera nämnder inom välfärds- och utbildningsområdet.

En betydande förändring som sker år 2024 är att nästan 3,0 mdkr i riktade statsbidrag till äldreomsorgen överförs till generellt statsbidrag. Det handlar om statsbidrag för att minska andelen timanställningar samt statsbidraget för att utöka sjuksköterskebemanningen. Om inga nya beslut tas om förlängning kommer medlen tas bort även från det generella anslaget år 2025. Förändringen innebär således att de riktade statsbidragen till äldre- samt vård och omsorgsnämnden kommer minska år 2024 och att de generella statsbidragen som redovisas kommuncentralt kommer öka. Eftersom staden inte fått del av statsbidraget för att minska andelen timanställningar blir dock den sammantagna effekten för staden ökade statsbidrag år 2024.

Statsbidrag (mkr)	2022	2023	2024	2025
Minska andelen timanställningar inom äldreomsorgen	2 000	2 000	Generellt	Tas bort
Utöka Sjuksköterskebemanningen inom äldreomsorgen	1 000	1 000	Generellt	Tas bort

I kapitel 8 redogörs för den bedömda utvecklingen av riktade statsbidrag för samtliga nämnder.

4.3.2 Lön- och prisutveckling

Inför löneöversyn 2024 ska huvuddelen av löneavtalen med förbunden, som stadens förvaltningar är berörda av, omförhandlas. Undantaget är löneavtalet med AkademikerAlliansens förbund som löper på tills vidare. I nuvarande löneavtal är det enbart i avtalet med Kommunal och Sveriges Läkarförbund där det finns angivet ett garanterat totalt löneökningstrymme och för 2023 har det fastställts av centrala parter utifrån industrins märke. I övriga avtal framgår att bedömning av löneökningens behov ska ske utifrån arbetsgivarens samlade analys utifrån lönekartläggning, rekryteringssituation och ekonomiska förutsättningar.

Avtalet för industrin blev klart den 31 mars 2023. Avtalet omfattar två år och motsvarar 7,4 procent fördelat på 4,1 procent år ett (2023) och 3,3 procent år två (2024). Avtalet innehåller även en låglönesatsning. Industrins avtal är normerande för övriga sektorer. För kommuner och regioner ska nya avtal tecknas för avtalsperiod från och med 1 april 2024. De totala löneökningarna i förvaltningarna 2023 utgår från förutsättningar i befintliga avtal och bedömt ekonomiskt utrymme, vilket sannolikt innebär en något lägre nivå än märket för industrin. Prognoserna för lönekostnadsökningar 2023 var 3,2 procent vid start av löneöversyn 2023 för stadens förvaltningar.

Vad det gäller prisutvecklingen bedömer Konjunkturinstitutet att konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) kommer att sjunka något jämfört med 2022 men ändå vara på en fortsatt hög nivå 2023 för att sedan falla tillbaka under slutet av året. Exklusive energi förblir dock inflationen hög under hela 2023 och det dröjer till andra kvartalet 2024 innan den kommer ner till 2 procent. KI:s bedömning är att många av de faktorer som bidragit till att höja inflationen har förändrats till att hålla nere inflationen, bland annat priser på gas, frakter och jordbruksprodukter, men att det tar tid innan det får genomslag. Regeringen gör en något lägre bedömning av prisutvecklingen 2023 men något högre för 2024 och 2025. SKR gör en betydligt lägre bedömning för 2023 men åren därefter skiljer sig prognosen inte nämnvärt åt jämfört med vare sig KI eller regeringen.

KI:s bedömning är att KPI i och med Riksbankens räntehöjningar ökar mer än KPIF både 2023 och 2024. Det påverkar i sin tur prisbasbeloppet för 2024 som beräknas att höjas med 4 900 kronor eller 9,3 procent för 2024 till 57 400 kronor. Även här gör SKR en betydligt lägre bedömning avseende 2023 medan åren därefter är rätt lika som KI.

Procentuell förändring	2022	2023	2024	2025	2026
Timplön, konjunkturlönestatistiken (SKR)	2,7	3,9	3,7	3,4	3,3
Timplön, konjunkturlönestatistiken (KI)	2,7	3,6	3,4	3,9	4,1
Timplön, konjunkturstatistiken (Regeringen)	2,7	3,7	3,6	3,6	3,6
Konsumentpris, KPIF (SKR)	7,7	5,4	1,8	1,8	2,0
Konsumentpris, KPIF (KI)	7,7	6,1	1,7	1,8	2,0
Konsumentpris, KPIF (Regeringen)	7,7	5,9	2,2	2,0	2,0
Konsumentprisindex, KPI (SKR)	8,4	7,6	2,1	1,1	1,9
Konsumentprisindex, KPI (KI)	8,4	8,8	2,2	0,8	1,8

SKR beräknar också ett sammanvägt index för kostnadsutvecklingen inom kommunal verksamhet (PKV). I dessa indexberäkningar görs en bedömning av dels arbetskraftskostnadernas utveckling dels prisutvecklingen på övrig förbrukning inom den kommunala sektorn. SKR:s senaste bedömning av prisindexet för kommunal verksamhet redovisas i tabellen nedan.

Procentuell förändring	2022	2023	2024	2025	2026
Arbetskraftskostnader*	2,7	7,5	4,4	-0,2	2,6
Övrig förbrukning**	9,0	4,7	2,8	2,6	2,7
Sammanvägd prisförändring	4,6	6,6	3,9	0,7	2,6

* Lönekostnadsförändring inklusive förändring i arbetsgivaravgifter

** 50 procent lönekostnadsförändring och 50 procent KPIF, konsumentprisindex med fast ränta under prognosåren

Prognosen för PKV är i princip oförändrad jämfört med prognosen som SKR lämnade i februari. För 2024 gör en upprevidering av inflationsantagandet att PKV ökar med 0,2 procentenheter. I prognosen ingår effekterna av den nya pensionsöverenskommelsen AKAP-KR som gäller från och med den 1 januari 2023. Exklusive det höjda antagandet om *pensionskostnaderna är den beräknade kostnadsutvecklingen för den kommunala verksamheten 3,4 procent 2024*.

De ökade pensionskostnaderna även för 2024 innebär att SKR föreslår ett preliminärt personalkostnadspålägg (PO-pålägg) på 45,70 procent av lönesumman. Det är en ökning med 1,17 procentenheter jämfört med 2023.

Kompenseras nämnderna för löne- och prisutvecklingen enligt PKV innebär det att de även kompenseras för höjningen av PO-pålägget. Om en annan indexnivå används för att kompensera nämnderna är det viktigt att beakta höjningen av PO-pålägget för att ge nämnderna rimliga förutsättningar.

4.3.3 Befolkningsförändringar

Nedan följer en beräkning av befolkningsförändringarnas påverkan på behoven för nämnderna inom välfärd och utbildning.

Beräkningarna bygger på årets befolkningsprognos och utgår från att det finns ett direkt samband mellan antal invånare och behovet av utbildning, vård och omsorg. Tydligast är detta samband för de verksamheter som omfattar hela eller nästan hela befolkningen i en viss åldersgrupp; grundskola och anpassad grundskola, förskola och gymnasieskola.

Även för äldreomsorgen bör ett förändrat antal äldre påverka behovet av äldreomsorg. I beräkningen har antal äldre viktats utifrån ålder då behovet antas öka med stigande ålder. En rak framskrivning av behoven ger enligt stadsledningskontorets bedömning en överskattning av de verkliga behoven på grund av successivt förbättrad hälsa och ökad livslängd. Behoven har därför justerats ner med en faktor på 0,4 procent per år för åldersgrupperna 65–84 år och med en faktor på 0,2 procent för åldersgrupperna 85 år och äldre.

För hemsjukvård i ordinärt boende har en särskild beräkning gjorts då den dels omfattar även personer under 65 år, dels har en mindre ”brant behovskurva” i förhållande till ökad ålder jämfört med äldreomsorgen.

Tabellen nedan omfattar även en framskrivning av behoven för funktionshinderverksamheten, individ- och familjeomsorgen och socialnämndernas fritidsverksamhet.

Beräkningarna utgår ifrån nämndernas ramar enligt den beslutade budgeten för 2023 inklusive kompletteringsbudget för februari. Därefter görs justeringar för åren 2024–2026 utifrån årets befolkningsprognos.

Nämnd, tkr	2024	2025	2026
Förskolenämnd	-74 264	-135 318	-167 952
Grundskolenämnd	71 242	83 616	57 037
Utbildningsnämnd	82 748	149 786	211 165
Äldrenämnd, äldreomsorg	105 966	214 870	335 782
Äldrenämnd, hemsjukvård i ordinärt boende	11 173	19 898	28 357
Nämnd för funktionsstöd (exklusive bostäder med särskild service)	55 669	81 254	104 063
Socialnämnder, IFO	29 607	48 979	67 721
Socialnämnder, fritid	178	1 103	1 990

Befolkningsutvecklingen 2022 innebar betydligt fler i åldern 20–64 år men även fler barn och unga i skolåldern än vad som beräknades i PR2022. Även bland de äldre blev det något fler totalt sett även om det skiljde sig åt lite mellan de olika åldersgrupperna. Däremot föddes det betydligt färre barn 2022 vilket märks i årets befolkningsprognos där man räknar med att denna utveckling till del fortsätter i och

med en lägre fruktsamhet hos kvinnor i barnafödande ålder. Det leder till ett minskat behov för förskolenämnden jämfört med tidigare beräkning, medan övriga nämnders behov förväntas öka något mer än vad som beräknades i förra årets budgetförutsättningar.

Det minskade behovet av förskoleplatser påverkar förskolenämnden genom minskad resurstilldelning framöver. Stadsledningskontoret bedömer att det kan vara svårt för nämnden att tillräckligt snabbt anpassa verksamheten till det minskade behovet. Det kan därför finnas skäl att överväga någon form av begränsning i tid av genomslaget för den prognostiserade behovsminskningen.

År 2026 och framåt syns det lägre antalet födda barnen även för grundskolenämnden.

I kapitel 8, Beräkningsunderlag, redovisas en specifikation per nämnd av den beräknade befolkningsutvecklingen 2024 och en jämförelse med ram 2023. Där redovisas även utfallet per socialnämnd. För 2025-2026 föreslår stadsledningskontoret att medlen för befolkningsförändringar läggs kommuncentralt.

4.3.4 Kostnader för försörjningsstöd

I den beslutade resursfördelningsmodellen för 2023 avser 944,6 mnkr försörjningsstöd. Dessutom finns 50 mnkr avsatt kommuncentralt som en extra beredskap för ökade kostnader för försörjningsstöd.

Nuvarande årskostnad, exklusive personer i introduktion, uppgår till cirka 800 mnkr beräknat på den senaste 12-månadsperioden (maj 2022 till april 2023). Socialnämndernas prognoser i mars 2023 uppgår till på 847 mnkr avseende nettokostnaden för försörjningsstöd för helåret 2023 exklusive den del av försörjningsstödet från SN Centrum som finansieras med schablonersättning. Nämndernas prognoser för 2023 förutsätter en kostnadsökning resten av året jämfört med nuvarande nivå. Kostnadsutvecklingen för de första fyra månaderna i år följer dock fortsatt en nedåtgående trend. Stadsledningskontorets bedömning är att nämndernas prognoser är försiktiga.

I tabellen nedan presenteras en beräkning av ramen för 2024 utifrån tidigare hantering, det vill säga där utgångsläget är ram 2023 samt en indexberäkning på 3,9 procent (PKV). Då nämndernas ramar enligt resursfördelningsmodellen 2023 är betydligt högre än utvecklingen den senaste 12-månadersperioden bedömer stadsledningskontoret att denna hantering ger en för hög resurstilldelning jämfört med den förväntade kostnaden för försörjningsstödet.

Stadsledningskontoret lämnar därför ett förslag till ram för 2024 som utgår ifrån nämndernas prognoser för 2023 med tillägg för beräknad normökning 2024 på cirka 9 procent. Förslaget är cirka 50 mnkr lägre än om utgångsläget är ram 2023 med indexuppräknings. Då nämndernas prognoser, enligt stadsledningskontorets bedömning, är försiktiga innebär även detta förslag att det finns utrymme för en viss kostnadsökning på grund av försämrad konjunktur.

Om socialnämndernas medel för försörjningsstöd minskas kan det innebära ekonomiska svårigheter för nämnderna då de delvis har använt tilldelningen för

försörjningsstöd för att täcka upp kostnader för andra verksamheter där kostnaderna har ökat mer än den årliga uppräkningsramarna. Det kan därför finnas skäl att förstärka andra delar inom socialnämndernas verksamheter.

	Ram 2023	Prognos 2023	Ram 2024 (ram 2023 + index 3,9%) utifrån tidigare hantering	Förslag ram 2024 (prognos 2023 + beräknad normökning 9%)
Nämndernas ram enligt resursfördelning	944,6	846,9	981,5	925,0
SN Centrum, introduktion	18,5	25,3	13,5	18,5
Totalt inkl introduktion	963,1	872,2	995,0	943,5
Beredskap för ökade kostnader	50,0		50,0	50,0
Totalt inkl kommuncentral beredskap	1 013,1	872,2	1 045,0	993,5

Beträffande den del av försörjningsstödet som utgår för personer i introduktion minskar inte kostnaden för försörjningsstöd i samma omfattning som antalet mottagna nyanlända personer. SN Centrums prognos för 2023 uppgår till 25,3 mnkr, vilket är en avvikelse på 6,8 mnkr mot tilldelad budget. För 2024 beräknas antalet mottagna minska vilket innebär en minskad budget för schablonmedel. Det finns därför en risk att den del av schablonmedlen som stadsledningskontoret föreslagit ska tilldelas SN Centrum för 2024 på 13,5 mnkr, se avsnitt Fördelning av statlig ersättning för etableringsinsatser och introduktion för nyanlända personer i kapitel 4, inte fullt ut kommer att finansiera SN Centrums kostnader.

Stadsledningskontoret bedömer att det kan vara svårt för socialnämnd Centrum att tillräckligt snabbt anpassa verksamheten till den minskade ramen. Det kan därför finnas skäl att överväga att låta den tilldelade budgeten på 18,5 mnkr för 2023 vara kvar även för 2024.

Med anledning av att ekonomin går in i lågkonjunktur bedömer stadsledningskontoret att det kan vara klokt att även för 2024 behålla en viss central beredskap för ökade kostnader för försörjningsstöd.

Om de antaganden som ovanstående beräkningar bygger på väsentligt förändras avser stadsledningskontoret att återkomma i augusti med en uppdaterad bedömning av försörjningsstödskostnaderna för 2024.

4.3.5 Utdelning och kapitaltillskott från Stadshuskoncernen

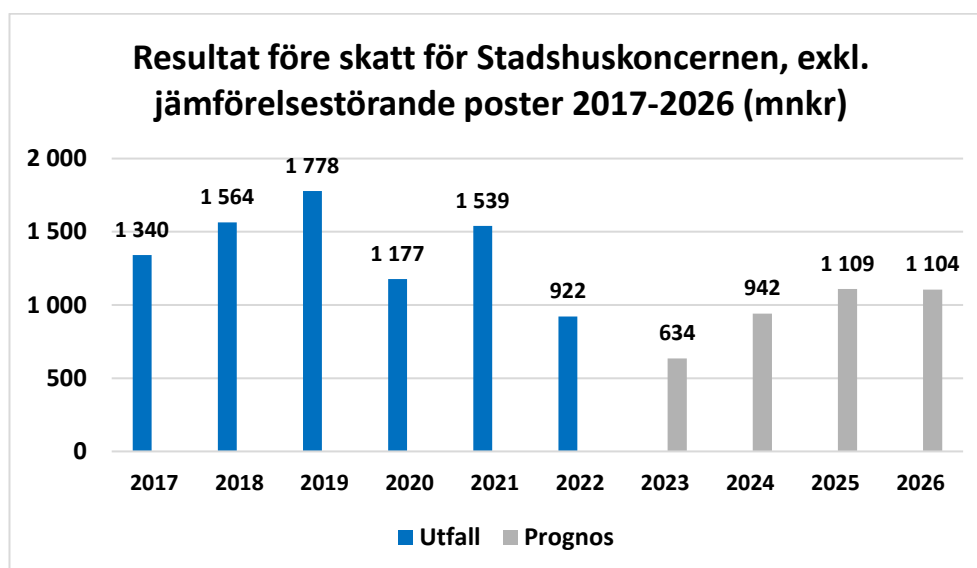
4.3.5.1 Inledning

Underlag till tabeller och texter är primärt hämtade från rapporten *Uppföljning av verksamhet och ekonomi*, som bolag med ekonomiska avkastningskrav i sina ägardirektiv rapporterar till Stadshus årligen. Därtill har uppgifter hämtats från

bolagens verksamhets-/affärsplaner, delårsrapport mars 2023 och 10-åriga investeringsplaner (som rapporterats till stadsledningskontoret), andra relevanta källor och tjänstemannadialog med bolagen. Stadshuset har gjort vissa uppskattningar i de fall där material saknats från bolagen. Underlagen är framtagna vid olika tidpunkter vilket medför att antaganden om räntor, konjunktur, energipriser etcetera skiljer sig åt i källmaterialet. Då det råder stor osäkerhet avseende räntans utveckling, energipriser, byggprisernas utveckling etcetera bör siffermaterialet användas med försiktighet och endast ses om indikationer på koncernens prognosticerade ekonomiska utveckling.

4.3.5.2 Svag resultatutveckling framöver

Diagrammet nedan visar att koncernens resultat exklusive jämförelsestörande poster blir svagt för 2023. Bolagens prognoser indikerar viss återhämtning under 2024–2026 men till lägre nivå än vad koncernen historiskt har varit van vid. Då koncernen prognosticerar kraftigt ökade investeringar under de närmsta åren är bolagens resultatutveckling och kassaflöden extra känsliga avseende fluktuationer i energipriser och byggprisernas utveckling. Givet att planerade investeringar genomförs kommer koncernens egenfinansieringsgrad att sjunka vilket gör koncernen mer känslig för ökade räntekostnader än tidigare. Redovisad känslighetsanalys avseende ränteförändringar (se kapitel 4.5.1.4 för marknadsräntans utveckling) nedan indikerar en höjning av räntan med 1 procent jämfört bolagens prognosticerade räntenivåer försämrar koncernens resultat årligen med 500 mnkr.

4.3.5.3 Förutsättningar för utdelning och kapitaltillskott

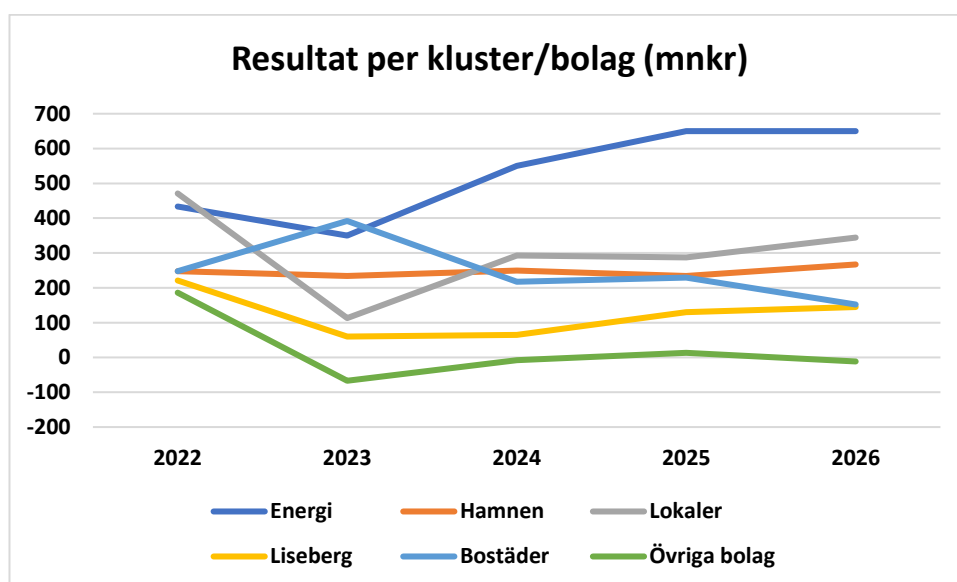
I kommunfullmäktiges budget fastställs krav på utdelning från Stadshuskoncernen och storlek på kapitaltillskott (genom koncernbidrag) till de bolag inom Stadshuskoncernen vars kommunala ändamål inte skapar förutsättningar att fullt ut

finansiera sin verksamhet (Got Event AB, Göteborgs Stadsteater AB och Business Region Göteborg AB).

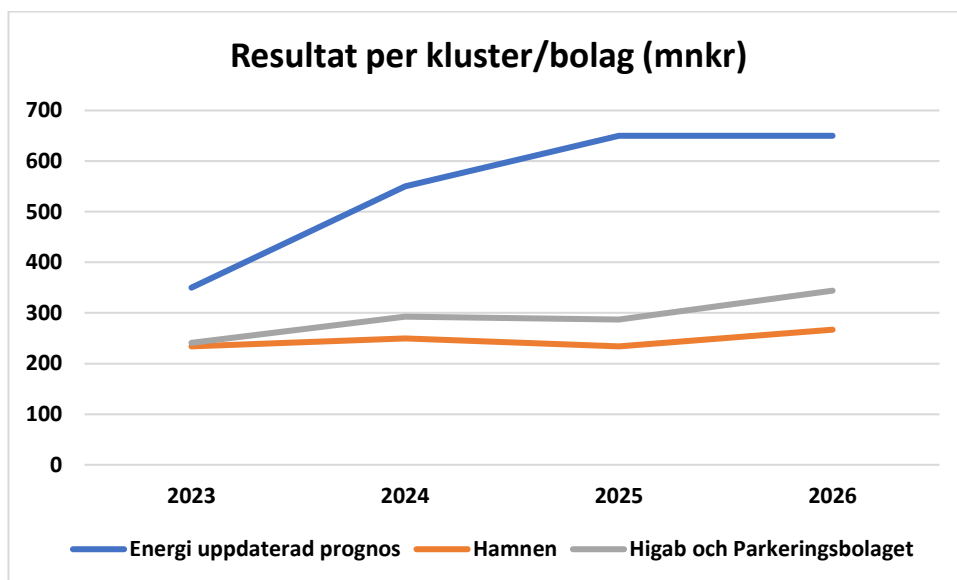
Utdelning och kapitaltillskott har de senaste åren möjliggjorts utifrån modellen att klustren Energi, Hamn och Lokaler (exklusive Älvstranden Utveckling AB) lämnar en utdelning om 50 procent av resultat efter finansnetto i koncernbidrag till Stadshus. Framtidenkoncernen, Liseberg AB och övriga bolag, lämnar koncernbidrag motsvarande skattesatsen i skattesamordningssyfte baserat på sina skattemässiga resultat (vilket skiljer sig från det redovisningsmässiga resultatet).

En analys av bolagens långtidsplaner för åren 2024–2026 visar på ett högst osäkert utrymme för utdelning till ägaren med nuvarande finansieringsmodell enligt ovan. Under perioden råder stor osäkerhet kring koncernens förmåga att kunna generera medel som täcker stadens behov av utdelning och att fullt ut kunna finansiera beslutade kapitaltillskott till vissa bolag.

Diagrammet nedan visar prognosticerad resultatutveckling för de kluster/bolag i koncernen som skapar underlag för Stadshus finansiella samordning.

Då Stadshus finansiella samordning till stor del baseras på resultat från Göteborg Energi, Hamnen och kluster lokaler (exklusive Älvstrandsbolaget) analyseras dessa bolag särskilt nedan.

Göteborg Energi har efter dialog med Stadshus reviderat ner sin resultatprognos för 2024 och 2025 jämfört med bolagets affärsplan. Göteborg Energi har valt att inte uttala sig om resultatet för 2026 varför koncernsammanställningar bygger på oförändrat resultat 2026 jämfört med 2025. Då Göteborg Energi har ett stort beroende av bränsle- och energiprisets utveckling har bolaget gjort en tjänstepersonsbedömning utifrån dagens situation där kraftiga prisökningar som inte beaktades i bolagets affärsplan nu förutspås på de bränslen som Göteborg Energi använder för produktion av fjärrvärme. Göteborg Energi Elnät AB rapporterade i uppföljningsrapporten per 31 mars 2023 att energimarknadsinspektionen, med stöd i EU-lagstiftning, har för avsikt att åter se över och justera regelverk och tidigare praxis för intäcksreglering och intäktsramar för elnätsverksamheter. Aviserade förändringar vilket inte är beaktat i prognosen kommer, om de genomförs att få avsevärd negativ resultateffekt för elnätsverksamheten i slutet av perioden. Under kapitel 8.4.4.1.1 framgår att det finns fler omvärldsfaktorer som medför att även den reviderade resultatprognosen framstår som osäker.

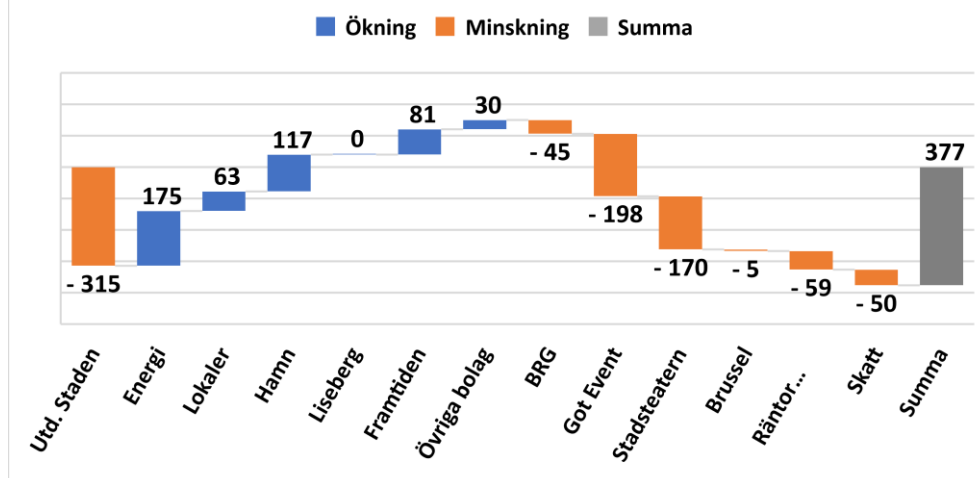
Parkeringsbolaget prognosticerar ett ökat resultat som exkluderar eventuella nedskrivningar för parkeringsanläggning vid Skeppsbron. Hamnen och Higab prognosticerar i stort sett oförändrat resultat under perioden.

Stora osäkerheter råder avseende räntans utveckling vilket är en risk främst kopplat till koncernens investeringstunga verksamheter.

Sammantaget indikerar bolagens långsiktiga ekonomiska bedömningar att Stadshuskoncernens avkastning och resultatförmåga kommer att vara på en lägre nivå framöver än vad som varit fallet tidigare.

För 2023 indikerar årsprognosen (Delår mars 2023) att det i koncernens samlade resultat inte finns medel för utdelning till staden och att det fattas cirka 60 mnr till att finansiera beslutade kapitaltillskott.

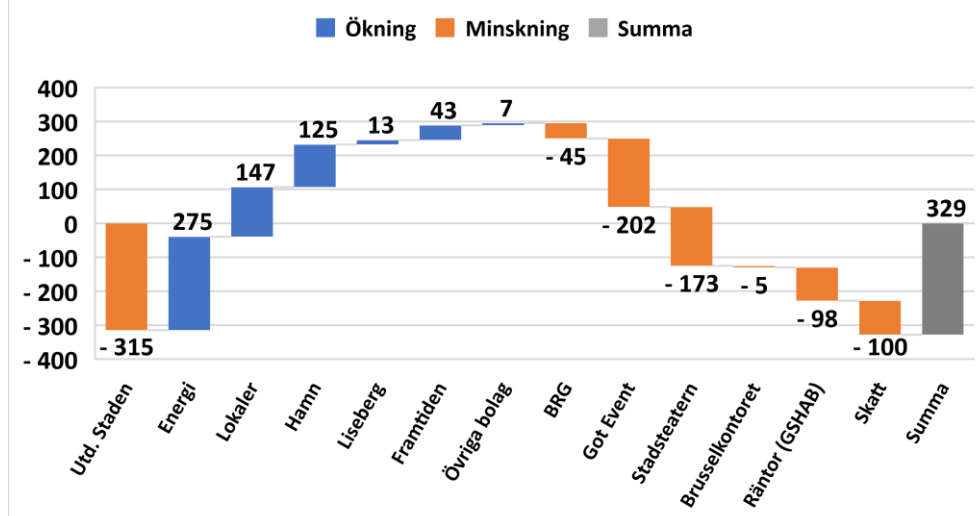
Prognos Stadshuskoncernens finansiella samordning 2023 (mnkr)

Diagrammet ovan visar i sammandrag (Stadshuskoncernens finansiella samordning baserat på nuvarande finansieringsmodell) vilka medel som finns tillgängliga för att lämna utdelning till staden samt att finansiera de bolag som är i behov av kapitaltillskott för att finansiera sin verksamhet. Utdelning om 315 mnkr till staden är i enlighet med fullmäktiges budget för 2023.

För 2024–2026 är resultatprognosen mer osäker än för 2023. Underliggande resultatprognoser indikerar att med bibehållna uttagsnivåer från bolagen (där klustren Energi, Hamn och Lokaler (exklusive Älvstranden Utveckling AB) lämnar en utdelning om 50 procent av resultat efter finansnetto i koncernbidrag till Stadshus. Framtidenkoncernen, Liseberg AB och övriga bolag, lämnar koncernbidrag motsvarande skattesatsen i skattesamordningssyfte baserat på sina skattemässiga resultat) finns inte möjligheter till att lämna utdelning till staden.

Prognos Stadshuskoncernens finansiella samordning 2024 (mnkr)

För åren 2025–2026 indikerar resultatprognoserna något förbättrade resultat jämfört med 2024 men fortfarande väsentligt lägre än vad det varit historiskt sett.

4.3.6 Jämställda löner och arbete med lönestrukturella skillnader

I enlighet med diskrimineringslagen ska arbetsgivare kartlägga löneskillnader mellan kvinnor och män som utför lika och likvärdigt arbete.

I lönekartläggningen för stadens förvaltningar framgår att det finns en tydlig skillnad i lönenivå i yrkesgrupper inom vård, omsorg och till viss del utbildning jämfört med yrkesgrupper inom teknisk och administrativ sektor. Det är samma skillnader som kan noteras på arbetsmarknaden i stort. I stadens yrkesgrupper inom vård, omsorg, utbildning och administration är det en övervägande del kvinnor. För likvärdiga arbeten där yrkesförberedande gymnasieutbildning krävs är skillnaderna mellan 1 000 – 4 000 kronor till fördel för yrkesgrupper inom teknisk och administrativ sektor. Där högskoleutbildning krävs är skillnaderna, mellan 3 000 - 5 000 kronor.

I kartläggningen kan konstateras att det finns oförklarade lönestrukturella skillnader i staden. För att avgöra om skillnaderna är osakliga enligt diskrimineringslagens definition, där faktorn kön är enda förklaringen till löneskillnaden, krävs fördjupad analys.

Åtgärder för att minska och på sikt radera de löneskillnader som bedöms vara antingen osakliga utifrån faktorn kön eller oönskade utifrån stadens lönepolitik måste framför allt riktas mot de större yrkesgrupperna inom vård, omsorg och förskola. Undersköterska, stödassistent och barnskötare är exempel på tre stora kvinnodominerade grupper där det framkommer löneskillnader vid jämförelse med andra likvärdiga arbeten. Dessa yrkesgrupper når heller inte stadens målbild för lönenivåer. Vid jämförelse av lönenivåer för dessa yrkesgrupper med motsvarande i både Göteborgsregionens kommuner och kommuner i hela riket så ligger Göteborgs Stad i likvärdig lönenivå.

Följande beräkning visar på uppskattad kostnad för berörda nämnder att utifrån nuläget komma i fas med målbilden för 2023 för vissa större yrkesgrupper inför löneöversyn 2024. Kostnadsberäkningen avser nio månader och inkluderar PO. Då personalkostnader utgör en större andel av budgeten för dessa nämnder inom vård, omsorg och utbildning så innebär det större utmaningar och krav på prioriteringar än för övriga nämnder.

Nämnd	Belopp (mnkr)
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	59
Nämnden för funktionsstöd	36
Förskolenämnden (avseende barnskötare och dagbarnvårdare)	24

Regionala socialnämnder (avseende vissa socialsekreterargrupper och behandlingsassistenter)	25
---	----

Bolagen i Göteborgs Stad såsom självständiga arbetsgivare arbetar med utgångspunkt i diskrimineringslagen på motsvarande sätt med kartläggning av löneskillnader och vid förekomst av osakliga sådana, åtgärder av dessa. Bolagen är personalvolymmässigt små i jämförelse med kommunen som arbetsgivare, och yrkesgrupperna är ofta mer homogena.

4.3.7 Personalförmåner

Kommunfullmäktige fattade 2022-01-27 (§15) beslut om en reviderad inriktning gällande personalförmåner som innebär att det ekonomiska värdet för personalförmånerna ska harmoniseras inom staden, men att utbudet kan variera mellan olika nämnder och bolag. Fastställandet av det ekonomiska värdet hänskötts till budgetberedningen inför 2023. I budget 2023 angavs inget ekonomiskt värde för personalförmåner varför frågan även förs in i budgetförutsättningarna inför 2024.

Det ekonomiska värdet av de nuvarande stadengemensamma personalförmånerna motsvarar 2 100 kr per medarbetare och år vilket genererar en kostnad motsvarande 64 mnkr vid nyttjandegrad om 60 procent. Nyttjandegraden är beräknad utifrån att andra arbetsgivare som infört förmånsportal eller digital friskvårdsadministration har sett en ökning av uttaget av bland annat friskvårdsbidrag som därefter planat ut till en nivå på 60–70 procent av medarbetarna.

Vid en eventuell nivåhöjning av det nuvarande ekonomiska värdet skulle det innebära ökade kostnader för de flesta av stadens nämnder och för en del av bolagen då de i dagsläget inte erbjuder personalförmåner utöver de stadengemensamma. För vissa nämnder och bolag skulle ett harmoniserat ekonomiskt värde innebära att vissa av nuvarande personalförmåner behöver avvecklas. Avvecklingen ska enligt kommunfullmäktiges beslut ske inom en övergångsperiod om tre år utifrån beslutat ekonomiskt värde.

Kostnadsökningen är beroende av till vilken nivå harmoniseringen av det ekonomiska värdet sätts. Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen, förvaltningen för funktionsstöd och de fyra socialförvaltningarna utgör tillsammans med förskole- och grundskoleförvaltningen cirka 68 procent av stadens totala antal månadsanställda och har inte några personalförmåner utöver de stadengemensamma. En uppskattning av den totala kostnadsökningen för dessa förvaltningar vid olika nivåhöjningar utifrån en nyttjandegrad på 60 procent framgår i tabellen nedan. Exempelen är beräknade utifrån en höjning av det nuvarande ekonomiska värdet med 1 000 kronor till 2 100 kronor, med 3 000 kronor till 5 100 kronor och med 5 000 kr till 7 100 kronor.

Nivåhöjning av ekonomiskt värde personalförmån per medarbetare och år	Beräknad kostnad per år vid nyttjandegrad 60 procent
1 000 kronor	21 miljoner kronor
3 000 kronor	61 miljoner kronor
5 000 kronor	103 miljoner kronor

Utifrån att förutsättningen vid befintlig upphandling av stadens förmånsportal var att det fanns stadengemensamma personalförmåner så kommer kostnaden för en förmånsportal troligtvis att öka vid kommande upphandling. Det finns också en risk att möjligheten att använda en förmånsportal minskar. Den ökade kostnaden är i dagsläget svår att beräkna. I förstudien, som genomfördes 2018 gällande införande av en förmånsportal, gjordes en kostnads- och nyttoanalys där värdet av arbetstiden som frigörs från administration beräknades till ungefär 9,6 mnkr per år.

4.3.8 Stadens interna räntor

4.3.8.1 Internränta nämnder

Internräntan, som fastställs årligen i budgeten, ska spegla kommunens långsiktiga kapitalkostnad och vara relativt stabil över tid.

Under 2023 är internräntan fastställd till 1,00 procent. Inför ställningstagandet kring internräntenivån för 2024, har den långsiktiga räntebilden beaktats. SKR lämnade i februari en bedömning avseende kommunernas internränta för 2024 som landade i en höjd rekommenderad nivå till 2,5 procent. Rekommendationen bygger på kommunsektorns egna upplåningskostnader, framtagna av Kommuninvest som årlig genomsnittskostnad.

För att få en så rättvisande internränta som möjligt har stadsledningskontoret gjort en egen bedömning av stadens genomsnittliga räntekostnad för kommunens externa upplåning på både befintliga och framtida lån. Simulering utifrån marknadsränteläge, låneportfölj, refinansiering och skuldökning visar på en ökande räntenivå de närmaste åren. Likväl hade staden en lägre genomsnittlig ränta för upplåning år 2022 (1,0%) jämfört med kommunsektorn (1,2%) varför stadsledningskontoret kommer fram till att internräntan för 2024 bör ligga på 2,25 procent.

4.3.8.2 Ränta bolag

Koncernbankens prissättning ska ske på marknadsmässiga villkor för att möta lagkrav på konkurrensneutralitet. Prissättningen vid utlåning ska baseras på koncernbankens genomsnittliga upplåningskostnad för hela skuldportföljen samt administrativa kostnader hänförliga till upplåningen. Därutöver sker ett bolagsspecifikt marknadsmässigt påslag för bolag som verkar i konkurrens. Prissättningen till bolagen sker kvartalsvis genom finanschefens delegationsbeslut. Priset för koncernkontoutlåningen under andra kvartalet 2023 är 1,79 procent exklusive marknadsmässigt påslag.

4.3.9 Kostnader för interna tjänster

4.3.9.1 Lokaler och lokalkostnader – utveckling lokalkostnader utifrån stadsfastighetsnämndens beräkning

Kommunfullmäktige beslutade 2021-09-16 §25 om en ny princip för internhyressättning av samtliga verksamhetslokaler i stadsfastighetsnämndens bestånd. Enligt den nya principen för internhyressättning är grund för lokalhyra kopplad till självkostnad, där kostnaden bärs av respektive verksamhetsnämnd.

Stadsfastighetsnämndens redovisar under februari/mars den prognostiserade kostnadsutvecklingen för de kommande tre åren. Redovisningen innefattar en redogörelse av respektive lokalnyttjande nämnds lokalkostnader. Nämnden prognostiserade kostnadsutvecklingen för kommande tioårsperiod i april förra året, inför budget 2023, samt gjorde en uppdatering med slutlig budget i oktober.

Inför 2024 har stadsfastighetsnämnden beräknat lokalkostnader enligt principen med självkostnadshyra och de delar som ingår i denna, fördelat på verksamhetsnämnd. Jämfört med förra årets inlämnade underlag för lokalkostnadsutvecklingen är ökningen inför 2024 cirka 570 mnkr högre, motsvarande 16 procent, för samtliga verksamhetsnämnder.

Stadsfastighetsnämnden har räknat upp hyreskostnaden för verksamheterna med inflation motsvarande 2 procent samt ränta 2,25 procent, utöver att uppräknningen också omfattar kostnader för nya projekt och lokaler.

Stadsfastighetsnämnden lyfter i sin verksamhetsnominering inför 2024 faktorer som väntas påverka kostnadsbilden framöver. Faktorerna är fortsatt höga elkostnader, strukturellt underskott från tidigare lokalnämnden samt ökade kapitalkostnader på grund av investeringar och höjd ränta. För beskrivning av faktorerna, se stadsfastighetsnämndens verksamhetsnominering.

Lokalkostnadsutvecklingen för år 2024 jämfört med 2023 års slutliga budget ökar enligt lokalnämnden totalt med 662 mnkr (utskick 1 och underlag i förutsättningar för budget inför 2023, 486 mnkr jämfört med 2023 enligt nedanstående tabell med utskick 2), varav cirka 74 mnkr utgörs av kostnader för inhyrningsobjekt. På grund av en ambitionsökning i att åtgärda planerat underhåll ökar underhållskostnaderna med 20 miljoner kronor jämfört med budgetår 2022. Av den totala lokalkostnadsökningen utgörs 53 miljoner av högre avskrivningskostnader på grund av tillkommande om- och nybyggnationer.

Utvecklingen för verksamhetsnämnderna enligt stadsfastighetsnämndens beräkningar fördelas enligt nedanstående tabell:

Nämnd, mnkr	2023*	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Förskolenämnden	620	702	738	780	838	899	959	1 019	1 085	1 149	1 210
Grundskolenämnden	1 189	1 424	1 504	1 601	1 703	1 806	1 902	1 999	2 099	2 179	2 281
Utbildningsnämnden	283	315	323	328	333	341	348	354	358	354	359
Äldre, samt vård och omsorg	548	580	599	623	649	690	718	754	785	818	840
Funktionsstödsnämnden	338	397	413	431	448	464	479	491	501	511	522
Socialnämnd Centrum	68	72	73	75	76	77	79	80	82	82	84
Socialnämnd Hisingen	43	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56
Socialnämnd Nordost	50	53	54	55	56	57	58	59	60	60	62
Socialnämnd Sydväst	106	126	127	128	129	131	133	135	136	138	140
Övriga nämnder	51	66	63	63	63	63	63	63	63	62	63
Summa	3 296	3 782	3 942	4 133	4 345	4 579	4 791	5 007	5 223	5 408	5 617
* Enligt utskick 2, oktober 2022											
Inflation: 2%											
Ränta: 2,25%											

I posten övriga ingår exploateringsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, kretslopp- och vattennämnden, stadsbyggnads- samt stadsmiljönämnden.

Internränta – utveckling per nämnd

Den höjda internräntenivån från 1 till 2,25 procent gör att kostnaderna för verksamhetsnämndernas lokalkostnader påverkas. Nedanstående tabell åskådliggör hur den förändrade räntenivån påverkar respektive nämnds räntekostnad. Utgångspunkten är att räntan beräknas på befintliga lokaler samt nybyggnationer för 2024, där kolumn ”Diff 1% och 2,25%” redovisar det uppskattade värdet på ökningen av räntekostnaden om nybyggnationerna utfaller enligt plan. På samma sätt som för kapitalkostnader och övriga driftkostnader till följd av investeringar påverkas kostnaderna av själva utfallet av den planerade investeringsvolymen, i det här fallet byggnationerna av verksamhetslokaler. Skillnaden är därmed en uppskattad beräkning och bedömning som kan förändras, i både uppåt- såväl som nedåtgående riktning.

Nämnd, mnkr	2023	2024 2,25 %	2024 1 %	Diff 1 % och 2,25 %
Förskolenämnden	37,6	97	43	54
Grundskolenämnden	81,8	209	93	116
Utbildningsförvaltningen	10,5	24	11	14
Äldre samt vård och omsorg	12,9	28	13	16
Funktionsstödsnämnden	12,6	29	13	16
Socialnämnd Centrum	0,2	1	0	0
Socialnämnd Hisingen	0,1	0	0	0
Socialnämnd Nordost	0,3	1	0	0
Socialnämnd Sydväst	2,2	6	2	3
Övriga	2,0	9	4	5
Summa	160,2	403	179	224

Verksamhetsnämnderna erhåller kompensation för volymökningar till följd av befolkningsförändringar. Internräntan ingår som en del i kompensation för

volymförändringen, då även utbyggnader av verksamhetslokaler påverkas av befolkningsförändringarna. En förändrad internränta omhändertas däremot inte inom ramen för volym- och befolkningsförändringar, varför berörda nämnders ökade internräntekostnader inte kompenseras för i nuvarande budgetmodellens hänsyn till befolknings- och volymförändringar.

Skulle kompensation ges för kostnadsökningar på grund av en höjd internränta, vill stadsledningskontoret betona att denna princip även bör gälla vid eventuellt kommande räntesänkningar, i form av motsvarande avdrag av kommunbidrag.

Kommuncentral avsättning – investeringsrelaterade driftkostnader

I Göteborgs Stads budgetar för 2020 - 2023 har årliga kommuncentrala avsättningar gjorts för investeringsrelaterade driftkostnader, som verksamhetsnämnderna i efterhand kan avropa för att täcka de investeringsrelaterade driftkostnader som lokalnämnden fakturerar. Under 2020 avropades hela avsättningen 100 mnkr och 2021 avropades 82,3 mnkr av de avsatta 100 mnkr. För 2022 har en kommuncentral avsättning om 170 mnkr gjorts, varav 119,1 mnkr avropades. 2023 finns en kommuncentral avsättning som uppgår till 100 mnkr. Stadsfastighetsnämnden har lämnat en prognos för 2023 att investeringsrelaterade kostnader för lokaler kommer uppgå till 126 mnkr.

Stadsfastighetsnämnden har beräknat investeringsrelaterade driftkostnader för åren 2024-2033 enligt nedanstående tabell:

Investeringsrelaterade driftkostnader, mnkr	2023*	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Rivning, sanering, evakuering, utrantering	100	157	160	162	165	167	169	172	175	177	180
* Enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut											
Inflation: 2%											
Ränta: 2,25%											

Uppdrag gällande interna upplåtelse med fasta löptider

Kommunfullmäktige beslutade 2022-05-19 §17 att ge stadsfastighetsnämnden i uppdrag att senast inför budgetår 2024 genomföra interna upplåtelse med fasta löptider enligt stadsledningskontorets förslag i ärendet *Redovisning av uppdrag om utvecklad ekonomistyrning avseende hyressättning av stadens verksamhetslokaler*. Stadsfastighetsnämnden har efter dialog med stadsledningskontoret påbörjat arbetet med att fram ett förslag till ny modell där utgångspunkten bland annat är faktiska kostnader per objekt enligt grundprinciperna i självkostnadsmodellen.

4.3.9.2 Kostnader för digital utveckling och förvaltning 2024 (nämnderna intraservice, inköp- och upphandling samt demokrati och medborgarservice)

Göteborgs Stads nya styrmiljö för digitalisering ska ge staden en gemensam grund i det övergripande arbetet med digitalisering. Styrmiljön består av policy för

digitalisering och IT, riktlinje för ny styrning, samordning och finansiering av digital utveckling och förvaltning samt en plan för digitalisering 2023–2026. Den förändrade styrmiljön förväntas bidra till ett mer effektivt och ändamålsenligt arbete med digitalisering. Riktlinjen för styrning, samordning och finansiering av digital utveckling och förvaltning trädde i kraft 2023-01-01 och ansatsen är att möjliggöra nya arbetssätt som förväntas bidra till en starkare styrning och ge möjlighet till samlade prioriteringar för kommunkoncernen i sin helhet.

Enligt riktlinjen ska kommunstyrelsen ha en strategisk samordningsgrupp som värderar och prioriterar behov av digital utveckling och förvaltning. Den strategiska samordningsgruppen leds av stadsledningskontoret och representeras av utsedda deltagare från förvaltningar och bolag

Nämnder (leverantörer) som levererar gemensamma tjänster ska inkomma med en årlig analys till den strategiska samordningsgruppen. Gemensamma tjänster levereras av Inköp och upphandling, Demokrati- och Medborgarservice samt Intraservice.

Den strategiska samordningsgruppens värdering och prioritering ligger sedan till grund för de rekommendationer som nedan presenteras. Den rekommendation som gruppen lämnar i detta underlag har samtliga deltagare gemensamt kommit överens om. Kommunfullmäktige har därefter att fatta beslut om de ekonomiska ramarna.

De ekonomiska ramarna är de kostnader som leverantörsnämnderna kan fakturera nämnder och styrelser för bastjänster och digital infrastruktur. Nämnder och styrelser kan beställa ytterligare tjänster av leverantörerna såsom tilläggs- och specialisttjänster. Dessa tjänster beslutar varje nämnd och styrelse själv om att beställa. Således är de ekonomiska ramar som beskrivs här inte lika med den fulla kostnad som nämnder och styrelser har för it och digitala tjänster.

Undantagsvis kan de ekonomiska ramarna behöva justeras med anledning av väsentligt förändrade volymer. Stadsledningskontoret föreslår att det endast kan ske efter att nämnderna gjort en sådan hemställan till kommunfullmäktige där orsak och omfattning noggrant har beskrivits. En eventuell sådan hemställan ska beredas av stadsledningskontoret i kompletterande budgetunderlag.

Stadsledningskontoret bedömer att det underlag (årlig analys) som legat till grund för den strategiska samordningsgruppens värdering och prioritering är bristfälligt och behöver utvecklas och förbättras till kommande år. Det innebär att arbetssätt och processer också behöver ses över och utvecklas.

Rekommendation och jämförelse per leverantör

Det har skett en kraftig kostnadsökning för bastjänster och digital infrastruktur mellan 2022 och 2023, ökningen uppgår till 28 procent sammantaget för leverantörerna. Kostnaderna hos Intraservice står för nästan hela ökningen. Nedanstående tabeller visar per leverantör på utfall 2022, budget 2023, det förslag på budget 2024 som leverantörerna lämnat till den strategiska samordningsgruppen och den rekommendation som lämnas av den strategiska samordningsgruppen utifrån värdering och prioritering av underlaget.

Leverantörerna har i sina underlag fört resonemang kring den prisökning de ser kopplat till tjänsterna utifrån bedömda kostnadsökningar. Intraservice beräkning uppgår till 3,3 procent, baserat på proportionerna mellan personalkostnader och inköpskostnader (se bilaga A). Övriga två leverantörer uppskattar indexökning 2024 till ungefär 6 procent (se bilaga A). Stadsledningskontoret föreslår att det indexbeslut som kommunfullmäktige fattar på ramar i 2024 års budget även ska tillämpas på bastjänster och digital infrastruktur. Siffrorna för 2024 i detta material är inte uträknat med index.

I bilagan redovisas kostnaderna nedan fördelade per nämnd och styrelse.

Nämnden för demokrati och medborgarservice	Utfall 2022	Budget 2023	Leverantörens underlag 2024	Strategisk samordningsgrupps rekommendation
Ekonomisk ram förvaltning bastjänster	43 800*	77 600	77 600 + index	77 900 tkr + index
Ekonomisk ram utveckling bastjänster	0	7 000	5 200 + index	6 400 tkr + index
Summerad kostnad	43 800	84 600	82 800 + index	84 300 tkr+ index

* Ungefärlig siffra, demokrati och medborgarservice hade 2022 en annan prismodell för det som numera är bastjänster. Skillnaden mellan 2022 och 2023 förklaras av att kostnaderna låg hos Intraservice.

Inköps- och upphandlingsnämnden	Utfall 2022	Budget 2023	Leverantörens underlag 2024	Strategisk samordningsgrupps rekommendation
Ekonomisk ram förvaltning bastjänster	20 900*	28 500	30 700 + index	29 300 tkr + index
Ekonomisk ram utveckling bastjänster	5 600	9 600	10 300 + index	10 300 tkr + index
Summerad kostnad	26 500	38 100	41 000 + index	39 600 tkr + index

*Ökningen mellan 2022 och 2023 förklaras av att utvecklingsinitiativ inom automatisering och robotisering som övergått i förvaltning

Nämnden för Intraservice	Utfall 2022	Budget 2023	Justerad prognos 2023	Leverantörens underlag 2024	Strategisk samordningsgrupps rekommendation
Ekonomisk ram förvaltning bastjänster och digital infrastruktur	773 800	958 500	918 500	1 025 900 + index	918 500 tkr + index
Ekonomisk ram utveckling av bastjänster och digital infrastruktur	70 300	90 500	70 500	111 200 + index	89 000 tkr + index
Summerad kostnad	844 100*	1 049 000	989 000	1 137 100 + index	1 007 500 tkr + index

* För 2022 gällde den gamla styrmodellen. Det har gjort det svårt för Intraservice att få fram ett utfall som med säkerhet baseras på samma tjänster som budget 2023. För att skapa jämförbara

siffror har utfallet för 2022 justerats utifrån nuvarande modell i så stor utsträckning som möjligt. Intraserice har också lyft att det har skett volymökningar från 2022 till 2023 samt att de delvis har nya kunder jämfört med 2022.

Strategisk samordningsgrupp har fört ett resonemang om att ytterligare minska kostnadsnivån för Intraserice förvaltningskostnader avseende bastjänster och digital infrastruktur. Skulle ramen minskats ytterligare diskuterades sju procent i relation till budget 2023 vilket skulle medföra en förvaltningsram på 891 405 tkr.

Om rekommendationen från strategisk samordningsgrupp

Som framgår av tabellerna ovan har leverantörerna inkommit med ett underlag till strategisk samordningsgrupp. Utifrån detta har beredning skett på stadsledningskontoret. Därefter har värdering och prioritering skett i strategisk samordningsgrupp utifrån ett helastadenperspektiv.

Det finns få nya utvecklingsinsatser inför 2024 i leverantörernas underlag, de flesta är beslutade i den gamla styrmodellen. Mot bakgrund av ovanstående har möjligheten att värdera och prioritera utvecklingsinitiativ i enlighet med stadens strategiska inriktning varit relativt begränsad för strategisk samordningsgrupp i år. Däremot har den stora kostnadsökning som skett mellan 2022 och 2023 varit i fokus för arbetet med att värdera och prioritera digital utveckling och förvaltning 2024 för den strategiska samordningsgruppen.

Fortsatt implementering av styrmodell

Arbetet med att säkra nyttorna med ny styrmodell kommer att vara fortsatt prioriterat arbete för stadsledningskontoret, leverantörerna och stadens verksamheter. För att framöver kunna presentera ett mer kvalitativt beslutsunderlag till kommunfullmäktige avseende digital utveckling och förvaltning kommer det till exempel vara viktigt att säkerställa att utvecklingskostnader kan relateras till respektive tjänst så att tjänsternas totala kostnadsutveckling kan följas.

Leverantörerna behöver också kunna presentera olika förslag på utveckling av digitala tjänster med tydlig konsekvensbeskrivning och påverkan på stadens strategiska inriktning, lagkrav samt ekonomisk påverkan ur ett helastadenperspektiv. Ska staden kunna fortsätta verksamhetsutveckla med stöd av digitalisering behöver hemtagningseffekterna tydliggöras så att resurser frigörs för nya satsningar. I det ekonomiska läge som staden befinner sig i finns inte utrymme för stora kostnadsökningar inom digital förvaltning och utveckling som inte medför resursbesparingar i verksamheterna.

4.3.10 Resursfördelningsmodell Socialnämnder

Enligt principerna i resursfördelningsmodellen för Socialnämnderna ska fördelningen per nämnd och delmodell, (barn och unga, vuxenvård etcetera) uppdateras inför varje ny mandatperiod och däremellan endast justeras för de relativa befolkningsförändringarna mellan nämnderna. Effekterna av denna justering redovisas i kapitel 8, Beräkningsunderlag. Stadsledningskontoret avser att

utvärdera modellen inför kommande mandatperiod och vid behov återkomma i Förutsättningarna för budget 2026–2028 med förslag till ny uppdaterad modell.

4.3.11 Fördelning av statlig ersättning för etableringsinsatser och introduktion för nyanlända personer

I förordning 2010:1122 om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar framgår att en kommun som tagit emot skyddsbehövande för bosättning har rätt till schablonersättning. Schablonersättningen avser kostnader för mottagande och praktisk hjälp i samband med bosättning, introduktionsinsatser inom skola och förskola, sfi och annan kommunal vuxenutbildning, samhällsorientering, tolk och andra insatser för att underlätta etablering i samhället. De statliga schablonmedlen har från och med 2017 fördelats till nämnderna som kommunbidrag som en del av den ordinarie budgetberedningen.

Från och med 2021 betraktas schablonmedlen som en årlig intäkt respektive fördelning som görs i samband med budgetberedningen och en eventuell skillnad mellan budgeterat och erhållet statsbidrag betraktas som en positiv eller negativ avvikelse i bokslutet.

Prognosen för Göteborgs Stads totala mottagande av nyanlända med uppehållstillstånd för åren 2024–2026 är runt 500 personer per år, enligt Migrationsverkets prognos från februari 2023. Underlag för förutsättningar 2023–2025 baserades på en prognos om cirka 800 personer per år. Fördelning av ersättning har minskat till underlag 2024–2026 i takt med ett prognostiserat minskat mottagande. Schablonbeloppen per individ som ligger till grund för ersättningen har ökat med 9 procent från 2022.

Fördelningsnycklarna till utbildningsnämnderna har utgångspunkt i antal prognostiserade personer per ålderskategori för barn och ungdomar i skola. Tilldelningen till övriga nämnder utgår från olika parametrar såsom uppdragets karaktär, antal personer, enhetskostnad etcetera. Uppdragen till nämnderna har inte ändrats.

Ersättning för mottagandet av personer som flytt från Ukraina sker via massflyktsdirektivet och ingår inte i denna fördelning av schablonmedel.

Nämnd	Fördelning 2023 (mnkr)	Förslag 2024 (mnkr)	Förslag 2025 (mnkr)	Förslag 2026 (mnkr)
Exploateringsnämnden	3,5	2,5	2,5	2,5
Förskolenämnden	15	12,5	12	11,5
Grundskolenämnden	26	19	18	17,5
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	25,5	19	18	17

Nämnden för demokrati och medborgarservice	0,5	0	0	0
SN Centrum (Försörjningsstöd)	18,5	13,5	13	12,5
SN Centrum (Integration)	23,5	17	16	16
Utbildningsnämnden	13	8	7	7
Utbildningsnämnden, stadengemensamma insatser	3,5	2,5	2,5	2
Totalt	129,0	94,0	89,0	86,0

Socialnämnd Centrum samt Stadsfastighetsnämnden har i sina respektive verksamhetsnomineringar omnämnt integrationsinsatser samt kostnader för genomgångsbostäder för nyanlända flyktingar. Stadsledningskontoret har i ovanstående förslag inte tagit hänsyn till verksamhetsnomineringarna.

4.3.12 Ersättning enligt LOV

4.3.12.1 Hemtjänst

I förfrågningsunderlag för ersättning enligt LOV hemtjänst anges att ersättningen ska revideras årligen och beslutas av kommunfullmäktige. I samband med beslut om budget för 2023 har kommunfullmäktige fattat beslut om ersättningsnivåer från och med april 2023 till och med mars 2024 eller fram tills nytt beslut fattats av kommunfullmäktige. Grundersättningen per timme utgår från utförd brukartid och uppgår från och med 1 april 2023 till 564 kronor för hemtjänstens egna utförare och 572 kronor inklusive momskompensation för externa utförare. När förändring av grundersättningen görs behöver även momskompensationen till externa utförare justeras. Momskompensationen ska förändras procentuellt i relation till den kommunala grundersättningen. I dagsläget uppgår kompensationen till 1,6 procent.

Kommunstyrelsen gav 2022-01-12 stadsledningskontoret i uppdrag att i samverkan med äldre samt vård- och omsorgsnämnden föreslå ett reviderat förfrågningsunderlag för hemtjänst samt en ny ersättningsmodell som utgår från beviljad tid. Efter återredovisning i kommunstyrelsen, återremitterades ärendet 2022-10-19 §727 med tillägg att se över indelningen av geografiska primärområden för hemtjänstens utförare så att Långedrag och Fiskebäck tillhör ett primärområde på fastlandet och Södra Skärgården utgör ett eget primärområde samt se över ö-tilläggets storlek och föreslå en lämplig ökning av det extra tillägget på timersättningen för att möjliggöra valfrihet även för omsorgstagare boende i Södra Skärgården.

Stadsledningskontoret har i tjänsteutlåtandet om reviderat förfrågningsunderlag enligt LOV inom hemtjänsten dnr 0161/22, föreslagit en ersättning per timme till hemtjänstens utförare som utgår från beviljad tid. Ersättningen uppräknad med OPI till 2023-års nivå uppgår enligt förslaget till 484 kronor per timme för Göteborgs Stads egna utförare av hemtjänst respektive 492 kr för privata utförare inklusive

1,6 procent momscompensation. 2023-04-27 fattade kommunfullmäktige beslut om en ersättningsmodell som utgår från beviljad tid samt en höjning av ö-tillägget från 17 procent till 20 procent.

4.3.12.2 Daglig verksamhet

Göteborgs Stad har från och med den 1 april 2019 infört LOV inom Daglig verksamhet. I den utredning som låg till grund för införandet (Dnr 0606/17) bedömdes att det skulle vara möjligt att effektivisera verksamheten motsvarande minst 10 procent, vilket också låg till grund för fastställandet av ersättningsnivåerna. Någon utvärdering av effekterna av införandet har ännu inte genomförts. Stadsledningskontoret gör ingen annan bedömning av ersättningsnivån inför 2024 än att en eventuell indexuppräknning sker enligt budgetförslag.

Ersättning utifrån valfrihet enligt LOV avseende daglig verksamhet enligt LSS utgår från sju olika nivåer samt deltagandegrad. Nivåerna bygger på hur stort behov av hjälp arbetstagaren har. Ersättningen är per månad. I budget för år 2023 fattade kommunfullmäktige beslut om ersättning för daglig verksamhet enligt LSS enligt tabellen nedan. Beloppen är inklusive momsersättning till privata utförare för perioden från och med april 2023 till och med mars 2024.

Månadsersättning per nivå och deltagandegrad:

Nivå	Deltid 1	Deltid 2	Heltid
	5-18 tim/vecka	19-32 tim/vecka	33- tim/vecka
1	4 279	10 270	17 116
2	5 705	13 692	22 820
3	8 557	20 539	34 231
4	11 411	27 385	45 641
5	14 263	34 231	57 051
6	17 116	41 077	68 462
7	22 820	54 769	91 282

4.3.13 Tilldelning för utbyggnad av bostad med särskild service (BmSS)

Kommunfullmäktige har i tidigare budget avsatt medel i en kommuncentral post som syftar till att stödja utbyggnaden av nya bostäder med särskild service (BmSS) och verkställighet av BmSS genom ramavtalsköp. Expansionsanslaget har från och med 2021 tilldelats den nya nämnden för funktionsstöd.

Nämnden har lämnat en nominering för tilldelning av expensionsmedel för år 2024–2026 samt en justering av tilldelning avseende expansion för nya bostäder 2022. Förslaget från nämnden avseende 2024–2026 har utgått från nämndens

lokalbehovsplan 2023. Behovet av bostäder med särskild service 2023–2027 bedöms uppgå till 401 nya BmSS-lägenheter inklusive köp av platser enligt ramavtal under planperioden. Nämnden beräknar en expansion på cirka 318 nya platser genom nybyggnation i stadens regi och genom ramavtalsköp under perioden 2024–2026. Nämnden bedömer att 20 procent av de nya bostäderna ersätter köp av plats på korttidsboenden enligt socialtjänstlagen (SoL) som nämnden redan har kostnad för. Nyckeln om 20 procent är baserad på andelen personer som tidigare bott i korttidsboende SoL under mer än ett år innan flytt till BmSS. Förslaget om justering avseende 2022 med påverkan på 2024 innebär en liten ökning med 1 mnkr avseende 2022 med effekt från och med anslag 2024. Detta då nämnden har nyttjat 1 mnkr mer än faktiskt tilldelade expensionsmedel 2022.

Förändringspost, mnkr	Prognos 2024	Prognos 2025	Prognos 2026
Helårseffekt av expansion BmSS i egen regi 2023, mnkr (skillnad mellan helårseffekt och delårseffekt 2023)	27	27	27
Nettokostnad expansion BmSS i egen regi fr o m 2024, mnkr (delårseffekt)	52	148	231
Anslag förändring köpta platser BmSS enligt ramavtal (netto), mnkr	60	109	158
Förändring anslag avseende år 2022, mnkr	1	1	1
Avdrag nedlagda egna BmSS, mnkr	-11	-11	-11
Avdrag för BmSS som ersätter boende enligt SoL (20%), mnkr	-28	-57	-83
Förslag ramtilldelning, mnkr	102	218	323

4.3.14 Hanteringsordning taxor och avgifter

Kommunfullmäktige fattade 2019-03-23 § beslut om gemensam hanteringsordning och beredning för stadens taxor och avgifter och gav stadsledningskontoret i uppdrag att upprätta en anvisning utifrån den beslutade hanteringsordningen, *Göteborgs Stads anvisning om taxor och avgifter*. Anvisningen avsåg att tillämpas på stadens dåvarande facknämnder och beskriver hur respektive nämnd bereder ärendet i form av taxekonstruktion, innehåll i taxa samt hur revidering enligt exempelvis lämpligt index ska ske, inför kommunfullmäktiges fastställande och beslut. I och med att stadsdelsnämnderna upphörde vid årsskiftet 2020/2021

omfattas stadens samtliga nämnder av anvisningen då de nya nämnderna nu likställs med facknämnder.

De taxebilagor med taxor inom välfärds- och utbildningsområdet som tidigare bifogats förutsättningar för budget som underlag till beslut för de taxor och avgifter inom välfärds- och utbildningsområdet kommer därmed att utgå som beslutsunderlag. I stället sker en övergång av ansvaret till nämnderna att bereda taxe- och avgiftskonstruktioner enligt anvisningen för taxor och avgifter, för antagande i kommunfullmäktige i de fall dessa inte redan finns och är antagna av kommunfullmäktige.

De senaste tre åren har en förteckning bilagts med vilka taxor nämnder inom stadsutvecklande nämnder har, samt vilka belopp dessa ger i intäkt. Förteckningen utgår i årets förutsättningar till budget och ersätts av information per nämnd om intäkter för taxor och avgifter under respektive nämnd i kapitel 8.

Nya taxor samt viktiga taxeförändringar beskrivs under respektive nämnd i kapitel 8. Intäkter från taxor och avgifter har per nämnd tagits ur ekonomisystemet, som en del av nämndens totala intäkter.

För att ge en överblick över stadens olika taxor och avgifter biläggs en förteckning över vilka taxor och avgifter för respektive nämnd har, utan belopp angivet (*bilaga Taxor och avgifter*).

Taxe- och avgiftshanteringen för kretslopp- och vattennämnden omfattas inte av ovanstående anvisning utan har en särskild hanteringsordning. En beskrivning av denna taxa kvarstår därför under detta avsnitt, se vidare nedan.

Totalt hade kommunen intäkter från taxor o avgifter på totalt 3,1 mdkr 2022, inklusive kretslopp- och vattennämndens intäkter, vilket är 155 mnkr högre än 2021. Stadens intäkter från taxor och avgifter exklusive kretslopp- och vattennämnden uppgick 2022 till 1,5 mdkr vilket är 100 mnkr högre än 2021. Uppgifterna bygger på information från stadens ekonomisystem, vilket förutsätter att korrekt konto har använts vid redovisningen.

4.3.15 VA- och avfallstaxor 2024-2026

Enligt kretslopp och vattennämndens reglemente ska nämnden föreslå detaljerade VA- och avfallstaxor som därefter ska beslutas av kommunfullmäktige. Liksom tidigare år kommer nämnden att hemställa till kommunfullmäktige under hösten om förslag till detaljerade taxor att gälla från 1 januari nästkommande år. Taxorna beslutas för ett år i taget.

Nämnden avser att arbeta vidare med taxor för 2024 i enlighet med nämndens inriktning i beslutade verksamhetsnomineringar för 2024 om inte kommunfullmäktige ger en annan styrning utifrån nämndens redovisade plan.

Kretslopp och vattennämnden beslutade 2023-04-25 § 76 om nämndens verksamhetsnomineringar, där nämndens inriktning för kommande års taxeutveckling redovisas.

Nämndens förslag till investeringsnomineringar för planperioden 2021-2025 samt den långsiktiga utblicken till 2033 återfinns nedan i kapitel 8, i avsnitt rörande nämnder, och i sin helhet i bilagan avseende nämndernas samlade investeringsnomineringar.

Nämndens beslut, tjänsteutlåtande och underlag för investeringsnomineringar och verksamhetsnomineringar inklusive planeringsinriktning för taxans utveckling presenteras i sin helhet i nämndsammanträdet 2023-04-25.

	2024	2025	2026
Avfall, alternativ 1	5,5 – 7,5 %	5,5 – 7,5 %	5,5 – 7,5 %
VA brukningsavgift	10 – 18,5 %	4–10 %	7 – 10 %
VA anläggningsavgift	0 – 4 %	0 – 4 %	0 – 4 %
Kommunbidrag	13,5 mnkr	15 mnkr	13,5 mnkr

4.3.15.1 Avfallstaxan 2024-2026

Avfallstaxan består av flertalet olika avgifter baserat på vikt, storlek på kärl och hur ofta hämtning av avfall sker. Avfallshanteringen kommande år påverkas av flertalet nya ansvarsområden såsom förpackningsinsamling och höjda krav på utsortering av matavfall. Underlag för taxeuttag påverkas av kostnader och intäkter för avfallshanteringen. Verksamhetsnomineringarna innefattar tre alternativ för höjning av taxan. Alternativ 1 innebär att höjningen är jämnt fördelad över 2024-2026 och ambitioner i nivå med tidigare år. De andra två alternativen innebär en extra satsning på grovavfall respektive en återställd skuld per år.

4.3.15.2 Vatten- och avloppstaxan 2024-2026

VA-taxan består av brukningstaxa som styrs av mängden abonnenterna nyttjar samt en anläggningsavgift som är en engångsavgift för nya abonnenter som ansluter till VA-nätet. Taxekollektivet påverkas av såväl kostnader som intäkter för kretslopp- och vattennämnden och den verksamhet som bedrivs genom det regionala bolaget Gryaab AB. Underlaget till taxeuttaget påverkas även av tidigare års skuld/fordran på abonnenter då taxekollektivet generellt inom tre år ska ha reglerat eventuell skuld eller fordran.

I nämndens Verksamhetsnomineringar redovisas ett årligt intervall för taxans utveckling under planperioden. Taxenivån påverkas till stor del av tidigare års beslutade investeringstakt och ambition i form av avskrivningar och ränta. Nämndens Investeringsnomineringar innehåller två olika alternativ. Ett alternativ innebär en proaktiv investeringstakt och det andra en restriktiv investeringstakt. De olika alternativen påverkar taxan dock maximalt med omkring 1,5 procent för ett enskilt år. Kretslopp och vattennämnden beslutade 2023-04-25 § 75 att nominera och fortsatt planera utifrån förvaltningens föreslagna Proaktiva alternativ.

Vatten- och avloppstaxans brukningsavgift

Nämndens verksamhetsnominering med en höjning av taxan med 10-18,5 procent till år 2024 förklarar nämnden med justering av fordran på abonnenter, osäkerheter i kostnadsläge och en ökande räntekostnader då investeringarna ökar. Utgifterna för investeringar prognosticeras att nästan dubblas från cirka 600 mnkr år 2022 till 1100 mnkr 2023, år 2025 beräknas motsvarande utgifter uppgå till cirka 1500 mnkr. Den nominerade nivån är betydligt högre än föregående år och avser att kunna upprätthålla funktionen i anläggningarna utan att öka på behovet av underhåll. Behovet av underhåll minskar däremot inte.

I verksamhetsnomineringarna utgår beräkningarna från förvaltningens förslag om 13 procents höjning till 2024 och utgår från en proaktiv investeringstakt. Nämnden tar inte ställning till förvaltningens förslag. Verksamhetsnomineringarna förtydligar kopplingen mellan taxan och investeringsnomineringarna och att val av investeringstakt får konsekvenser för taxan, framförallt på längre sikt, 5-8 år.

Vatten- och avloppstaxans anläggningsavgift

Nämnden förklarar det lägre intervallet, 0-4 procent med att de senaste årens höjningar är tillräckliga i kombination med att exploateringsinvesteringar inte har genomförts i planerad takt. Nomineringarna är baserat på nämndens beräkningsmodell för självfinansieringsgrad med en målsättning om en genomsnittlig kostnadstäckning om 70 procent.

Stadsledningskontoret konstaterar att årets nomineringar för vatten-och avloppstaxorna tydliggör koppling mellan investeringsvolym och taxenivå vilket kontoret ser som positivt. En expansiv stadsutveckling liksom anläggningarnas behov av förnyelse innebär ökade kostnader för vatten- och avloppstaxekollektivet i takt med att investeringarna färdigställs och påverkar taxekollektivet på lång sikt, 5-8 år och längre. Även behov av ny- och reinvesteringar påverkar. Investeringarna kommer att innebära höjda taxenivåer på lång sikt oavsett val av taxenivå för det enskilda året.

Nämndens nomineringar för taxan har varierat mellan åren och i år är nomineringarna för anläggningstaxan lägre än förväntad prisutveckling, vilket innebär att nämndens planeringsinriktning för avgiftsutvecklingen inte kompenserar för den inflationsutveckling som vi befinner oss i. Ur stadsledningskontorets perspektiv knyts därmed avgiftsutvecklingen i nämndens beräkningsmodell till genomförandetakten och förskjutningar i stadsutvecklingen och VA-utbyggnaden snarare än till de faktiska kostnaderna för utbyggnaden i olika projekt. Det gör det svårbedömt att över tid bedöma den långsiktiga självfinansieringsgraden/kostnadstäckningen. Stadsledningskontoret bedömer att det finns ytterligare behov av ökad långsiktighet och transparens i taxekonstruktionen för att möjliggöra ett aktivt beslut kring taxenivå och den långsiktiga taxeutvecklingen för kommunfullmäktige.

I nämndens delårsrapport per mars prognostiserar nämnden för ett försämrat resultat för VA-verksamheten i förhållande till budget. Genomförs inga åtgärder för att få ett resultat som är i balans med budget bör det ur stadsledningskontorets perspektiv innebära att nämndens fordran till abonnenterna ökar (ökat upparbetat

underskott) och att utgångsläget för bedömningen för taxans utveckling och möjlighet att återställa underskottet försämras. Detta behöver belysas i nämndens kommande förslag till VA-taxa för 2024 då nämndens redovisade inriktning för taxans utveckling baseras på årets budgeterade resultat och förändring av skuld/fordran till abonnent.

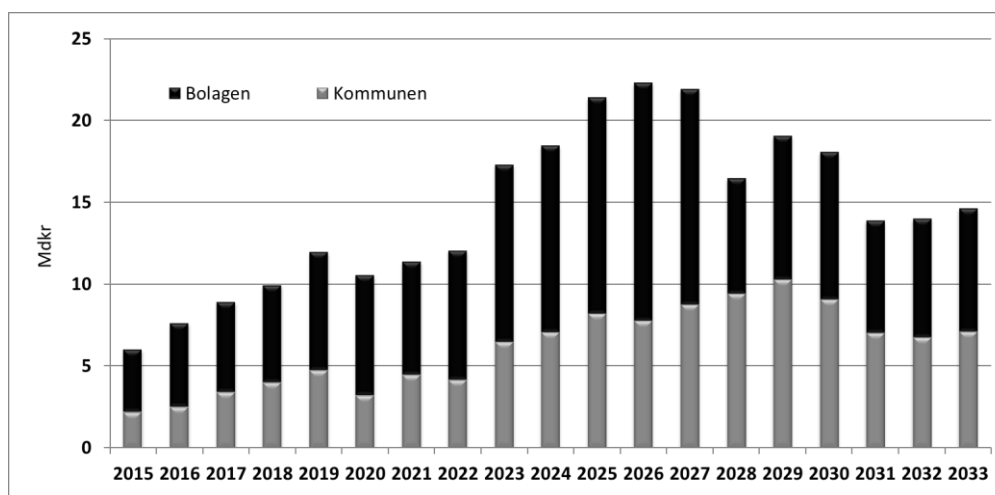
Stadsledningskontoret konstaterar att nämnden planerar att införa obligatorisk matavfallssortering för småhus först till år 2027. Matavfallssortering är obligatoriskt från och med år 2024. Nämnden har skjutit på införandet av obligatorisk matavfallsinsamling till år 2027 för att kunna samordna det med införandet av förpackningsinsamling. Förvaltningen rapporterar i delårsrapport per mars 2023 att de förbereder ett nämndbeslut om en dispensansökan till Naturvårdsverket för att senarelägga obligatoriet för de hushåll som inte sorterar matavfall.

Vidare konstaterar kontoret att taxekollektivet påverkas väsentligt av kostnader och intäkter för Gryaab AB och Renova AB. Nämnden är ansvarig huvudman vilket innebär behov av insyn i bolagens planering och budgetering för att kunna agera huvudman och ha en helhetsbild av taxekollektivets kostnader och intäkter.

4.4 Investeringar

4.4.1 Koncern

I nedanstående diagram visas nämndernas och bolagens investeringsutfall för perioden 2016 till 2022 samt bedömningar fram till 2033. Diagrammet avser bruttoinvesteringar, dvs exklusive investeringsbidrag och övriga investeringsinkomster.

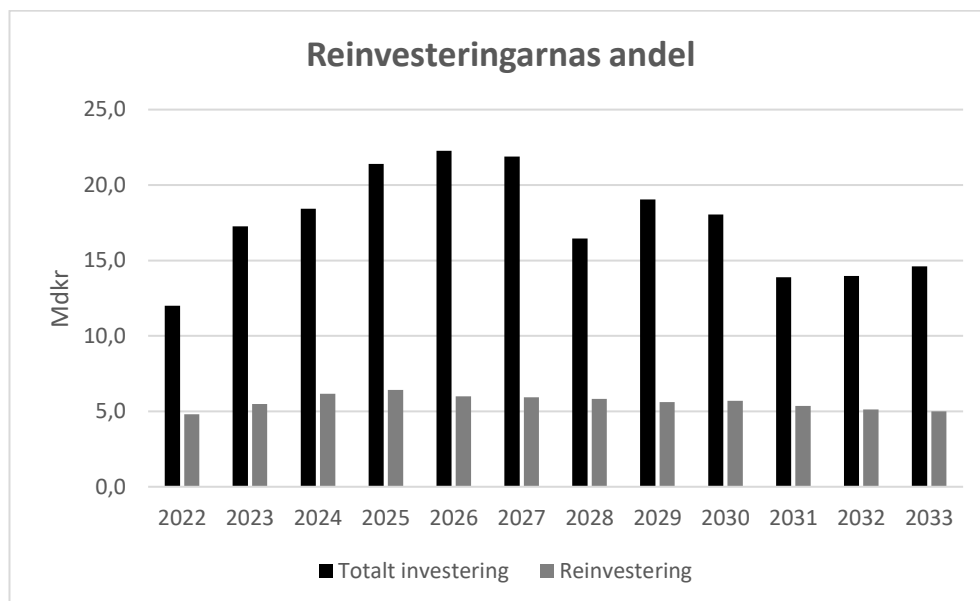

De uppdaterade bedömningarna av det långsiktiga investeringsbehovet ligger sammantaget något lägre än den långsiktiga bedömningen som gjordes föregående år. Nämnderna som har en planerad volym för planperioden som är cirka 3,8 mdkr lägre än i föregående års investeringsnominering. Neddragningen härrörs framför allt från idrott- och föreningsnämnden, och stadsfastighetsnämndens uppdaterade

bedömningar. Idrott- och föreningenämnden drar ner investeringsvolymen främst inom sim- och badanläggningar och stadsfastighetsnämnden har anpassat sina planerade volymer utifrån justerade behov enligt den uppdaterade lokalförsörjningsplanen samt att ersättningsinvesteringar inom framför allt för- och grundskola väntas bli lägre. Bolagsstyrelsernas långsiktiga investeringsprognoser är cirka 16 mdkr högre än i den långsiktiga bedömningen som gjordes inför förra årets 10-årsperiod. Det är framför allt de regionala bolagen Renova och Gryaab som har ökat nivån, men även inom kluster bostäder, lokaler samt hamn ökar de bedömda volymerna jämfört med förra årets underlag.

Vid en jämförelse med nämndernas prognos per mars 2023 för investeringsvolymen för planperioden och inlämnade nomineringsunderlag är det i princip ingen skillnad. Planperiodens totala prognos för nämnderna uppgår till 28 mdkr.

Utifrån de underlag som nämnder och styrelser lämnat in utgör de årliga reinvesteringarna, det vill säga investeringar för att bibehålla befintlig kapacitet, cirka 31 procent av det totala investeringsbehovet för planperioden. Mot slutet av den långsiktiga perioden syns en ökning, vilket bland annat beror på det omfattande arbetet med att renovera stadens kanalmurar. Inom ramen för reinvesteringar ingår även ersättningsinvesteringar, där hela befintliga anläggningar ersätts.

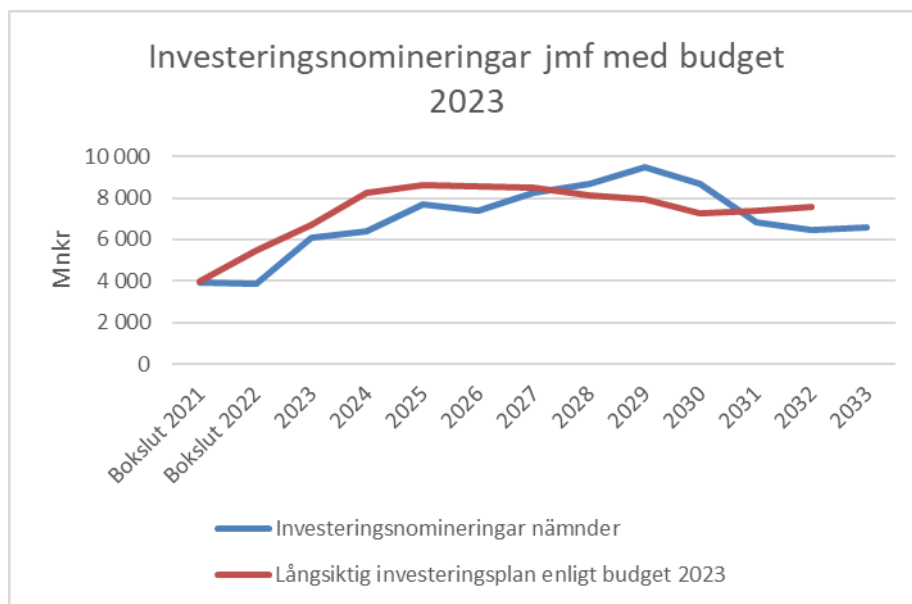
Styrelser har i de inlämnade investeringsunderlagen gjort en bedömning av den årliga skuldutvecklingen fram till 2033 baserat på investeringsbehoven. Denna del presenteras längre ned i detta kapitel tillsammans med en bedömning av kommunens skuldutveckling utifrån nämndernas inlämnade investeringsunderlag. Längre ned i detta kapitel beskrivs också investeringsvolymerna utifrån de riktlinjer för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

4.4.2 Nämnder - sammanfattning

Kommunfullmäktiges beslutade budget för 2023 innehåller en 10-årsplan för nämndernas investeringar. De första fem åren utgör investeringsbudgeten och resterande fem åren utgör en utblick. Budgeten innebär en fast femårsplan för investeringar där nämnderna ges mandat att hantera över- och underskott mellan enskilda år inom planperioden. Vidare framgår nämndernas totala investeringsbudget samt hur stor del av dessa som avser reinvesteringar.

Sammanställda investeringsvolymen baserat på nämndernas underlag. Ingen överprövning av nämndernas underlag och behovsbeskrivningar genomförs utan sammanställning för analys utifrån den samlade nominerade utvecklingen och hur dessa förhåller sig till stadens mål för god ekonomisk hushållning och bedöms ge för långsiktiga effekter på kapitalkostnader och driftkonsekvenser.

Nedanstående diagram visar skillnaden mellan den beslutade 10-årsplanen enligt budget 2023 och nämndernas uppdaterade investeringsnomineringar inför budget 2024. Stadsledningskontoret kan konstatera att de investeringsnomineringar som nämnderna nu beslutat om innehåller förändringar i förhållande till den tidigare beslutade investeringsplanen. Sammantaget innebär nomineringarna en neddragning i förhållande till nu beslutad investeringsplan för åren fram till 2027.

I nedanstående tabell redogörs för de uppdaterade investeringsnomineringarna år. Tabellen är uppdelad i nämnder och verksamheter som finansieras via kommunbidrag respektive annan finansiering. Beloppen är, i enlighet med budget för 2023, uppdelade i nyinvesteringar, reinvesteringar och investeringsinkomster. Vidare görs en jämförelse med den beslutade investeringsplanen både per år och för hela perioden 2021–2025. I kapitel 8 under respektive nämnd redogörs för de väsentligaste förändringarna per nämnd, jämfört med investeringsnominering inför 2023. Nämndernas kompletta underlag återfinns i bilaga.

Investeringsnominering, mnr	2021	2022	2023	2024	2025	2021-2025	2026-2033
Kommunbidragsfinansierade nämnder	1 184	1 143	1 960	1 630	2 164	8 080	15 531
varav reinvestering	563	590	798	781	846	3 579	6 058
varav nyinvestering	1 053	679	1 257	1 029	1 353	5 371	9 488
varav investeringsinkomster	-432	-127	-95	-180	-36	-870	-15
<i>Investeringsram enligt budget 2023</i>	<i>1 180</i>	<i>1 715</i>	<i>2 242</i>	<i>2 348</i>	<i>2 239</i>	<i>9 724</i>	
<i>Förändring mot budget 2023-2025</i>	<i>4</i>	<i>-572</i>	<i>-282</i>	<i>-718</i>	<i>-75</i>	<i>-1 644</i>	
Ej kommunbidragsfinansierade nämnder	2 741	2 717	4 116	4 781	5 507	19 861	46 758
varav reinvestering	680	1 034	1 161	1 424	1 530	5 829	15 663
varav nyinvestering	2 168	1 867	3 227	3 806	4 468	15 536	34 761
varav investeringsinkomster	-107	-184	-273	-448	-492	-1 503	-3 666
<i>Investeringsram enligt budget 2023</i>	<i>2 824</i>	<i>3 766</i>	<i>4 404</i>	<i>5 812</i>	<i>6 303</i>	<i>23 109</i>	
<i>Förändring mot budget 2023-2025</i>	<i>-84</i>	<i>-1 049</i>	<i>-288</i>	<i>-1 031</i>	<i>-796</i>	<i>-3 248</i>	
Totalt nämnder	3 924	3 860	6 076	6 411	7 670	27 941	62 289
varav reinvestering	1 243	1 624	1 959	2 205	2 376	9 407	21 721
varav nyinvestering	3 220	2 546	4 484	4 834	5 822	20 907	44 249
varav investeringsinkomster	-539	-311	-368	-628	-527	-2 373	-3 681
<i>Investeringsram enligt budget 2023</i>	<i>4 004</i>	<i>5 481</i>	<i>6 646</i>	<i>8 160</i>	<i>8 542</i>	<i>32 833</i>	
<i>Förändring mot budget 2023-2025</i>	<i>-80</i>	<i>-1 621</i>	<i>-570</i>	<i>-1 749</i>	<i>-872</i>	<i>-4 892</i>	
Kommuncentrala poster	0	0	10	120	120	250	100
varav nyinvestering	0	0	10	120	120	250	100
<i>Investeringsram enligt budget 2023</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>35</i>	<i>105</i>	<i>110</i>	<i>250</i>	
<i>Förändring mot budget 2023-2025</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-25</i>	<i>15</i>	<i>10</i>	<i>0</i>	
Totalt nettoinvesteringar	3 924	3 860	6 086	6 531	7 790	28 191	62 389
varav reinvestering	1 243	1 624	1 969	2 325	2 496	9 657	21 821
varav nyinvestering	3 220	2 546	4 494	4 954	5 942	21 157	44 349
varav investeringsinkomster	-539	-311	-393	-613	-517	-2 373	-3 681
<i>Investeringsram enligt budget 2023</i>	<i>4 004</i>	<i>5 481</i>	<i>6 681</i>	<i>8 265</i>	<i>8 652</i>	<i>33 083</i>	
<i>Förändring mot budget 2023-2025</i>	<i>-80</i>	<i>-1 621</i>	<i>-595</i>	<i>-1 734</i>	<i>-862</i>	<i>-4 892</i>	

*Kommunbidragsfinansierade nämnder: Idrott- och föreningsnämnden, verksamhetsområde Skyfall och Tekniskt vatten inom kretslopp- och vattennämnden samt stadsmiljönämnden

**Ej kommunbidragsfinansierade nämnder: exploateringsnämnden, VA och Avfallsverksamheterna inom kretslopp- och vattennämnden samt stadsfastighetsnämnden

***Kommuncentrala poster: poster för krisberedskap och förmågehöjande åtgärder

Stadsledningskontoret kan konstatera att nämndernas nomineringar innebär kraftigt ökade volymer under senare delen av planperioden 2021-2025 och den långsiktiga investeringsplaneringen innebär en mer än fördubblad årlig investeringstakt fram mot år 2028 i förhållande till de senaste årens genomförda volymer.

Stadsledningskontoret bedömer fortsatt att det är osäkert om en sådan volymutveckling är rimlig i förhållande till de senaste årens investeringstakt. De senaste årens utfall har inte nått de årliga budgeterade volymerna samtidigt som

nämnderna kontinuerligt har reviderat ner kommande års prognoser och betydande volymer har förskjutits längre fram i planperioden eller i den långsiktiga investeringsplanen. Nämndernas långsiktiga investeringsbehov skulle för den kommande tioårsperioden motsvara nyinvesteringar om ca 60 mdkr, vilket skulle innebära mer än en fördubbling av kommunens nuvarande bokförda anläggningstillgångar. Nedan analyseras nämndernas nominerade volymer utifrån staden långsiktiga inriktning för god ekonomisk hushållning.

Större projekt som är under utbyggnad eller planeras under perioden redovisas samlat i bilaga "Nämndernas samlade nomineringar avseende investerings- och exploateringsvolymer".

4.4.2.1 Kommuncentrala poster för krisberedskap och förmågehöjande åtgärder

Under 2022 aktualiserades behovet av kommunens krisberedskapsarbete och förmågehöjande insatser, inte minst på grund av kriget i Ukraina och det försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närhet. För att skapa förutsättningar för och höja förmågan bland annat kopplat till reservkraft, nödvattenanslutningar, trygghetspunkter, IT-säkerhet, kriskommunikation och skyddsrum och skyddade ledningsplatser beslutade kommunfullmäktige genom budget 2023 att avsätta 250 mnkr i kommuncentrala investeringsmedel under planperioden för berörda nämnder att avropa. Samtidigt avsattes 7 mnkr kommuncentralt i driftkostnader för 2023 för att stärka framdriften i planerings- och utredningsarbetet för att öka takten i omställningen och för att kunna hantera eventuella utgifter som inte går att hantera som investering.

Stadsledningskontoret kan konstatera att arbete pågår i berörda verksamheter för att se över vilka investeringsresurser som det finns behov av att avropa, men att ingen nämnd ännu har beslutat om någon hemställan under 2023. I den dialog som sker med berörda förvaltningar är det stadsledningskontorets bedömning att det troligen kommer ske relativt måttliga investeringar under 2023, men att behovet kvarstår och att det fortsatt finns en realistisk möjlighet att kunna upparbeta de 250 mnkr under planperioden. Därmed nomineras inte någon reviderad volym för planperioden i detta skede. Kontoret kan samtidigt konstatera att det fortsatt finns behov av att se över och värdera finansieringsmodellerna för sådana åtgärder i verksamheterna som är av en mer samhälls- eller kommunövergripande karaktär där driftkonsekvenserna av investeringarna inte självklart ska belasta hyresgäster eller avgiftskollektiven. Utgångspunkten är även fortsatt att nämnderna själva i investeringsnomineringarna för 2025 ska arbeta in krisberedskaps- och förmågehöjande åtgärder i nämndens egna nomineringar utifrån den ansvarsfördelning som nu etableras för olika typer av insatser. Kontorets bedömning kvarstår, likt MSB, att det finns behov av statlig medfinansiering av kommunernas åtaganden, men att det fortsatt är oklart hur staten kommer att hantera detta.

Stadsledningskontoret kan samtidigt konstatera att det pågår en rad utredningar och framtagande av direktiv inom EU som lyfter behovet och ökade krav på aktörers

och länders beredskaps- och säkerhetsarbete och som ska säkerställa förmågan hos samhällsviktig verksamhet att förebygga, motstå och hantera störningar eller avbrott i verksamheten. Stadsledningskontorets bedömning är att det därför finns anledning att fortsatt överväga för en fortsättning av de kommuncentrala medlen för kommande år. Både för att fortsätta kunna skapa framdrift i omställningen och för att kunna ha beredskap för att hantera ytterligare krav på omställning från den nationella nivån. Stadsledningskontoret har därför inarbetat en fortsättning i nivå med 2023 års budget i de kommuncentrala posterna, se kapitel 8.

Vad avser den statliga medfinansieringen av stadens kris och beredskapsarbete upphör nuvarande överenskommelserna mellan MSB och SKR om arbetet med krisberedskap och civilt försvar vid årsskiftet och MSB har kommunicerat att ersättningen för 2023 och framöver inte kommer att indexuppräknas så som tidigare överenskommelser har angett. Därutöver sker en större förändring till 2024 då den statliga ersättningen inte längre får finansiera arbetet med säkerhetsskydd. Effekterna av denna förändring för stadsledningskontorets arbete beskrivs i kapitel 8, under kommunledningen.

4.4.2.2 Icke hanterade åtgärder inom investeringsvolymerna

Stadsledningskontoret kan identifiera att framför allt de långsiktiga investeringsplanerna inte innehåller investeringsvolymerna där det finns pågående uppdrag, planeringsarbeten eller där ett behov är definierat men ännu inte bedömt i monetära termer.

Ett återkommande område avser det långsiktiga behovet av klimatanpassningsåtgärder och framför allt avseende högvattenskyddet. Vissa åtgärder ryms inom andra projekt och investeringsvolymerna som exempelvis enskilda exploateringsprojekt eller inom projekt som kanalmurarnas upprustning. Kretslopp och vattennämndens förtydligade ansvar för skyfallsåtgärder har inneburit att dessa investeringsbehov har lyfts fram tydligare i de senaste årens investeringsvolymerna. Arbetet pågår avseende så väl bedömning av åtgärder som det långa finansieringsbehovet och eventuella finansieringsmodeller, men i dagsläget saknas de långsiktiga utbyggnadsbehoven på ett tydligt sätt i nämndernas investeringsvolymerna.

Även en rad åtgärdsområden som är utpekade i exempelvis stadens långsiktiga målbild för kollektivtrafiken finns ännu inte volymsatta inom ramen för de samlade investeringsvolymerna på längre sikt. Det finns även framtida kända investeringsåtgärder som ingår i kategorin betydande projekt, men där investeringsvolymerna i nomineringsunderlaget inte fullt ut återspeglar det bedömda totala investeringsåtagandet som åtgärderna kommer att medföra.

Från och med nomineringarna för 2024 har exploateringsnämnden på ett tydligare sätt lyft in de långsiktiga, om än schabloniserade volymerna, vilket innebär att stadens långsiktiga förväntade åtagande speglas på ett bättre sätt.

Pågående arenautveckling har inte ännu omhändertagits varken i de volymerna som avser investeringsbehov inom bolagssektorn eller inom nämndsektorn förutom vad

avser Centralbadet och de långsiktiga drifteffekterna av en sådan planerad utveckling finns ännu inte med i de långsiktiga konsekvensbedömningarna.

Stadsledningskontorets bedömning är fortsatt att det finns brister i samordningen av investeringarna mellan de investerande nämnderna både på kort och lång sikt och i vilken grad beroenden både i tid, utrymme och prioritet går i takt.

Även i år stärks bedömningen att det finns ett tydligt behov av en ökad samordning och stadens övergripande stadsutveckling som helhet och en prioriterad samlad inriktning som framför allt de långsiktiga volymerna behöver förhålla sig till.

Ett flertal förvaltningar efterlyser i nomineringsunderlagen ett utvecklat arbetssätt för en taktisk planering och en samordnad investeringsplanering som grund för prioriteringen. Stadsbyggnadsnämndens nya uppdrag att skapa förutsättningar för och ett beredningsansvar för en sådan samordnad prioriteringsprocess i ett tidigare strategiskt och taktiskt skede än vad budgetprocessen kan utgöra är ett viktigt steg i att skapa en tydligare långsiktig styrning av stadens investeringsvolym och samordnad investeringsplanering.

4.4.3 Exploateringsvolym

Exploateringsverksamheten är den del av kommunens verksamhet som avser det kommunala ansvaret för genomförande av beslutade detaljplaner. Detaljplanernas utformning och innehåll och stadens ambitioner avseende utbyggnaden av allmän plats styr till stor del de ekonomiska förutsättningarna för exploateringen.

Inom staden delas exploateringsinvesteringarna i stort in i två delar:

- Markförberedande åtgärder för att skapa exploaterbar kvartersmark (i de fall staden äger den blivande kvartersmarken).
- Utbyggnad av allmän plats för att skapa de funktioner som krävs för att möjliggöra en bebyggelse i enlighet med detaljplanerna.

Allmän platsutbyggnad avser dels lokala anläggningar för områdets behov, som lokalvägar och lokala torg- och parkytor och dels anläggningar och funktioner som är till för ett större områdes behov och inte nödvändiga för den bebyggelse som möjliggörs genom detaljplanen.

Markåtgärder och allmän-plats-åtgärder för det lokala områdets behov ska finansieras av exploitören. Exploitören kan utgöra en extern markutvecklare, kommunalt bolag eller internt inom kommunen (exploateringsnämnden) genom exploateringsbidrag eller genom markförsäljning. Anläggningar som är till för ett större områdes behov är skattefinansierade.

Bedömning och förhandlingar kring vad som avser nödvändiga anläggningar för det lokala behovet och åtgärder för ett större områdes behov utgår från Plan- och bygglagens regelverk kring gatukostnadsersättning samt inom ramen för de förhandlingar som mynnar ut i ett exploateringsavtal mellan staden och markutvecklaren.

Således ingår inte sådana anläggningar som i sin helhet ska finansieras av det offentliga. Det gäller företrädesvis utbyggnad av övergripande kommunal teknisk basinfrastruktur, så som övergripande huvud- och kollektivtrafiknät eller utbyggnad av lokaler för kommunal service.

Utöver markförberedande åtgärder och allmän platsåtgärder omfattas även kommunens exploateringsverksamhet av utbyggnad av allmänna anläggningar för vatten och avlopp. Dessa finansieras i huvudsak över tid av anslutningsavgifter och den del som inte självfinansieras via anslutningsavgifterna finansieras över tid av det övriga taxekollektivet genom den årliga bruksavgiften.

4.4.3.1 Exploateringsvolymerna 2021–2033

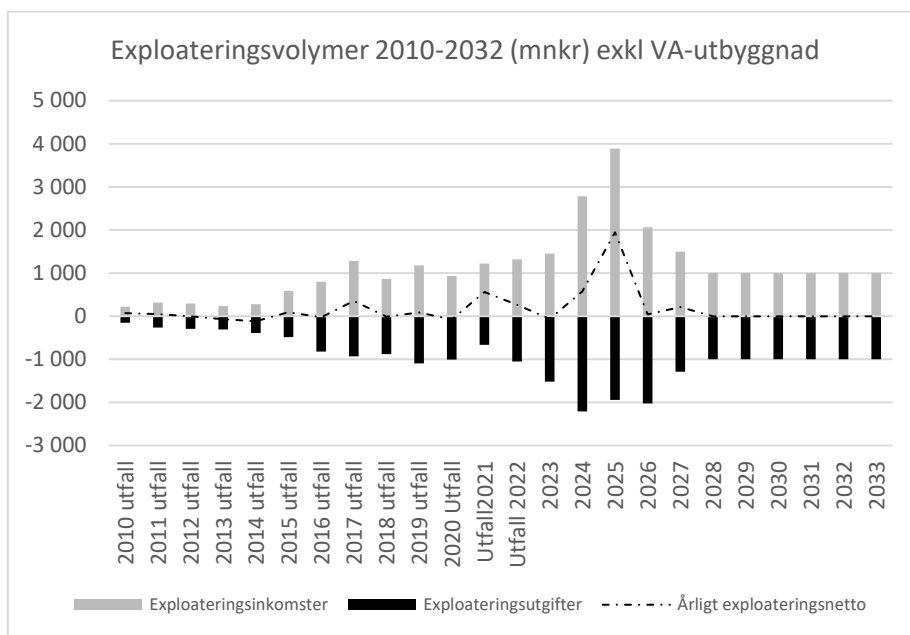
Markutveckling och utbyggnad allmän plats

Redovisade volymer baseras på exploateringsnämndens investeringsnomineringar för planperioden 2021-2025 och för den långsiktiga utblicken åren 2026-2033.

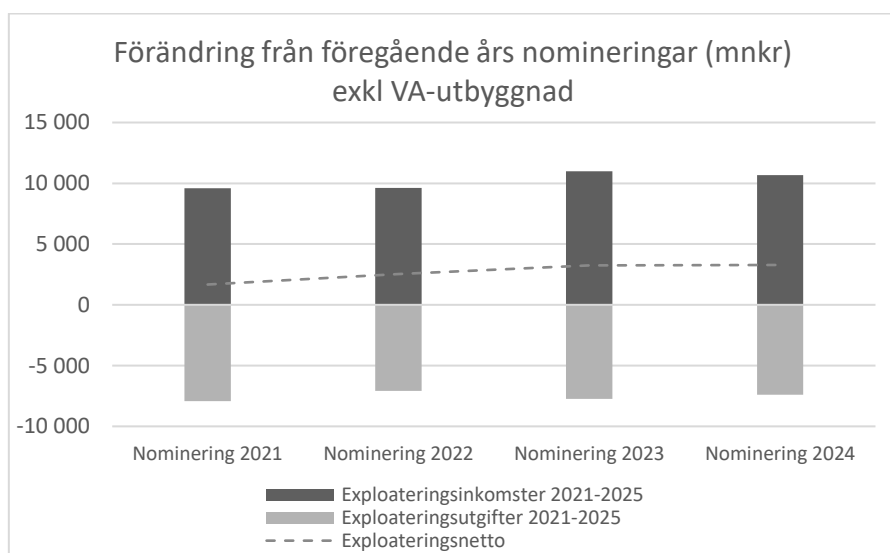
Exploateringsnämnden har det ekonomiska investeringsansvaret för hela de delar som avser markåtgärder och utbyggnad av allmän plats. Kretslopp och vattennämnden ansvarar för den ekonomi som knyts till utbyggnaden av den allmänna VA-anläggningen.

I de volymer som presenteras i sammanställningarna nedan ingår årliga inkomster och utgifter för projekt som är i en genomförandefas eller exploateringsprojekt där det finns ett pågående detaljplanearbete eller finns beslut om att ett detaljplanearbete ska starta. Därutöver ingår enstaka projektvolymerna där det finns ett sammanhållet planprogramarbete av ett större utbyggnadsområde

I förhållande till tidigare års långsiktiga utblick har exploateringsnämnden nominerat in uppskattade grova volymer för hela perioden fram till 2033. Tidigare år omfattade den långsiktiga utblicken endast de volymer där det fanns startade exploateringsprojekt eller där det fanns påbörjat detaljplanearbete. Även om det är grovt uppskattade volymer ger det en bättre bild av den förväntade nivån på den framtida exploateringsverksamheten. Den bedömda långsiktiga årliga nivån ligger i paritet med de senaste årens utfall och bygger på målsättningen om en långsiktig exploateringsekonomi i balans.

För perioden 2021-2033 motsvarar den långsiktiga planeringen en utgiftsvolym motsvarande cirka 10,5 mdkr och inkomster motsvarande cirka 14,2 mdkr. Det medför fortsatt en prognos och bedömning med ett positivt exploateringsnetto från exploateringsbidrag och markförsäljningar motsvarande cirka 3,7 mdkr. De långsiktiga volymerna med en balans mellan inkomster och utgifter kräver att kvaliteter och utformningen av den allmänna platsen behöver avvägas mot de möjliga inkomstnivåerna från exploateringsbidrag och markförsäljningar från kvartersmarksutvecklingen. Det gäller även när det avser allmän platsmark knutet till exploateringsprojekt som avser lokaler för kommunal service.

Nämndens nominering för budget 2024 ligger i paritet med föregående års nominerade volymer för planperioden 2021-2025. Nämnden gör bedömningen att volymerna kan upprätthållas trots konjunkturläget och de ökade osäkerheterna kring marknadens betalningsvilja och genomförandetakt. Framför allt bedöms projekt med verksamhetsinnehåll hålla upp utbyggnaden och volymerna under planperioden 2021-2025. Däremot har nämnden förskjutit betydande volymer till 2024 och 2025 och i likhet med vad stadsledningskontoret lyft i den löpande uppföljningen under det senaste året innebär det att uppbyggnaden av exploateringsutgifter, framför allt avseende utbyggnad av allmän plats, behöva närmre fördubblas kommande år. Planeringen innehåller ett antal större projekt där utbyggnad är i startgroparna, men stadsledningskontorets bedömning är trots det att det är osäkert, i förhållande till tidigare års uppbyggnadstakt, om dessa nivåer kommer att kunna upparbetas.

Större projekt som är under utbyggnad eller planeras under perioden redovisas samlat i bilaga "Nämndernas samlade nomineringar avseende investerings- och exploateringsvolymer".

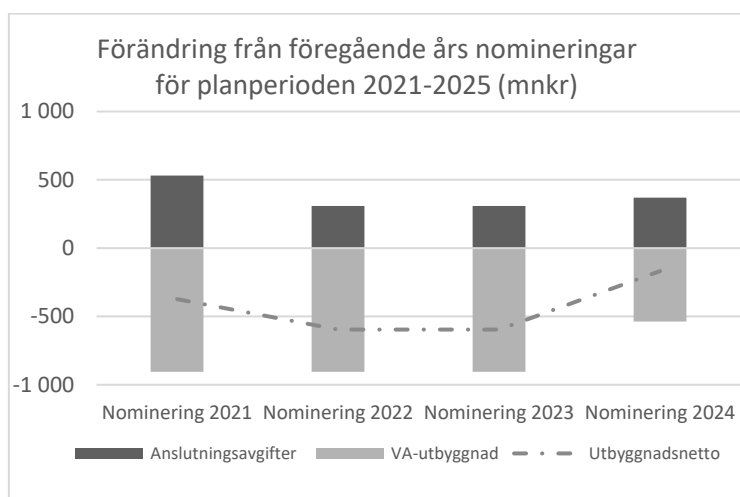
De årliga exploateringsnettona för exploateringsverksamheten, det vill säga nettot av de totala exploateringsinkomsterna och exploateringsutgifterna respektive år speglar i vilken mån exploateringsverksamheten är självfinansierande och inte kräver ytterligare upplåning. Det ska i detta sammanhang framhållas att inkomster från markupplåtelser inte redovisas i de presenterade volymerna. Det innebär exempelvis att det inte finns några exploateringsinkomster vid exploatering för byggande av lokaler för kommunal service, vilka sedan upplåts med kommunintern markupplåtelse.

Sammantaget innebär nomineringarna för planperioden 2021-2025 utgifter om ca 7,3 mdkr och exploateringsinkomster motsvarande ca 10,7 mdkr. Det ger ett exploateringsnetto som är drygt 3,4 mdkr, vilket är ett exploateringsnetto för planperioden som är ca 0,2 mdkr högre än föregående nominering.

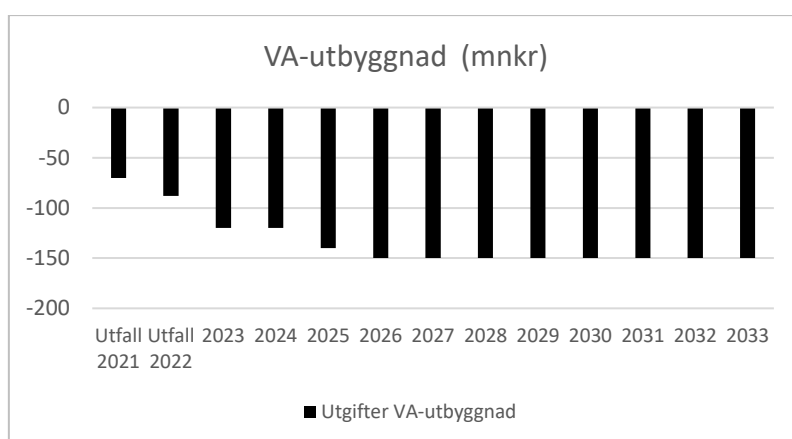
Nominerade årliga volymer återfinns under exploateringsnämnden i kapitel 8.

Exploateringsknuten VA-utbyggnad

Vad avser de exploateringsknutna VA-investeringarna har kretslopps och vattennämnden justerat ner sina volymer betydligt inför budget 2024 för att anpassa sina volymer till en förändrad utbyggnadstaktbyggtakt. Det innebär att utgiftvolymen för planperioden 2021-2025 har skrivits ned med närmre 0,4 mdkr. Samtidigt har anslutningstakten och senaste årens taxeökningar för anslutningsavgifter inneburit en bedömd utökad anslutningsvolym under planperioden som stiger med 60 mnkr från föregående nominering. Den förändrade bedömningen innebär ett förbättrat utbyggnadsnetto och därmed en förbättrad egenfinansieringsgrad, vilket även avspeglas i nämndens förslag till långsiktig taxeutveckling för anslutningsavgifterna kommande år.

Nämnden har även reviderat de långsiktiga utbyggnadsvolymer och skruvat ner behovsbedömningen för perioden från 2026 och framåt. Bedömningen pekar dock fortsatt på en betydande ökad utbyggnadstakt i de närmsta åren i förhållande till den utbyggnad som skett de senaste åren. Likt för övrig exploateringsverksamhet bedömer stadsledningskontoret att det är osäkert om nämnden kommer att kunna nå denna nivåförändring utan ser möjligen att ökningstakten kommer att ske över en längre period.

Nominerade årliga volymer återfinns under kretslopp och vattennämnden i kapitel 8.

4.4.3.2 Investeringarnomineringar i förhållande till hållbarhetsdimensionerna

Med utgångspunkt från stadsledningskontorets tidigare uppdrag att ta fram en mall för bedömning av nämndernas investeringar utifrån de tre hållbarhetsperspektiven har en förenklad bedömningsmatris utformats för investeringarnomineringarna för 2024.

Mallen baseras på att nämnderna förväntas göra bedömningar i vilken grad nämndernas utpekade investeringsområden bidrar till att nå stadens mål och

inriktningar kring de sociala och ekologiska hållbarhetsdimensionerna. Fokuset i denna bedömning avser i första hand att utgå från de fysiska anläggningarnas möjlighet att skapa förutsättningar för eller bidra till en önskad utveckling. Bedömningarna behöver i ett budgetsammanhang göras på en övergripande nivå med ”breda penseldrag” och innebär således att det blir en grov bedömning på helhetsnivå och inte en summering av en analys utifrån alla underliggande projekt och satsningar.

För det ekologiska perspektivet utgår bedömningen från de tre målområdena och dess delmål avseende ”naturen”, ”klimatet” och ”människan” som framgår av stadens miljö- och klimatprogram.

För den sociala dimensionen kvarstår föregående års ”målområden” med grund i befintliga program och planer. En viktig utgångspunkt för det sociala perspektivet är utgångspunkten att staden ska sträva mot en jämlik fördelning och tillgång till de olika målområdena, där jämlikhetsbegreppet innefattar samtliga diskrimineringsgrunder samt det socioekonomiska perspektivet.

Uttekade målområden inom den ekologiska och sociala dimensionen har sedan bedömts utifrån en grov gradering i vilken grad investeringarna bidrar till, motverkar eller inte är relevanta i förhållande till önskad riktning.

Därutöver har en grov uppskattning gjorts utifrån hur stor andel av ny- och reinvesteringensvolymerna per investeringsområde under planperioden som uppfyller kriterierna i stadens ramverk för gröna obligationer. Detta för att ge en ytterligare bild av i vilken mån investeringarna klassas som gröna även utifrån finansmarknadens perspektiv. För en stor andel av reinvesteringarna är dock inte relevanta då dessa inte kan omfattas av regelverket.

Syftet är att ge en grov överblick på aggregerad nivå hur nämndens prioriteringar av investeringsvolymerna under planperioden kopplar an till stadens befintliga och beslutade styrmiljö och i vilken grad investeringarna bidrar till eftersträvarde nyttor. Samtidigt går det att konstatera att en diskussion kring hållbarhetsperspektiven inte fullt ut kan rymmas eller nyanseras i denna typ av övergripande bedömning. I många fall kan arbetet med hur ett investeringsprojekt genomförs, var det placeras eller hur medbestämmande i planeringsprocessen ser ut påverka måluppfyllelsen, snarare än investeringsvolymen eller den ekonomiska omfattningen på ett projekt i sig.

En sammanställning av nämndernas bedömningar redovisas i bilaga ”Nämndernas samlade nomineringar avseende investerings- och exploateringsvolym”. ”

Nämnderna har utöver en redovisning utifrån bedömningsmallen ombetts redovisa eventuella kommentarer knutna till bedömningarna inom ramen för rapporten, samt eventuella övriga prioriteringsgrunder eller andra beräkningar eller analyser som jämförbarhetsberäkningar och andra analyser för resursfördelning eller tillgänglighet till anläggningar och funktioner.

Stadsledningskontoret gör en ingen sammanvägd bedömning eller analys av nämndernas material, men kan konstatera att materialet möjligen ger en översiktlig bild som utgångspunkt för att kunna uttrycka någon form av inriktningsförändring eller fokusförskjutning på sikt. Däremot utgör det inte underlag för att på ett

välgrundat sätt omprioritera resurser eller projekt inom planperioden. Stadsledningskontorets bedömning är fortsatt att budgetens begränsade horisont avseende resursfördelning inte är bäst lämpad för denna typ av prioritering. Dels utifrån att stora delar av investeringarna för den styrande planeringshorisonten i budgetbeslutet redan avser investeringar i genomförandefas eller där prioriteringarna redan är gjorda och planeringen är långt gången.

Därför anser stadsledningskontoret fortsatt att en aktiv styrning utifrån hållbarhetsdimensionerna snarare bör knytas till den tidigare strategiska och taktiska planeringen där de tunga och långsiktiga vägvalen och prioriteringarna är möjliga att påverka samt till prioriteringarna och vägvalen i de enskilda projekten och satsningarna där även kvalitetsnivån och avvägningen mellan olika direkta nyttor kan vägas av.

Däremot är det fortsatt av vikt att nämnderna redogör för vilka bedömningar och analyser, inte minst utifrån olika aspekter av hållbarhetsdimensionerna i stadens befintliga styrmiljö, som ligger till grund för nämndens prioriteringar och ambitionsnivå. Här finns fortsatt ett glapp i nämndernas underlag tillsammans med en fortsatt generell otydlighet kring vilka leveranser som kan förväntas för de nominerade investeringsvolymerna. På dessa punkter finns behov av att utveckla och förtydliga nomineringsunderlagen.

4.4.4 Kommunens investerings- och exploateringsverksamhet utifrån god ekonomisk hushållning

4.4.4.1 Investeringsverksamheten

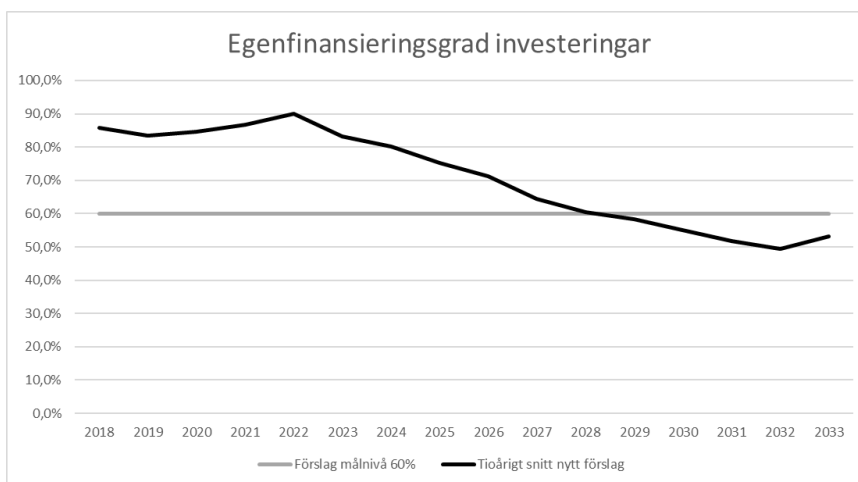
Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen presenterat ett förslag på reviderad inriktning för god ekonomisk hushållning, enligt vad som beskrivs ovan under avsnitt ”*Riktlinjer för god ekonomisk hushållning*”. I förslaget ingår en reviderad nivå utifrån investeringsverksamhetens egenfinansieringsnivå, där egenfinansieringsgraden av kommunens investeringar över en rullande 10-årsperiod ska uppgå till minst 60 procent. Kassaflödet som genereras av den löpande verksamheten (årets resultat exklusive exploateringsbidrag och privata investeringsbidrag plus av- och nedskrivningar dividerat med årets nettoinvesteringar) finansierar på så sätt 60 procent av nettoinvesteringsvolymerna. Det långsiktiga resultatmålet är oförändrat i förslaget och innebär att ett resultatöverskott motsvarande minst två procent av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning bör uppnås över en rullande 10-årsperiod. Målsättningen tillåter avvikelser under enstaka år, men inte över tid.

Utifrån nuvarande prognos över skatter, generella statsbidrag och utjämning uppgår 2 procent av resultatet till 811 mnkr år 2024. Nämndernas bedömningar avseende avskrivningarna innebär att dessa förväntas öka och uppgå till nästan 1,9 mdkr år 2024. Resultatnivån som enligt målsättningen ska finansiera nettoinvesteringsvolymen bedöms därmed uppgå till cirka 2,7 mdkr.

Ska det föreslagna målet om 60 procents egenfinansieringsgrad av nettoinvesteringar uppnås under 2024, behöver, resultatet uppgå till 3,9 mdkr år 2024. Utifrån nuvarande målsättning för resultatnivån, 2 procent av skatter, generella stadsbidrag och utjämning plus av- och nedskrivningar, saknas därmed drygt 1 mdkr för år 2024 eftersom resultatet utifrån den definierade målsättningen väntas uppgå till 2,7 mdkr.

Utifrån målsättningen kring resultatnivå och 60 procent egenfinansieringsgrad, ges utrymme för nettoinvesteringar motsvarande cirka 4,5 mdkr under 2024. Nämndernas nominerade nettoinvesteringar för 2024 uppgår till 6,5 mdkr, vilket alltså är 2 mdkr högre än vad som kan finansieras med egna medel utifrån den definierade resultatnivån.

Utifrån den långsiktiga prognosen avseende skatter och statsbidrag och nämndernas långsiktiga bedömningar avseende investeringar och avskrivningar fram till 2033 så skulle det rullande tioåriga genomsnittet för egenfinansieringsgraden utvecklas enligt nedanstående diagram.

Om investeringar och avskrivningar ökar i den takt som nämndernas nomineringar visar så räcker således ett resultat på 2 procent för att nå målet om en 10-årig genomsnittlig egenfinansieringsgrad på 60 procent fram till 2028. Därefter uppnås, enligt nuvarande bedömning, inte 60 procent egenfinansieringsgrad enligt den föreslagna målsättningen. Samtidigt innebär det en utmaning att bära det ökade kapitalkostnaderna som investeringsvolymerna genererar, och samtidigt upprätthålla en resultatnivå på 2 procent. Enligt nämndernas långsiktiga prognoser kommer avskrivningarna mer än fördubblas under den kommande tioårsperioden. De i dagsläget stigande räntenivåerna och osäkerheten kring utvecklingen innebär att en ökande skuldsättning får effekter på de finansiella kostnaderna på ett annat sätt än tidigare.

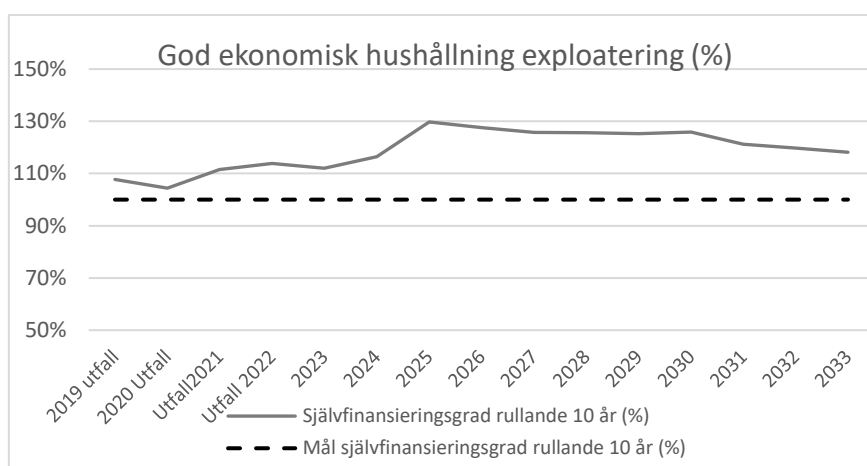
Ett annat sätt att analysera den långsiktiga finansiella hållbarheten i investeringsverksamheten är utifrån självfinansieringsgraden av reinvesteringarna. Om investeringar för att bibehålla kapaciteten finansieras via ökad upplåning eller via försäljning av tillgångar kommer stadens ekonomi långsiktigt urholkas. Det är

viktigt att påpeka att utvecklingen av detta nyckeltal inte utgör en del av de beslutade finansiella inriktningarna för god ekonomisk hushållning.

Utifrån de nomineringsunderlag som nämnderna beslutat om uppgår reinvesteringsbehovet till cirka 2,2 mdkr 2024, motsvarande 34 procent av nettoinvesteringsvolymen. Fram till år 2033 växer reinvesteringarna till cirka 2,9 mdkr, motsvarande drygt 43 procent av den totalt investeringsnettovolymen. Utifrån de förutsättningar som anges ovan avseende resultat och avskrivningar kommer staden då under hela perioden klara egen finansiering av reinvesteringarna.

4.4.4.2 Exploateringsverksamheten

Riktlinjerna för god ekonomisk hushållning avseende stadens exploateringsverksamhet utgår från att kommunens (exploateringsnämndens ekonomiska budgetansvar) samlade exploateringsutgifter fullt ut ska finansieras av kommunens exploateringsinkomster under rullande 10-årsperioder. Nyckeltalet omfattar inte utbyggnad av VA eller anslutningsavgifter kopplade till utbyggnaden. Historiska utfall och nominerade exploateringsvolymen pekar fortsatt på en självfinansieringsgrad som överstiger målet för samtliga år under hela planeringshorisonten.

Den långsiktiga planen utvecklas över tid i takt med förändrade förutsättningar i redan pågående och planerade projekt och i takt med att staden fattar beslut om att starta nya planer och stadsutvecklingsprojekt som gör de långsiktiga prognoserna mer och mer säkra. Det medför att det fortsatt kommer att behöva finnas en balans av ekonomiska vinst- och förlustprojekt framöver för att i så fall kunna bibehålla en nivå som är fullt ut egenfinansierad över tid.

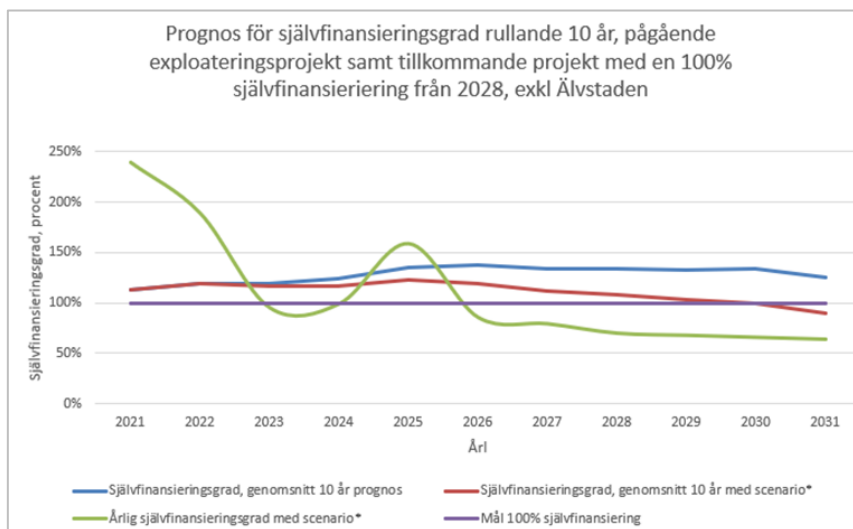
Inriktningen för god ekonomisk hushållning styr förutsättningarna för den ekonomiska planeringen som helhet för exploateringsverksamheten och ger utrymme för att kunna bedriva enskilda projekt som är finansiellt underfinansierade, men som över tid ska vägas upp av finansiella överskott i andra satsningar. Sådana projekt kan bland annat utgöras av enskilda detaljplaner på

kommunal mark för att möjliggöra byggnation och kommunal service som inte medför några exploateringsinkomster eller upprustning i ytterområden för att stärka förutsättningarna på sikt, men som i dagsläget inte har sådana markvärden att de kan finansiera utbyggnaden fullt ut.

Samtidigt som inriktningen för god ekonomisk hushållning utgår från att exploateringsportföljen som helhet ska vara självfinansierande över tid har kommunfullmäktige genom sitt budgetbeslut därutöver utpekat en inriktning där exploateringsnämnden har i uppdrag att respektive exploateringsprojekt ska eftersträva ett positivt ekonomiskt resultat, men där enskilda projekt kan tillåtas uppvisa negativt ekonomiskt resultat om det finns goda skäl för detta. Denna utökade finansiella målsättning för respektive exploateringsprojekt innebär till del att inriktningen för god ekonomisk hushållning inte blir relevant på nämndnivå för nämndens verksamhetsansvar för exploateringsverksamheten och sin portföljstyrning för att ha en avvägd mix av finansierade och underfinansierade projekt över tid. Det riskerar att leda till en suboptimering på projektnivå och att ett allt för styrande fokus på ekonomin i enskilda exploateringsprojekt där eftersträva nyttor blir svåra att nå när ekonomin inte förhålls till projektportföljen som helhet.

Det 10-åriga rullande prognostiserande exploateringsnettot motsvarar i ett nettoöverskott på i storleksordningen 2,7 mdkr kommande tioårsperiod fram till 2033. Det prognostiserade nettoöverskottet ska dock ses i ljuset av att det finns betydande osäkerheter kring exempelvis utvecklingen av efterfrågan och betalningsviljan eller förändringar i krav och omhändertagande av exempelvis klimatanpassning eller luftmiljökvalitet.

I exploateringsnämndens delårsrapport per mars lyfter nämnden ett riskscenario om kostnadsökningarna fortsätter och betalningsviljan sjunker långsiktigt utifrån nuvarande omvärlds och konjunkurläge. Då kommer målet vara svårt att nå fram år 2029 när tidigare års goda exploateringsnetton inte längre räcker till för att nå målsättningen. Det pekar på det fortsatta behovet av att löpande följa utvecklingen och att det finns ett fortsatt fokus på att även över tid ha en balanserad projektportfölj. Nämnden bedömer dock fortsatt att förvaltningens portfölj med projekt i tidiga skeden, där de sökt och fått positivt planbesked men där projekten ännu inte har börjat med detaljplanarbetet, visar på ett positivt nettoresultat.

4.4.5 Drift och kapitalkostnadskonsekvenser av nämndernas investeringar

Enligt stadsledningskontoret ärende ”Förslag till principer för Göteborg stads investeringsstyrning” dnr 1550/21 anmält till kommunstyrelsen 2023-05-03, föreslås en förändring i hanteringen av kapitalkostnadsersättning, se vidare ovan under rubrik *Investeringsstyrningsprinciper* samt i ärendet. Tidigare år har nämndernas kompenserats fullt ut för beräknade och nominerade kapitalkostnader i kommunfullmäktiges budgetbeslut. Kompensationen bygger på att nominerade investeringsvolymerna upparbetas och att anläggningar tas i bruk enligt nämndernas plan, vilket i princip aldrig blir fallet. Staden binder därmed upp medel som skulle kunnat fördelas till annan verksamhet. Stadsledningskontorets utgångspunkt är att nämnderna inte ska kunna nyttja eventuella positiva kapitalkostnadsavvikelser för att finansiera annan verksamhet, eller behöva hantera eventuella kapitalkostnadsökningar genom att finansiera dessa från andra delar av verksamheten om exempelvis en investering blir klar i förtid.

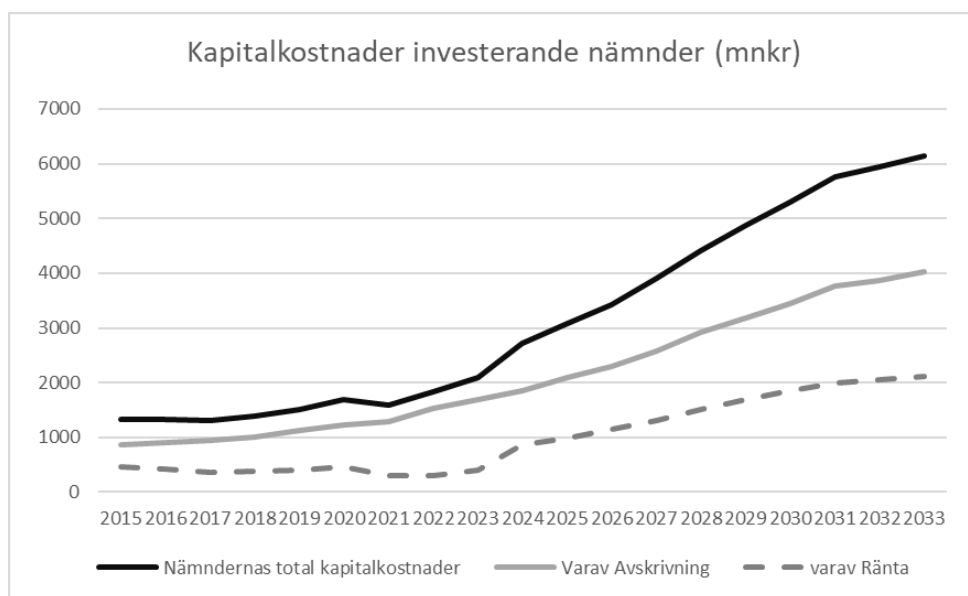
För att knyta kompensationen närmre det faktiska utfallet föreslår stadsledningskontoret en modell där budgetutrymme för kapitalkostnader avsätts kommuncentralt och att förvaltningarna avropar medel löpande i takt med att anläggningar tas i bruk och kapitalkostnaderna uppstår.

I samma ärende föreslås en förändrad hantering även avseende hanteringen kring investeringsrelaterade kostnader och tillkommande driftkostnader för drift- och skötsel. Förslagen innebär att delar av beredskapen för investeringsrelaterade kostnader för berörda nämnder hanteras kommuncentralt. Tillkommande driftkostnader för drift och skötsel föreslås fortsatt lyftas för att möjliggöra politisk avvägning i förhållande till övriga satsningar och ställningstaganden.

Förslagen hantering och volymutveckling redovisas nedan.

4.4.5.1 Kapitalkostnader

Stadsledningskontoret har, i likhet med föregående år, begärt in underlag i form av bedömd kapitalkostnadsutveckling för kommande 10-årsperiod fördelad på avskrivning respektive ränta. Diagrammet nedan visar nämndernas utfall avseende kapitalkostnader från 2015 till 2022 samt bedömning fram till 2033 utifrån nämndernas underlag. År 2023 bedöms nämndernas kapitalkostnader uppgå till cirka 2,1 mdkr vilket innebär att kapitalkostnaderna ökat med nästan 700 mnkr sedan 2016. Avskrivningarna har under samma period ökat med drygt 800 mnkr. Internräntan har sedan 2015 sjunkit från cirka 3 procent, till 1 procent för 2023. Inför 2024 kalkylerar nämnderna med en internränta på 2,25 procent. Kapitalkostnaderna kommer därmed att bli högre för nämnderna under kommande år.

Enligt nämndernas bedömning kommer kapitalkostnaderna öka till drygt 6 mdkr fram till år 2033, vilket motsvarar en ökning om 30 procent. Internräntan fördubblas, mot bakgrund av att nämnderna räknat med en internräntesats på 2,25 procent från och med 2023, jämfört med 1 procent föregående år. Bedömningen utgår från nämndernas investeringsnomineringar. Om investeringsvolymerna minskas ner i förhållande till nämndernas nominering kommer det över tid också innebära att kapitalkostnadernas ökning blir lägre, även om internräntan stabiliseras på en högre nivå jämfört med de senaste åren. Det kan också konstateras att investeringsvolymerna under de senaste åren varit betydligt lägre än budgeterade volymer. De senaste fem åren har avvikelser mellan budgeterade investeringsvolymer och utfall varit i snitt drygt 30 procent. Det är därför troligt att kapitalkostnadsökningen fram till år 2033 inte blir fullt lika stor som nämnderna bedömt. Ökningen under de närmast kommande åren är dock till stor del en effekt av redan pågående investeringsprojekt.

I sina beräkningar av kapitalkostnader har nämnderna haft som utgångspunkt en årlig internränta på 2,25 procent för hela perioden fram till och med 2033. Det rådande världsmarknadsläget med stigande inflation och räntor bidrar till osäkerhet

kring utvecklingen av ränteläget. Utifrån riksbankens höjningar av styrräntan och därmed en höjning av stadens internränta, får kapitalkostnadsutveckling en stor påverkan på nämndernas ekonomi.

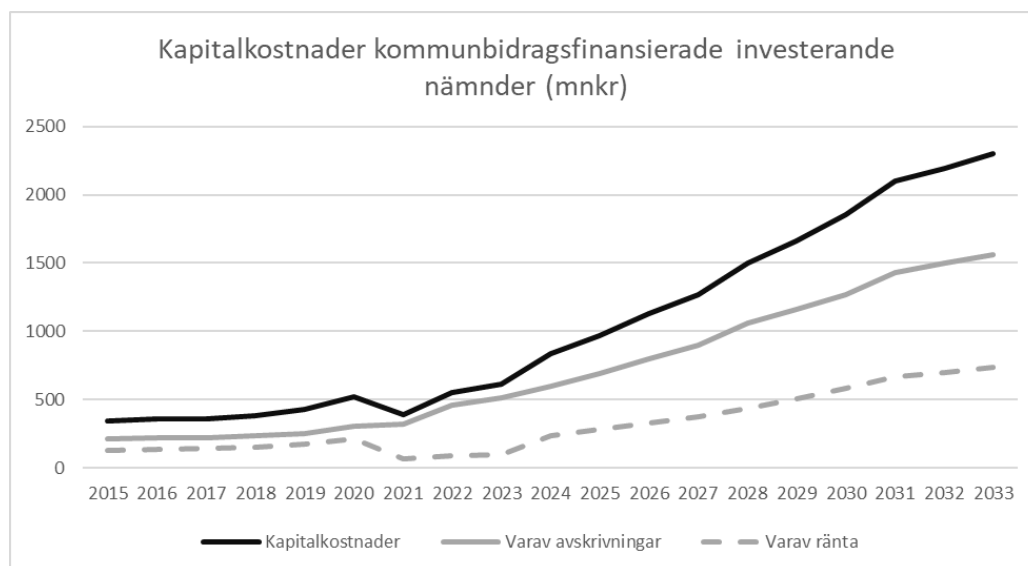
Stadens höjda internränta påverkar i förlängningen även verksamhetsnämndernas lokalkostnader. Enligt hyresmodellen fördelar stadsfastighetsnämnden ut internräntan för respektive verksamhetsnämnds lokaler, varför internräntehöjningen får direkt genomslag på hyresnivåerna. Kompenseras nämnderna fortsättningsvis via PKV sker ingen kompensation för den höjda internräntan, eftersom ränteutvecklingen inte ingår som en faktor i PKV.

4.4.5.2 Kompensation till nämnder för ökade kapitalkostnader

Av de fem nämnder som utför investeringar för kommunens räkning är idrott- och föreningsnämnden och stadsmiljönämnden i behov av kommunbidragskompensation för att täcka de ökade kapitalkostnaderna. Den del inom kretslopp- och vattennämnden, investeringsområde Skyfall, som skattefinansieras, är också i behov av kompensation för kapitalkostnader. Verksamhetsområde Tekniskt vattens kapitalkostnader finansieras via externa parter.

Kretslopp- och vattennämnden finansierar sina övriga ökade kapitalkostnader via taxan. Exploateringsnämnden finansierar också i huvudsak sina investeringar via externa intäkter. Stadsfastighetsnämnden finansierar efter införandet av självkostnadshyra, från år 2022 fullt ut sina kapitalkostnader via hyresintäkter från övriga nämnder.

Diagrammet nedan visar bedömd kapitalkostnadsutveckling för de nämnder som är i behov av kommunbidragskompensation för att täcka de ökade kostnaderna. Stadsledningskontoret kan konstatera att den pågående och planerade investeringstakten innebär ett kraftigt ökande kapitalkostnadsåtagande under kommande år.

I dagsläget finns ingen uttalad modell för kompensation till de kommunbidragsfinansierade nämndernas kapitalkostnadsutveckling eller reglering av nämndernas faktiska upparbetning i förhållande till de prognostiserade volymerna. Stadsledningskontoret har inför 2024 inte inarbetat kapitalkostnaderna i nämndernas kommunbidragsramar. I enlighet med förslaget till ny investeringsstyrning hanteras nämndernas kapitalkostnader som en kommuncentral avsättning, som förvaltningarna i takt med att investeringar färdigställs och aktiveras avropar. Nämnderna kompenseras enligt förslaget därmed fullt ut, men enbart för de kapitalkostnader som uppstår under året. Kretslopp- och vattennämnden avropar via nämndbeslut medel för verksamhetsområde Skyfall.

Förändringen i förslaget innebär att i stället för att fördela ut kapitalkostnadsersättningen till respektive nämnd, hanteras de som en kommuncentral avsättning. Avsättningen baseras på nämndernas beräknade kapitalkostnader för åren 2024-2026. I takt med att förvaltningarna färdigställer och tar anläggningar i bruk avropas medel från den kommuncentrala avsättningen. Nämnderna ska löpande prognostisera kapitalkostnadsutvecklingen vilket stadsledningskontoret följer upp inom ramen för den ordinarie uppföljningen.

I tabellen nedan redogörs dels för de kapitalkostnader som nämnderna har inarbetade i sina ramar enligt budgetförutsättningarna 2023, dels den uppdaterade bedömning av utvecklingen år 2024 till år 2026, som nämnderna har gjort i investeringsnomineringarna. Nämnderna har i underlagen räknat utifrån att internräntan uppgår till 2,25 procent 2024-2026.

Stadsledningskontoret kan konstatera att omvärldsläget har inneburit höjda prisnivåer samt högre räntenivåer, vilket medför att det finns en reell risk att kapitalkostnadsbelastningen i verksamheterna kommer ha en betydligt kraftigare kostnadsutveckling med befintlig investeringsplan än vad som framgår av bedömningen ovan.

Kapitalkostnaderna avser nettot, det vill säga exklusive de delar som finansieras via externa intäkter.

Kapitalkostnader per nämnd, mnkr	2023	2024	2025	2026
Idrotts- och föreningsnämnden	84,7	126,4	140,5	187,3
<i>Varav Avskrivning</i>		96	101	130
<i>Varav ränta</i>		30	39	58
Kapitalkostnadsökning, årlig		41,7	14,1	46,8
Kretslopp- och vattennämnden	0,6	1,2	2,5	5
Skyfall	0,6	1,2	2,5	5
<i>Varav Avskrivning</i>		0,6	1,3	2,6
<i>Varav ränta</i>		0,6	1,2	2,4
Kapitalkostnadsökning, årlig		0,6	1,3	2,5
Stadsmiljönämnden	544,9	709,5	829,5	939,3
<i>Varav avskrivning</i>		500,0	587,1	667,6
<i>varav ränta</i>		209,5	242,4	271,7

Kapitalkostnadsökning, årlig		164,6	120,1	109,7
Totalt nämnder, skattefinansierade	630,2	837,1	972,5	1 131,6
Varav avskrivning		597,0	689,5	799,7
varav ränta		240,1	283,0	331,9
Kapitalkostnadsökning, årlig		206,9	135,5	159,0

Totalt bedöms kapitalkostnaderna för de skattefinansierade nämnderna uppgå till 837,1 mnkr år 2024. I budget för 2023 inarbetades totalt 630,2 mnkr i nämndernas kommunbidrag. Nämndernas behov av kapitalkostnadskompensation utöver vad som ingår i kommunbidragsram för 2023 uppgår därmed till 206,9 mnkr år 2024.

Stadsledningskontoret har i beräkningsförutsättningarna, utifrån nämndernas underlag, inarbetat 837,1 mnkr i en kommuncentral avsättningspost för 2024, 972,5 mnkr för 2025 samt 1 131,6 mnkr för 2026. Berörda nämnders kommunbidragsramar har minskats med motsvarande erhållet kommunbidrag för kapitalkostnader för år 2023.

4.4.5.3 Driftkostnadskonsekvenser

Från och med investeringsnomineringarna för 2024 görs en tydligare fördelning av driftkostnadskonsekvenserna mellan effekterna av tillkommande anläggningar (volymökning) med ökade drift och skötselkostnader och de investeringsrelaterade kostnaderna som avser utgifter i projekten som inte får tillföras anläggningen utan ska belasta verksamhetens driftsekonomi när de uppstår. Uppdelningen görs då dessa kostnader har olika logik.

Likt kapitalkostnaderna ovan har stadsledningskontoret genom samma ärende om förslag till principer för Göteborgs stads investeringsstyrning föreslagit en förändrad hantering i budgeten avseende dessa driftkonsekvenser. Förslaget innebär att hanteringen och eventuell kompensation differentieras mellan kostnadstyperna där ett större kommuncentralt ansvar tas för de investeringsrelaterade kostnaderna medan de långsiktiga tillkommande driftkonsekvenserna ska värderas i förhållande till alla andra satsningar, effektiviseringar och prioriterade åtgärder.

Nedan redovisas sammanställningar och resonemang med fokus på de verksamheter som har en direkt kommunbidragsfinansierad verksamhet, vilket avser idrott- och föreningsnämnden, stadsmiljönämnden, exploateringsnämnden samt de skattefinansierade delarna av kretslopp och vattennämndens verksamhet.

Investeringsrelaterade driftkonsekvenser avseende lokalkostnader hanteras under avsnitt ” *Lokaler och lokalkostnader – utveckling lokalkostnader utifrån stadsfastighetsnämndens beräkning*” ovan.

Samtliga belopp som redovisas ska avse bedömda och beräknade nettokostnadseffekter efter att exempelvis extern delfinansiering, hyresintäkter eller avgående driftvolym har tagits hänsyn till.

Investeringsrelaterade kostnader

Investeringsrelaterade kostnader avser kostnader för exempelvis sanering, arkeologi, rivningar, utrangeringar eller förgäveskostnader som sker direkt knutet till ett investeringsprojekt men som inte tillför den nya anläggningen något värde och därför inte får utgöra en del av investeringen utan ska belasta driften när den uppstår. Under de senaste åren har även regelverken förtydligats avseende de detaljplanekostnader som knyts till utbyggnadsprojekten och som inte längre får ingå i anläggningsvärdet utan ska resultatföras när de uppstår.

Kännetecknande för dessa poster är att de många gånger är kända med omgärdas både av stora osäkerheter kring när i tid de uppstår eller omfattningen av dem. De kan därför uppstå plötsligt men är av engångskaraktär när de uppstår.

Nedan redovisas berörda kommunbidragsfinansierade nämnders totala bedömda investeringsrelaterade kostnader för 2023 till 2026.

Totala årliga investeringsrelaterade kostnader per nämnd, (mnkr)	2023	2024	2025	2026
Exploateringsnämnden	8,4	10,9	11,6	13,0
Idrott- och föreningsnämnden	36,5	28,1	17,4	20,6
Kretslopp- och vattennämnden (skattefinansierad verksamhet skyfall)	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljönämnden	7,8	10,0	10,0	10,0
Totalt nämnder	52,7	49,0	39,0	43,6

Stadsledningskontorets bedömning är att utpekade volymer är relativt måttliga i förhållande till den diskussion som varit med berörda nämnder knutet till dessa utmaningar de senaste åren och bedömer att nivåerna utgör någon form av grundläggande årligen återkommande nivå på investeringsrelaterade kostnader.

Stadsledningskontorets föreslagna hanteringsordning utgår därmed från att nämnderna bibehåller en grundläggande långsiktig nivå för investeringsrelaterade kostnader i sina ramar i förhållande till vad som redan hanteras inom ramen för 2023. Stadsledningskontoret föreslår en justering av befintligt kommunbidrag enligt nedan från 2024 och framåt för att reglera nämndernas grundläggande utrymme för investeringsrelaterade kostnader.

Totala årliga investeringsrelaterade kostnader per nämnd, (mnkr)	Föreslagen grundnivå inom nämndernas ramar	Justering av ramar från och med 2024-
Exploateringsnämnden	10,0	1,6
Idrott och föreningsnämnden	20,0	-16,5
Kretslopp- och vattennämnden (skattefinansierad verksamhet skyfall)	0,0	0,0
Stadsmiljönämnden	10,0	2,2
Totalt nämnder	40,0	-12,7

Därutöver föreslår kontoret att en kommuncentral gemensam riskpost tillförs för att kunna möta plötsliga behov som uppstår direkt knutet till projektens genomförande. Berörda nämnder har då möjlighet att hemställa om att avropa medel ur riskpotten efter en kring vilka avvägning vilka förutsättningar verksamheten har att bära kostnaderna utifrån den grundläggande ansvarsnivån och i övrigt i den löpande driften.

Stadsledningskontoret har i kapitel 8 arbetat in en årlig beredskapspost om 30 mnkr i de kommuncentrala posterna för att möjliggöra ställningstagande om modell och nivå i budgetbeslutet för 2024.

Stadsledningskontoret har för avsikt att fördjupa uppföljningen av de investeringsrelaterade kostnaderna redan under 2023 liksom kapitalkostnaderna samt att ytterligare utreda nämndernas långsiktiga nivåer och varför bedömningarna ser så olika ut mellan nämnderna i förhållande till deras respektive investeringsomslutning.

Drift- och skötsel för tillkommande anläggningar

Tillkommande drift och skötselkostnader avser i stället de nettokostnadseffekter som följer av tillkommande eller förändrade anläggningarna och funktionerna. Dessa kostnader är mer permanenta effekter och volymförändringar till följd av stadens tillväxt eller ambitionsnivå.

Dock är det av vikt att lyfta att driftkostnaderna många gånger inte går att koppla direkt till investeringsvolymernas storlek även om nyinvesteringsvolymerna i många fall ger en tillkommande anläggning. I många fall, inte minst avseende förändrad markutveckling inom exploateringsverksamheten, där en omvandling kanske snarare medför att en typ av skötselyta försvinner för att ersättas av någon annan typ av anläggning eller funktion och därmed med en minskad eller bibehållen drift och skötselnivå.

Nedan redovisas de direkt kommunbidragsfinansierade förvaltande nämndernas bedömning av tillkommande nettokostnadseffekter med anledning av kommunens. Till skillnad från de investeringsrelaterade kostnaderna har därmed exploateringsnämnden inga driftkostnader till följd av sitt investerings och exploateringsansvar då dessa kostnader i första hand uppstår och redovisas inom ramen för stadsmiljönämndens förvaltningsansvar och driftkostnadsutveckling.

Tillkommande drift- och skötsel per nämnd, (mnkr)	2024	2025	2026
Idrotts- och föreningsnämnden			
<i>Årligen tillkommande drift- och skötselkostnader</i>	<i>16,5</i>	<i>17,4</i>	<i>19,1</i>
<i>Akkumulerade tillkommande drift- och skötselkostnader</i>	<i>16,5</i>	<i>33,9</i>	<i>53,0</i>
Kretslopp- och vattennämnden (skattefinansierad verksamhet skyfall)			
<i>Årligen tillkommande drift- och skötselkostnader</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,2</i>
<i>Akkumulerade tillkommande drift- och skötselkostnader</i>	<i>0,1</i>	<i>0,2</i>	<i>0,4</i>
Stadsmiljönämnden			

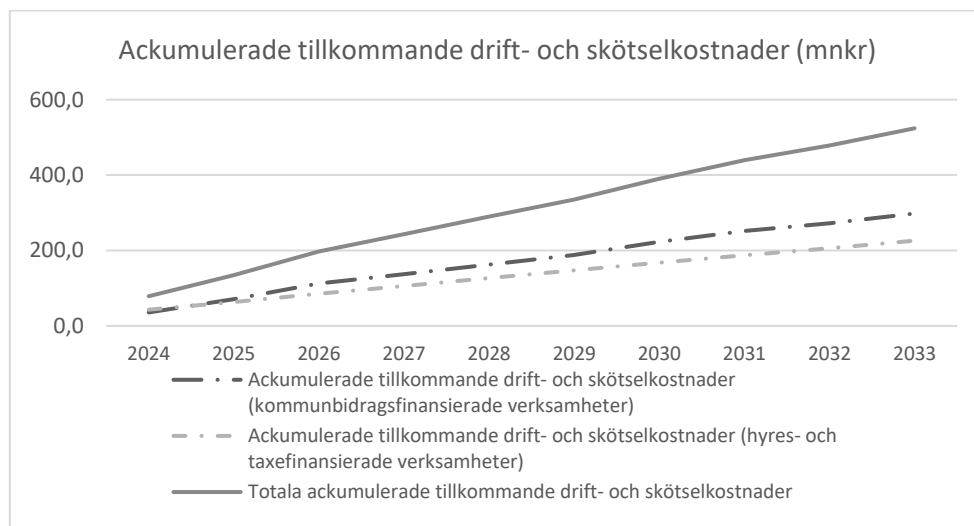
Årligen tillkommande drift- och skötselkostnader	19,1	18,0	21,9
Akkumulerade tillkommande drift- och skötselkostnader	19,1	37,1	59,0
Totalt nämnder	71,4	106,7	153,6
Årligen tillkommande drift- och skötselkostnader	35,7	35,5	41,2
Akkumulerade tillkommande drift- och skötselkostnader	35,7	71,2	112,4

Stadsledningskontoret kan konstatera att den fortsatt höga investeringstakten speglas i nämndernas bedömning av driftkostnadsutvecklingen. Det ska i detta sammanhang också sägas att stora delar av de investeringsvolymerna som nomineras och som beslutats för de närmsta åren inte har någon direkt påverkan på driftkonsekvenserna för samma period framåt utan att dessa snarare knyts till projekt som redan har genomförts eller är långt gångna i en genomförandefas och snarare har eller befinner sig i en driftsättningsfas.

Stadsledningskontoret kan samtidigt konstatera att berörda nämnder över tid de senaste åren har fått kommunbidragskompensation för sina tillkommande anläggningar. Det är dock fortsatt svårt att utifrån nämndernas underlag och bedömningar få en bild av om driftkonsekvenserna fallit ut i enlighet med de tidiga bedömningarna, inte minst med avseende på att planerade investeringsnivåer inte har upparbetats i motsvarande takt.

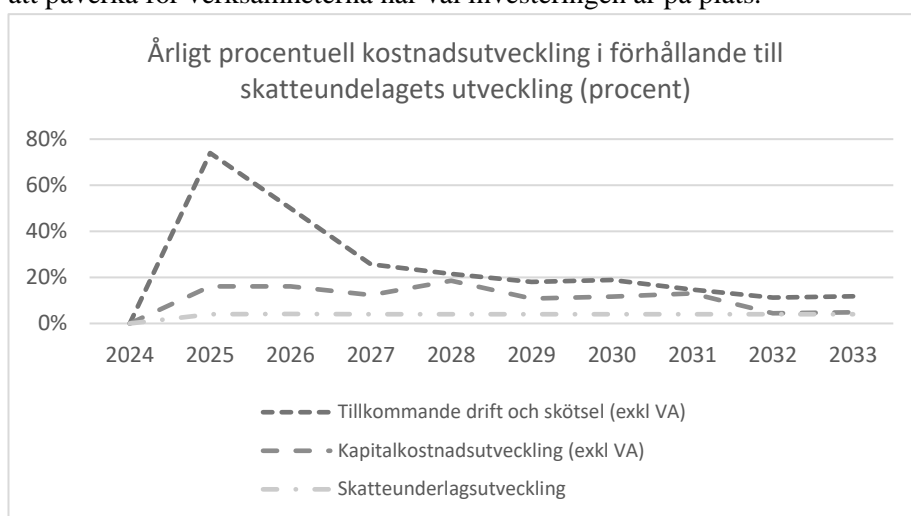
I kapitel 8 hanteras nämndernas nominerade driftkostnadskonsekvenser som ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet.

Nämndernas långsiktiga bedömda och förväntade driftkostnadsutveckling speglar stadens investeringsambitioner och belyser att det finns en tydlig utmaning att kunna omhänderta de framtida volymökningarna. Diagrammet nedan redovisar samtliga nämnders bedömda utveckling kring tillkommande drift- och skötselkostnader som med bibehållen investeringsambition kommer att behöva finansieras genom kommunbidrag interna hyror eller i form av taxor och avgifter tillsammans med effektiviseringar i verksamheten.

Diagrammet nedan speglar den årliga procentuella utvecklingen av både kapitalkostnader och tillkommande drift och skötselkostnader i förhållande till den bedömda prognosticerade skatteunderlagsutvecklingen. Utvecklingen speglar nominella bedömda värden för direkt eller indirekt kommunbidragsfinansierade verksamheterna. Värdena för skatteunderlag och kapitalkostnader baseras på de totala kostnadernas och intäkternas utveckling medan tillkommande driftkostnader beräknas på de bedömda ackumulerade driftkostnaderna. Därmed är trenderna inte helt jämförbara med varandra, men speglar i någon mån den långsiktiga utmaningen med drifteffekterna för verksamheten med nuvarande investeringstakt.

En kostnadsutveckling som konstant utvecklas kraftigare än skatteunderlaget innebär att en större andel av stadens samlade kostnader kommer att behöva finansiera effekterna av de framtida investeringarna i förhållande till idag. En stor del av dessa utgör dessutom kapitalkostnader som är fasta kostnader som är svåra att påverka för verksamheterna när väl investeringen är på plats.

Eftersträvas en annan utveckling än vad som illustreras ovan kan de långsiktiga investeringsnivåerna behöva ses över för att skapa en mer hanterlig kostnadsutveckling. Inte minst om de ekonomiska förutsättningarna försämras och de demografiska utmaningarna förstärks framöver och därmed att långsiktigt kunna bedriva en verksamhet på dagens nivå.

4.4.6 Bolag

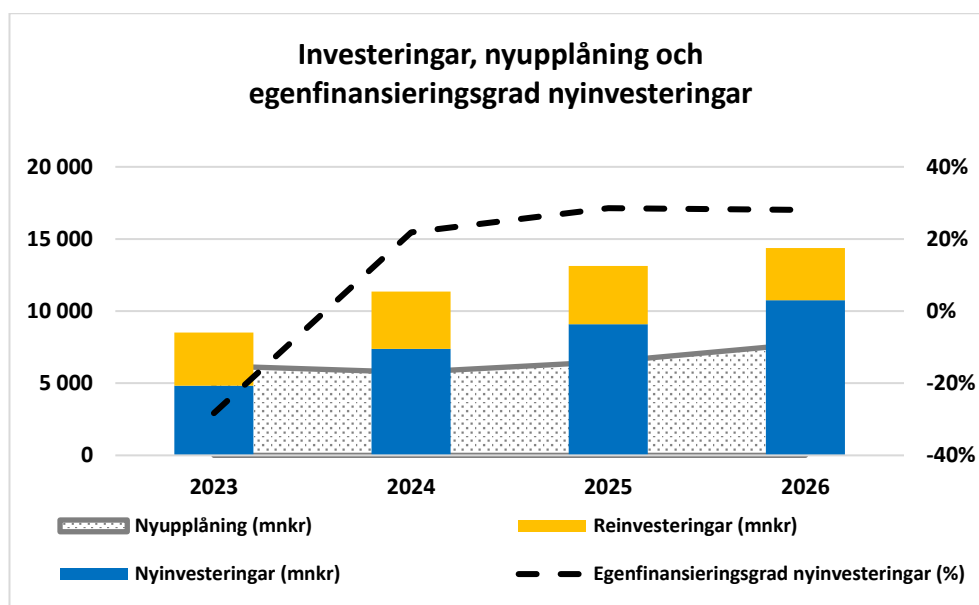
4.4.6.1 Ökade investeringar i bolagssektorn

Investeringarna i Stadshuskoncernen har succesivt ökat de senaste åren för att uppgå till en prognosticerad nivå på 8,5 mdkr för 2023. Investeringarna inom Framtidenkoncernen (kluster Bostäder) svarar för 32 procent av koncernens investeringar perioden 2023–2026. Göteborg Energi har ökat sina investeringsplaner i syfte att successivt fasa ut gamla fossila produktionsanläggningar till anläggningar som drivs med förnybara bränslen. I planen ingår också stora reinvesteringar i fjärrvärmenätet. Även Göteborgs Hamns investeringar ökar. I deras planering ingår skapandet av den nya terminaldelen Arendal II och optimering av befintliga ytor och vattenområden i

Älvsborgshamnen. För Lisebergs del innefattar investeringarna Jubileumsprojektet med hotell och vattenland som färdigställs under 2024. I kluster Lokaler påbörjar exempelvis Higab om- och tillbyggnad av konstmuseet och uppför magasin för stadens fyra museer. Älvstrandsbolaget avser att investera drygt 3 mdkr inom olika stadsutvecklingsprojekt.

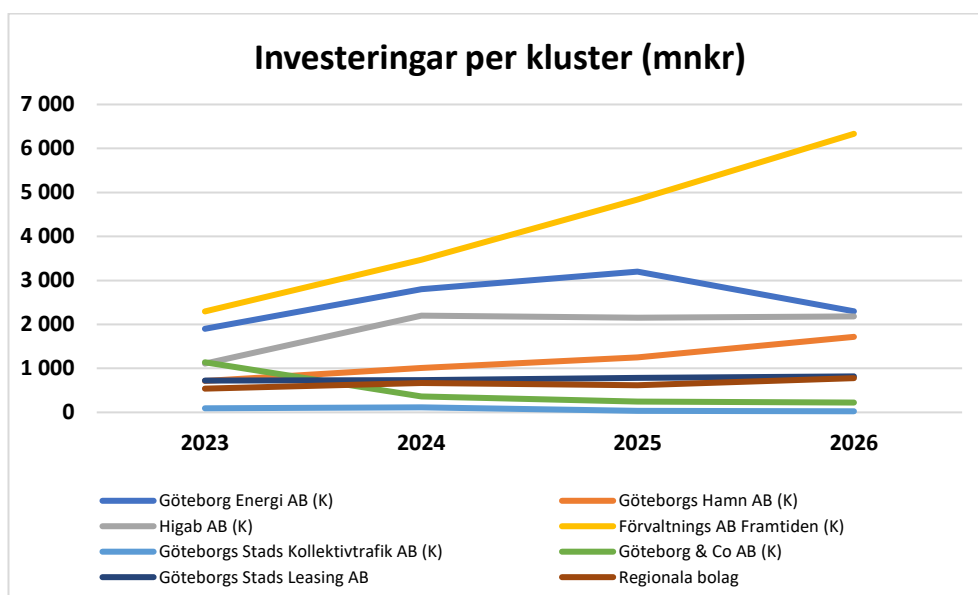
I figuren nedan återfinns bolagens prognosticerade nivåer för investeringar och nyupplåning från den 10-åriga investeringsplanen för 2024–2026. Den 10-åriga investeringsplanen bygger på bolagens prognosticerade resultat och kassaflöden. Diagrammet innehåller även uppdaterade siffror från marsprognosen för 2023. Marsprognosen för 2023 indikerar en negativ egenfinansieringsgrad för nyinvesteringar för innevarande år, vilket medför att bolagen till viss del behöver ta upp nya lån för att finansiera reinvesteringar.

Reinvesteringar beräknas, från och med 2024 och framåt, att finansieras till 100 procent av kassaflöde och egenfinansieringsgraden för nyinvesteringar ökar drastiskt. Stadshuset bedömer att prognosen för 2024 och framåt bör betraktas som osäker.

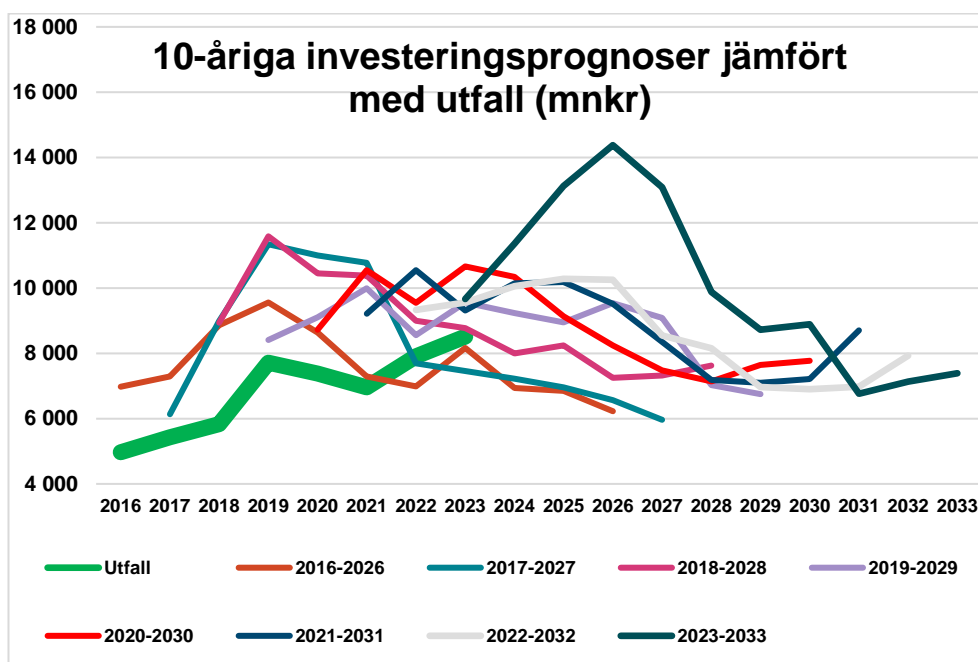
Notering: 2023 avser prognos per mars. 2024–2026 är hämtat från den 10-åriga investeringsplanen.

Diagrammet nedan visar Stadshuskoncernens investeringsvolym enligt utdrag från 10-årig investeringsplan nedbruten per kluster/underkoncern. Noterbart är kluster Bostäders (Framtidenkoncernen) kraftiga ökning 2025–2026.

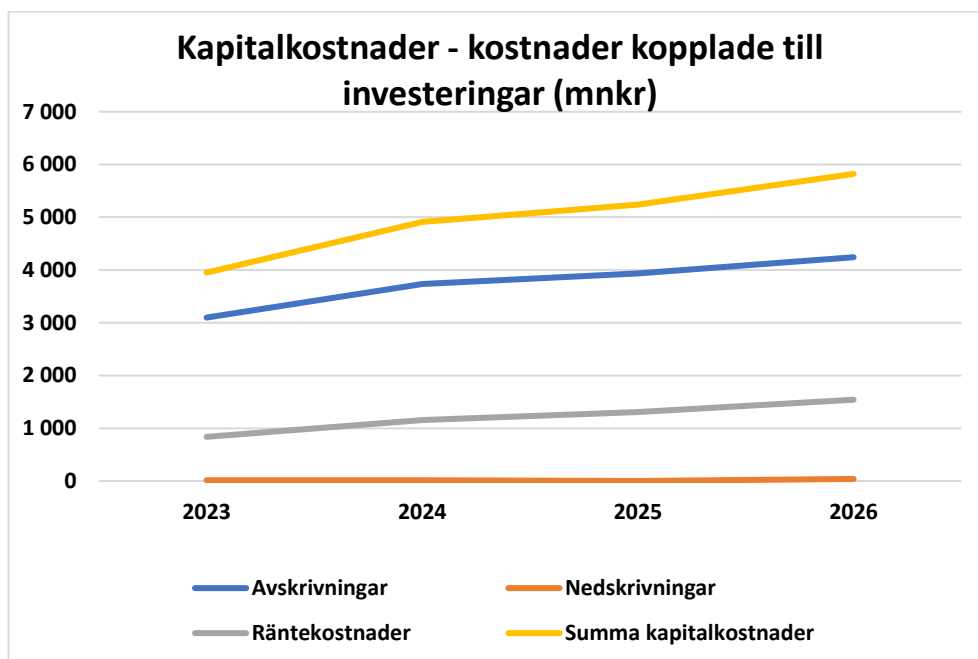
Notering: 2023 avser prognos per mars. 2024–2026 är hämtat från den 10-åriga investeringsplanen.

En analys av tidigare 10-åriga investeringsprognoser visar att bolagen tenderar att överskatta sina framtida investeringsvolym. Stadshuset bedömer därför att det är sannolikt att investeringarna framöver kommer att vara lägre än vad den senaste 10-åriga investeringsprognosen indikerar. Se diagram nedan.

4.4.6.2 Stadshuskoncernens kapitalkostnader kopplat till investeringar

Diagrammet nedan visar Stadshuskoncernens beräknade kapitalkostnader 2023–2026 specificerade per kostnadsslag. Flerårsplanen ger en beräknad genomsnittlig räntenivå från 1,2 procent till 2,4 procent per år.

Notering: 2023 avser prognos per mars. 2024–2026 är hämtat från den 10-åriga investeringsplanen.

I bolagens affärslogik ingår att investeringarna ska generera avkastning som täcker kostnaderna och bidra till bolagets utveckling. År 2022 var avkastningen på totalt kapital 2,4 procent för Stadshuskoncernen (där anläggningstillgångarna svarar för 89 procent av totala tillgångar). För den senaste femårsperioden har genomsnittligt utfall på nyckeltalet varit 3,4 procent. Beräkningen för avkastningen på totalt kapital bygger på bokförda värden.

4.4.6.3 Känslighetsanalys avseende ränteförändring

Stadshuskoncernens sammanvägda prognosticerade räntekostnad under perioden 2024–2026 visar en total finansieringskostnad på cirka 4,2 miljarder kronor vilket innebär en avsevärd ökning jämfört med tidigare år. Ökningen hänförs till såväl höjda räntor samt ökad prognosticerad investeringsvolym.

Stadshus har översiktligt analyserat hur förändrade räntenivåer slår på koncernens räntekostnader. Vid en förändring av räntenivån med +1/-1 procent för åren 2024, 2025 och 2026 påverkas de finansiella kostnaderna årligen enligt nedanstående tabell.

År	Prognosticerad räntekostnad (mnkr)	Ökning av räntan med 1 % (mnkr)	Minskning av räntan med 1 % (mnkr)
2024	1 200	1 700	700
2025	1 360	1 940	780
2026	1 595	2 245	945

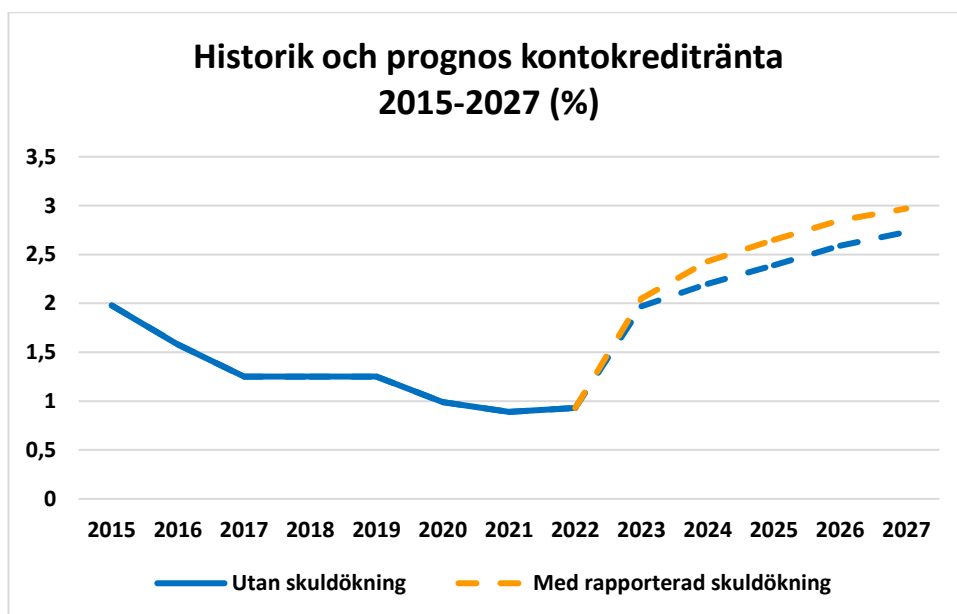
Känslighetsanalysen är uppbyggd utifrån bolagens inrapporterade tioåriga investeringsplaner för perioden 2023–2033. En genomsnittlig finansieringskostnad är beräknad utifrån bolagens inrapporterade prognosticerade räntekostnader och lånevolym. Dessa har sedan vägts samman för att få en genomsnittlig

finansieringskostnad för koncernens samlade låneportfölj. En beräkning av en procentenhets (+/-) förändring av räntan på koncernens låneportfölj har därefter kalkylerats.

Senaste prognos från koncernbanken per 2023-05-03 enligt nedanstående tabell.

År	Aktuell räntenivå (%)	Ränta 10-årig investeringsplan (%)
2023	2,05	
2024	2,43	2,31
2025	2,65	2,34
2026	2,85	2,44
2027	2,97	2,51

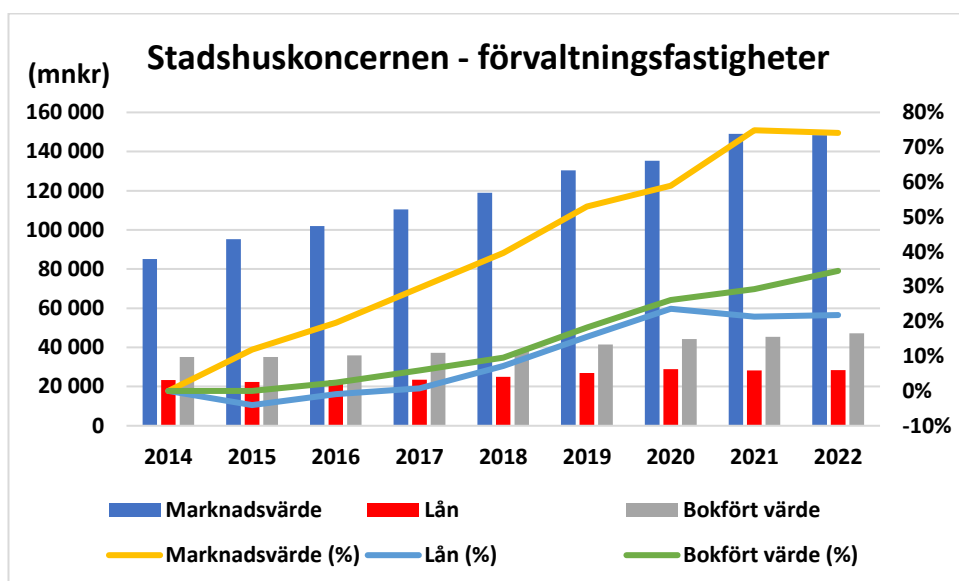
I diagrammet nedan återfinns ränteprognos för såväl nuvarande lånevolym som ränteprognos med prognosticerad skuldökning i enlighet med den 10-åriga investeringsplanen. Diagrammet visar att den prognosticerade räntan kommer att öka i takt med att nyupplåning genomförs. Nya lån tas upp till betydligt sämre villkor än befintliga lån.

4.4.6.4 Ökad värdetillväxt för förvaltningsfastigheter

I flera av bolagens affärslogik ingår det också att utöver den direkta avkastningen (vilket avkastningen på totalt kapital visar på) även se på värdetillväxten. Bolagen inom kluster Bostäder (Framtidenkoncernen), kluster Lokaler (Higab koncernen) och Göteborgs Hamn gör varje år en marknadsvärdering av sina förvaltningsfastigheter. I nedanstående diagram kan utläsas att för Stadshuskoncernens förvaltningsfastigheter har värdetillväxten från 2014 till 2022 varit 74 procent medan lånen ökat med 22 procent. I belopp en ökning med 63 mdkr respektive 5 mdkr. Det bokförda värdet har samtidigt ökat med 12 mdkr eller 34 procent. Relationen mellan låneskuld och bokfört värde har från 2014 till 2022

minskat från 66 procent till 60 procent. Och motsvarande relation mellan låneskuld och marknadsvärde har minskat från 27 procent till 19 procent.

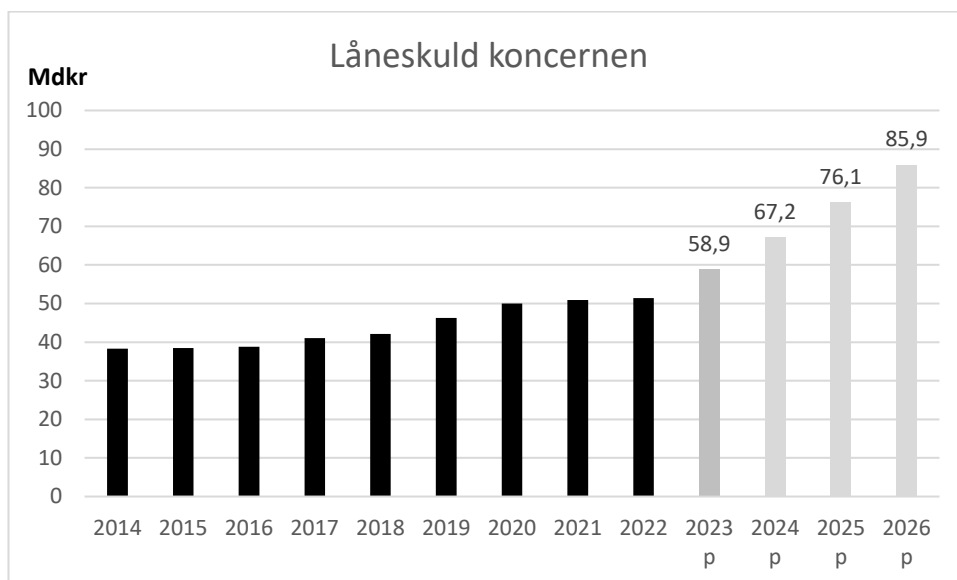
Marknadsvärdet för förvaltningsfastigheterna gick ner något mellan 2021 och 2022 främst beroende på ökade räntenivåer på marknaden. Det minskade marknadsvärdet är i sin helhet kopplat till minskade värden för bostadsfastigheter inom Framtidenkoncernen. Trots det har värdetillväxten under perioden 2014–2022 varit betydligt högre än kostnaden för lånen. Den ökade belåningen innebär dock en ökad finansiell risk efter den kraftiga ränteökningen på marknaden under det senaste året. Riskexponeringen kan minskas genom amortering i samband med realisering av värdetillväxten via avyttringar. Finansiering av investeringar med belåning utöver egna medel kan användas i syfte att öka den totala avkastningen på eget kapital genom ökad värdetillväxt och resultat så länge räntekostnaderna inte överstiger driftresultatet.

4.5 Skuldutveckling och finansiella risker

4.5.1 Stadens skuldutveckling

4.5.1.1 Koncernen

I diagrammet nedan visas utvecklingen av koncernens samlade externa låneskuld. Med ett högt resultat på 3,7 mdkr och lägre investeringsnivå än planerat under 2022 landade den externa låneskulden på 51,4 mdkr, en ökning om 0,5 mdkr jämfört med året innan. Trots att låneskulden ökade med mer för både kommunen och bolagen blev förändringen totalt betydligt mindre, eftersom del av skulden återbetalades i samband med att en placering av säkerställda obligationer förföll. För 2023 och åren framåt förväntas en klart högre skuldökning vilket är i linje med de budgetmål som ställts upp utefter den stadsutveckling staden är i behov av.

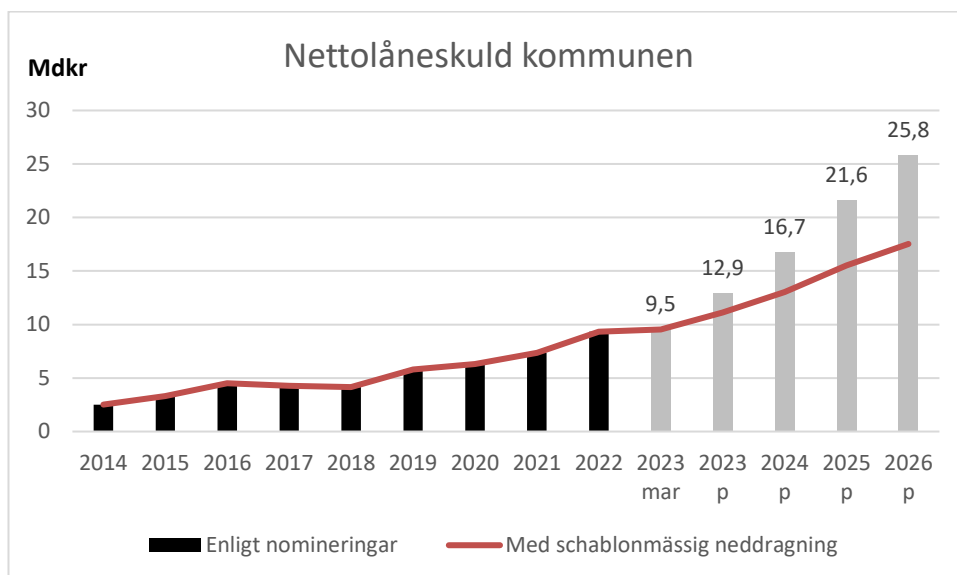

Bedömningen av stadens skuldutveckling de kommande åren, 2024-2026, görs utifrån nämndernas investeringsnomineringar och styrelsernas inlämnade fleråriga investeringsplaner. Höga investeringsvolymen hos nämnder och framför allt hos styrelser bidrar till en bedömd skuldökning på mellan åtta och tio mdkr per år, med en beaktad schablonmässig neddragning av kommunens investeringsvolymen (se nedan avsnitt). För perioden 2024-2026 bedöms låneskulden öka med 27 mdkr, varav kommunens nettolåneskuld bidrar med 6,4 mdkr och bolagens låneskuld med 20,6 mdkr.

Den ökade skuldvolymen som investeringar medför ger också en ökad räntekostnad, vilket har haft en marginell effekt i den lågräntemiljö som varit. Med högre räntor kommer volymförändringar att påverka resultatet i större utsträckning.

4.5.1.2 Kommunens nettolåneskuld

Den skattefinansierade verksamhetens del av skulden, det vill säga kommunens nettolåneskuld, uppgick den 31 december 2022 till 9,3 mdkr. Kommunens höga resultat 2022 och lägre investeringstakt bidrog till att låneskulden enbart ökade med 2 mdkr vilket överensstämde med skuldökningen efter den schablonmässiga neddragningen. I diagrammet nedan redovisas utvecklingen av kommunens nettolåneskuld. Låneskulden åskådliggör det likvida flödet för kommunen och fluktuerar ständigt beroende på händelser i verksamheten. I stort påverkas den av driftresultatet i verksamheten, investeringsvolymen och större enskilda likvidposter. Den höga investeringsvolymen kan innebära att finansieringen inte enbart kan ske med egna medel vilket medför en förväntad ökning av nettolåneskulden under 2023 med 1,8 mdkr till 11,1 mdkr.

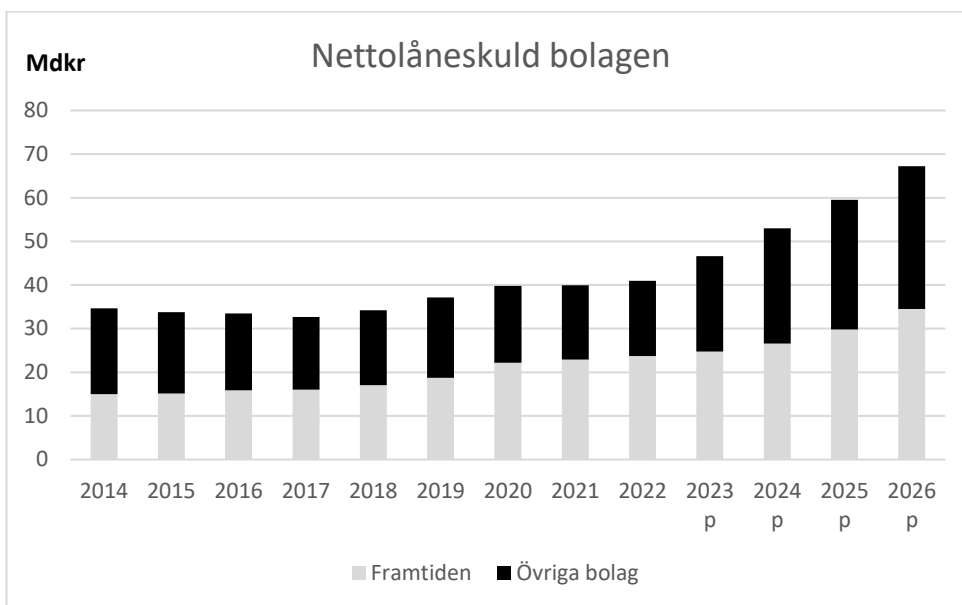

För perioden 2024-2026 har stadsledningskontoret vid beräkningen av nettolåneskuldens utveckling utgått från de investeringsvolymerna som nämnderna nominerat samt en resultatnivå på två procent (av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag) i enlighet med stadens riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Detta ger en ökad nettolåneskuld med 3,8 mdkr för 2024, 4,9 mdkr för 2025 och 4,2 mdkr för 2026.

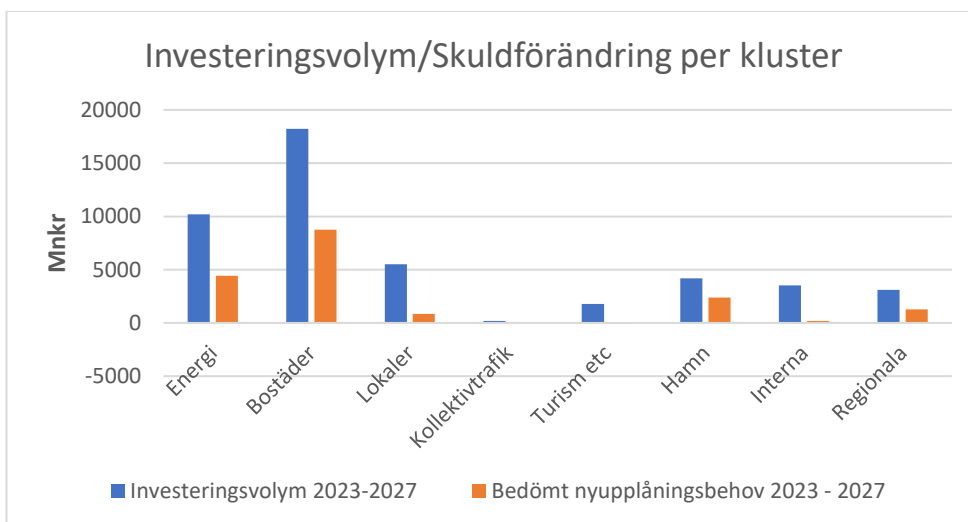
Historiskt har utfallet av investeringsvolymerna understigit de budgeterade volymerna. Då det finns en risk att detta även kommer att gälla för kommande budgetperiod redovisas också en schablonmässig neddragning av investeringsvolymerna. Ökningen av nettolåneskulden bedöms då enligt den röda linjen i diagrammet bli 1,9 mdkr 2024, 2,5 mdkr 2025 och 2,0 mdkr 2026.

4.5.1.3 Bolagen

I diagrammet nedan framgår bolagens skuldutveckling. Bolagen befinner sig liksom kommunen i en intensiv stadsutvecklingsfas med stora investeringsvolymerna de närmsta åren, vilket även får effekt i en förväntad stor skuldökning. Bolagens låneskuld ökade med drygt 1 miljard 2022 jämfört med året innan. Emellertid väntas en ökning om närmare 5,6 mdkr 2023 där energi- och lokalklustret står för 1,6 mdkr vardera och bostäder för 1,1 mdkr.

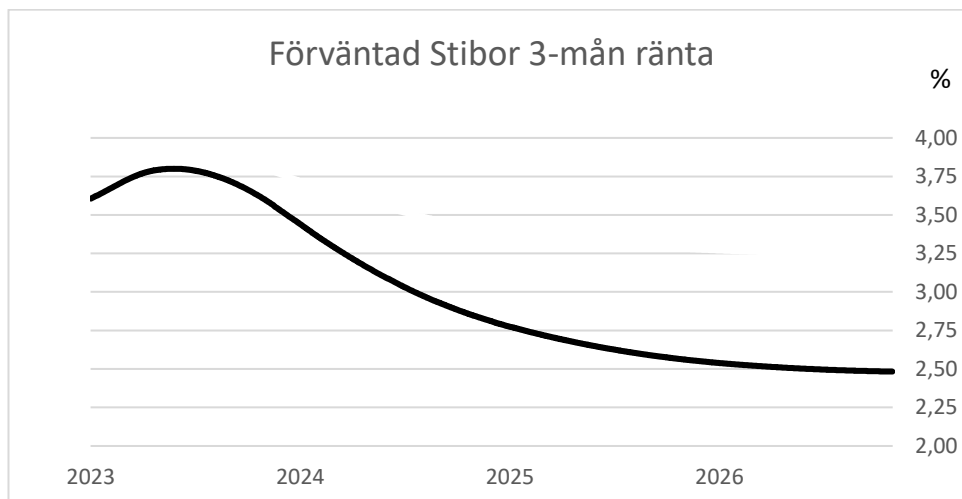

Skulden bedöms 2024–2026 öka med 6,5-8 mdkr årligen, där bostadsklustret står för närmare 50 procent av förväntad skuldökning, energi för nästan 20 procent och hamnen knappt 15 procent. I diagrammet nedan framgår bedömd investeringsvolym och skuldförändring per bolagskluster för perioden 2024–2028. Det är som tidigare nämnts främst kluster bostäder och energi som driver skuldutvecklingen.

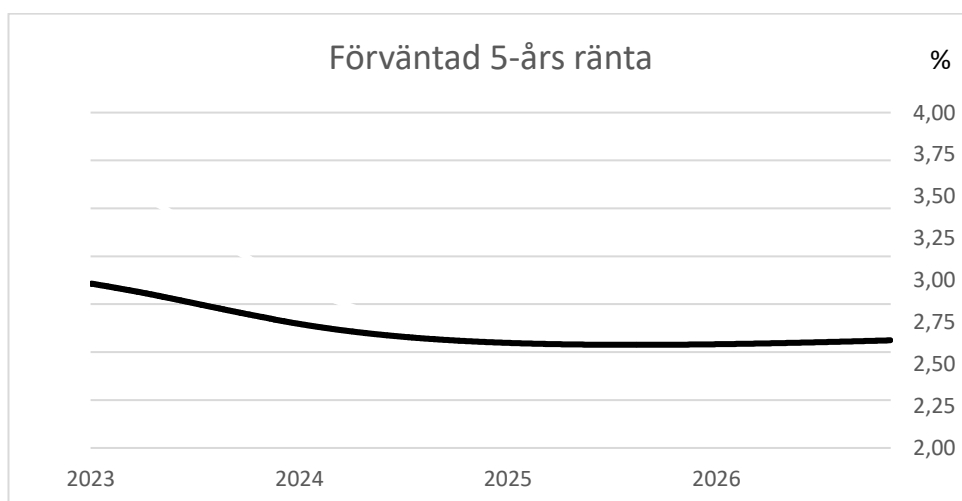
4.5.1.4 Marknadsrätans utveckling

Stadens räntekostnad för nya lån påverkas av olika marknadsräntor samt av stadens individuella kreditkostnad. Grovt uppdelat påverkas stadens räntekostnad av en kort rörlig ränta samt en fast bunden ränta på varierande tid, vanligtvis fem till sex år.

Den korta rörliga räntan, referensräntan Stibor 3 månader som beräknas och offentliggörs av Swedish Financial Benchmark Facility (SFBF), visas i grafen ovan. Förväntansbilden är en stigande ränta fram till och med oktober 2023 med en topp kring 3,75 procent. Därefter förväntas räntan vända ner och plana ut på en nivå runt 2,5 procent. Fram till och med 2026 inprisas ytterligare en räntehöjning och Riksbanken har flaggat för att styrräntan troligen kommer att höjas med ytterligare 0,25 procentenheter i juni eller september.

Den femåriga bundna räntan har stor betydelse för räntekostnaden när staden tar upp nya lån via obligationsmarknaden eller kreditinstitut. Grafen nedan visar den svenska femåriga bundna räntans framtida förväntade ränteutveckling enligt finansmarknadens prissättning. Räntan har åkt berg och dalbana efter fjolårets dramatiska uppgång. Sammantaget har den från januari 2022 stigit med cirka 2,5 procentenheter detta på grund av den kraftigt höjda inflationen. De närmaste åren framåt förväntas femårsräntan fortsätta ligga kvar på omkring 2,5-3 procent.

Stadens genomsnittliga löptid på den totala externa skulden är 3,3 år för kapitalbindning och knappt 3,2 år för räntebindning. En lång genomsnittlig löptid och en mindre andel rörlig ränta innebär att effekterna av den kraftiga ränteuppgången det senaste halvåret kommer att fördröjas och att stadens räntekostnad därigenom kommer att få en långsammare ökningstakt.

Stadens individuella kreditkostnad styrs främst av den kreditrating som Göteborgs Stad har. Kreditkostnaden varierar över tid och kommuner har generellt den senaste månaden lånat på samma nivåer som Kommuninvest själva lånar i obligationsmarknaden, dvs runt 0,30 procentenheter per år. På ett nytt femårigt lån för staden blir den rörliga räntan idag 3,85 procent (Stibor 3 Mån plus 0,30). För ett fast lån på 5 år blir räntan 3,28 procent (2,98 plus 0,30).

4.5.2 Finansiella risker och kreditvärdighet

4.5.2.1 Finansiella risker

De fleråriga investerings- och skuldprognoserna hos både nämnder och styrelser indikerar en stor skuldökning de kommande åren, och visar på den expansiva fas av stadsutveckling staden befinner sig i. Stadens ökade skuldsättning beror på den ökade investeringstakten. Ökade investeringar innebär ökade tillgångar. Som framgår i avsnitt 4.4.6 Investeringar Bolag, genererar bolagens investeringar till stor del såväl avkastning som värdetillväxt med stora marknadsmässiga övervärden. Även kommunen innehar stora mängder anläggningstillgångar vars marknadsvärden vida överstiger bokförda värden. Den ökade skuldsättningen riskerar således inte primärt den ekonomiska ställningen.

En ökande låneskuld innebär istället en successivt ökad finansiell risk för kommunen genom främst ränterisk och finansieringsrisk. Risken hanteras genom räntesäkring vilket skapar en större förutsägbarhet i räntekostnaderna. Med finansieringsrisk avses risken att vid någon tidpunkt inte ha tillgång till, eller endast mot en ökad kostnad ha tillgång till medel för betalningar. För att minska finansieringsrisken har staden tillgång till flertalet finansieringskällor så som institutionella långivare och obligationsprogram. Därutöver innebär medlemskapet i Kommuninvest en trygghet.

4.5.2.2 Finansiering av investeringar

Finansiering av investeringar kan i huvudsak ske genom tre finansieringskällor; positiva kassaflöden från verksamheten (i huvudsak resultat + avskrivningar), försäljning av tillgångar samt ökad upplåning. Den grundläggande utgångspunkten är att kommunen i möjligaste mån ska begränsa behovet av upplåning över tid för att inte skuldsätta kommande generationer och skapa framtida ekonomiska/finansiella risker som kan innebära att kommunen inte kan leverera den kvalitetsnivå och service som bedrivs idag. Dock kan det finnas behov av upplåning i olika skeden i stadens utveckling, kanske framför allt i faser då staden

växer mer än normalt och omfattande tröskelinvesteringar krävs för att möta kraftiga volym- eller behovsökningar.

Stadens totala skuldsättning, oberoende av vilka tillgångar som har skapats, har betydelse för stadens totala finansiella risker och inte minst vilken status staden har på den finansiella marknaden. Det påverkar både stadens kreditbetyg och förutsättningar för stadens kapitalanskaffning över tid.

4.5.2.3 Kreditvärdering

Koncernens betydande upplåningsbehov förutsätter tillgång till de finansiella marknaderna. För att få full tillgång till kapitalmarknaden har kommunen kreditbetyg, så kallad rating, från kreditvärderingsinstitutet Standard & Poor's (S&P). Kommunens kreditvärdighet har avgörande betydelse för såväl tillgången till kapital som prissättningen. Ett högt betyg visar på hög betalningsförmåga vilket ger långivare/investerare en trygghet i att låna ut/placera pengar till kommunen.

Betyget för Göteborgs Stad är det näst bästa, AA+ med stabil utsikt. I ett internationellt perspektiv har kommunen en mycket hög kreditvärdighet och en normal rating i jämförelse med andra svenska kommuner. Betyget uppdateras två gånger per år, och är senast bekräftat i mars 2023. S&P förväntar sig att Göteborg, med en något mer stabil parlamentarisk situation, kommer att bibehålla sin sunda ekonomiska ställning med relativt stabila rörelseresultat fram till 2025 om än något svagare än de uppblåsta resultaten 2020-2022. Kostnadstryck från inflation, högre pensionskostnader, och demografiska utmaningar kommer att uppvägas av en solid ökning utav skatteintäkter. S&P räknar vidare med att ledningen kommer att upprätthålla budgetdisciplin, genomföra nödvändiga effektiviseringar för att möta interna överskottsmål, fortsätta bedriva finansverksamheten konservativt och följa den strikta finanspolicyn. S&P skulle kunna överväga att sänka ratingbetyget om ledningen misslyckas med att hantera en negativ budgetutveckling som leder till att nyckeltalet kassaflöde efter investeringar i relation till totala intäkter väsentligt försämras.

4.5.2.4 Låne- och borgenstak

Då kommunfullmäktige enligt Kommunallagen 3 kap 9 § ska besluta i ärenden av principiell beskaffenhet behöver fullmäktige fastställa en låneram för Göteborgs Stad. Taket är att betrakta som en säkerhet för kommunfullmäktige och krävs även för att långivare ska godta utlåning till staden samt borgen för de externa lån bolagen behöver ta för förvärv av dotterbolagsaktier eller för utdelningar. För 2023 har kommunfullmäktige fattat beslut om ett lånetak på 64,5 miljarder kronor. För 2024 är förslaget att lånetaket höjs till 74,5 mdkr. Förslaget grundar sig på förväntad skuldutveckling enligt ovan, där extern låneskuld 2024 beräknas uppgå till 67,2 mdkr.

Koncernens sammanlagda borgensåtagande uppgick per den 31 december 2022 till 5,7 mdkr, varav 5,1 mdkr avsåg de kommunala bolagen. För 2023 har kommunfullmäktige fattat beslut om en högsta borgensvolym om 9 mdkr. Då

Stadshus AB under året kommer att amortera av delar av förvärvslån bedömer stadsledningskontoret att högsta tillåtna volym kan sänkas för att 2024 vara 7 mdkr, varav maximalt 6 mdkr föreslås avse borgen till de kommunala bolagen.

All borgen ska beslutas av kommunfullmäktige, men i enlighet med Idrott- och föreningsnämndens reglemente bereder och beslutar nämnden om kommunal borgen till ideella föreningar. Nämnden har sedan 2022 en ram för lån med kommunal borgen som uppgår till 300 mnkr.

I enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för finansverksamheten ska fullmäktige i budgeten även besluta om årligt lånetak för respektive investerande bolag. Grunden för stadsledningskontorets förslag till lånetak för respektive bolag är styrelsernas bedömning av upplåningsbehov inom ramen för den fleråriga investeringsprognosen som lämnats inför framtagandet av förutsättningar för budget 2024 – 2026. Fullmäktiges beslut om lånetak utgör mandat för koncernbankens utlåningsvolym till respektive bolag. Fasta taknivåer kan medföra risker i enstaka fall avseende framdriften om frånsteg från taknivåerna kräver utdragna beslutprocesser för att revidera tidigare fattade beslut. Stadsledningskontoret anser inte att koncernbanken ska kunna neka styrelser upplåning utifrån beslutade lånetak, utan avvikelser från eventuella lånetak får hanteras inom ramen för den ordinarie uppsikten och uppföljningen. Med ovanstående som utgångspunkt lämnar stadsledningskontoret förslag på bolagsspecifika låneramar, vilka redovisas i Lånetak per bolag i kapitlet Beräkningsunderlag.

4.5.2.5 Försäkringsrisker kopplat till stadens egendomsprogram

Ökade krav på riskhantering och skadeförebyggande arbete

Försäkrings AB Göta Lejon gör bedömningen att det blir allt svårare att köpa återförsäkring för energisektorn, bostadssektorn och kommunsektorn med ett totalt försäkringsvärde på 380 miljarder kronor. Göta Lejon köper återförsäkring för att skydda staden mot stora skadekostnader.

Återförsäkringsbolagens intresse för de berörda sektorerna har minskat som en följd av en hårdnande återförsäkringsmarknad vilket medfört ökade premier och ökade krav från återförsäkringsbolagen på Stadens bolag och förvaltningars arbete med riskhantering och skadeförebyggande arbete.

Högre försäkringskostnader och ökade risker för staden

Det minskade intresse från marknaden och de ökade kraven på stadens verksamheter har medfört att Försäkrings AB Göta Lejon inte fått full täckning på några av bolaget återförsäkringsprogram i de upphandlingar bolaget gjort under de senaste två åren. Återförsäkringsbolagens vilja att lämna anbud har bland annat påverkats av stadens verksamheters förmåga att svara upp mot de ökade kraven från marknaden vad gäller att kunna visa att de försäkrade verksamheterna har ett väl fungerande riskhanteringsarbete inklusive vidtagit adekvata skadeförebyggande åtgärder i sina verksamheter.

I stället för ordinarie anbudsfordfarande har direktupphandlingar fått genomföras för att täcka behovet av återförsäkring. Svårigheterna att placera återförsäkring (få in bra anbud) för Försäkrings AB Göta Lejon medför en ökad risk för att staden helt eller delvis kan stå utan försäkringar för vissa verksamheter och ökade kostnader för Stadens återförsäkring.

Behov av förbättringar i stadens verksamheter

För att säkerställa en rimlig kostnad och omfattning för de försäkringar staden behöver så behövs ett förstärkt arbete inom staden vad gäller riskhantering och skadeförebyggande åtgärder som rör försäkringsbara risker. Resurser behöver avsättas och den generella kunskapen öka. Ett väl fungerande riskhanteringsarbete i staden säkerställer en störningsfri leverans av de uppdrag bolagen och förvaltningarna har samt reducerar stadens totala skadekostnad. Dessutom kommer ett väl fungerande riskhanteringsarbete var grunden för bra försäkringsvillkor och lägre försäkringskostnader framöver.

5. Förslag om förändrad lagstiftning och andra förändringar

I detta kapitel redogörs för såväl beslutade, som eventuella, nationella förändringar som kan komma att påverka Göteborgs Stads verksamhet och budget.

Presentationen utgår ifrån regeringens två [förteckningar](#) över planerade propositioner sedan den tillträdde i november 2022. Förteckningarna avser propositioner för planerade riksdagsbeslut under riksmötet 2022/23 och inledningen av nästkommande riksmöte. Liknande förteckningar kan därför förväntas komma senare under året, som kan komma att påverka lagstiftningen redan under 2024.

Som urvalsmetod har använts de ärenden som remitterats till kommuner i lagstiftningsprocessen. I de flesta fall, men inte alla, finns därför ett remissvar från Göteborgs Stad som det i så fall länkas till. Länkar till ärendeprocesserna i Regeringskansliet och riksdagen underlättar möjligheterna att kunna följa varje enskild fråga.

I kapitel 5.1 redogörs för frågor där regeringen i proposition eller riksdagen i beslut bedömer att det finns ekonomisk påverkan för staden när besluten genomförs.

I kapitel 5.2 redogörs för några övriga förändringar som påverkar stadens verksamhet, men där inte regeringen i proposition eller riksdagen i beslut identifierat någon betydande ekonomisk påverkan.

I kapitel 5.3 beskrivs ärenden där regeringen meddelat avsikt att lägga fram en proposition, men ännu inte gjort det.

Ärendena under respektive kapitel är placerade i kronologisk ordning för ikraftträdande.

I kapitel 5.4 beskrivs några övriga förändringar såsom ett regeringsbeslut om nya roller för kommuner och producenter avseende förpackningsinsamling samt en förändring inom allmänna bestämmelser (AB) som börjar gälla under 2023.

5.1 Propositioner med ekonomisk påverkan

5.1.1 Vårbudget 2023

[Beredning i Regeringskansliet](#) (Finansdepartementet) Vårbudgeten innehåller två olika propositioner. Propositionerna lämnades till riksdagen den 17 april.

[2023 års ekonomiska vårproposition](#) innehåller regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Riktlinjernas syfte är att ange politikens inriktning inför budgetpropositionen för 2024. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken baseras på propositionens övriga innehåll, dvs. en beskrivning av finanspolitikens övergripande inriktning, en bedömning av den makroekonomiska utvecklingen och den offentliga sektorns finanser, en uppföljning och bedömning av de budgetpolitiska målen, en uppföljning av statens budget samt en bedömning av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet. I

propositionen lämnas även förslag till lag om ändring i riksdagsordningen och vissa ändringar av utgiftsområdenas indelning.

Beredning i riksdagen

Vårändringsbudget för 2023 innehåller förslag till ändringar som avser statens inkomster och utgifter för budgetåret 2023. Förslagen i vårändringsbudgeten uppgår till sammanlagt 4 miljarder kronor. Anslagsökningarna uppgår till 5,5 miljarder kronor och anslagsminskningarna till 1,5 miljarder kronor.

Bland förslagen utgör de största utgiftsökningarna ersättning för förstärkt bostadsbidrag, 0,7 miljarder kronor, och statligt stöd till vuxenutbildning, 0,5 miljarder kronor.

Regeringen bedömer att en förlängning och höjning av tilläggsbidraget till barnhushåll med bostadsbidrag enligt förslaget beräknas uppgå till 720 miljoner kronor. För hushåll som samtidigt får ekonomiskt bistånd från sin kommun kommer ett höjt bostadsbidrag att leda till att det ekonomiska biståndet sänks i motsvarande grad. Kostnaden för ekonomiskt bistånd beräknas bli 170 miljoner kronor lägre under 2023.

Regeringen vill att kommunerna ska kunna erbjuda kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) för personer med skydd av det så kallade massflyktsdirektivet. Målgruppen är de som har flytt från kriget i Ukraina. Regeringen föreslår att kommunerna ska få 100 miljoner kronor i statsbidrag.

Vuxna som saknar rätt utbildning behöver tillgång till utbildning för att snabbt komma i arbete. Därför föreslår regeringen att 400 miljoner kronor tillförs för att förstärka regionalt yrkesvux inom kommunal vuxenutbildning (komvux), samt att 249 miljoner kronor avsätts för studiestöd.

Regeringen föreslår vidare att 27,5 miljoner kronor satsas på förstärkt stöd och kompetensutveckling för specialpedagogiska insatser. Syftet är att förbättra utbildningen för barn och elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF).

50 miljoner kronor föreslås avsättas i vårändringsbudgeten och ytterligare 50 miljoner kronor för att stärka subventionen av familjehemsplaceringar under 2023.

Beredning i riksdagen: Beslut 2023-06-20

5.1.2 Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete

Beredning i Regeringskansliet (Justitiedepartementet) Proposition lämnad till riksdagen.

Regeringen föreslår en ny lag om kommunernas ansvar i det brottsförebyggande arbetet. Detta för att kommunerna ska arbeta med brottsförebyggande frågor på ett effektivt och kunskapsbaserat sätt. Justitieutskottet föreslår att riksdagen säger ja till regeringens förslag.

Enligt den nya lagen ska kommunerna kartlägga brottsligheten inom sitt geografiska område och ta fram en lägesbild. Utifrån lägesbilden ska de sedan ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Kommunerna ska också ta visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och inrätta en samordningsfunktion.

Regeringens bedömning: Förslaget bedöms leda till ökade kostnader för kommunerna samt innebära en inskränkning av den kommunala självstyrelsen. Inskränkningen av den kommunala självstyrelsen är proportionerlig. De ökade kostnaderna finansieras genom medel som tillfördes i budgetpropositionen 2022.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Göteborgs Stads remissvar (dnr 0991/21) avseende SOU 2021:49

Beslut Riksdagen beslutade att anta propositionen 2023-03-30

5.1.3 En ny lag om viktigt meddelande till allmänheten

Beredning i Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) Proposition lämnad till riksdagen.

Regeringen föreslår en ny lag om varnings- och informationssystemet Viktigt meddelande till allmänheten (VMA-systemet). I den nya lagen samlas och författningsregleras grunderna för VMA-systemet. Förslagen syftar till att säkerställa ett effektivt, robust och säkert varningssystem till skydd för människor, egendom och miljö såväl i fredstid som vid höjd beredskap och ytterst krig.

Den nya lagen och övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Regeringens bedömning: Ersättningen till kommunerna bör betalas ut på i huvudsak samma sätt som i dag. I propositionen föreslås därför att det i den nya lagen ska finnas en särskild ersättningsbestämmelse som tydliggör kommunernas rätt till statlig ersättning för kostnader enligt den nya lagen.

Göteborgs Stads remissvar (dnr 0349/22) avseende promemoria Ds 2022:1

Beredning i riksdagen: Beslut 2023-06-07

5.1.4 Nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare

Beredning i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) Proposition lämnad till riksdagen.

Regeringens proposition innehåller förslag till ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att det införs ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare inom skolväsendet. Syftet är att utveckla undervisningens kvalitet, stärka professionerna, öka yrkenas attraktionskraft och därigenom öka likvärdigheten i utbildningen för eleverna.

Professionsprogrammet föreslås bestå av två delar. Dels en nationell struktur för kompetensutveckling för rektorer, lärare och förskollärare. Dels ett nationellt meriteringssystem för legitimerade lärare och legitimerade förskollärare.

Den nationella strukturen för kompetensutveckling ska innehålla dels kompetensutvecklingsinsatser som kan ligga till grund för meriteringsnivåer, dels andra kompetensutvecklingsinsatser för lärare och förskollärare samt kompetensutvecklingsinsatser för rektorer. Det nationella meriteringssystemet ska innehålla meriteringsnivåer. En av dessa nivåer ska förutsätta en examen på forskarnivå.

Huvudmannens befintliga skyldighet att se till att personalen ges möjligheter till kompetensutveckling ska till viss del preciseras. Statens skolverk ska efter ansökan besluta att en legitimerad lärare eller legitimerad förskollärare har uppnått en viss meriteringsnivå om läraren eller förskolläraren uppfyller villkoren för nivån. Ett beslut om meriteringsnivå ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Om en lärare eller förskollärare får sin legitimation återkallad ska ett beslut om att han eller hon har uppnått en meriteringsnivå upphöra att gälla när beslutet om återkallelse av legitimationen har fått laga kraft.

Regeringens bedömning: Medel avsatta för insatser inom det nationella professionsprogrammet görs i budgetpropositionen för 2022. Där görs bedömningen att det behövs ett samlat statsbidrag för lärares och förskollärares deltagande i fortbildning och att ett sådant avses presenteras under 2023. Regeringen delar denna bedömning.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Göteborgs stads remissvar avseende [SOU 2018:17](#) (dnr 0857/18), [2017:51](#) (dnr 1087/17), [2017:35](#) (dnr 0873/17) och [2016:94](#) (dnr 0540/17)

[Beredning i riksdagen](#) Beslut 2023-05-31

5.2 Övriga propositioner som påverkar stadens verksamhet

5.2.1 Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott

[Beredning i Regeringskansliet \(Justitiedepartementet\)](#) Proposition lämnad till riksdagen.

Regeringen lämnar i proposition ett antal förslag som syftar till att förbättra regelverket för utredningar mot barn som misstänks för brott och säkerställa att en hög grad av rättssäkerhet och effektivitet upprätthålls i dessa utredningar. Det handlar bland annat om att

- fler utredningar ska få genomföras när barn under 15 år misstänks för brott,
- ett målsägandebiträde eller en särskild företrädare för barn ska kunna förordnas för målsäganden när den som misstänks ha begått brottet är under 15 år, en bevistalan ska få väckas i fler fall,
- det ska bli möjligt att bevilja resning av eller undanröja en dom om bevistalan som har fått laga kraft,
- fler drogtester ska få genomföras mot barn under 15 år och
- det ska bli möjligt för åklagare att genom strafföreläggande förordna om ungdomstjänst.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Göteborgs Stads remissvar (dnr 0206/22) avseende SOU 2022:1

Beredning i riksdagen Beslut 2023-05-24

5.2.2 Skärpta straff för brott i kriminella nätverk

Beredning i Regeringskansliet (Justitiedepartementet) Proposition lämnad till riksdagen.

För att markera allvaret i brott som begås i kriminella nätverk och vid kriminella uppgörelser och för att ge rättsväsendet utvidgade möjligheter att bekämpa sådan kriminalitet föreslår regeringen bland annat följande:

- Straffen för grovt olaga tvång, olaga hot, grovt olaga hot, rån, utpressning och grov utpressning skärps.
- En ny typ av straffskärpningsbestämmelse som tar sikte på våldsamma uppgörelser bland kriminella införs.
- En ny straffbestämmelse införs som gör det straffbart att involvera personer som är under 18 år i brott eller brottslig verksamhet.
- Straffet skärps för narkotikabrott som tar sikte på försäljning och beställning av narkotika för eget bruk kriminaliseras såsom försöksbrott.
- En presumtion för häktning ska gälla vid misstanke om brott med ett minimistraff om fängelse i ett år och sex månader eller mer.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Göteborgs Stad var inte remissinstans avseende SOU 2021:68.

Beslut Riksdagen beslutade att anta propositionen 2023-05-03

5.2.3 Vissa frågor om hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap

Beredning i Regeringskansliet (Socialdepartementet) Proposition lämnad till riksdagen.

Regeringen föreslår att riksdagen förtydligar hälso- och sjukvårdslagen. Där man bedriver hälso- och sjukvård ska det finnas de sjukvårdsprodukter och den övriga utrustning som behövs för att kunna ge god vård. Regeringen föreslår:

- en lagerhållningsskyldighet för öppenvårdsapotek och en leveransskyldighet för partihandlare gentemot sjukhusapotek i lagen om handel med läkemedel.
- en bestämmelse som tydliggör att vidareutdelning av jodtabletter kan ske vid en radiologisk nödsituation trots bestämmelserna i lagen om handel med läkemedel.
- att bestämmelser om sanktionsavgifter för företag som inte meddelar Läkemedelsverket om att försäljningen av ett läkemedel upphör tillfälligt eller permanent införs i läkemedelslagen.
- en ändring i offentlighets- och sekretesslagen som gör det möjligt att föra över sekretess från Läkemedelsverket till en region eller en kommun som inte ingår i en region för vissa uppgifter om brist på läkemedel eller medicintekniska produkter.
- att Apotek Produktion & Laboratorier AB får ett utökat samhällsuppdrag.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Göteborgs Stads remissvar (dnr 0394/22) avseende SOU 2022:6

Göteborgs Stads remissvar (dnr 0685/21) avseende SOU 2021:19

Göteborgs Stads remissvar (dnr 0849/20) avseende SOU 2020:23

Beslut Riksdagen beslutade att anta propositionen 2023-04-12

5.2.4 En sänkt åldersgräns för öppna insatser till barn utan vårdnadshavarens samtycke

Beredning i Regeringskansliet (Socialdepartementet) Proposition lämnad till riksdagen.

Regeringen föreslår att socialnämnden ska få besluta om öppna insatser till barn som har fyllt 12 år utan vårdnadshavarnas samtycke. Detta om det bedöms vara lämpligt och om barnet samtycker till insatsen. Meningen är att öka socialnämndens möjligheter att stödja barn även om samtycke saknas från barnets vårdnadshavare.

Öppna insatser är insatser som ges till barn och unga som bor i det egna hemmet, exempelvis stöd- och behandlingsinsatser eller förebyggande insatser som riktar sig till individer och grupper. Öppna insatser kan även ges till barn och unga som bor i

familjehem, hem för vård eller boende (HVB) eller stödboende. Öppna insatser avser inte placeringar utanför det egna hemmet.

Regeringen föreslår också att socialnämnden utan vårdnadshavarnas samtycke ska få utse en kontaktperson för barn som har fyllt 12 år. Detta om det är lämpligt och barnet samtycker till det.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Göteborgs Stads remissvar (dnr 1216/21) avseende Socialstyrelsens rapport S2019/04727

Beredning i riksdagen Beslut 2023-05-24

5.2.5 En ny lag om ordningsvakter

Beredning i Regeringskansliet (Justitiedepartementet) Proposition lämnad till riksdagen.

Polismyndigheten har huvudansvaret för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet i samhället. Ordningsvakter utgör ett viktigt komplement till myndighetens arbete. Regelverket för ordningsvakter behöver anpassas till dagens förhållanden.

Regeringen föreslår därför en ny lag om ordningsvakter som skapar förutsättningar för en mer flexibel och ökad användning av ordningsvakter. Ordningsvakter ska få användas för att medverka till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller främja trygghet. De ska även ges fler befogenheter, till exempel få transportera vissa omhändertagna personer och förstöra beslagtagen alkohol om värdet är ringa.

En helt ny tillståndsprocess för att använda ordningsvakter införs. Fokus ska vara både behov och ändamålsenlighet. Tillståndsprocessen stärker också

Polismyndighetens möjligheter till ledning och kontroll av ordningsvakter. Ett beslut om tillstånd att använda ordningsvakter får under vissa förutsättningar återkallas.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Göteborgs Stads remissvar (dnr 0890/21) avseende SOU 2021:38

Beredning i riksdagen Beslut 2023-06-07

5.2.6 Några ändringar som rör gymnasieskolans nationella program och ämnen

Beredning i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) Proposition lämnad till riksdagen.

När det gäller gymnasieskolan föreslås att ämnet naturkunskap införs på teknikprogrammet. Det föreslås också ändringar för naturvetenskaps- och teknikprogrammen som innebär att ämnet matematik delas upp i dels ämnet matematik, dels karaktärsämnet matematik – fortsättning. Dessutom föreslås att

hantverksprogrammet upphör som nationellt program och att ett nytt nationellt program, frisör- och stylistprogrammet, införs inom skolformen.

När det gäller anpassade gymnasieskolan föreslås att namnen på två nationella program ändras. Programmet för administration, handel och varuhantering föreslås bli programmet för handel och service, och programmet för fastighet, anläggning och byggnation föreslås bli programmet för fastighet och byggnation.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 juli 2023 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Därutöver föreslås ett antal övergångsbestämmelser.

Lagrådsremissen har inte remitterats till Göteborgs Stad.

Beredning i riksdagen Beslut 2023-05-31

5.3 Övriga planerade propositioner

5.3.1 Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner

Beredning i Regeringskansliet (Finansdepartementet)

Regeringen avsåg först att lämna proposition till riksdagen den 14 mars för beslut i riksdagen den 10 maj. En proposition har dock ännu inte presenterats och tidpunkten för riksdagsbeslut flyttats till 14 juni; nu under rubriken Indelning i utgiftsområden utifrån konstitutionsutskottets betänkande.

I en lagrådsremiss den 13 april föreslår regeringen att de resultatutjämningsreserver som regleras i kommunallagen ska ersättas med resultatreserver.

Införandet av resultatreserver innebär att kommuner och regioner ges större möjligheter att planera sitt sparande i syfte att nå en god ekonomisk hushållning.

Det föreslås även att budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomin i de kommunala koncernföretagen och att revisionsberättelserna ska hållas tillgängliga för allmänheten på kommunens eller regionens webbplats. Det föreslås också att kravet på att besluta om särskilda riktlinjer för pensionsmedelsförvaltningen ska tas bort.

Vidare bedömer regeringen att redovisningen av pensionsförpliktelser även fortsättningsvis ska ske enligt den nuvarande blandmodellen.

Regeringens förslag syftar till att främja en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Regeringens bedömning i lagrådsremissen: Förslagen ger inte upphov till kostnader som bör kompenseras enligt den kommunala finansieringsprincipen.

Göteborgs Stad var inte remissinstans för betänkandet avseende SOU 2021:75

Beredning i riksdagen Beslut 2023-06-14

Stadsledningskontorets kommentar: I ett pågående ärende (*dnr 0089/23 Översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning samt resultatutjämningsreserv*) föreslår stadsledningskontoret vissa revideringar av stadens befintliga riktlinjer för god ekonomisk hushållning samt resultatutjämningsreserv. Om lagrådsremissen mynnar ut i en förändrad lagstiftning som innebär att resultatutjämningsreserver ska upphöra och i stället ersättas av resultatreserver kommer stadsledningskontoret behöva återkomma med förnyat förslag till riktlinjer för staden i dessa delar.

5.3.2 Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende

Beredning i Regeringskansliet (Socialdepartementet) Regeringen avser att lämna proposition till riksdagen i maj.

Utkastet till lagrådsremiss den 31 augusti 2022 innehåller förslag som ska förbättra skyddet och stödet till dem som behöver skyddat boende. Förslagen ska också stärka barnrättsperspektivet för barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende.

Regeringskansliet föreslår att skyddat boende ska regleras i socialtjänstlagen som en boendeinsats till den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp.

Barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende ska bedömas och beviljas insatsen individuellt och socialnämnden ska ansvara för att tillgodose barnets behov av stöd- och hjälpinsatser.

När det finns samtycke från båda vårdnadshavarna ska barnet placeras med stöd av socialtjänstlagen. Saknas samtycke från den vårdnadshavare som barnet inte placeras tillsammans med, ska socialnämnden, efter ansökan hos förvaltningsrätten, kunna placera barnet i ett skyddat boende med stöd av en ny lag. En sådan placering ska även kunna göras omedelbart av socialnämnden och underställas förvaltningsrätten.

I utkastet lämnas även förslag som rör bestämmanderätten över barnet under den tid barnet är placerat.

I utkastet lämnas förslag om att det ska krävas tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg för att få driva verksamhet i form av skyddat boende. Kommuner och regioner som driver sådan verksamhet ska anmäla detta till myndigheten.

Den tidigare regeringens bedömning i lagrådsremissen: I enlighet med den kommunala finansieringsprincipen bör en reglering av det generella statsbidraget till kommunerna ske med cirka 325 miljoner kronor per år.

Lagändringarna i utkastet till lagrådsremiss föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Göteborgs Stads remissvar (dnr 0987/22) avseende Socialdepartementets utkast till lagrådsremiss S2022/03649. I remissvaret bedöms förslagen leda till kostnadsökningar på åtminstone 100 miljoner kronor per år för staden.

Beredning i riksdagen: Riksdagsbehandling efter sommaren.

5.3.3 Bättre anpassad undervisningstid i grundskolan

Beredning i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) Regeringen avser att lämna proposition till riksdagen i juni.

I promemorian föreslås ändringar i skolregleringen som rör den del av timplanerna för grundskolan som avser språkval, skolans val, elevens val och fördelningen av tid mellan vissa ämnen.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2024 och tillämpas första gången på utbildning från och med höstterminen 2024.

Göteborgs Stads remissvar (dnr N609-5286/22) avseende promemorian U2022/04085

Beredning i riksdagen: Riksdagsbehandling efter sommaren.

5.3.4 Utökad rätt för elever i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan att läsa nationella minoritetsspråk

Beredning i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) Regeringen avser att lämna proposition till riksdagen i juni.

I en lagrådsremiss lämnas förslag till ändringar i skollagen (2010:800) som avser dels gymnasieskolan, dels gymnasiesärskolan (fr.o.m. den 2 juli 2023 benämnd anpassade gymnasieskolan), som är en skolform för personer med en intellektuell funktionsnedsättning eller en förvärvad hjärnskada. Förslagen syftar till att främja ungdomars möjligheter att lära sig sitt nationella minoritetsspråk.

Det föreslås att kravet på att elever i de aktuella skolformerna ska ha goda kunskaper i sitt nationella minoritetsspråk för rätt till modersmålsundervisning i språket tas bort. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser föreslås gälla för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

Vidare innehåller lagrådsremissen förslag till ändringar i rättegångsbalken som innebär att de numera obsoleta bestämmelserna om allmän tolk ska tas bort.

Ändringarna i rättegångsbalken föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Göteborgs Stads remissvar (dnr 0486/19) avseende SOU 2018:83

Beredning i riksdagen: Riksdagsbehandling efter sommaren.

5.3.5 Elever i flera skolformer ska lättare få läsa i snabbare takt och på en högre nivå

Beredning i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) Regeringen avser att lämna proposition till riksdagen i juni.

I promemorian finns förslag om bättre möjligheter för elever i grundskolan och gymnasieskolan att läsa på en högre nivå och gå fram i snabbare studietakt. Det är viktigt att elever som inte får den utmaning de behöver i undervisningen får möjlighet att utvecklas efter sina egna förutsättningar för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Det kan leda till en bättre undervisningssituation och till bättre kunskapsresultat för dessa elever.

Ändringar föreslås i läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan för att ytterligare betona skolans ansvar för särskilt begåvade och högpresterande elever. Av läroplanerna ska framgå att särskild uppmärksamhet ska ägnas åt både de elever som har svårigheter att nå målen för utbildningen och de elever som lätt uppfyller betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper. Det ska vidare framgå att rektorn har ett särskilt ansvar för att eleverna får möjlighet att studera på en högre nivå.

Rektorn ska kunna besluta att en elev i grundskolan får läsa en eller flera nivåer i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det. Huvudmannen ska få besluta om andra lärotider än de som gäller för övriga elever.

I gymnasieskolan kan elever läsa högskolekurser vid sidan av gymnasiestudierna. I promemorian föreslås att huvudmannen ska få besluta om andra lärotider än de som gäller för övriga elever för att ge tid till högskolestudierna. Det föreslås också att högskolekurser ska få ingå i ett utökat program i gymnasieskolan. Huvudmannen ska kunna besluta att ett nationellt program ska få fördelas på kortare tid än tre läsår, om eleven medger det.

Elever i hela landet ska ha möjlighet att läsa på en högre nivå. Det föreslås därför att fjärrundervisning alltid ska få användas för en elev i grundskolan på nivåer i ett ämne som eleven läser enligt gymnasieskolans ämnesplan. I samma syfte föreslås att uppgifter som avser undervisning i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan inom grundskolan ska få överlämnas på entreprenad till en huvudman för en gymnasieskola.

Skolverket föreslås få i uppdrag att stärka och stödja skolors arbete med att ge elever som lätt når målen för utbildningen den ledning och stimulans de har rätt till. Syftet är att förbättra elevers möjligheter till breddning, fördjupning och studier på en högre nivå. Stödinsatserna ska riktas till flera olika personalkategorier inom skolan, bland annat till skolchefer, rektorer, lärare och personal inom elevhälsan. Skolverket föreslås även få i uppdrag att informera universitet och högskolor om de utökade möjligheterna att läsa på en högre nivå inom gymnasieskolan.

Promemorian innehåller förslag till de ändringar som behövs i skollagen (2010:800) och anslutande förordningar.

Författningsändringarna föreslås i promemorian i huvudsak träda i kraft den 3 juli 2023.

Göteborgs Stads remissvar (dnr 0847/22) avseende promemoria U2022/02568

Beredning i riksdagen: Riksdagsbehandling efter sommaren.

5.4 Övriga förändringar

5.4.1 En förbättrad förpackningsinsamling, nya roller för kommuner och producenter

Beredning i Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet)

Regeringen har beslutat om nya regler som gör det enklare för hushåll och verksamheter att sortera sitt förpackningsavfall. Det nya systemet innebär nya roller för kommuner och producenter. I förra årets förutsättningar för budget 2023-2025 gjordes en beskrivning eftersom miljödepartementet i en promemoria från föreslagit nya bestämmelser om systemet.

I producentansvaret ligger att producenterna ska stå för kostnaderna för en effektiv insamling och behandling av förpackningsavfallet. I och med att kommunerna nu ges ansvar för insamlingen av hushållens förpackningsavfall, samt för insamling på torg, i parker och på andra populära platser utomhus, regleras också att kommunerna ska få ersättning för sitt samlingsarbete. Naturvårdsverket kommer att ta fram föreskrifter med beräkningsgrunderna.

De nya bestämmelserna innebär att kommunerna tar över det operationella ansvaret för insamlingen av förpackningsavfall, och för information till hushållen om förebyggande och sortering av förpackningsavfall. Idag sköts insamlingen av producenterna. Ansvarsövergången sker den 1 januari 2024.

Senast den 1 januari 2027 ska fastighetsnära insamling vara införd för hushållen. Insamlingen ska vara gratis för hushållen. Kommunerna ska ersättas för sina kostnader av producenterna. Ersättningen kommer att bestämmas utifrån föreskrifter som Naturvårdsverket kommer att meddela.

Från den 1 januari 2026 ska kommunerna samla in vanligt förpackningsavfall separat på torg eller i parker som är över 2 000 kvadratmeter och där det förekommer betydande mängder förpackningsavfall.

Stadsledningskontorets kommentar: Berörda verksamheter i Göteborgs Stad blir Renova, kretslopp- och vattennämnden samt stadsmiljönämnden. Renova uppger att planering pågår för införandet, vilket uppskattas innebära en utökning av antalet tjänster samt inköp av tillkommande fordon och kärl. Kretslopp- och vattennämnden lämnar i verksamhetsnominering inför 2024 en beskrivning på effekterna av införandet av de nya reglerna. Den del som nämnden ej kompenseras för omhändertar nämnden i uttag via avfallstaxan. Kretslopp- och vattennämnden berörs redan från år 2024 och därefter etappvis i takt med införandet, fram till 2027. Från och med 2026 kommer stadsmiljönämnden beröras eftersom det då införs krav på sortering kopplat till gatuhållningen.

5.4.2 Allmänna bestämmelser (AB) – avtalsförändringar inom lön och arbetsrätt

Från den 1 april 2023 kommer särskilda ersättningar enligt Allmänna bestämmelser (AB) att höjas med 4,1 procent. Det innebär en ökad kostnad på helår med cirka 25 mnkr.

Från den 1 oktober 2023 kommer förändringar att ske i Allmänna bestämmelser (AB) avseende förläggning av arbetstid och dygnsvila. Bakgrunden till förändringarna är klagomål till EU-kommissionen angående att AB strider mot arbetstidsdirektivet. Förändringarna innebär att regler avseende arbetstidsförläggning skärps och kravet på 11 timmars dygnsvila som norm förtydligas. Arbetstagare som har fått sin dygnsvila inskränkt till följd av oförutsedda händelser har rätt till kompenserande vila, vilken ska vara utan löneavdrag. Arbetsgivare kommer i större utsträckning behöva kontrollera att reglerna följs i samband med schemaläggning och vid beordrad övertid.

Verksamheter med krav på bemanning dygnet runt samt verksamheter som tillämpar jour och beredskap kommer troligtvis behöva schemalägga personalen på annat sätt. Besked från aktuella verksamheter är att kostnaderna kommer att öka. Omfattningen av kostnadsökningen är dock i dagsläget svår att prognosticera.

6. Beslut av KF/KS

Kapitlet beskriver de beslut som kommunstyrelsen och kommunfullmäktige fattat samt pågående ärenden/kommande beslut där frågor, av främst ekonomisk karaktär, hänskjutits till att avgöras i budgetarbetet. Här hänvisas till när respektive beslutsorgan tagit beslut i frågan med datum och beslutsparagraf. Detta för att underlätta för läsaren att ta del av de aktuella handlingar som låg till grund för beslutet. I kapitlet återfinns också ett antal planer och program som är under beredning.

6.1 Fattade beslut

6.1.1 Uppdrag från kommunfullmäktige till utbildningsnämnden att utreda förutsättningarna för att starta en yrkesdansarutbildning vid Svenska Balettskolan

2020-12-20 § 28 beslutade kommunfullmäktige om ett uppdrag till utbildningsnämnden att utreda förutsättningarna för att starta en yrkesdansarutbildning vid Svenska Balettskolan i Göteborg. Utbildningsnämnden behandlade förvaltningens redovisning av uppdraget 2022-06-21 § 130 och kommunfullmäktige förklarade uppdraget fullgjort 2022-12-08 §33.

Utbildningsförvaltningens samlade bedömning utifrån sin genomförda utredning var bland annat att det saknas förutsättningar för att starta en yrkesdansarutbildning, samt att om utbildningen ska startas behöver nämnden kompenseras med utökat nämndbidrag. En statlig delfinansiering bedömdes också som nödvändig. I samband med förvaltningens redovisning beslutade dock utbildningsnämnden att ställa sig bakom att Göteborgs Stad ansöker om att starta en yrkesdansarutbildning vid Svenska Balettskolan i Göteborg under förutsättning att kommunfullmäktige säkrar finansieringen av utbildningen utöver statsbidragen. För kostnadsberäkningar hänvisas till [utbildningsnämndens handlingar 2022-06-21](#).

6.1.2 Målsättning för trygghetsboende

Trygghetsboende är fysiskt tillgängliga bostäder för hushåll där minst en person fyllt 70 år. Ett trygghetsboende ska innehålla minst 15 vanliga lägenheter samlade i grupp eller delvis insprängda bland fastighetens övriga lägenheter. Det ska finnas trygghetsskapande service i form av trygghetsvärd. Det ska också finnas tillgång till gemensamhetslokal i nära anslutning till lägenheterna för de boendes aktiviteter som till exempel föreläsningar, sociala möten och fysiska aktiviteter.

Göteborgs Stad har infört en kommunal subvention till fastighetsägare som inrättar trygghetsbostäder i Göteborg. Subventionen utgick under 2022 med 11 561 kronor per år och per beslutad trygghetslägenhet. För nya trygghetslägenheter kan även fastighetsägaren erhålla en startsubvention på 6 562 kronor per lägenhet (år 2022) efter att vissa tillgänglighetsförbättrande åtgärder är utförda i lägenheten.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-01-26 § 19 om målsättning för trygghetslägenheter under perioden 2023-2026. Föreslagen målbild är 600 nya trygghetslägenheter för perioden vilket innebär att antal trygghetslägenheter 2026 uppgår till cirka 2 100.

Frågan om finansiering har inte beslutats i aktuellt ärende utan har hänskjutits till ordinarie budgetprocess. Enligt stadsledningskontorets beräkning har exploateringsnämnden (tidigare fastighetsnämnden) utifrån tidigare erhållet och tilldelat kommunbidrag kompenserats till och med år 2024 för såväl nya trygghetslägenheter som redan beslutade subventioner. Från och med 2025 behöver den nya exploateringsnämndens behov av utökat kommunbidrag prövas i förhållande till övriga behov i kommande budgetberedning, förutsatt att målet för 2023, 2024 och 2025 uppfylls i enlighet med den föreslagna målbilden.

Antalet nya trygghetsbostäder som har beviljats subvention under året var 75, vilket kan jämföras med 144 föregående år. Minskningen beror bland annat på att det byggs få trygghetslägenheter i nyproduktion eftersom målgruppen i regel har svårt att klara dessa hyresnivåer. Det har även byggts trygghetslägenheter som AB Framtiden har svårt att hitta hyresgäster till, vilket innebär att de inte kan söka subvention. Dessutom finns det färre lämpliga trygghetslägenheter i kommunens befintliga bestånd som inte redan används till ändamålet. Totalt har nu 1 378 lägenheter beviljats subvention.

Exploateringsnämnden fick i kommunfullmäktiges budget 2023 en höjning av kommunbidraget med 2,1 mnkr för 2023 enligt exploateringsnämndens bedömning i verksamhetsnominering inför 2023. Eftersom antalet nya trygghetslägenheter som beviljades subvention under 2022 endast var 75, och höjning av kommunbidraget gjorts under 2023, bedömer stadsledningskontoret att det inte finns behov av ytterligare medel för nya bostäder inför 2024-2026. Ej upparbetade medel från tidigare år bör dessutom också täcka kostnader för nya bostäder för perioden.

Ska antalet trygghetslägenheter år 2026 uppgå till 2 100, behöver fler lägenheter byggas än det i målbilden angivna antalet om totalt 600 nya trygghetslägenheter fram till och med 2026.

<i>Belopp i mnkr</i>	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Antal lägenheter (ingående)	830	976	1 159	1 303	1 378	1 528	1 678	1 828
Nya	146	183	144	75	150	150	150	150
Antal lägenheter (utgående)	976	1 159	1 303	1 378	1 528	1 678	1 828	1 978
Tilldelat kommunbidrag	12,9	12,9	17,1	21,4	24	24	24	24
Utfall/prognos	9,3	12,3	13,4	14,4	19,5			
Kostnad ingående antal				15,1	15,9	17,7	19,4	21,1
Nya (halvårseffekt)				0,4	0,9	0,9	0,9	0,9
Nya uppstart (max)				0,5	1,0	1,0	1,0	1,0
Totalt				16,0	17,8	19,5	21,3	23,0
Tillkommande behov					-6,2	-4,5	-2,7	-1,0

6.1.3 Arbetet mot våld i nära relationer/hedersvåld

Kommunstyrelsen beslutade 2021-09-21 § 629 att återremittera förslag till Göteborg Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2021–2024 till socialnämnd Centrum för komplettering. Nämnden beslutade 2022-12-20 § 271 att skicka ut en omarbetad version av planen på remiss. Ärendet förväntas återredovisas till kommunstyrelsen under hösten 2023.

I samband med kommunstyrelsens beslut 2021 om återremittering bedömde stadsledningskontoret att en komplettering av planen i enlighet med kommunstyrelsens beslut kan få ekonomiska konsekvenser för bland annat införande av metoder och verktyg liksom kompetenshöjande insatser. De faktiska kostnaderna för att genomföra aktiviteterna i den kommande planen är ännu inte fastställda.

Stadsledningskontoret bedömde att dessa kostnader kunde rymmas inom ram med stöd av dåvarande statliga utvecklingsmedel som fördelades av Socialstyrelsen för att stärka kommunernas arbete mot våld i nära relationer. Utvecklingsmedlen fördelades till och med år 2022, då Göteborgs Stad tilldelades knappt 3 miljoner kronor. Socialstyrelsen har inte fått något nytt uppdrag att fördela medel för 2023, vilket också har bäring på det pågående våldsförebyggande arbetet i stadens verksamheter som finansieras med externa medel och redovisades i KF 2022-05-19 § 13. Där föreslogs en förstärkning om drygt 6 miljoner kronor som delvis skulle täcka behovet av extern finansiering.

Om resursförstärkning på området ska genomföras framåt behöver förslagen värderas på nytt då vissa var specifika för verksamhetsåret 2023. Under 2022 har också Socialstyrelsen beslutat om nya föreskrifter för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete mot våld i nära relationer som innebär skärpta krav på socialtjänsten och kan innebära kostnader för berörda nämnder. Bland annat ska det finnas rutiner för att upptäcka våldsutsatthet och våldsutövande, och insatser ska erbjudas till våldsutövare.

6.1.4 Uppdrag att ta fram en konkret plan för att uppnå ett maximalt antal medarbetare för stadens chefer

Kommunfullmäktige gav 2021-08-26 § 11, kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en konkret plan för att uppnå ett maximalt antal medarbetare för stadens chefer. I ett första steg ska max antal tas fram för områdena utbildning och välfärd. Riktvärdet bör variera mellan olika verksamhetsområden. Planen ska innehålla prognostiserade kostnader och förändrat rekryteringsbehov, uppdelade på verksamhetsområden, samt finansieringsförslag.

Kommunstyrelsen behandlade stadsledningskontorets rapport 2022-10-05 §689.

Stadsledningskontoret har i rapporten gjort bedömningen att 30 medarbetare per chef är ett välgrundat stadenövergripande riktvärde. Antal medarbetare per chef är en viktig variabel för en god arbetsmiljö för både chefer och medarbetare. Ett riktvärde kan öka attraktiviteten och underlätta för stadens kompetensförsörjning dock innebär det ökad kostnad och ekonomiska konsekvenser för nämnderna. För

att i välfärds och -utbildningsnämnderna nå ett riktvärde om 30 medarbetare per chef visar rapporten på att ytterligare drygt 100 chefer skulle behövas till en kostnad i omfattning 118 mnkr. Prognosen för de ekonomiska förutsättningarna är dock enligt stadsledningskontoret svårbedömd. En del av kostnaden bedöms kunna hämtas hem genom lägre sjukfrånvaro och minskad personal- och chefsomsättning på sikt. Stadsledningskontoret har i utredningen tagit fram fyra scenarion på minskade kostnader för att finansiera ytterligare 100 chefer. Alla scenarier innebär en differens att finansiera mellan 42 mnkr och 118 mnkr.

Stadsledningskontoret föreslår att samtliga nämnder i sitt arbete med chefers förutsättningar analyserar riktvärde antal medarbetare per chef. De nämnder med riktvärde som överstiger 30 i faktiska tal bör genomföra verksamhetsanalyser. Stadsledningskontoret ser det som viktigt att nämnderna själva bedömer tidplan för att genomföra ett stadenövergripande riktvärde samt även i de fall nämnderna fastställer lokala riktvärden. En mer noggrann beräkning kan genomföras i de verksamhetsanalyserna.

Utifrån stadens samlade ekonomiska läge och nämndernas förutsättningar är det rimligt med en långsiktig målsättning för nämnderna att genomföra ett stadenövergripande riktvärde. De positiva ekonomiska effekter som förväntas uppstå är svåra att uppskatta både i omfattning och tid.

Kommunstyrelsen beslutade att remittera stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och rapport gällande riktvärde för antal medarbetare per chef i Göteborgs Stad till socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden och utbildningsnämnden.

Ärendet kommer att behandlas på kommunstyrelsens sammanträde 2023-06-14.

6.1.5 Huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet

Kommunfullmäktige beslutade 2022-06-16 § 11 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom staden för Slottsskogsobservatoriet. I samma beslut uppdrog kommunfullmäktige åt styrelsen för Higab AB att ta fram en plan för att bevara och utveckla Slottsskogsobservatoriets byggnader på ett sätt som långsiktigt stödjer observatoriets verksamhet.

Kommunstyrelsen behandlade stadsledningskontorets utredning 2023-05-05. Kommunstyrelsen beslutade vid sammanträdet att ge stadsledningskontoret i uppdrag att inarbeta finansiering via stadsmiljönämnden, enligt förslag i tjänsteutlåtande angående långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet, i budgetförutsättningar för 2024 och framåt. Se mer i kapitel 8.

Kommunfullmäktige behandlar ärendet 2023-05-25.

6.2 Program och planer

Förslag till program och planer kommer till kommunfullmäktige för beslut löpande under året. En majoritet av dessa redovisar att det innebär ökade kostnader för genomförandet. I bilagan Planer och program finns en förteckning över samtliga stadsövergripande planer och program per 31 mars 2023. Nedan framgår nya eller reviderade program och planer som är under beredning och som förväntas behandlas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige under 2023/2024.

Utöver de styrande dokument som omnämns med egna rubriker nedan pågår arbete både inom stadsledningskontoret men också i nämnderna med att se över styrningen i form av program och planer inom olika områden.

Stadsledningskontoret arbetar bland annat med en översyn av styrande dokument inom området Mänskliga Rättigheter. Uppdraget utgår från kommunfullmäktiges beslut 2022-10-27 § 34 om redovisning av uppdrag att utreda förutsättningar för samordning av program och planer inom folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter. Beslutet innebär att kommunstyrelsen fick i uppdrag att ta fram ett nytt program som ersätter Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2019–2020 och Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026. Kommunstyrelsen fick vidare i uppdrag att anpassa program och planer inom området mänskliga rättigheter till en likvärdig struktur samt att återkomma med förslag på nästa steg gällande långsiktig styrning av området.

Inom stadsutvecklingsområdet har kommunfullmäktige beslutat om en ny struktur för styrande dokument. Den nya strukturen medför behov av omtag bland utpekade styrdokument bland annat för att anpassa styrningen till den nya organisationen. Som en följd av detta har kommunfullmäktige bland annat beslutat 2023-01-26 § 15 att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att, i nämndens arbete med att ta fram förslag till en samordnad styrning för den strategiska stadsplaneringen, inkludera samordning och värdering av styrningen i Strategi för utbyggnadsplanering, Trafikstrategi för en nära storstad, Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025, Parkeringspolicy för Göteborgs Stad samt Göteborgs grönsplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022–2030.

Av redovisningen av uppdraget att minska administrationen inom flertalet verksamheter, exempelvis kommunikation (kommunfullmäktige 2023-02-23 § 29) framgår att för att skapa mer tid för grunduppdraget och brukarnära verksamhet behöver mängden styrande dokument minska. Stadsledningskontoret konstaterade vidare att antalet planer och program behöver minska i högre takt än idag och för detta kommer aktiva ställningstaganden behövas kring vilka stadsövergripande program och planer staden ska ha.

6.2.1 Plan mot våld i nära relationer

Se avsnitt 6.1.3 ovan.

6.2.2 Näringslivsstrategiska programmet

Kommunfullmäktige antog 2018-03-22 § 24 Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035, I beslutet fick Business Region

Göteborg AB och kommunstyrelsen i uppdrag att i samband med ny mandatperiod under programperioden, samt vid behov, utvärdera och föreslå eventuella förändringar i det näringslivsstrategiska programmet till kommunfullmäktige. BRG har under 2022, i samarbete med stadsledningskontoret, genomfört en översyn och justering av delar av innehållet i programmet. Styrelsen i BRG beslutade 2022-12-12 § 125 att godkänna förslaget till revidering av programmet. Ett beslut att godkänna ändringarna i Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2023-2035 innebär inga tillkommande ekonomiska konsekvenser.

Kommunstyrelsen beslutade 2023-04-05 att återremittera Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2023-2035 till stadsledningskontoret för att i samverkan med Business Region Göteborg inarbeta ett antal förändringar i programmet.

6.2.3 Program för destinationsutvecklingen

Göteborgs kommunfullmäktige beslutade 2018-02-22 § 36 att anta Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling mot 2030 och uppdrog åt Göteborg & Co att vid behov återkomma med förslag på anpassningar eller förändringar av programmet.

Göteborg & Co förslår att programmets benämning ändras till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023-2030. Styrelsen i Göteborg & Co AB (Göteborg & Co) beslutade vid styrelsemötet 2022-09-19 § 102 att godkänna förslag till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023-2030 samt överlämna det till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Ändringar har gjorts i programmet efter att ärendet återremitterades i kommunfullmäktige 2022-12-08 § 35. Styrelsen i Göteborg & Co har 2023-03-02 § 30 godkänt de ändringar som genomförts. Göteborg & Co konstaterar i ärendet att ansvaret för att samordna, leda och driva arbetet med att förverkliga och implementera programmet sker inom Göteborg & Co:s ordinarie budgetram. Kommunstyrelsen beslutade om programmet 2023-05-03.

6.2.4 Handlingsplan för att motverka nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen 2023-2026

Kommunfullmäktige gav i budget 2021 kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en långsiktig strategi för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen i Göteborg. Stadsledningskontoret har som svar på uppdraget tagit fram en handlingsplan. Handlingsplanen har efter beslut i Kommunstyrelsen 2022-11-09 § 821 varit på remiss i ett antal berörda nämnder.

Stadsledningskontorets sammanfattande bedömning kring handlingsplanen som helhet är att den innebär en ökad kostnad för staden initialt, men att den på längre sikt kommer att vara lönsam, både för samhället och individen. Av ärendet framgår även att socialnämnderna bedömer att flera av de föreslagna insatserna i planen förutsätter tillskott av resurser. Handlingsplanens indikerade sociala insatser riktade till individer är kostsamma och kostnaderna kan även falla olika ut mellan stadsområdena. Det kan vara en utmaning att prioritera mellan olika målgrupper

och behov samtidigt som lagstiftning och andra styrande dokument som reglerar socialtjänstens ansvar ska beaktas. Kommunstyrelsen beslutade om handlingsplanen 2023-04-19 § 310.

6.2.5 Idrottspolitiskt program

Kommunfullmäktige gav i budget 2021 i uppdrag till idrotts- och föreningsnämnden att ta fram ett idrottspolitiskt program. Idrotts- och föreningsnämnden har 2022-12-19 beslutat att översända framtaget förslag till kommunstyrelsen som svar på kommunfullmäktiges uppdrag. Idrotts- och föreningsnämnden bedömer att ett genomförande av programmet skulle kunna kräva större ekonomiska resurser än idag. Det framgår dock inte i underlaget vilken omfattning det i så fall skulle röra sig om eller vad i det framtagna förslaget som skulle kräva dessa resurser. Stadsledningskontoret bedömer snarare att programmet i huvudsak bör kunna genomföras inom befintliga ramar. I det fall idrotts- och föreningsnämnden identifierar konkreta behov av budgettillskott under programmets genomförande hanteras dessa inom de årliga verksamhetsnomineringarna. I den mån programmet medför ökade ambitioner för investeringar i anläggningar kommer detta beredas inom det ordinarie budgetarbetet. Ärendet återremitterades till idrotts- och föreningsnämnden vid kommunstyrelsens möte 2023-04-05 § 265.

6.2.6 Klimatanpassningsplan

I stadens budget för 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan. En delrapportering av uppdraget behandlades i kommunfullmäktige 2023-01-26 §17.

På sikt innebär klimatanpassning stora investeringar. Klimatanpassningsplanen kommer resultera i åtgärdsförslag som behöver finansieras. De anpassningsåtgärder som investeras i förebyggande syfte är oftast billigare än kostnaderna för de skador som kan uppkomma om verksamheterna inte står rustade för ett förändrat klimat. För staden som fastighetsägare kan det även innebära stora kostnader om befintliga och nya fastigheter inte anpassas. Fastigheter som ej klimatanpassats kan även bli svårare att försäkra i framtiden och tappa sitt finansiella värde. Stadsledningskontoret bedömde i ärendet att planen kan återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 2 2024.

6.2.7 Handlingsplan för att inga områden ska vara utsatta 2025/2035

Kommunfullmäktige gav i budget 2021 kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att inga områden ska vara utsatta områden 2025.

Kommunfullmäktige behandlade planen vid möte 2022-12-08.

Stadsledningskontoret bedömde i ärendet att handlingsplanen initialt kommer att innebära ökade kostnader för staden. De insatser som föreslås är omfattande.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-12-08 § 9 att återremittera planen till kommunstyrelsen/stadsledningskontoret för en fördjupad ekonomisk analys av hur

förslagen i handlingsplanen ska kunna genomföras, vilka omprioriteringar som är möjliga i nämnder och bolag utifrån lagstadgad verksamhet samt vilka konsekvenser sådana prioriteringar har för utbildnings- och välfärdsnämndernas verksamhet och personal. Ärendet planeras att behandlas på kommunstyrelsens möte 2023-06-14.

6.2.8 Plan mot tystnadskultur

Uppdraget att ta fram en handlingsplan gavs till kommunstyrelsen i kommunfullmäktiges budget för 2022. Kommunstyrelsen behandlade 2023-04-05 § 261 stadsledningskontorets förslag till handlingsplan. Kommunstyrelsen beslutade att insatserna i de fokusområden som föreslås i stadsledningskontoret tjänsteutlåtande arbetas in i stadens befintliga planer och program. Kommunfullmäktige behandlar ärendet 2023-05-25.

6.2.9 Plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2024-2027

Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) samt överenskommelser mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) styr arbetet med krisberedskap och civilt försvar i kommunerna.

I överenskommelsen om kommunernas krisberedskap framgår det att kommunen ska ta fram ett styrdokument som anger övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden. Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar motsvarar detta styrdokument. Den nuvarande planen sträcker sig fram till och med 2023.

Göteborgs Stad får utifrån överenskommelserna statlig ersättning för arbetet med krisberedskap. Statens ersättning till kommunerna är beräknad utifrån att den ska finansiera verksamhet som är till nytta för mycket omfattande och svåra händelser som allvarligt kan påverka kommunens verksamhet och ersättningen ska vara ett komplement till Göteborgs Stads egen finansiering av arbete med krisberedskap och civilt försvar. I överenskommelsen om kommunernas krisberedskap anges att det är upp till kommunen själv att finansiera de ytterligare förberedelser och åtgärder som kommunen bedömer nödvändiga. Den kommande planen planeras att behandlas i kommunstyrelsen under kvartal 4 2023.

6.2.10 Kompetensförsörjningsplan för Göteborgs Stad

Kommunfullmäktige beslutade 2023-04-27 att kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med förskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, grundskolenämnden, socialnämnderna samt nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning och andra i sammanhanget relevanta nämnder samt BRG ta fram en kompetensförsörjningsplan för Göteborgs Stad.

De delar av Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019–2023 och Göteborg Stads innovationsprogram 2018–2023 som bedöms höra hemma i den nya kompetensförsörjningsplanen arbetas in i planen.

Den nya kompetensförsörjningsplanen ska börja gälla från 2024-01-01, då programperioderna för programmet för attraktiv arbetsgivare och innovationsprogrammet löpt ut och därmed ska avslutas.

7. Formaliafrågor

7.1 Beslut som ska tas i samband med budgeten enligt kommunallagen och kommunfullmäktiges tidigare beslut

Grunderna för den kommunala ekonomiska förvaltningen framgår av 11 kap kommunallagen. Samma kapitel innehåller också bestämmelser om budgetens innehåll. Budgetens innehåll bestäms också av kommunfullmäktiges tidigare beslut i vissa frågor. Stadsledningskontoret redovisar nedan punkter som enligt lag och kommunfullmäktiges tidigare beslut ska beslutas om i samband med stadens budget.

I kommunallagen anges följande:

11 kap. 5 §

Kommuner och landsting ska varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår). Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Undantag från andra stycket får göras i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk enligt 14 §, eller om det finns synnerliga skäl.

11 kap. 6 §

I budgeten ska skattesatsen och anslagen anges. Av budgeten ska det vidare framgå hur verksamheten ska finansieras och hur den ekonomiska ställningen beräknas vara vid budgetårets slut. De finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges.

Budgeten ska även innehålla en plan för verksamheten under budgetåret. I planen ska det anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Budgeten ska också innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år. Budgetåret ska då alltid vara periodens första år. Planen ska innehålla sådana finansiella mål som anges i första stycket.

7.1.1 Förslag till beslutspunkter enligt kommunallagen

7.1.1.1 Skattesats och budget

- Förslag till budget 2024 fastställs i sin helhet inklusive de mål, riktlinjer, uppdrag och ekonomiska ramar som anges samt att skattesatsen fastställs till xx:xx.
- Förslag till flerårsplaner för åren 2025 - 2026 fastställs som underlag för den fortsatta planeringen

Skattesatsen uppgår enligt beslutad budget för 2023 till 21:12. Skattesatsen ska fastställas senast den 30 november inför kommande år, enligt kommunallagen, även om budget på grund av särskilda skäl inte har fastställts. Fastställs budget under december månad får en annan skattesats fastställas än vad som tidigare har bestämts. Skatteverket fattar beslut om skattetabeller för preliminärt skatteuttag den 5 december. Meddelas skattesats efter detta beslut har tagits innebär det att den skatt som dras för medborgarna avviker från skattetabellen och kan, ifall det preliminära skatteuttaget är för lågt, innebära kvarskatt för medborgarna.

7.1.2 Förslag till beslutpunkter som en konsekvens av tidigare fullmäktigebeslut

7.1.2.1 Fastställande av ersättningar enligt LOV (lagen om valfrihet)

- Grundersättningen från och med 1 april 2024 utgår för beviljad brukartid och fastställs för externa utförare i LOV i hemtjänsten för Göteborgs Stad till x kronor per timma inklusive moms-kompensation med 1,6 procent.
- Grundersättningen för kommunala utförare i LOV i hemtjänsten för Göteborgs Stad fastställs till x kronor per timma att gälla från och med 1 april 2024.
- Ersättningsmodellen för daglig verksamhet enligt LOV uppräknas från och med 1 april 2023 med av kommunfullmäktige fastställd indexkompensation till nämnderna inom välfärdsområdet.

Beloppen som ska anges i besluten för 2024 och framåt beror på vilka avvägningar som görs i det politiska budgetarbetet och får därmed räknas fram i slutet av budgetprocessen när dessa förutsättningar finns framme.

Den 27 april 2023 fattade kommunfullmäktige i samband med reviderat förfrågningsunderlag enligt LOV beslut om ny ersättningsmodell för hemtjänsten. Grundersättningen kommer i och med beslutet att övergå från utför till beviljad tid.

7.1.2.2 Fastställande av högsta tillåtna låne- och borgensvolym

Det ska framgå i det slutliga budgetbeslutet vilka tillåtna låne- och borgensvolymerna som fastställs för 2024. Stadsledningskontoret har i nedanstående förslag till beslutpunkter utgått från de volymer som speglar de beräkningsförutsättningar som angetts.

- Göteborgs Stads samlade lånevolym under 2024 får uppgå till maximalt 74,5 miljarder kronor.
- Göteborgs Stads koncerns samlade borgensåtaganden under 2024 får uppgå till maximalt 7 miljarder kronor.

Av totalt borgensåtagande enligt ovan (7 miljarder kronor) ingår nedanstående borgen till Stadshus AB och dess vid var tid underliggande hel- och majoritetsägda bolag.

- Göteborg Stad (org. nr 212000-1355) såsom för egen skuld får ingå borgen för Göteborg Stadshus AB:s och dess vid var tid underliggande hel- och majoritetsägda bolags externa låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 6,0 miljarder kronor, jämte därpå löpande ränta och kostnader.
- Samlad lånevolym under 2024 per bolag/koncern får uppgå till maximalt:

Bolag	Lånetak, mnkr
Göteborgs Stadshus AB	5 100
Göteborg Energi koncern	8 300
Liseberg AB	2 900
Älvstranden	3 300
Framtiden koncern	29 000
Göteborgs Hamn AB	3 500
Higab AB	4 900
Göteborgs Stads Leasing AB	1 800
Gryaab AB	1 400
Renova koncern	1 800

- Samlad rörelsekredit under 2024 för övriga bolag får uppgå till 800 miljoner.

7.1.2.3 Fastställande av Göteborgs Stadshus AB:s bemyndigande att lämna kapitaltillskott till helägda bolag

- Göteborgs Stadshus AB bemyndigas att lämna kapitaltillskott avseende 2024 till följande helägda dotterbolag med nedan angivna belopp (för mer information se avsnitt 8.4.4.2):

BRG (Business Region Göteborg AB); x xxx tkr

Göteborgs Stadsteater AB; x xxx tkr

Got Event AB; x xxx tkr

7.1.2.4 Fastställande av budgetram för Göteborgs Stadshus AB:s koncernledningskostnader och finansiering av Gothenburg European Office (GEO)

- Göteborgs Stadshus AB bemyndigas att ta ut koncernledningsarvode från övriga bolag inom stadshuskoncernen för finansiering av koncernbolagets verksamhet, exklusive GEO, motsvarande maximalt xx xxx tkr under 2024
- Göteborgs Stadshus AB bemyndigas att genom finansiell samordning finansiera Gothenburg European Office (GEO) med x xxx tkr under 2024.

7.1.2.5 Fastställande av exploateringsnämndens bemyndiganden vid köp och försäljning av fastigheter

- Exploateringsnämnden bemyndigas att inom ramen för i budgeten upptagna belopp för fastighetsförvärv, dels ansöka om tillstånd till expropriation, dels förvärva fast egendom då utgiften för varje förvärv inte överstiger 30 miljoner kronor.
- Exploateringsnämnden bemyndigas att sälja eller med tomträtt upplåta fast egendom för utbyggnad av antagna detaljplaner.
- Exploateringsnämnden bemyndigas att för köpeskilling och på villkor i övrigt som nämnden äger bestämma till kommunala bolag och andra intressenter sälja tomträttsupplåten fast egendom.
- Exploateringsnämnden bemyndigas att för maximalt 30 miljoner kronor per ärende sälja eller med tomträtt upplåta fast egendom som visserligen inte är detaljplanelagd men där nämnden, utifrån markäggarollen samt efter hörande med byggnadsnämnden, gör bedömningen att den fasta egendomen inte behövs/primärt lämpar sig för utbyggnad i kommunal ägo eller där detaljplaneläggning av den fasta egendomen inte bedöms behövas innan överlåtelse/tomträttsupplåtelse. Maximalt fast egendom om 5 000 m² per ärende.

Exploateringsnämnden bemyndigas att för maximalt 30 miljoner kronor per ärende sälja eller med tomträtt upplåta fast egendom som i enlighet med av kommunfullmäktige beslutade principer och organisatorisk struktur för hantering av kommunens fastigheter överförs till exploateringsnämnden från annan kommunal nämnd och som inte längre behövs för någon kommunal förvaltnings behov.

7.2 Beslut som bör/kan tas i samband med budgetbeslutet

Stadsledningskontoret anger nedan punkter som kontoret bedömer bör/kan beslutas om i samband med beslut om stadens budget för att åstadkomma tydlighet. Antingen kan de olika punkterna arbetas in i budgettexterna eller så anges de i beslutspunkterna för ökad tydlighet.

Nedanstående punkter är de som stadsledningskontoret haft möjlighet att identifiera utifrån innehållet i detta underlag och vad som erfarenhetsmässigt kan vara viktigt att förtydliga. Beroende på hur partierna väljer att strukturera och formulera sina förslag till budgetar kan naturligtvis även andra punkter komma att bli aktuella som särskilda beslutssatser.

7.2.1 Fastställande av kommunstyrelsens befogenheter och ansvar

Det ska framgå av budgetbeslutet vilka bemyndiganden som kommunfullmäktige ger till kommunstyrelsen.

- Kommunstyrelsen bemyndigas att inom ramen för beslutad budget fatta beslut om de poster som budgeterats under kommuncentrala medel.
- Kommunstyrelsen bemyndigas att inom ramen för beslutad budget besluta om justeringar av kommunbidrag och ekonomiska ramar under förutsättning att ärendena inte är av sådan principiell art att de ska underställas kommunfullmäktige för beslut.
- Kommunstyrelsen bemyndigas att inom ramen för beslutad budget besluta om uppdrag till nämnder och styrelser med anledning av genomförandet av denna budget under förutsättning att åtgärden ryms inom nämnds reglemente och budget respektive styrelsens bolagsordning och ägardirektiv. Bemyndigandet omfattar inte uppdrag rörande nämndernas myndighetsutövning, tillämpningen av lag eller ärenden som i övrigt rör enskilda, och inte heller uppdrag som är av principiell beskaffenhet eller av större vikt för kommunen enligt 5 kap. 1 § kommunallagen.
- Kommunstyrelsen ska inom ramen för sitt ordinarie ansvar enligt kommunallagen särskilt följa och analysera den ekonomiska utvecklingen för staden och föreslå åtgärder i de fall då stadens balanskravsresultat avviker negativt från den beslutade nivån.

7.2.2 Fastställande av utdelning från Stadshus AB

Stadsledningskontoret har i detta underlag inte värderat frågan om huruvida utdelning från Stadshus AB ska tas eller inte utan överlämnar den frågan att värderas i det politiska budgetarbetet. Om de färdiga budgetförslagen skulle innehålla finansiering genom utdelning från Stadshus AB bör det tydliggöras.

- Utdelningen från Stadshus AB fastställs till xxx tkr för 2024

7.2.3 Fastställande av internränta

Det bör framgå av det slutliga budgetbeslutet vilken internränta som fastställs för 2024.

- Internräntan fastställs till 2,25 procent för 2024.

7.2.4 Fastställande av indexkompensation

Om nämnderna ska kompenseras för löne- och prisförändringar bör det framgå av slutliga budgetbeslutet vilka index som ligger till grund för uppräknings av de ekonomiska ramarna.

- Index för uppräknings av ekonomiska ramar fastställs till xx %.

7.2.5 Fastställande av resursfördelningsmodell avseende socialnämnderna

Om man i det politiska budgetarbetet använder sig av resursfördelningsmodellen för socialnämnderna bör den fastställas och bifogas som en bilaga.

- Resursfördelningsmodellen för socialnämnderna fastställs för 2024 enligt bilaga.

7.2.6 Reglering av överskott och underskott för specificerade ekonomiska ramar för stadsbyggnadsnämnden och överförmyndarnämnden

Tidigare år har över- respektive underskott för budgetposterna ”stadsbyggnadsnämndens transfereringar (tidigare “fastighetsnämndens transfereringar”)” samt för ”överförmyndarnämnden arvoden” enligt praxis reglerats vid årets slut så att över- respektive underskott nollställs. Detta för att utfallet för de kostnader som faller under dessa ansvar mer är att betrakta som konsekvenser av förutsättningar som nämnderna inte råår över. Om man i det politiska budgetarbetet bestämmer sig för att fortsätta med denna hantering bör det framgå i budgetbeslutet att denna rutin ska tillämpas.

- Om det uppstår överskott eller underskott inom ramen för ”Stadsbyggnadsnämndens transfereringar” och ”Överförmyndarnämnden arvode” nollställs dessa i samband med stadens årliga bokslut.

7.2.7 Fastställande av ekonomisk ram avseende kostnader för digital utveckling och förvaltning hos nämnderna för demokrati- och medborgarservice, inköp och upphandling samt intraservice

I samband med budgetbeslut 2024 behöver kommunfullmäktige fastställa två beslut per leverantörsnämnd enligt nedan; ett för ekonomisk ram för digital förvaltning och ett för ekonomisk ram för digital utveckling. De ekonomiska ramarna är de kostnader som leverantörsnämnderna kan fakturera nämnder och styrelser för bastjänster och digital infrastruktur.

Index nedan avser det index som kommunfullmäktige eventuellt beslutar om

Ekonomisk ram för nämnden för demokrati och medborgarservice för förvaltning av bastjänster fastställs till XX tkr + index

Ekonomisk ram för nämnden för demokrati och medborgarservice för utveckling av bastjänster fastställs till XX tkr + index

Ekonomisk ram för inköps- och upphandlingsnämnden för förvaltning av bastjänster fastställs till XX tkr + index

Ekonomisk ram för inköps- och upphandlingsnämnden för utveckling av bastjänster fastställs till XX tkr + index

Ekonomisk ram för nämnden för Intraservice för förvaltning av bastjänster och digital infrastruktur fastställs till XX tkr + index

Ekonomisk ram för nämnden för Intraservice för utveckling av bastjänster och digital infrastruktur fastställs till XX tkr + index

Undantagsvis kan de ekonomiska ramarna behöva justeras med anledning av väsentligt förändrade volymer. Stadsledningskontoret föreslår att det endast kan ske efter att nämnderna gjort en sådan hemställan till kommunfullmäktige där orsak och omfattning noggrant har beskrivits. En eventuell sådan hemställan ska beredas av stadsledningskontoret i kompletterande budgetunderlag.

I kapitel 4 finns bakgrundsinformation och rekommendation från strategisk samordningsgrupp.

7.2.8 Fastställande av värdet för personalförmåner

Kommunfullmäktige fattade 2022-01-27 (§15) beslut om en reviderad inriktning gällande personalförmåner som innebär att det ekonomiska värdet för personalförmånerna ska harmoniseras inom staden, men att utbudet kan variera mellan olika nämnder och bolag. Fastställandet av det ekonomiska värdet hänsköts till budgetberedningen inför 2023. I budget 2023 angavs inget ekonomiskt värde för personalförmåner.

För att fullgöra kommunfullmäktiges beslut kan följande beslutssats anges:

Det ekonomiska värdet gällande personalförmåner fastställs för 2024 till XXX kronor per medarbetare.

7.2.9 Finansiella mål och verksamhetsmål av betydelse för god ekonomisk hushållning

De finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning ska anges i budget. Så väl årliga målvärden som budgetens utfall på de långsiktiga inriktningarna bör anges. Om inriktningarna måttsätts med lägre ambition än vad som framgår av riktlinjen ska detta, enligt stadens riktlinje, särskilt motiveras i budgeten.

Även verksamhetsmål av betydelse för god ekonomisk hushållning ska anges i budgeten. Om inga särskilda verksamhetsmål av betydelse för god ekonomisk hushållning pekas ut i budget utgör samtliga mål i budgeten också verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning.

7.3 Frågor som i övrigt bör/kan framgå av fullmäktiges budgetbeslut

Stadsledningskontoret har i detta underlag beskrivit de förslag avseende frågor som på olika sätt har bäring på de överväganden som görs i fullmäktiges beslut om budget och som också redovisas som separata ärenden.

Stadsledningskontoret rekommenderar att de ställningstaganden som i budgeten för 2023 avseende riktlinjer för god ekonomisk hushållning görs i dessa frågor på olika sätt framgår i budgetbeslutet så att det blir tydligt på vilka grunder budgeten vilar i dessa styrfrågor. När det gäller tex riktlinjerna om god ekonomiska hushållning bygger det förslag som stadsledningskontoret har lämnat på att man i fullmäktiges årliga budgetbeslut anger de ekonomiska målsättningar som ska gälla för budgetåret och budgetperioden. På samma sätt är det bra om styrningen avseende eget kapital och investeringar tydliggörs i budgetbeslutet.

7.3.1 Privata utförare

Enligt kommunlagen ska kommunfullmäktige under varje mandatperiod anta ett program för uppföljning och insyn av privata utförare. Utifrån stadens nomenklatur har nämnders och styrelser ansvar inarbetas i riktlinjen för styrning, uppföljning och kontroll. Om det finns behov av stadenövergripande mål för området kan det ingå i förslag till budget.

8. Beräkningsunderlag

8.1 Beräkningsförutsättningar

I detta kapitel redovisas de ekonomiska förutsättningar, per nämnd och bolag samt för de kommuncentrala posterna, som just nu gäller inför budgetarbetet.

Stadsledningskontoret lämnar de beräkningstekniska förutsättningarna utifrån kommunfullmäktiges budgetbeslut i november 2022, dvs nu gällande budget för 2023. I de fall det finns nya bedömningar och tydliga underlag och förutsättningar så har dessa inarbetats i beräkningsförutsättningarna. Bland annat har den ekonomiska effekten av den uppdaterade befolkningsprognosen inarbetats hos berörda nämnder avseende år 2024. Ekonomiska effekter av befolkningsförändringar år 2025 och 2026 har inarbetats kommuncentralt. Nämndernas kommunbidragsramar har även uppräknats utifrån PKV (enligt SKR april) år 2024. PKV avseende 2025 och 2026 har avsatts kommuncentralt. Kommuncentralt har bland annat ny skatteprognos samt ny pensionskostnadsberäkning inarbetats.

Kapitlet inleds med en genomgång av de kommuncentrala kostnaderna och intäkterna. Därefter följer genomgång per nämnd och bolag.

8.2 Kommuncentrala kostnader och intäkter

8.2.1 Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning

8.2.1.1 Utveckling av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

I kapitel fyra redogörs för Sveriges kommuner och regioners bedömning avseende skatteunderlagsutvecklingen för riket under kommande år. Nedanstående bedömning av stadens skatteintäkter är gjord utifrån SKR:s prognos. Bedömningen avseende kostnadsutjämningen bygger på stadens befolkningsprognos i förhållande till befolkningsutvecklingen i riket enligt SCB:s senaste framskrivning. Nästa skatteunderlagsprognos från SKR kommer i slutet av augusti.

Stadsledningskontoret kommer då också att lämna en uppdaterad bedömning över stadens skatteintäktsutveckling.

Mnkr (skattesats 21,12)	2023	2024	2025	2026
Kommunalskatteintäkter	34 482	35 811	37 833	39 832
<i>Kommunalekonomisk utjämning m m</i>				
Inkomstutjämning	3 097	3 451	3 519	3 640
Kostnadsutjämning	-1 380	-1 467	-1 591	-1 752
LSS-utjämning	413	376	381	384
Kommunal fastighetsavgift	951	967	990	1 000
Regleringsbidrag	1 391	1 362	1 007	777

TOTALT	38 954	40 500	42 139	43 881
Enligt KF:s budget 2023–2025	38 118	39 852	41 371	-
Differens mot beslutad budget 2023	836	648	768	-

Av tabellen framgår att bedömningen nu visar på högre intäkter från skatter och statsbidrag under kommande år än vad som finns inarbetad i kommunfullmäktiges budget för 2023–2025. Att intäkterna nu är högre förklaras av tre olika delar:

- SKR:s bedömning över den underliggande skatteunderlagstillväxten i riket är uppreviderad i förhållande till de bedömningar som gjordes i oktober och som ligger till grund för budget.
- De generella statsbidragen till kommunsektorn utökades i Riksdagens budget. För Göteborg innebar utökningen ett tillskott på cirka 240 mnkr.
- Den kraftiga befolkningstillväxten i staden år 2022 påverkar både skatteintäkter, utfallet inom kostnads- och inkomstutjämnningen och stadens andel av de generella bidragen från staten.

Känslighetsanalys avseende skatteintäkter

I tabellen nedan redovisas hur skatteintäkterna förändras om någon av de huvudsakliga parametrarna förändras i beräkningen. Dels hur intäkterna förändras om skattesatsen höjs eller sänks med 1 krona och dels hur intäkterna förändras om rikets skatteunderlag ökar eller minskar med 0,1 procent år 2024 och åren därefter.

En tredje parameter som har stor påverkan på de samlade skatteintäkterna är befolkningsutvecklingen. I tabellen nedan redogörs för effekten på de samlade intäkterna om befolkningen ökar eller minskar med 1 000 invånare i förhållande till aktuell befolkningsprognos När det gäller befolkningsutvecklingen är det dock viktigt att konstatera att en större befolkning även leder till ökade kostnader.

Känslighetsanalys (Mnkr)	2024	2025	2026
<i>Avgår/tillkommer skatteintäkter Om:</i>			
Skatteunderlaget ökar/minskar med 0,1 procent år 2024	+/- 33	+/-35	+/-37
Skattesatsen höjs/sänks med 1 krona år 2024	+/-1 696	+/-1 791	+/-1 886
Befolkning ökar/minskar med 1 000 personer jämfört med aktuell befolkningsprognos	+/-61	+/-63	+/-70

Justeringar enligt finansieringsprincipen

Finansieringsprincipen innebär att kommuner och regioner inte ska behöva höja skatten eller prioritera om sin verksamhet för att finansiera nya statliga uppgifter. Finansieringsprincipen omfattar statligt beslutade obligatoriska

åtgärder som direkt tar sikte på kommunal verksamhet.

Finansieringsprincipen gäller i båda riktningarna och innebär innebär således vissa fall att kommunerna tillförs medel utifrån beslut som ökar kommunernas kostnader och i vissa fall att medel dras bort från anslaget utifrån beslut som minskar kommunernas kostnader. Justeringarna påverkar det generella anslaget till kommunen och redovisas i likhet med övriga generella statsbidrag kommuncentralt. Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har sedan att värdera eventuella justeringar av kommunbidrag för de nämnder vars kostnader påverkas av justeringarna.

I tabellen nedan redogörs för de justeringar enligt finansieringsprincipen som genomförts/planeras genomföras mellan 2023 och 2026. I ärendet Underlag för kompletterande budget februari 2023 (KS 2023-03-2 § 220) beslutade kommunstyrelsen att justera kommunbidraget år 2023 för flertalet av de nämnder vars kostnader påverkades av justeringar 2023. Stadsledningskontoret har i budgetförutsättningarna utgått från att dessa justeringar gäller även 2024 och framåt.

När det gäller justeringarna *förstärkning föräldraskapsstöd* och *Stärkt rätt till assistans* (som är kursiverade i tabellen nedan) så valde kommunstyrelsen att inte justera kommunbidraget år 2023. Stadsledningskontoret har därför inte heller inarbetat någon kommunbidragsjustering för berörda nämnder år 2024 och framåt, men konstaterar att fråga behöver värderas i budgetarbetet.

När det gäller nya justeringar år 2024 och framåt (se rubrik längst ner i tabellen) så föreslår stadsledningskontoret att en kommuncentral beredskapspost avsätts.

En betydande förändring som sker år 2024 är att nästan 3,0 mdkr i riktade statsbidrag till äldreomsorgen överförs till generellt statsbidrag. Det handlar om statsbidrag för att minska andelen timanställningar samt statsbidraget för att utöka sjuksköterskebemanningen. Om inga nya beslut tas om förlängning kommer medlen tas bort även från det generella anslaget år 2025. Förändringen innebär således att de riktade statsbidragen till äldre- samt vård och omsorgsnämnden kommer minska år 2024 och att de generella statsbidragen som redovisas kommuncentralt kommer öka. Eftersom staden inte fått del av statsbidraget för att minska andelen timanställningar blir dock den sammantagna effekten för staden ökade statsbidrag år 2024.

Mnkr (Göteborg)	2023	2024	2025	2026
<i>Regleringar enligt finansieringsprincipen som hanterats i kompletteringsbudget februari:</i>				
Nationella minoritetsspråk inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan	0,1	0,1	0,1	0,1
Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna	8,2	18,2	18,2	18,2
Vägar till hållbara vattentjänster	2,5	0,3	0,3	0,3
Skolor med konfessionell inriktning	0,4	0,8	0,8	0,8
<i>Förstärkning föräldraskapsstöd (tas bort från anslaget och flyttas till utgiftsområde 9)</i>	-11,2	-11,2	-11,2	-11,2
Kommuner mot brott	6,1	12,3	12,3	12,3

<i>Stärkt rätt till assistans</i>	-11,0	-22,0	-22,0	-22,0
Barnets bästa när vård enligt LVU upphör	0,6	0,6	0,6	0,6
Planering etc gymnasial utbildning yrkesprogram	9,5	9,5	9,5	9,5
Ämnesbetyg implementering	1,4	1,4	0,0	0,0
Deltagande i förskola	2,3	4,6	4,6	4,6
Allsidig social sammansättning	1,7	1,7	1,7	1,7
Extra studietid och utökad lovskola	16,5	16,5	16,5	16,5
Validering nationell struktur	3,4	3,4	3,4	3,4
<i>Justeringar enligt finansieringsprincipen 2024-</i>				
Utökad undervisningstid	-	12,7	51,0	51,0
Grundläggande behörighet Yrkesprogram	-	-	3,3	10,0
Gemensamt skolval	-	-4,9	-9,7	-9,7
<i>Övriga regleringar</i>				
Tillkännagivande äldreomsorg (överföring från riktade statsbidrag)	-	154,6	-	-

8.2.2 Övriga kommuncentrala intäkter

Nedan redogörs för övriga intäkter som redovisas kommuncentralt. Större poster redogörs för i text. I tabell redogörs för samtliga kommuncentrala intäkter som finns med i fullmäktiges budget 2023.

8.2.2.1 Tomträttsintäkter

Stadens tomträttsavgälder rapporteras från exploateringsnämnden till kommunen centralt och ingår i de kommuncentrala finansieringsförutsättningarna.

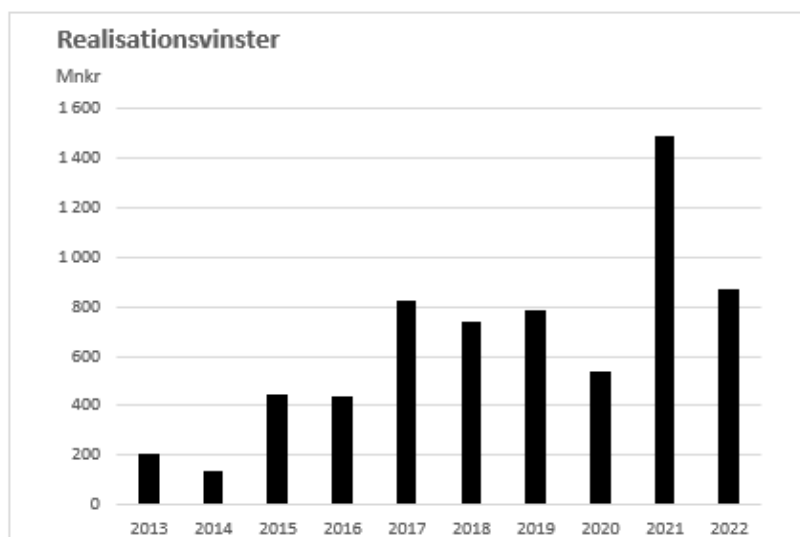
Exploateringsnämnden har i sina verksamhetsnomineringar lämnat en bedömning över avgäldernas utveckling de kommande åren som framgår av tabellen nedan.

Ändamål	2023	2024	2025	2026
Småhus	117,4	123,3	132,5	140,1
Flerbostadshus	206	212,4	239,8	274,8
Industri/övriga ändamål	117,6	121	122,6	124,1
Summa intäkter	441,0	456,7	494,9	539
Kostnader	-3,5	-3,5	-3,5	-2,5
Netto	437,5	453,2	491,4	536,5

8.2.2.2 Realisationsvinster

Fastighetsförsäljningar som genomförs av exploateringsnämnden redovisas kommuncentralt och ingår därmed i den samlade finansieringen av kommunens verksamhet. Dock får dessa realisationsvinster inte inkluderas i resultatet när en utvärdering av kommunens årsresultat görs i förhållande till kommunallagens balanskrav. De tio senaste åren har kommunens reavinster ökat och gått från en nivå på mellan 100 - 200 mnkr årligen till nivåer på mellan 500 mnkr upp till som mest 1 500 mnkr. Även om reavinsterna inte inräknas i balanskravsresultatet har de

därmed haft en betydande positiv effekt på stadens likviditet framför allt under de senaste sex åren.

Reavinsterna består dels av försäljningar av anläggningstillgångar som i första hand består av friköp av tomträtter, dels av reavinster från markexploateringen. Den absoluta merparten av reavinsterna kommer från markexploateringen

Exploateringsnämnden har i sina verksamhetsnomineringar lämnat en bedömning över reavinsterna de kommande åren. Trots lågkonjunktur bedömer exploateringsnämnden att reavinsterna från markexploateringen bör uppgå till cirka 600 mnkr per år för perioden 2024–2026. Nämnden ser en nedgång i försäljning av mark för bostäder, men menar att den möts av ökad försäljning av verksamhetsmark och mark för kontor. Flera verksamhetsprojekt som t ex Smålandsgatan och Volvo Tuve bedöms säljas under perioden. Övriga reavinster bedömer nämnden till cirka 100 mnkr per år. Sammantaget landar exploateringsnämnden därmed i bedömningen att reavinsterna bör uppgå till cirka 700 mnkr per år för åren 2024–2026. Stadsledningskontoret har inte inarbetat reavinsterna i beräkningsunderlaget utan menar att det är en fråga att värdera i budgetberedningen.

8.2.2.3 Exploateringsbidrag

Sedan år 2020 intäktsredovisas exploateringsbidrag samma år som de inbetalas. Tidigare har dessa inkomster successivt intäktsredovisats i takt med anläggningens förbrukning och har därmed matchats mot avskrivningen, men enligt förändrade redovisningsregler medges inte längre någon successiv intäktsföring. Förändringen har fått stor påverkan på kommunens resultat. I den fas som Göteborg Stad befinner sig i, med hög exploateringstakt, blir effekterna initialt att resultatet förstärks kraftigt. År 2022 blev resultatet ett ökat resultat för kommunen med 440 mnkr. Intäkten redovisas utanför det så kallade strukturella resultatet som en jämförelsestörande post och exkluderas också när resultatet utvärderas utifrån stadens riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

För perioden 2024–2026 bedömer exploateringsnämnden intäkterna till cirka 600 mnkr per år. Det finns dock stora osäkerheter kopplat till dessa intäkter eftersom

intäkten är hänförlig till färdigställandet. En tidsförskjutning av färdigställande över ett årsskifte kan därmed innebära en stor resultatförändring.

I kommunfullmäktiges beslutade budget för 2023 exkluderades dessa intäkter vid behandling av resultatet för år 2023–2025. Stadsledningskontoret föreslår motsvarande hanteringsordning i budgeten för 2024.

8.2.2.4 Statsbidrag maxtaxa förskola och fritidshem

Statsbidraget för maxtaxa inom förskola och fritidshem hanteras som en kommuncentral intäktspost. Statsbidraget har tidigare minskat varje år beroende på att den övre inkomstgränsen för maxtaxan har indexuppräknats. Kommunbidraget till förskolenämnden och grundskolenämnden har då justerats ner utifrån en beräknad sänkning av statsbidraget. De senaste åren har dock statsbidraget i princip legat på en oförändrad nivå för Göteborg. Stadsledningskontoret rekommenderar med anledning av det att kommunbidraget till förskolenämnden och grundskolenämnden för 2024 inte justeras ner.

8.2.2.5 Sammanställning kommuncentrala intäkter

I nedanstående tabell redovisas en sammanställning över samtliga kommuncentrala intäkter som utgår från kommunfullmäktiges beslutade budget 2023. De större posterna har redogjorts för under egen rubrik ovan. I övriga fall redogör stadsledningskontoret i tabellen för hur beloppen tagits fram. I de flesta fall har beloppen uppräknats med PKV. I de fall de finns bedömda avvikelser mellan budget och prognos under 2024 har hänsyn även tagits till det.

Budgetpost, belopp i tkr	Prognos 2023	Bedömning 2024	Bedömning 2025	Bedömning 2026	Kommentar
Statsbidrag maxtaxa	112 000	112 000	112 000	112 000	Se kap 8 "Maxtaxa förskola fritidshem"
Finansiering VGR Stadsteatern	58 880	58 300	58 700	60 200	Uppräknat PKV (utifrån prognos 2023)
Inkontinenshjälpmedel	12 300	12 500	12 600	12 900	Uppräknat PKV (utifrån prognos 2023)
Tomträttsintäkter	442 000	453 200	491 400	536 500	Se kap 8 "Tomträttsintäkter"
Schablonmedel flyktingmottagning	129 000	94 000	89 000	86 000	Se kap 4 "Fördelning av statliga ersättning för etableringsinsatser och introduktion för nyanlända personer"
Intäkter som hanteras utanför det strukturella resultatet					
Utdelning	315 000				Politisk värdering.

Exploateringsbidrag och privata investeringsbidrag					Föreslås exkluderas vid behandling av resultat i budget. Se kap 8 "Exploateringsbidrag"
Intäkter som ej medräknas i balanskravsresultatet					
Realisationsvinster	600 000				Politisk värdering, se kap 8 "Realisationsvinster"

8.2.3 Kommuncentrala kostnader

Nedan redovisas de kommuncentrala kostnaderna. Precis som för intäkterna så redogörs för större poster i text. I tabell redogörs för samtliga kommuncentrala kostnader som finns med i budget 2023.

8.2.3.1 Personal- och kompetensförsörjningsanslaget

Personal- och kompetensförsörjningsanslaget har funnits i Göteborgs Stad i många år och syftade inledningsvis till att lösa och förebygga övertalighet. Med tiden, och sedan 2021, har anslaget dock kommit att inbegripa i huvudsak två spår, där det första handlar om utvecklingsinsatser utifrån omställnings- och kompetensutvecklingsbehov som nämnderna har återkommande. När stadsdelsnämnderna fanns var behovet av stadsledningskontorets samordning av gemensamma kompetensutvecklingsåtgärder större, ur både ett planerings- och effektivitetsperspektiv. Sedan bildandet av de nya facknämnderna 2021 finns inte längre majoriteten av de fördelar som finansiering via anslaget då innebar. Anslaget har i stället kommit att fungera som ett medel för att delfinansiera initiativ och satsningar som rimligen hör hemma i en stor nämnds egna budget- och verksamhetsplaneringsprocess.

Det andra spåret handlar om ett behov av att finansiera gemensamma aktiviteter och utbildningar som är avgörande för att kunna leda och samordna den personalpolitiska utvecklingen i staden. Dessa delar inbegriper frågor som rör ledarskapsutveckling, stadens gemensamma HR-processer samt kompetensutveckling och fortbildning för chefer och medarbetare som företräder arbetsgivaren.

Över tid har dessa båda spårs aktiviteter varit relativt oförändrade och har i huvudsak påverkats av det utrymme som i kommunfullmäktiges budget har tilldelats det kommuncentrala anslaget Personal-/kompetensförsörjning. Representanter för förvaltningarna har regelbundet framfört svårigheterna i att planera för genomförande av aktiviteter, när finansiering och beslut ligger utanför förvaltningens kontroll, samt att det har inneburit svårigheter i den egna budget- och planeringsprocessen. Anslaget har också återkommande redovisat överskott vilket till del kan vara en konsekvens av beskrivna problematik.

Modellen för finansiering genom kompetensförsörjningsanslaget är i behov av förändring givet de behov och utmaningar som finns idag, samt att de fördelar som fanns utifrån den tidigare stadsdelsorganisationen inte längre finns kvar.

Stadsledningskontoret föreslår att anslaget begränsas till att avse finansiering av gemensamma aktiviteter och utbildningar enligt spår två ovan. Kontoret bedömer att det motsvarar ett behov av 20 mnkr. Fördelningen av dessa medel bör kunna beslutas av kommunstyrelsens personalutskott utifrån eventuella övergripande inriktningar i kommunfullmäktiges budget. Detta behöver ske i anslutning till kommunstyrelsens budgetbeslut.

Om det utrymme som då frigörs, cirka 25 mnkr i 2023 års kostnads- och ambitionsnivå, fortsatt ska användas till kompetensutveckling av vissa yrkesgrupper kan det i stället ske genom en utökning av välfärds- och utbildningsnämndernas kommunbidragsramar. En eventuell fördelning av hela eller delar av utrymmet bör ske utifrån en bedömning av nämndernas långsiktiga kompetensutvecklingsbehov. En vägledning kan vara de ansökta och beviljade medlen för 2023 enligt tabellen nedan:

Nämnd(er)	Belopp (mnkr)
Nämnden för funktionsstöd	2,6
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	8,6
Utbildningsnämnderna	7,6
Socialnämnderna	6,6
Totalt	25,4

8.2.3.2 Pensionskostnader

Stadsledningskontorets bedömning av pensionskostnaderna baseras på beräkningar från KPA. Enligt den senaste pensionsberäkningen förväntas kostnadsutvecklingen under åren framöver ske enligt tabellen nedan.

I förhållande till de bedömningar som ligger till grund för budget 2023–2025 är pensionskostnaden år 2024 nu 285 mnkr högre. Ökningen förklaras framför allt av att prisbasbeloppet för 2024 nu beräknas vara högre än vid förra årets bedömning. Åren därefter utgår beräkningen från att inflationen har fallit tillbaka vilket ger väsentligt lägre pensionskostnader. Osäkerheterna är dock fortsatt relativt stora och en förändring av prisbasbeloppet i förhållande till de bedömningar som ligger till grund för den prognos som nu lämnas kan få stort genomslag på pensionskostnaderna.

En annan osäkerhetsfaktor avseende pensionskostnaderna är det val, mellan att övergå till det nya pensionsavtalet AKAP-KR eller att kvarstå i pensionsavtalet KAP-KL, som en stor grupp medarbetare kommer göra under våren. Antal valberättigade medarbetare i Göteborg Stad är cirka 5 000. Vilket val som medarbetarna gör kommer påverka stadens pensionskostnader.

Stadsledningskontoret kommer få en uppdaterad beräkning av pensionskostnaderna från KPA i augusti som kontoret kommer att redogöra för i de kompletterande budgetförutsättningar som lämnas under hösten.

Pensionskostnader inklusive löneskatt, mnkr	2023	2024	2025	2026
Avgiftsbestämd ålderspension	1 490	1 570	1 560	1 610
Pensionsutbetalningar ansvarsförbindelsen	630	710	715	705
Förmånsbestämd ålderspension (FÅP)	1 410	1 775	440	210
Övriga pensionskostnader	35	60	30	30
Summa pensionskostnader	3 565	4 115	2 745	2 555
<i>Enligt KF:s budget 2022–2024</i>	<i>3 530</i>	<i>3 830</i>	<i>2 915</i>	<i>-</i>
<i>Differens</i>	<i>-35</i>	<i>-285</i>	<i>170</i>	

KP-avgiften

Den samlade pensionskostnaden hanteras kommuncentralt men för att få en rättvisande bild av kostnaderna ute i verksamheterna belastas nämnderna av en pensionsavgift (KP-avgiften) som en del av personalomkostnadspålägget. Kommunen följer den nivå på KP-avgiften som rekommenderas årligen av SKR och som även tillämpas av övriga kommuner. För 2024 föreslår SKR en höjning av KP-avgiften från 12,98 till 14,20 procent. Därefter räknar SKR med att KP-avgiften kommer sänkas till 9,0 procent 2025 och till 8,0 procent 2026.

Pensionsavgift nämnder (kommuncentral intäkt)	2023	2024	2025	2026
Bedömning 2024 - 2026 utifrån preliminär KP avgift	2 250	2 530	1 670	1 530

8.2.3.3 Subvention av periodkort

Kollektivtrafikhuvudmannen Västra Götalandsregionen (VGR) ansvarar för kollektivtrafiken. Omfattningen av kollektivtrafikens fastställs i den årliga budgeten som beslutas av Västra Götalandsregionens fullmäktige. Därutöver har kommunerna möjlighet att göra en lokal anpassning i form av tillköp. Tillköp är beställningar som finansieras av annan part än Västra Götalandsregionen och som innebär en lokal anpassning av regional kollektivtrafik. Stadsmiljönämnden ansvarar för stadens avtal gentemot Västtrafik samt för att följa upp effekterna av stadens tillköp och att utvärdera dem så att de stödjer stadens trafikstrategi. För närvarande har staden tillköp av avgiftsfri färjetrafik, seniorkort +65, generell utdelning av skolkort, tilläggsbiljetten Fritid vardag 19–22 samt sommarlovskort. Budgeterade kostnader avseende skolkort ingår i grundskolenämndens samt utbildningsnämndens kommunbidrag. Budgeterade kostnader för tillköp av avgiftsfri färjetrafik samt seniorkort +65 ingår i stadsmiljönämndens

kommunbidrag. Budgeterade kostnader för sommarlovskort finns avsatt i en kommuncentral budgetpost.

Genom uppdrag i budget 2023 har kommunstyrelsen fått i uppdrag att inleda förhandlingar med Västra Götalandsregionen för att möjliggöra ett införande av subvention på periodkortet i Göteborg.

Stadsledningskontoret har inlett dialogen med Västra Götalandsregionen och Västtrafik om införande av subvention på periodkortet i Göteborg. Västtrafik har efter önskemål från stadsledningskontoret tagit fram ett underlag som ska stödja en fortsatt dialog om en eventuell kommunal subvention av periodbiljetter och syftar till att ge gemensam förståelse av möjligheter, begränsningar och konsekvenser. Underlaget är ett arbetsmaterial som innehåller översiktliga bedömningar och idéer men inga fördjupade analyser. Innehållet kommer därför att förändras om/när arbetet går vidare och analyser fördjupas (se bilaga).

I den kostnadsuppskattning som återfinns i bilagan antas subventionen vara i nivå med den tidigare subventionen och uppgår i beräkningen till 140 kr för 30 dagar och motsvarande för 90 och 365 dagar. Det resulterar i en tillköpskostnad för Göteborg på 150–160 mnkr, då ingår periodbiljetter med giltighet i zon A, AB och ABC. Skulle subventionen däremot avgränsas till enbart periodbiljetter med giltighet i zon A uppskattas kostnaden till 140–150 mnkr per år. Kostnader för att utveckla tekniska applikationer samt administration tillkommer.

Flera frågor samt avvägningar av komplex karaktär återstår att utreda och förhandla varför Västtrafik uppskattar att en subventionslösning skulle kunna lanseras först under år 2025 förutsatt att beslut fattas under hösten 2023. En mer detaljerad tidsplanering är möjlig att göra först efter att konkret beslut om införande av subvention tagits, samt att parterna är överens om subventionens utformning.

Stadsledningskontoret bedömer kostnader för en eventuell subvention av periodkort i Göteborg får en budgetpåverkan först år 2025 samt att ansvaret för en fortsatt förhandling och utformning av ett införande av subvention på periodkortet i Göteborg bör hanteras av stadsmiljönämnden som ansvar för stadens avtal gentemot Västtrafik samt har budgetansvaret för flertalet av Stadens tillköp.

8.2.3.4 Avsättning infrastruktur

Kommunen har centralt gjort ett antal avsättningar och åtaganden om medfinansiering till statlig infrastruktur som på olika sätt påverkar ekonomin framöver. Staden har resultatfört medfinansieringsåtagandet i det budgetår då avtalen och överenskommelserna tecknades och i samband med detta gjort kommuncentrala avsättningar för att kunna reglera utbetalningarna i takt med genomförandet av projekten eller utifrån avtalad utbetalningsplan.

Avsättningarna räknas upp med avtalat index varje år och minskar i takt med att utbetalningar sker. Utbetalningarna påverkar kassaflödet, men inte resultatet. Indexeringar påverkar resultatet, men inte kassaflödet. I nedanstående tabell redogörs för den årliga bedömningen av indexeringen utifrån gällande indexantaganden och bedömda årliga utbetalningar. Under 2022 betalades den

tidigare avsättning avseende marknyttor knutna till medfinansieringsavtalet för Västsvenska paketet. Avsättningen för medfinansiering av nedsänkningen av E45 har betalats ut tidigare år, men projektet är inte ekonomiskt slutreglerat i detta skede. Bedömning är dock fortsatt att slutregleringen inte ska påverka eller medföra någon ytterligare utbetalning för medfinansiering av den statliga delen av anläggningen. Därmed återstår bara två avsättningar för medfinansiering av statlig infrastruktur. Vad avser projektet Kvilleleden och gator i Backaplan finns en betydande osäkerhet avseende tidplanen för projektet med anledning av det omtag som har skett i projektet och kan därmed komma att medföra att utbetalningarna skjuts framåt i tiden.

Avsättningar, mnkr	IB 2023	Indexering 2023	Indexering 2024	Indexering 2025	Indexering 2026
Utbyggnad E20	30,5	0,8	0,7	0,3	0,1
Nedsänkning E45	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gator i Backaplan	193,9	5,7	5,6	4,5	3,8
Summa indexering		6,5	6,3	4,8	3,8
Enligt KF:s beslut 2022-2024		4,3	3,5	2,2	
Differens mot gällande plan		2,2	2,8	2,6	

I förhållande till föregående års prognos för 2023-2025 reviderats upp något. Framför allt beror förändringen på den kraftiga inflationsutveckling som skett det senaste året vilket innebär att ingående värden på staden avsättningen för 2023 har ökat kraftigare än vad som låg till grund för beräkningen i förutsättningar i budget 2023.

8.2.3.5 Räddningstjänstförbundet Storgöteborg

Medlemsavgiften till Räddningstjänstförbundet Storgöteborg består dels av en avgift för räddningstjänst, dels en ersättning för pensionskostnader. Eftersom det ännu inte finns några beslutade avgifter för räddningstjänst 2024 har stadsledningskontoret inte inarbetat några justeringar i förhållande till det preliminära beslut för 2024 och 2025 som togs i samband med beslut om avgift för 2023. För 2026 har avgiften räknats upp med PKV.

Beslut om avgifter för räddningstjänst 2024 tas troligen av förbundsfullmäktige i september efter att medlemsrådet i juni ger besked om uppräkningsinför 2024. Avgifterna behöver då hanteras i det politiska budgetarbetet.

Belopp i mnkr	2023	2024	2025	2026
Avgift för räddningstjänst	383,9	394,2	404,9	415,4
Pension räddningstjänsten	101,2	98,1	92,1	92,1
Medlemsavgift, total	485,1	492,3	497,0	507,5

8.2.3.6 Specifikation kommunövergripande medlemsavgifter

De kommunövergripande medlemsavgifterna ligger samlade under en kommuncentral budgetpost. Nedan lämnas en specifikation över de medlemsavgifterna som inarbetats. Den största avgiften avser Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) som utgör cirka två tredjedelar av de totala medlemsavgifterna. Enligt preliminära beräkningar kommer avgiften till GR uppgå till 43 355 tkr år 2024, vilket innebär en avgift på 72,64 kr per invånare per den 31/12 2022. Stadsledningskontoret räknar med oförändrad avgift per invånare efterföljande år 2025 och år 2026.

Även i övriga fall har stadsledningskontoret schablonmässigt räknat upp medlemsavgifterna utifrån de principer som tidigare gällt för de olika medlemsavgifterna.

STRING

Utöver de medlemsavgifter som betalats år 2023 föreslår stadsledningskontoret att finansieringen av medlemsavgiften till STRING överförs från kommunledningens kommunbidragsram till kommuncentrala poster. Medlemsavgift till STRING uppgår år till cirka 750 tkr.

År 2024 har Göteborg ordförandeskapet i string vilket bedöms medföra ökade kostnader med cirka 500 tkr. De omkostnader som härrör till ordförandeskapet är huvudsakligen konferenskostnader.

Organisation, belopp i tkr	Prognos 2023	2024	2025	2026
Göteborgsregionens kommunalförbund (GR)	42 680	43 355	43 860	44 320
Mistra Urban Futures	2 000	2 000	2 000	2 000
Sveriges kommuner och regioner (SKR)	14 780	15 360	15 465	15 865
Eurocities	180	185	185	190
Patientnämnden	660	685	690	705
Förstärkt förvaltningsforskning och mer kvalificerad förvaltningsutbildning i Västsverige (KOLV)	2 400	2 500	2 520	2 585
Musik inom kommunal verksamhet (SAMI)	150	155	160	165
European cities against racism (ECCAR)	20	20	20	20
Nordic safe cities	110	110	110	110
String network		750	760	780
Summa	62 980	65 120	65 770	66 740
<u>Ej inarbetade förändringar</u>				
Ordförandeskap String		500		

8.2.3.7 Revisorskollegiet

Vad gäller den kommuncentrala posten ovan angående revisorskollegiet är det inte så att kommunstyrelsen skall föreslå budget. Frågan om budgetberedning för revisorskollegiet är förbehållet kommunfullmäktige och bereds av kommunfullmäktige presidiet. Dock skall budgetposten finnas med i stadens budget varför dialog om denna behöver ske i det politiska budgetarbetet. Stadsledningskontoret har i budgetförutsättningarna utgått från det beslut som togs i samband med budget för 2023–2025. I det särskilda beslut som togs avseende stadsrevisionen beslutades om ett kommunbidrag för år 2023 på 39 926 tkr och i flerårsplaner med 41 516 tkr år 2024 och med 42 798 tkr år 2025. För 2026 har avgiften räknats upp med PKV.

8.2.3.8 Överenskommelser och åtaganden avseende etablering av batterifabrik

I samband med Volvo Cars och Northvolts gemensamma satsning att etablera en batterifabrik i Göteborgs kommun har staden tecknat en avsiktsförklaring med parternas gemensamma bolag för att aktivt verka för att nödvändig infrastruktur och utbildningsmiljö som staden ansvarar för ska finnas på plats för att ge så goda förutsättningar som möjligt för att den målsatta tidplanen ska kunna nås.

Stadens åtagande för exploateringsprojekt och investeringar genom mobilitetsåtgärder och utbyggnad av tekniskt vatten omhändertogs redan inom ramen för budget 2022 och kompletterande budgetbeslut under 2022.

I enlighet med avsiktsförklaringen är kommunen positiv till att bidra ekonomiskt till att det inrättas ett utbildningscentrum i linje med det som Västra Götalandsregionen tagit beslut att medfinansiera. Västra Götalandsregion har avsatt 45 miljoner kronor för detta ändamål och kommunen bedöms kunna bidra med upp till motsvarande finansiering. Medfinansiering från kommunen kan tas upp för beslut efter att förstudie med tillhörande budget och projektplan är framtagen.

I kommunfullmäktiges budget för 2023 fick nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning i uppdrag att i samverkan med Business Region Göteborg och Västra Götalands regionen inleda arbete med utbildningscentrum och utbildningsinsatser med inriktning mot batterier.

Förvaltningen ska lyfta förslag till beslut om start av uppdraget i nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning i juni parallellt som det operativa arbetet har startat upp. Beslut avseende projektplan med en ytterligare finansiell planering för uppdraget ska redovisas och beslutas i nämndens augustimöte.

Ur budgethänseende bedöms det ekonomiska ansvaret fördelat genom budget 2023. Därmed ser inte stadsledningskontoret behov av att lyfta några ytterligare ekonomiska åtaganden för politisk värdering knutet till avsiktsförklaringen i budget 2024-2026.

8.2.3.9 Finansiella kostnader och intäkter

Koncernbanken

Kommunens medelsförvaltning sköts samordnat för hela kommunkoncernen genom koncernbanken vid stadsledningskontoret.

I tabellen nedan redovisas stadsledningskontorets prognos för koncernbankens resultat fram till 2026. Koncernbankens resultat består dels av ränteintäkter från nämnder och bolag vilka växer successivt som en konsekvens av ökande investeringsvolym, dels av kostnader för den externa upplåningen. Räntekostnaderna i tabellen baseras på den genomsnittliga räntenivån i befintlig upplåning samt bedömning av kommande års utveckling av svenska marknadsräntor. Därutöver baseras räntekostnaden på en årlig ökning av låneskulden som baseras på den av nämnder och styrelser inrapporterade planen för investerings- och skuldutveckling för perioden, med tillägg för under april uppdaterade skuldprognoser för 2023 och 2024. I beräkningen av kommunens låneskuldutveckling har en erfarenhetsmässig neddragning gjorts utifrån att nämndernas investeringsvolym historiskt sett väsentligt understiger planerade volymer varje år. Resultatet påverkas också av finansiella kostnader för hanteringen av låneskulden såsom avgifter för lånelöfte och avgifter till kreditvärderingsinstitut. Övriga intäkter är främst borgensavgifter från bolagen.

Sammantaget bidrar högre räntenivåer till ett försämrat finansnetto framåt men nämndernas investeringsvolym bidrar till en betydligt högre internränteintäkt från

och med 2024 och framåt när internräntan föreslås höjas från nuvarande 1 procent till 2,25 procent, vilket har en positiv effekt på koncernbankens resultat.

Koncernbankens resultat					
<i>Tkr</i>	Utfall 2022	2023	2024	2025	2026
Ränteintäkter bolag	425 496	1 050 000	1 259 000	1 479 000	1 777 000
Externa räntekostnader	-430 654	-1 161 000	-1 475 000	-1 726 000	-2 094 000
Övriga finansiella poster	-5 521	-13 000	-14 000	-15 000	-15 000
Summa finansnetto	-10 679	-124 000	-230 000	-262 000	-332 000
Internränta nämnder	331 345	375 000	850 000	970 000	1 100 000
Summa koncernbanken	320 666	251 000	620 000	708 000	768 000
<i>Snittränta total extern skuld</i>	<i>1,0%</i>	<i>2,0%</i>	<i>2,4%</i>	<i>2,6%</i>	<i>2,8%</i>

Räntekostnadsutveckling

Marknadsräntans utveckling beskrivs i avsnittet Skuldutveckling och finansiella risker. Där framgår att marknaden framöver indikerar sjunkande räntor. Efter fjolårets dramatiska uppgång har den svenska långa fem års räntan från januari 2022 ökat med cirka 2,5 procentenheter och förväntas nu ligga kvar på omkring 2,5-3 procent de kommande åren.

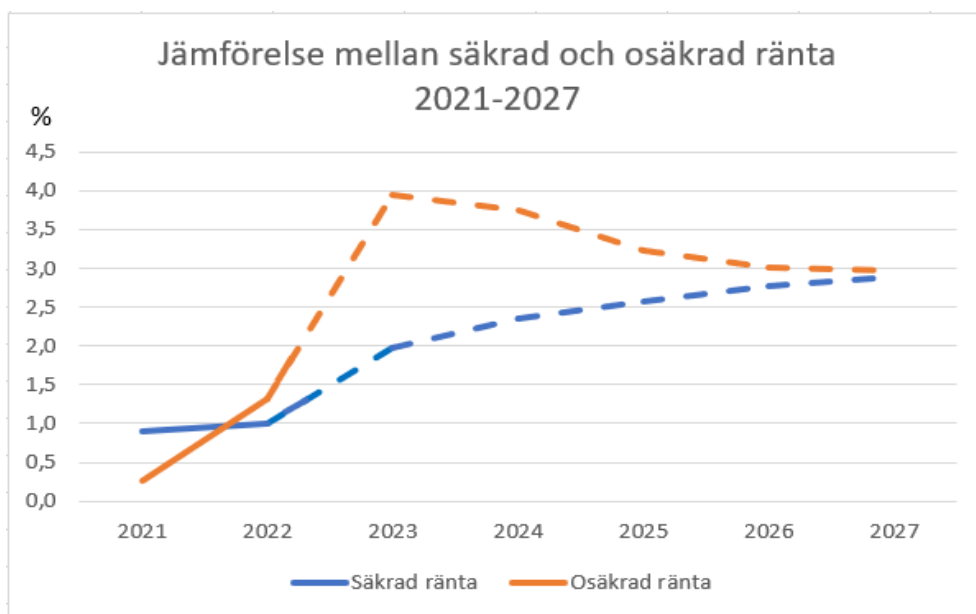
Koncernbanken har en genomsnittlig löptid på lånen på drygt tre år vilket bidrar till en trögrörlighet och förutsägbarhet i räntekostnadsutvecklingen för kommunens externa låneportfölj. Den kraftiga höjningen i marknadsräntor har dämpats utav befintliga räntesäkringar och snitträntan bedöms bli 2,0 procent för 2023 för att sedan öka och 2026 hamna på 2,8 procent.

Nedan beskrivs ett scenario där räntan går upp med en procentenhet redan idag, och hela basscenariot parallellförskjuts uppåt. I tabellen framgår att effekten för staden skulle innebära en successivt ökad ränteeffekt som 2026 skulle uppgå till en cirka 0,7 procentenheter högre ränta.

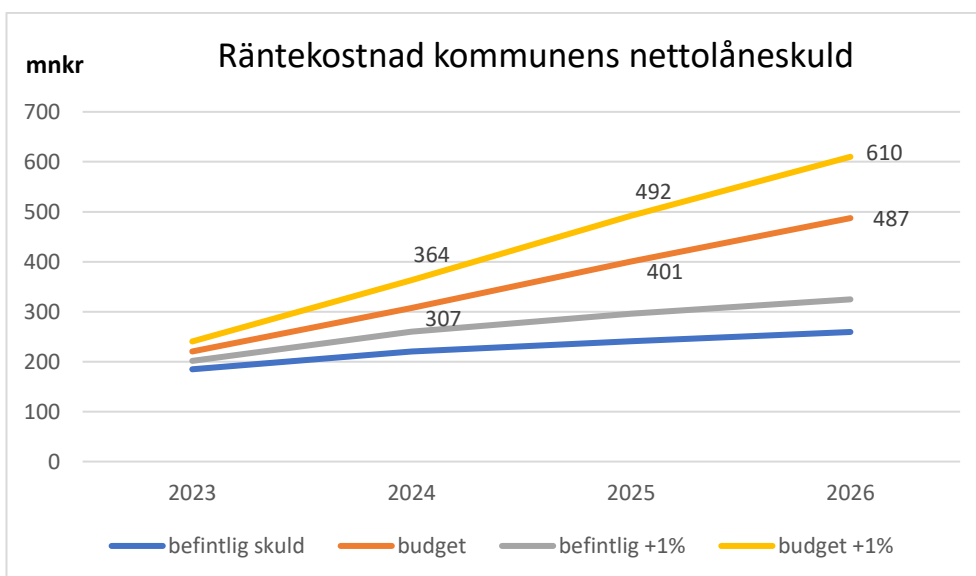
Snittränta extern låneskuld

%	2023	2024	2025	2026
bedömd snittränta	2,0	2,4	2,6	2,8
om räntan stiger 1 procentenhet	2,2	2,8	3,2	3,5
effekt för staden	0,2	0,4	0,6	0,7

Stadens räntebindningsstrategi har dämpat den snabba ränteuppgång som varit och fortsätter att göra så. Detta illustreras i diagrammet nedan genom att jämföra stadens befintliga räntebindningsstrategi med en strategi med osäkrad ränta, det vill säga rörlig ränta. Skillnaden i ränta är som högst 2 procentenheter under perioden för att i slutet närma sig cirka noll procentenheter. Trots detta får en snabb förändring av räntan en betydande påverkan på kommunens räntekostnader, drivet av den höga investerings- och skuldökningstakten.

Diagrammet nedan visar räntekostnaden för kommunens nettolåneskuld, dvs den del av den externa skulden som kommunen behöver låna för att finansiera nämndernas investeringar. Diagrammet visar dels befintlig skuld utan någon skuldökning, dels skuldvolym enligt budget. Räntekostnaden bedöms enligt basscenarioet med skuldökning uppgå till totalt 1, 2 mdkr för 2024-2026, men om räntescenariot med en procentenhets höjd ränta skulle inträffa uppgår den totala räntekostnaden för motsvarande period i stället till 1,3 mdkr, dvs en ökning om 100 mnkr.

8.2.3.10 Temporära bostäder

Exploateringsnämnden har, som en följd av bosättningslagen, kostnader för att ordna bostäder för nyanlända.

Exploateringsnämnden erhåller 2023 kommuncentrala medel som ersättning för ökade kostnader för temporära bostäder om 17 mnkr. Prognosen för 2023 uppgår enligt delårsrapport mars till 20,4 mnkr.

Exploateringsnämndens nettokostnader för nyanlända uppgick 2022 till 21,8 mnkr, och erhållna kommuncentrala medel uppgick till 18 mnkr. Nettokostnaden är 1,4 mnkr högre jämfört med 2021, vilket främst beror på tomgångshyror och hyreskostnader för mellanboendeplatser. Underskottet gentemot budget beror på en stor ökning av uppsägningshyror vilket uppstår när ett hushåll ordnat annan boendelösning och därför säger upp sitt andrahandsavtal i förtid.

Enligt exploateringsförvaltningens bedömning beräknas behovet till 16 mnkr 2024, 15,7 mnkr 2025 och 15,5 mnkr 2026. Det nya lägre anvisningstalet beräknas vara det samma 2024–2026 vilket medför lägre kostnader för uppsägningshyror, tomgångskostnader och osäkra fordringar. Nämndbeslut gällande övertag av kontrakt för barnfamiljer med korttidsavtal kommer leda till ökat behov av handläggning i överlåtelseprocessen. Förslag om att barnfamiljer i genomgångslägenheter ska få överta kontrakten kommer att läggas fram till exploateringsnämnden, utifrån kommunfullmäktiges uppdrag. Om beslut fattas väntas arbetsinsatsen per ärende öka inför eventuell överlåtelse av avtalet. Omvärldsläget har medfört ett betydligt högre index än tidigare år, vilket påverkar hyresavtal som indexuppräknas.

Prognos nettokostnader temporära bostäder för 2024–2026, enligt uppgift från exploateringsförvaltningen:

Belopp i mnkr	Budget 2023	2024	2025	2026
Nettokostnader	17,0	16,0	15,7	15,5

Även socialnämnd Centrum har kunnat avropa medel för temporära bostäder. För 2023 uppgår den kommuncentrala posten för nödbistånd för temporära bostäder att avropa till 3 mnkr. Under 2022 var socialnämnd Centrums kostnader 3,4 mnkr. För 2023 är helårsprognosen 2,7 mnkr.

8.2.3.11 Sammanställning kommuncentrala kostnader

Nedanstående tabell över de kommuncentrala kostnaderna utgår ifrån kommunfullmäktiges budgetbeslut i november 2022, dvs nu gällande budget för 2023 och plan för 2024–2025. Där det finns tydliga underlag och förutsättningar har dessa uppdaterats med nya bedömningar avseende 2024 – 2026. De större posterna har redogjorts för under egen rubrik ovan. I övriga fall redogör stadsledningskontoret i tabellen nedan för hur beloppen tagits fram. I en del fall innebär det att uppräknings skett utifrån PKV. I andra fall har ingen ny bedömning

gjorts i förhållande till den plan för 2024-2025 som beslutades om i budgeten för 2023.

Budgetpost, belopp i tkr	Budget 2023	Bedömning 2024	Bedömning 2025	Bedömning 2026	Kommentar
Beredskap för särskilda ändamål					
Beredskap för nämndernas användning av eget kapital	200 000	200 000	200 000	200 000	Se kap 4 "Regelverk för eget kapital i nämnder"
Allmän reserv	100 000				Politisk värdering
Försörjningsstöd extra beredskap	50 000				Politisk värdering Se kap 4. "Kostnader försörjningsstöd"
Beredskap ökade kostnader, justeringar enligt finansieringsprincipen	20 600	8 000	45 000	50 000	Se kap 8 "Justeringar enligt finansieringsprincipen"
Kommuncentral beredskap för investeringsrelaterade kostnader (Rivning sanering m.m.)		30 000	30 000	30 000	Se kap 4 Enligt förslag till förändrad hantering av investeringsrelaterade kostnader
Befolkningsförändringar			466 213	640 189	Se kap 4 "befolkningsförändringar"
Budgeterade kostnader för särskilda ändamål					
Revisorskollegiet (OBS! budgetberedning görs av KF presidie)	39 926	41 516	42 798	43 911	Se kap 8 "Revisorskollegiet"
Indexering infrastrukturella avsättningar	4 300	6 300	4 800	3 800	Se kap 8 "Avsättning infrastruktur"
Bidrag politiska partier	32 270	33 530	33 770	34 650	Uppräknat PKV
Lindholmen science park grundfinansiering (aktieägartillskott)	3 000	3 000	3 000	3 000	Ingen ny bedömning
Lindholmen science park Visual Arena	3 200	3 200	3 200	3 200	Ingen ny bedömning

Johanneberg science park (aktieägartillskott)	2 000	2 000	-	-	Enligt beslut KF 2023-04-27 om ordnad avveckling av Johanneberg Science Park
Göteborgs Symfoniker bidrag	2 500	2 500	2 500	2 500	Ingen ny bedömning
Win Win Gothenburg sustainability award	1 500	1 500	1 500	1 500	Ingen ny bedömning
Kommunövergripande avgifter	62 960	65 120	65 770	66 740	Se kap 8 ”kommunövergripande avgifter”
Räddningstjänsten brandvatten	4 180	4 340	4 370	4 480	Uppräknat PKV
Medlemsavgift Räddningstjänsten	383 900	394 200	404 900	415 400	Se kap 8 ”räddningstjänstförbundet”
Pensioner räddningstjänsten	101 200	98 100	92 100	92 100	Se kap 8 ”räddningstjänstförbundet”
Stärkt klimatanpassning	10 000				Enligt Politiska prioriteringar i budget 2023
Jubileumsplanen Göteborg 400 år	100 000	-	-	-	Enligt Politiska prioriteringar budget 2023
Samordningsförbundet	16 485	15 930	16 040	16 460	Uppräknat med PKV utifrån Göteborgs andel av finansieringen till samordningsförbundet 2023.
Pensionskostnader	3 530 000	4 115 000	2 745 000	2 555 000	Se kap 8 pensionskostnader
Finansiering intern pensionsavgift	-2 220 000	-2 530 000	-1 670 000	-1 530 000	Se kap 8 pensionskostnader
Evakuerings- och omställningskostnader	100 000	100 000	100 000	100 000	Enligt politiska prioriteringar budget 2023
Göteborg Filmstudios	1 000				Borttagen då tidigare års avsatta medel ej i anspråktagits.

Krisberedskap och civilt försvar, förmågehöjande åtgärder	7 000	8 000	10 000	10 000	Enligt Politiska prioriteringar budget 2023
Arenauppdraget	10 000				Enligt Politiska prioriteringar i budget 2023
Klimatneutralt byggande	1 000	1 000	1 000	1 000	Enligt Politiska prioriteringar i budget 2023
Kapitalkostnader (idrotts- och föreningsnämnden och stadsmiljönämnden)	-	836 000	970 000	1 127 000	Enligt investeringsnomineringar (överfört från kommunbidragsram)
Ökade kostnader tillköp (Stadsmiljönämnden 2025–2026)	-	-	16 300	25 300	Enligt tidigare bedömning

Poster som hanteras genom beslut av andra nämnder styrelser					
<u>Medel som hanteras genom beslut av Göteborg & Co</u>					
Jubileumsplanen Göteborg 400 år (GBG & Co)	10 000	-	-	-	Enligt Politiska prioriteringar budget 2023
<u>Medel som hanteras genom beslut av Miljö- och klimatnämnden</u>					
Klimatkontrakt	700	700	700	700	Enligt Politiska prioriteringar budget 2023
<u>Medel som hanteras genom redovisning i kommunstyrelsens uppföljningsrapporter</u>					
Extern visselblåsarfunktion	700	700	700	700	Ingen ny bedömning
Personal-/kompetensförsörjning	45 000	20 000	20 000	20 000	Se kap 8 Personal- och kompetensförsörjningsanslaget
<u>Justering som inarbetades i kompletteringsbudget februari</u>					
Kommuner mot brott	6 100	12 300	12 300	12 300	Se kap 8 justeringar enligt finansieringsprincipen
<u>Näringslivsfrämjande åtgärder</u>					

Citysamverkan	1 000	-	-	-	Enligt Politiska prioriteringar budget 2023
<u>Trygghetspaket</u>					
LOV 3 områden (Avropas kommunstyrelsen)	35 000	30 000	30 000	30 000	Enligt Politiska prioriteringar i budget 2023
Lokala trygghetsöverenskommelser med näringslivet (avropas kommunstyrelsen)	1 000	-	-	-	Enligt Politiska prioriteringar budget 2023
Förstärkt kamerabevakning (Avropas Stadsmiljönämnden)	5 000	5 000	5 000	5 000	Enligt Politiska prioriteringar budget 2023
Uppsökarverksamheten (Avropas genom gemensamt beslut i socialnämnderna)	5 000	-	-	-	Enligt Politiska prioriteringar budget 2023
Samverkanslokaler (avropas kommunstyrelsen och Socialnämnd Centrum)	2 000	2 000	2 000	2 000	Enligt Politiska prioriteringar budget 2023
<u>Medel som hanteras genom beslut av Kretslopp- och vattennämnden</u>					
Dagvatten och skyfall	5 000	5 000	5 000	5 000	Ingen ny bedömning
Utökad skattefinansiering för kretslopp och vattennämndens skyfallsarbete	5 500	5 500	5 500	5 500	Ingen ny bedömning
Kretslopp och vatten västsvenska paketet	2 000	2 000	2 000	2 000	Ingen ny bedömning
Skattekollektivets eventuella övertagande av ekonomiskt ansvar för nedlagda deponier	1 000	1 000	1 000	1 000	Ingen ny bedömning
Kapitalkostnader Skyfall	600	1 200	2 500	5 000	Enligt investeringsnominering KOV
Driftskostnader tillkommande anläggningar skyfall	100	200	300	500	Enligt investeringsnominering KOV

<u>Medel som hanteras genom beslut i Stadsmiljönämnden som fördelar medlen mellan berörda nämnder</u>					
Enkelt avhjälpna hinder	20 000	20 000	20 000	20 000	Ingen ny bedömning
<u>Medel som hanteras genom beslut av Socialnämnderna och Idrotts- och föreningsnämnden</u>					
Fritidsbanker	1 500	1 500	1 500	1 500	Enligt Politiska prioriteringar budget 2023
<u>Medel som hanteras genom beslut av Utbildningsnämnden, Grundskolenämnden och Stadsmiljönämnden</u>					
Sommarlovskort	31 000	32 000	33 000	33 000	Enligt Politiska prioriteringar budget 2023
<u>Medel som hanteras genom beslut av socialnämnd centrum</u>					
Beredskap för kostnader för temporära bostäder	3 000	3 000	3 000	3 000	Ingen ny bedömning (se även kap 8 ”Temporära bostäder”)
<u>Medel som hanteras genom beslut av Exploateringsnämnden</u>					
Beredskap för ökade kostnader för temporära bostäder	17 000	16 000	15 700	15 500	Se kap 8 ”Temporära bostäder”

<u>EJ inarbetade kommuncentrala poster att överväga i det politiska budgetarbetet</u>					
Försörjningsstöd extra beredskap		50 000	50 000	50 000	Se kap 4 Kostnader försörjningsstöd
Subvention periodkort		-	140 000-160 000	140 000-160 000	Se kap 8 Subvention av periodkort
Ordförandeskap STRING		500			Se kap 8 kommunövergripande medlemsavgifter
Klimatanpassning		10 000			Se 3.8 Klimatomställning och klimatanpassning

8.3 Nämnder

8.3.1 Förutsättningar per nämnd (drift och investering)

Nedan redovisas per nämnd utvecklingen av intäkter, kostnader, kommunbidrag, resultat och antal årsarbetare för åren 2020–2022 samt prognos för 2023.

För investerande nämnder redovisas per nämnd inkomster och utgifter (varav respektive nyinvesteringar), från investerings- och exploateringsverksamhet.

Nämndernas intäkter inkluderar finansiella intäkter och kommuninterna bidrag. Taxor och avgifter samt statsbidrag per nämnd redovisas som en del av nämndernas intäkter. Här redovisas dock inte prognos avseende 2023. För specifikation om vilka taxor och avgifter respektive nämnd har, se bilaga *Taxor och avgifter*.

Nämndernas kostnader inkluderar finansiella kostnader och avskrivningar.

Nettokostnad är inklusive finansnetto och kommuninterna bidrag.

Förvaltningsinterna kostnader och intäkter har eliminerats. Kommunbidrag är enligt budget 2023–2025 samt eventuella justeringar beslutade under 2023.

Prognos 2023 avser den som lämnats i delårsrapport mars.

8.3.1.1 Exploateringsnämnden

Driftverksamhet

De senaste årens utveckling

Nämnden är nybildad från och med 2023. Någon historik finns därmed inte tillgänglig för 2020–2022.

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	0	0	0	870
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	0	0	0	
Kostnader	0	0	0	-1 002
Nettokostnad	0	0	0	-132
Kommunbidrag	0	0	0	132
Resultat	0	0	0	0
Antal årsarbetare	0	0	0	372

Nämnden har ansvar för kommunens strategiska markförsörjning och utövar den formella ägarrollen till kommunens fasta egendom. Nämnden ansvarar för kommunens samlade exploateringsverksamhet.

Kostnader för trygghetsboenden ingår i exploateringsnämndens ram, läs mer i kapitel 6 under rubrik Målsättning för trygghetsboenden.

Kostnader kopplade till temporära bostäder till nyanlända enligt bostättningslagen har genom åren delvis finansierats inom fastighetsnämndens ram och delvis genom avrop från kommuncentrala medel. Från och med 2023 har dessa placerats inom exploateringsnämndens ansvarsområde. Läs mer i kapitel 8 under rubrik Temporära bostäder.

<u>Exploateringsnämnden</u>	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	124 520	124 520	124 520	124 520

Justeringar för 2024 och 2025 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2023

Utökad budgettram för finansiering av trygghetsbostäder		1 800	3 700	3 700
---	--	-------	-------	-------

Justeringar som inarbetats i kompletteringsbudget februari

Stärkt klimatanpassning	7 000			
-------------------------	-------	--	--	--

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Förändring schablonmedel		-1 000	-1 000	-1000
Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)		4 720	4 720	4 720
Justering av investeringsrelaterade kostnader till föreslagen grundnivå		1 600	1 600	1 600

Investerings- och exploateringsverksamhet

Investerings- och exploateringsnomineringar 2021-2025

Investeringsnominering per nämnd, mnkr	2021	2022	2023	2024	2025	2021-2025
Exploateringsnämnden	213	165	442	602	941	2 363
varav reinvestering	0	3	2	4	4	13
varav nyinvestering	251	273	642	976	1 358	3 501
varav investeringsinkomster	-38	-111	-203	-378	-422	-1 151
<i>Investeringsram enligt budget 2023</i>	<i>211</i>	<i>426</i>	<i>464</i>	<i>916</i>	<i>1 052</i>	<i>3 069</i>
<i>Förändring mot budget 2023-2025</i>	<i>2</i>	<i>-261</i>	<i>-22</i>	<i>-314</i>	<i>-111</i>	<i>-707</i>

Förvaltningens investeringsbudget avser till största delen nyinvesteringar. Underhållskostnader inklusive reinvesteringar av de gator och parker som förvaltningen uppför belastar stadsmiljönämndens budget. Nämnden investeringar avser till 99 procent nyinvesteringar, främst markförvärv och namngivna större infrastrukturprojekt. För att inte låsa upp mer investeringsmedel än vad bedöms kunna upparbetas under kommande år görs ett schablonmässigt avdrag med -25 procent av den totala investeringsvolymen för de namngivna projekten för åren

2023-2029 och för år 2030 och åren därefter uppgår avdraget till -30 procent.
Genom detta avdrag blir den planerade investeringsvolymen mer realistisk.

Investeringsnomineringen för planperioden är lägre än i beslutad budget inför 2023 och det beror enligt nämnden främst på tidsförskjutningar i projekten Skeppsbron, station Haga samt Kvilleleden.

Exploateringsvolym

Exploatering (mkr)	2021	2022	2023	2024	2025	2021-2025
Exploateringsnämnden						
Exploateringsinkomster	1 222	1 320	1 455	2 785	3 890	10 672
Exploateringsutgifter	663	1 054	1 520	2 210	1 945	7 392
<i>varav Kvartersmarksutveckling</i>	226	368	685	720	455	2 454
<i>varav Exploateringsfinansierad allmän plats</i>	378	624	625	1 225	1 270	4 122
<i>varav Skattefinansierad allmän plats</i>	59	62	210	265	220	816
Exploateringsnetto	559	266	-65	575	1 945	3 280
<i>Exploateringsnetto enligt budget 2023</i>	559	653	115	1 605	315	3 247
<i>Förändring mot budget 2023-2025</i>	0	-387	-180	-1 030	1 630	33

Kapital- och driftkostnadskonsekvens

Till största delen är det markförvärven som påverkar nämndens kapitalkostnadsutveckling i form av ökande räntekostnader.

Kapitalkostnadseffekter till följd av planerad stadsutveckling belastar stadsmiljönämnden som är den nämnd som ansvarar för drift och underhåll av merparten av anläggningarna.

8.3.1.2 Förskolenämnden

De senaste årens utveckling

Belopp i mkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	536	511	565	491
- varav taxor och avgifter	249	229	241	
- varav statsbidrag	180	170	199	
Kostnader	-4 801	-4 879	-5 107	-5 256
Nettokostnad	-4 265	-4 368	-4 542	-4 765
Kommunbidrag	4 426	4 461	4 481	4 765
Resultat	161	94	-61	0
Antal årsarbetare	5 726	6 596	6 640	6 640

De positiva resultaten för 2020 och 2021 förklaras av lägre personalkostnader till följd av Covid-19 då verksamheterna inte har behövt ta in vikarier i samma

utsträckning då även barnen varit frånvarande, av statlig ersättning för sjuklönekostnader, men även av att kommunbidraget grundats på fler barn än vad som det de facto var.

För 2022 fick nämnden mandat av kommunstyrelsen att ianspråka upp till 130 mnkr av det egna kapitalet. Nämnden beslutade dessutom enligt gällande regler att själv ianspråka 22 mnkr av det egna kapitalet och budgeterade därför med ett negativt resultat och användande av eget kapital på sammanlagt 152 mnkr. Nämndens resultat blev 91 mnkr i överskott mot det budgeterade resultatet om -152 mnkr. I resultatet ingick statlig ersättning för sjuklönekostnader avseende första kvartalet, högre statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder samt bättre språkutveckling som inte budgeterats fullt ut i verksamheterna.

Den kraftiga ökningen av antal årsarbetare mellan 2020 och 2021 är en följd av att nämnden från och med 2021 övertagit personalansvaret för intern service från de tidigare stadsdelsnämnderna.

Riktade statsbidrag

De riktade statsbidragen till förskolenämnden beräknas 2023 till närmare 174 mnkr. Skillnaden mot 2022 (35 mnkr) består av sjuklöneersättning på grund av Covid-19 som har upphört. För 2024 prognostiseras i stort sett samma belopp som för 2023, se tabellen nedan.

Riktat statsbidrag (belopp i mnkr)	2023	2024
Kvalitetshöjande åtgärder	165,0	164,0
Lärlönelölyftet	7,0	7,0
Övriga bidrag	2,0	1,0
Uppskattad summa:	174,0	173,0

Göteborgs kostnadsnivå jämfört med övriga storstäder och referenskostnad

I tabellen nedan redovisas Göteborgs nettokostnad per invånare för förskola och öppen förskola jämfört med övriga storstäder och ett genomsnitt för riket. För 2022 finns i nuläget endast preliminära uppgifter tillgängliga för Göteborg.

En jämförelse görs också med referenskostnaden för Göteborg. Referenskostnaden beräknas utifrån nettokostnaden per invånare för riket med hänsyn tagen till Göteborgs strukturella förhållanden enligt kostnadsutjämnningen.

Nettokostnadsavvikelsen visar förhållandet mellan Göteborgs kostnad per invånare och referenskostnaden uttryckt i procent. Ett positivt värde anger att Göteborgs nettokostnad är högre än den förväntade och ett negativt värde att nettokostnaden är lägre.

Nettokostnad förskola inklusive öppen förskola, kronor per invånare	2020	2021	2022
Göteborg	7 213	7 314	7 578
Stockholm	7 914	7 885	-
Malmö	8 251	8 252	-

Riket	6 862	6 994	-
Referenskostnad Göteborg	6 941	7 007	-
Nettokostnadsavvikelse %	3,9	4,4	-

Befolkningsförändringar

I årets budgetförutsättningar har stadsledningskontoret arbetat in befolkningsförändringarna 2024–2026 jämfört med 2023. Beräkningarna utgår ifrån årets befolkningsprognos. För förskolenämnden är beräkningen enligt uppställningen nedan:

	2023	2024	2025	2026
Ram enl budget 2023 (tkr)	4 764 920			
Medelbefolkning 1-5 år enl PR 2022	33 364			
Kronor per inv 1-5 år	142 816			
Medelbefolkning 1-5 år enl PR 2023	33 334	32 844	32 417	32 188
Förändring antal inv PR2023 jmf med 2023 enl PR2022	-30	-520	-948	-1 176
Förändrat resursbehov (antal inv x kr per inv), tkr		-74 264	-135 318	-167 952

I PR2022 antogs antalet barn i förskoleålder öka något varje år. Bedömningen nu är istället att behoven framåt sjunker i och med ett lägre barnafödande och leder till ett minskat resursbehov hos förskolenämnden. Antalet barn 2023 beräknas nu vara något överskattade medan det för åren 2024–2026 är betydligt större justeringar.

<u>Förskolenämnden</u>	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	4 702 220	4 702 220	4 702 220	4 702 220

Justeringar för 2024 och 2025 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2023

Antalet förskolor med obekväms omsorgstid ska utökas till sex stycken. Helårseffekt		2 500	2 500	2 500
Språksatsning för personal endast till och med 2023		-10 000	-10 000	-10 000

Justeringar som inarbetats i kompletteringsbudget februari

Höjt kommunbidrag 2023 och framåt	60 000	60 000	60 000	60 000
Skolor med konfessionell inriktning	400	400	400	400
Deltagande i förskola	2 300	2 300	2 300	2 300

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Förändring schablonmedel		-2 500	-3 000	-3500
Skolor med konfessionell inriktning helårseffekt		400	400	400

Deltagande i förskola helårseffekt	2 300	2 300	2300
Befolkningsförändring 2024 (2025-2026 kommuncentralt)	-74 264	-74 264	-74 264
Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)	182 058	182 058	182 058

8.3.1.3 Grundskolenämnden

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	980	1 095	1 182	1 065
- varav taxor och avgifter	133	139	151	
- varav statsbidrag	507	581	610	
Kostnader	-8 928	-9 745	-10 086	-10 477
Nettokostnad	-7 947	-8 651	-8 904	-9 412
Kommunbidrag	8 201	8 834	9 017	9 362
Resultat	254	183	114	-50
Antal årsarbetare	7 742	9 413	9 810	9 600

De positiva resultaten 2020 och 2021 förklaras till del av lägre verksamhetsnivå på grund av covid-19, ersättning för sjuklönekostnader samt högre statsbidragsintäkter även i övrigt än förväntat. En viktig förklaring är även att kommunbidragen såväl 2020 som 2021 är beräknade på fler invånare i skolåldrarna och därmed fler elever än vad utfallet sedan blivit. För 2021 belastas resultatet av en uppbokad risk för skadestånd till fristående skola med 100 mnkr vilket innebär att resultatet, denna post oräknad, är väl i nivå med resultatet 2020. För 2022 uppgick resultatet till 114 mnkr inklusive bortbokning av ovan nämnda risk. I resultatet ingick statlig ersättning för sjuklönekostnader avseende första kvartalet, högre övriga statsbidrag samt lägre po-pålägg än budgeterat.

Nämndens kostnadsnivå och antal årsarbetare påverkas från och med 2021 av att nämnden övertagit ansvaret för kulturskolan. Antal årsarbetare påverkas även av att nämnden övertagit personalansvaret för intern service från och med 2021 från de tidigare stadsdelsnämnderna.

Riktade statsbidrag

De riktade statsbidragen till grundskolenämndens ansvarsområde beräknas 2023 till cirka 540 mnkr. Skillnaden mot 2022 består till stor del av sjuklöneersättning på grund av covid-19 som har upphört. För 2023 förändras en del av de riktade statsbidragen, en del avslutas alternativt några går över i nya statsbidrag samt vissa nya tillkommer. För de nya statsbidragen är villkor och belopp i dagsläget inte presenterade vilket gör att eventuella tillkommande medel till Göteborgs Stad är osäkra.

I tabellen nedan redovisas de viktigaste riktade statsbidragen och prognostiserade belopp till nämnden för åren 2023-2024.

Riktat statsbidrag (belopp i mnkr)	2023	2024
------------------------------------	------	------

Likvärdig skola	275,0	275,0
Lärlönelyftet	60,0	60,0
Karriärtjänster	52,0	52,0
Arbetsmiljö och arbetsvillkor, lärare	49,0	49,0
Läroassistenter	15,0	15,0
Asylsökande	15,0	15,0
Läxhjälp	12,0	12,0
Högskolestudier i specialpedagogik	11,0	11,0
SIS-medel	10,0	10,0
Elevhälsa	9,0	9,0
Skapande skola	9,0	9,0
Personalförstärkning elevhälsan och specialpedagogik*	7,0	7,0
Utvecklingsbidrag till kulturskolor	6,0	6,0
Summa för mindre bidrag	10,0	10,0
Läromedelsinköp	**	**
Sociala team	**	**
Ökad tillgång till speciallärare	**	**
Spetsutbildningar	**	**
Vidareutbildning förskolelärare och lärare	**	**
Uppskattad summa:	540,0	540,0

*Specialpedagogikens del går över till nytt bidrag fr 2023. Endast elevhälsans personal här nu.

** Belopp och villkor är i dagsläget inte presenterade.

Göteborgs kostnadsnivå jämfört med övriga storstäder och referenskostnad

I tabellen nedan redovisas Göteborgs nettokostnad per invånare för grundskola inklusive förskoleklass, fritidshem och öppen fritidsverksamhet jämfört med övriga storstäder och ett genomsnitt för riket. För 2022 finns i nuläget endast preliminära uppgifter tillgängliga för Göteborg.

En jämförelse görs också med referenskostnaden för Göteborg. Referenskostnaden beräknas utifrån nettokostnaden per invånare för riket med hänsyn tagen till Göteborgs strukturella förhållanden enligt kostnadsutjämnningen.

Nettokostnadsavvikelsen visar förhållandet mellan Göteborgs kostnad per invånare och referenskostnaden uttryckt i procent. Ett positivt värde anger att Göteborgs nettokostnad är högre än den förväntade och ett negativt värde att nettokostnaden är lägre.

Nettokostnad grundskola inkl förskoleklass och fritidshem per invånare			
	2020	2021	2022
Göteborg	13 212	13 997	14 574
Stockholm	13 880	14 266	-
Malmö	13 699	14 041	-

Riket	13 653	14 084	-
Referenskostnad Göteborg	12 189	12 525	-
Nettokostnadsavvikelse %	8,4	11,8	-

Befolkningsförändringar

I årets budgetförutsättningar har stadsledningskontoret arbetat in befolkningsförändringarna 2024-2026 jämfört med 2023. Beräkningarna utgår ifrån årets befolkningsprognos. För grundskolenämnden är beräkningen enligt uppställningen nedan:

	2023	2024	2025	2026
Ram enl budget 2023 (tkr)	9 362 310			
Medelbefolkning 6-15 år enl PR 2022	63 934			
Kronor per inv 6-15 år	146 437			
Medelbefolkning 6-15 år enl PR 2023	64 140	64 421	64 505	64 324
Förändring antal inv PR2023 jmf med 2023 enl PR2022	206	487	571	390
Förändrat resursbehov (antal inv x kr per inv), tkr		71 242	83 616	57 037

I PR2022 antogs antalet invånare 6-15 år öka med drygt 200 stycken mellan 2023 och 2024. Bedömningen i årets befolkningsprognos är att det blir något fler, knappt 300 fler invånare i ålder 6-15 år. Även 2025 är bedömningen att antalet invånare 6-15 år ökar något mer än i förra årets befolkningsprognos. För 2026 minskar däremot antalet invånare 6-15 år i förhållande till 2025.

<u>Grundskolenämnden</u>	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	9 344 110	9 344 110	9 344 110	9 344 110

Justeringar för 2024 och 2025 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2023

Vidareutveckla Göteborgsmodellen för mindre matsvinn till att även omfatta tallrikssvinnet för stadens skolmatsalar. Endast 2023

Upprustning skolgårdar till och med 2023	-700	-700	-700
Särskilda undervisningsgrupper (trappas ned, 10 mnkr kvar i ram)	-6 000	-6 000	-6 000
Tidiga insatser i Grundskolan (trappas ned, 5 mnkr kvar i ram)	-10 000	-10 000	-10 000
	-5 000	-5 000	-5 000

Justeringar som inarbetats i kompletteringsbudget februari

Allsidig social sammansättning	1 700	1 700	1 700	1 700
Extra studietid och utökad lovskola	16 500	16 500	16 500	16 500

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Förändring schablonmedel	-7 000	-8 000	-8 500
Befolkningsförändring 2024 (2025-2026 kommuncentralt)	71 242	71 242	71 242
Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)	366 048	366 048	366 048

8.3.1.4 Idrott- och föreningsnämnden

Driftverksamhet

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	129	114	167	158
- varav taxor och avgifter	65	52	89	
- varav statsbidrag	2	2	1	
Kostnader	-651	-648	-732	-817
Nettokostnad	-522	-535	-564	-659
Kommunbidrag	522	535	571	662
Resultat	0	0	6	3
Antal årsarbetare	342	345	378	390

Nämnden finansieras till del av intäkter, som primärt kommer från nämndens anläggningar. Pandemin hade betydande påverkan på nämndens verksamhet och även under 2022 har besökarna till nämndens anläggningar inte återkommit i den takt som planerat. Det minskade antalet besökare har inneburit minskade intäkter som har kunnat mötas med neddragningar av kostnader för exempelvis personal och köp av tjänster, samt överskott av bidragsutbetalningar och lokaler. Dock påverkas nämndens verksamhetsområden av de stigande elpriserna, i form av att extra elstöd har betalats ut till föreningar. Att antalet årsarbetare har ökat under 2022 beror i huvudsak på att det nu är full verksamhet efter pandemin och att Lundbybadet nu är öppet efter att ha varit stängt för reparation under delar av 2020/2021, samt att nya anläggningar och ny uppsökande verksamhet har tillkommit. Detta har även bidragit till att nettokostnaden ökade under 2022.

<u>Idrotts- och föreningsnämnden</u>	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	661 830	661 830	661 830	661 830

Justeringar för 2024 och 2025 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2023

Ridsport kompensation höjda hyror utökning 2024	5 000	5 000	5 000
Anslag för återetablerad ledartillförsel till och med 2023	-4 000	-4 000	-4 000

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)	22 547	22 547	22 547
Tar bort ram kapitalkostnader	-84 700	-84 700	-84 700
Justering av investeringsrelaterade kostnader till föreslagen grundnivå	-16 500	-16 500	-16 500

Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet

Driftskostnader tillkommande anläggningar (2024: 16 500 tkr, 2025: 33 900 tkr, 2026: 53 000 tkr)

Investerings- och exploateringsverksamhet

Investerings- och exploateringsnomineringar 2021-2025

Investeringsnominering per nämnd, mnkr	2021	2022	2023	2024	2025	2021-2025
Idrotts- och föreningsnämnden	291	357	446	494	917	2 505
varav reinvestering	134	129	181	220	245	909
varav nyinvestering	157	228	265	274	672	1 596
varav investeringsinkomster	0	0	0	0	0	0
<i>Investeringsram enligt budget 2023</i>	<i>292</i>	<i>460</i>	<i>610</i>	<i>1 082</i>	<i>1 078</i>	<i>3 522</i>
<i>Förändring mot budget 2023-2025</i>	<i>-1</i>	<i>-103</i>	<i>-164</i>	<i>-588</i>	<i>-161</i>	<i>-1 017</i>

Investeringsvolym

Idrotts- och föreningsnämnden bedömer ett investeringsbehov om 2 205 mnkr för perioden 2021–2025 vilket är 1 mdkr lägre än i kommunfullmäktiges budget 2023. En översyn av investeringsplaneringen har gjorts, där en stor del av den förändrade investeringsvolymen flyttas framåt, till nästa investeringsperiod 2026–2033. Omplaneringen har gjorts utifrån vad nämnden anser är möjligt att genomföra samt status i det pågående planarbetet. Bland nomineringarna återfinns projekt som svar på uppdrag till nämnden i kommunfullmäktiges budget 2023, bland annat en ny sporthall i Backa, samt ytterligare en ishall i staden som ska driftsättas senast 2026. Inom planperioden nomineras medel för planering av nybyggnation av ett nytt centralbad i enlighet med kommunfullmäktiges beslut. Medel för byggnation ligger utspritt under hela planperioden. Utbyggnaden av det befintliga Lundbybadet ligger fördelat i planperiod 2026–2032.

Kapital- och driftkostnadskonsekvens

Antaganden har gjorts enligt generella aktiveringsbedömningar inom de olika projekten.

8.3.1.5 Kommunledning

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	176	144	174	205
- varav taxor och avgifter	2	-1	2	
- varav statsbidrag	35	23	20	
Kostnader	-530	-479	-543	-591
Nettokostnad	-354	-335	-369	-386
Kommunbidrag	389	367	383	386
Resultat	36	32	14	0
Antal årsarbetare	255	242	263	262

Stadsledningskontoret har ett kommunbidrag för att driva det grunduppdrag som ligger på kommunstyrelsen. Kontorets uppdrag varierar dock i omfattning över tid, främst utifrån vilka uppdrag som ges av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen i budget eller löpande under året.

Riktade statsbidrag

Säkerhetsskydd är verksamhet som kommer av säkerhetsskyddslagstiftningen och denna lagstiftnings syfte är att skydda verksamheter och uppgifter som påverkar Sveriges säkerhet mot antagonistiska angrepp såsom spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott mot landets säkerhet. Kraven på arbete med säkerhetsskydd i samhället ökar och så även i staden. Det har att göra med förändrad lagstiftning, men också med en väsentligt ökad hotbild kopplat till rådande omvärldsläge. Länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet ålägger numera kommunen och därmed kommunstyrelsen/stadsledningskontoret, ansvaret för säkerhetsskydd inom de berörda förvaltningarna i staden, då dessa är att anse som en och samma verksamhetsutövare. Förvaltningarna ses alltså inte som egna myndigheter gällande ansvar kopplat till denna lagstiftning. Bolagen är egna verksamhetsutövare, men där har stadsledningskontoret ett stort samordningsansvar och ett särskilt ansvar för den så kallade registerkontrollen. Sammantaget betyder detta att stadsledningskontoret behöver göra mer inom detta område de närmaste åren – både utvecklande arbete, uppföljning och uppsikt samt operativt genomförande och att ansvaret som åligger kommunstyrelsen ökar.

Från och med 2024 har MSB därutöver meddelat att de statliga bidragen, de så kallade 2:4 medel, avsedda för krisberedskap och civilt försvar inte längre får nyttjas för kommunernas arbete och personalkostnader för säkerhetsskydd och säkerhetsskyddsåtgärder. Fördelning av dessa medel görs av stadsledningskontoret och har bland annat redovisats i ärende 1446/20.

För kommunledningens del innebär förändringen att finansieringen uteblir för drygt 3 årsarbetare från och med 2024 samt finansieringen för löpande konsultkostnader. Det motsvarar i storleksordningen 2,8 mnkr årligen och

redovisas nedan som ej inarbetad post, för att möjliggöra värdering i det politiska budgetarbetet för 2024 och framåt.

<u>Kommunledningen</u>	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	385 090	385 090	385 090	385 090

Justeringar som inarbetats i kompletteringsbudget februari

Arbete mot desinformation om socialtjänsten	800	800	800	800
Stärkt klimatanpassning	600			

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)		15 050	15 050	15 050
Överföring medlemsavgift STRING till kommuncentralt		-750	-750	-750

Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet

Förändrad möjlighet till finansiering av säkerhetsskydd via statliga medel (2024: 2 800 tkr, 2025: 2 800 tkr, 2026: 2 800 tkr)

8.3.1.6 Kretslopp- och vattennämnden

Driftverksamhet

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	1 570	1 689	1 773	1 958
- varav taxor och avgifter	1 383	1 547	1 603	
- varav statsbidrag	2	1	2	
Kostnader	-1 570	-1 689	-1 773	-1 957
Nettokostnad	0	0	0	0
Kommunbidrag	0	0	0	0
Resultat	0	0	0	0
Antal årsarbetare	522	543	555	577

Kretslopp- och vattennämndens verksamhet finansieras till största delen av taxeintäkter, se separat avsnitt i kapitel 4 om taxor och avgifter. I beslutat reglemente från 2017 för kretslopp och vattennämnden framgår att nämnden har ett utökat uppdrag att samordna och driva dagvatten- och skyfallsarbetet i Göteborg. Uppdraget kan inte taxefinansieras enligt Lag om allmänna vattentjänster. När det

gäller skattekollektivets ansvar för nedlagda deponier beslutade kommunstyrelsen 2019-08-25 § 625 att godkänna kretslopp och vattennämndens hemställan om att skattekollektivet övertar ekonomiskt ansvar för nedlagda deponier. Detta gäller de deponier som drivits av annan än före detta renhållningsverket eller VA-verket. Beslutet var att 1 mnkr avsätts centralt för avrop från nämnden. Ytterligare några ansvarsområden som finansieras med skattemedel genom avrop av kretslopp- och vattennämnden är dagvatten, skyfall samt delar inom Västsvenska paketet (se aktuella poster ovan i detta kapitel under rubrik kommuncentrala kostnader).

Investerings- och exploateringsverksamhet

Investerings- och exploateringsnomineringar 2021-2025

Investeringsnominering per nämnd, mnkr	2021	2022	2023	2024	2025	2021-2025
Kretslopp- och vattennämnden	564	576	1 284	1 381	1 465	5 270
<u>Vatten och avlopp</u>	561	568	1 005	1 169	1 359	4 662
varav reinvestering	163	146	235	315	414	1 273
varav nyinvestering	457	494	840	925	1 015	3 731
varav investeringsinkomster	-59	-72	-70	-70	-70	-341
<i>Investeringsram enligt budget 2023</i>	623	775	1 256	1 739	1 713	6 106
<i>Förändring mot budget 2023-2025</i>	-60	-199	28	-358	-248	-1 444
<u>Avfall</u>	3	3	15	46	66	133
varav reinvestering	0	1	1	1	1	4
varav nyinvestering	3	2	14	45	65	129
varav investeringsinkomster	0	0	0	0	0	0
<i>Investeringsram enligt budget 2023</i>	3	9	29	98	136	275
<i>Förändring mot budget 2023-2025</i>	-1	-6	-14	-52	-70	-143
<u>Skyfall</u>	0	1	14	20	40	75
varav reinvestering	0	0	0	0	0	0
varav nyinvestering	0	1	14	20	40	75
varav investeringsinkomster	0	0	0	0	0	0
<i>Investeringsram enligt budget 2023</i>	0	10	20	30	40	100
<i>Förändring mot budget 2023-2025</i>	0	-9	-6	-10	0	-25
<u>Tekniskt vatten</u>	0	4	250	146	0	400
varav reinvestering	0	0	0	0	0	0
varav nyinvestering	0	4	250	146	0	400
varav investeringsinkomster	0	0	0	0	0	0
<i>Investeringsram enligt budget 2023</i>	0	0	250	250	0	500
<i>Förändring mot budget 2023-2025</i>	0	4	0	-104	0	-100

För kretslopp- och vattennämndens taxefinansierade verksamheter bedömer nämnden ett nettoinvesteringsbehov som uppgår till 4 796 mnkr, vilket är 700 mnkr lägre än i kommunfullmäktiges budget 2023. För VA-verksamheten bedömer

nämnden ett investeringsbehov om 4 664 mnkr för perioden 2021–2025, vilket är 567 mnkr lägre jämfört med kommunfullmäktiges budget 2023.

För avfallsverksamheten bedömer nämnden ett investeringsbehov om 133 mnkr för perioden 2021–2025, vilket är 142 mnkr lägre jämfört med kommunfullmäktiges budget 2023. Higab kommer att ta större delen av investeringskostnaden för den nya kretsloppsparken som tidigare låg i nämndens investeringsbudget. Ändrad lagstiftning för insamling av matavfall och förpackningar innebär investeringar i behållare för perioden 2023–2028, vilket innebär att volymminskningen motverkas något. Investeringsprojektet för den nya Kretsloppsparken startas under 2023 och kommer att pågå till och med 2026 enligt plan.

För investeringsområde skyfall, som till motsats till övriga kretslopp- och vattennämndens två verksamhetsområden, finansieras via kommunbidrag och investeringsbehovet har sänkts med 25 mnkr, till 75 mnkr, för planperioden jämfört med kommunfullmäktiges budgetbeslut inför 2023. Fram till och med 2033 beräknas drygt 1 mdkr behövas för skyfallsåtgärder.

Kommunfullmäktige fattade 2022-03-24 § 16 om utökad investeringsram om 500 mnkr inom nuvarande planperiod för investeringsprojektet utbyggnad Tekniskt vatten. Projektet återfinns i nämndens investeringsnominering inför 2023. Inför 2024 bedömer nämnden att totalkostnaden kommer uppgå till 400 mnkr, men aviserar att ett riskpåslag om 25 procent gör att behovet kan komma att bli 500 mnkr. Kostnader för drift- och förvaltningskostnader av utbyggnad av Tekniskt vatten kommer finansieras genom årliga avgifter från berörda anslutande bolag.

Berörda anslutande bolag avser finansiera stadens drifts- och förvaltningskostnader genom årliga avgifter utifrån avtalad plan.

Exploatering (mnkr)	2021	2022	2023	2024	2025	2021-2025
Kretslopp och vattennämnden						
Utgifter VA-utbyggnad	70	88	120	120	140	538
<i>Exploateringsnetto enligt budget 2023</i>	52	60	62	66	69	308
<i>Förändring mot budget 2023-2025</i>	18	29	58	55	71	230

<i>Prognos anslutningsavgifter (inkomster) från exploateringsverksamheten</i>	52	76	79	80	83	370
---	----	----	----	----	----	-----

Nämndens kraftigt förändrade volymer för VA-utbyggnad i förhållande till föregående års nomineringar ligger i linje med nämndens senaste prognoser för planperioden och är både en anpassning till stadens övriga utbyggnadstakt och till konjunkturförändringen och den bedömda inbromsningen i den generella utbyggnadstakten, inte minst avseende bostäder.

Likt föregående års förutsättningar för budget bedömer stadsledningskontorets att kommunfullmäktige från och med kommande budget år bör övergå till att styra nämndens ramar för exploateringsrelaterad VA-utbyggnad på bruttoramar i stället för nuvarande nettoramar. Den grundläggande utgångspunkten för detta

resonemang baseras på att det finns en svag koppling mellan de årliga inbetalningarna och pågående utbyggnadsvolymer, då projektens genomförande och efterföljande anslutningar och inbetalningar är separerade i tid. Därmed är inkomstvolymerna svåra att styra i tid för nämnden och utgör snarare en effekt av tidigare genomförda projekt och hanteras inte som övriga investeringsbidrag i den löpande verksamheten. En styrning mot bruttobudget hade även förenklat nämndens administration och redovisning av inkomster från anläggningsavgifterna. Det är dock fortsatt relevant att följa upp inbetalningarna löpande, inte minst utifrån att följa nämndens självfinansieringsgrad över tid som grund för anläggningsavgifternas utveckling.

Beräkningsunderlaget redovisar därmed endast nämndens nominerade volymer för VA-utbyggnaden inom exploateringsverksamheten.

Kapital- och driftkostnadskonsekvens

Kapitalkostnaderna kommer öka från drygt 200 mnkr 2022 till cirka 470 mnkr under planperioden fram till 2026. Kapitalkostnaderna har beräknats baserat på avskrivningar för aktiverade projekt till och med 31 december 2022 samt planerade investeringsvolymer 2023–2025. Aktiveringsbedömningar har gjorts för 2023–2025 baserat på projektens planering.

Valet av investeringsvolym påverkar taxebehovet för lång tid framöver. De höga investeringsvolymerna kommer att medföra en kraftigt ökad låneskuld, ökade kapitalkostnader och därmed en ökad räntekänslighet.

8.3.1.7 Kulturnämnden

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	129	133	154	141
- varav taxor och avgifter	13	12	12	
- varav statsbidrag	14	14	23	
Kostnader	-714	-761	-778	-824
Nettokostnad	-585	-628	-624	-683
Kommunbidrag	595	624	638	683
Resultat	10	-4	14	0
Antal årsarbetare	632	677	684	705

2019 steg antal årsarbetare till följd av att stadsbiblioteken och kulturhuset Kåken överfördes till kulturnämnden, vilket också syns i form av ökade kostnader. För 2020 och 2021 innebar flytten av merparten av verksamhetsansvaret för Frölunda kulturhus respektive kulturhuset Blå stället att kommunbidrag för 2020 och 2021 ökade till kulturnämnden med motsvarande nivå. Under 2021 minskade både intäkter och kostnader som en effekt av pandemin för de publika verksamheterna.

Under 2022 har inte intäkterna nått upp till samma nivåer som innan pandemin, eftersom besökarna inte återkommit i den takt som planerats. Lägre kostnader för bland annat personal möjliggjorde för nämnden att en omfördelning av medel till det fria kulturlivet kunde göras. Nämnden fick utökat kommunbidrag under 2020 och 2021 för att förstärka stödet till det fria kulturlivet i Göteborg. Nämnden fick också permanent utökat kommunbidrag om 15 mnkr i samband med kompletteringsbudget februari 2023 för att i större mån säkra det fria kulturlivet och inköp av nya böcker till biblioteken.

Kulturnämnden	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	667 700	667 700	667 700	667 700

Justeringar för 2024 och 2025 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2023

Kulturhus Bergsjön		-200	-200	-200
Inrätta ett bibliotek i Norra Biskopsgården helårseffekt		2 000	2 000	2 000

Justeringar som inarbetats i kompletteringsbudget februari

Höjt kommunbidrag 2023 och framåt	15 000	15 000	15 000	15 000
-----------------------------------	--------	--------	--------	--------

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)		26 695	26 695	26 695
--	--	--------	--------	--------

8.3.1.8 Miljö- och klimatnämnden

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	80	99	93	98
- varav taxor och avgifter	60	68	76	
- varav statsbidrag	12	28	12	
Kostnader	-152	-187	-189	-210
Nettokostnad	-73	-88	-96	-112
Kommunbidrag	79	101	105	112
Resultat	7	14	9	0
Antal årsarbetare	200	239	236	227

Nämndens verksamhet finansieras till drygt hälften av intäkter, primärt från nämndens tillsynsarbete. Nettokostnaden har ökat de senaste åren, vilket innebär minskande andel intäktsfinansiering. Under 2021 fick nämnden statligt bidrag för tillsyn av tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, vilket är en

bidragande orsak till det positiva resultatet. Antal årsarbetare ökade med 26 personer, vilket kan förklaras med att verksamheten prövning och tillsyn enligt alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter fördes över till miljö- och klimatnämnden vid årsskiftet 2020/2021. Under 2022 fattades ett kommunfullmäktigebeslut att inga avgifter för tillsyn kopplad till alkoholserveringstillstånd inom Göteborgs Stad skulle debiteras, vilket innebar ett intäktsunderskott för avgifter för nämnden. Detta bidrog till att nettokostnaden för året blev högre jämfört med föregående år.

Miljö- och klimatnämndens verksamhet finansieras till 50 procent av taxor. Främst avser taxefinansieringen avgifter enligt miljöbalken (46%), livsmedelslagen och foderlagstiftningen (28%) samt alkohol och tobak-avgifter (23%).

Nämnden har ett pågående arbete med införande av efterhandsdebitering inom livsmedels- och foderlagstiftningarna.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-12-08 § 29 om att nuvarande taxor för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror fortsätter att gälla för år 2023, men med en uppräknings på 4,5 procent. Enligt förvaltningens plan kommer nytt förslag till taxa behandlas av nämnden under 2023 för att gälla till år 2024. Ny taxa för verksamhet enligt alkohollagen kommer enligt förvaltningens planering att tas upp för beslut på längre sikt än 2023.

Nämnden är enligt reglementet stadens myndighetsutövande nämnd inom miljö- och hälsoskyddsområdet och påverkas kontinuerligt av ny och förändrad lagstiftning. Exempel på ny taxa som planeras för beslut i nämnd under året är taxa för kommunens informationsansvar enligt Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

I nämndens verksamhetsnomineringar avser en av fem nomineringar taxeverksamheten, nomineringen motverka osund konkurrens och kriminell verksamhet. Se vidare i nämndens verksamhetsnomineringar.

<i>Miljö- och klimatnämnden</i>	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	104 710	104 710	104 710	104 710

Justeringar för 2024 och 2025 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2023

Utöka energi- och klimatrådgivningen endast till 2024			-1 400	-1 400
Inrätta och utveckla en funktion som koordinerar utbudet från små lokala producenter med efterfrågan i stadens kök för att möjliggöra mer lokalproducerad mat i stadens kök. Endast 2023			-700	-700
Utveckla metodik för hållbarhetsnyttoinvesteringar utökning till 1 000 tkr 2024		300	300	300

Justeringar som inarbetats i kompletteringsbudget februari

Kompensation av tidigare beslut gällande tillsynstaxa	2 500			
---	-------	--	--	--

Utökad uppdrag med stadens miljö- och klimatprogram 5 000

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt) 4 068 4 068 4 068

8.3.1.9 Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	291	308	288	307
- varav taxor och avgifter	2	3	3	
- varav statsbidrag	28	145	141	
Kostnader	-907	-946	-975	-1 060
Nettokostnad	-616	-638	-686	-753
Kommunbidrag	691	739	740	753
Resultat	75	102	54	0
Antal årsarbetare	257	295	318	300

Nämnden har redovisat höga positiva resultat såväl 2020 som 2021 i förhållande till nämndens omslutning. Till del förklaras resultaten av en lägre aktivitet eller att verksamheten har fått bedrivas i andra former på grund av covid-19. Även ny upphandling med lägre kostnad för vuxenutbildningen har haft en positiv effekt på resultatet. Överskottet för 2022 blev lägre än tidigare år och berodde främst på lägre efterfrågan på vuxenutbildning.

Riktade statsbidrag

Inför 2023 minskades det statliga stödet för yrkesvux med 1,5 mdkr för riket. Men det tillkom däremot en satsning om 100 mnkr på komvux i svenska för invandrare (sfi) för ukrainska medborgare i Sverige som omfattas av massflyktsdirektivet.

De riktade statsbidragen till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning beräknas 2023 till närmare 142 mnkr. För 2024 prognostiseras i stort sett samma belopp som för 2023, se tabellen nedan.

Riktat statsbidrag (belopp i mnkr)	2023	2024
Yrkesvux	61,0	61,0
Yrkesvux (sfi)	46,0	46,0
Lärlingsvux	12,0	12,0
Lärlingsvux (sfi)	12,0	12,0
Yrkesförarutbildning	9,0	9,0
Psykisk hälsa	0,8	*
Uppskattad summa:	141,8	141,0

*Belopp och villkor är i dagsläget inte presenterade.

<u>Nämnden för Arbetsmarknad och vuxenutbildning</u>	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	746 530	746 530	746 530	746 530
<i>Justeringar som inarbetats i kompletteringsbudget februari</i>				
Projekt som riktas mot unga arbetslösa	3 500	3 500	3 500	
Validering nationell struktur	3 400	3 400	3 400	3 400
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026</i>				
Förändring schablonmedel		-6 500	-7 500	-8 500
Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)		28 389	28 389	28 389

8.3.1.10 Nämnden för demokrati och medborgarservice

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	75	73	74	127
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	2	3	3	
Kostnader	-130	-145	-162	-225
Nettokostnad	-55	-72	-88	-98
Kommunbidrag	62	87	88	98
Resultat	7	15	0	0
Antal årsarbetare	181	200	210	218

Nämnden har ökat antalet årsarbetare, och därmed högre kostnader och nettokostnad. Nämndens intäkter består till stor del av intäkter från andra nämnder utifrån uppdrag som nämnden har. Nettokostnaden ökade mellan 2020 och 2021 eftersom nämnden fick uppdraget kring det utökade demokratiuppdraget samt medborgarkontor. Under 2022 öppnades ytterligare ett medborgarkontor i Frölunda kulturhus, vilket har haft påverkan på såväl kostnader som nettokostnader. Under 2023 blir nämnden en av tre leverantörer av digitala tjänster. Nämnden blir leverantör av fyra gemensamma bastjänster och en tilläggstjänst. Detta bidrar till högre intäkter och kostnader. Nettokostnaden och kommunbidraget har ökat under 2023 till följd av förändrat uppdrag och finansieringsform jämfört med 2022.

<u>Nämnden för Demokrati- och medborgarservice</u>	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	98 000	98 000	98 000	98 000

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Förändring schablonmedel	-500	-500	-500
Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)	3 802	3 802	3 802

8.3.1.11 Nämnden för funktionsstöd

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	0	594	597	485
- varav taxor och avgifter	0	12	14	
- varav statsbidrag	0	99	103	
Kostnader	0	-5 183	-5 366	-5 580
Nettokostnad	0	-4 589	-4 769	-5 095
Kommunbidrag	0	4 653	4 772	5 095
Resultat	0	64	3	0
Antal årsarbetare	0	5 020	5 155	5 400

Nämnden bildades i samband med avvecklingen av stadsdelsnämnderna 2021.

För 2021 erhöll nämnden ett tillfälligt kommunbidrag på 150 mnkr.

Riktade statsbidrag

De riktade statsbidragen som är aktuella för nämnden för funktionsstöd beräknas 2023 till cirka 60 mnkr. Skillnaden mot 2022 består till stor del av sjuklöneersättning på grund av covid-19 som har upphört. Överenskommelsen mellan staten och SKR gällande insatser inom området psykisk hälsa sträcker sig till och med 2023 och ingen information om någon förlängning finns i dagsläget. I tabellen nedan redovisas de viktigaste riktade statsbidragen och prognostiserade belopp till nämnden för åren 2023–2024.

Riktat statsbidrag (belopp i mnkr)	2023	2024
Habiliteringsersättning	16,0	16,0
Psykisk hälsa	7,0	*
Personligt ombud	7,0	*
Vuxna flyktingar med uppehållstillstånd	30,0	*
Uppskattad summa:	60,0	16,0

*Belopp och villkor är i dagsläget inte presenterade.

Göteborgs kostnadsnivå jämfört med övriga storstäder och referenskostnad

I tabellen nedan redovisas Göteborgs nettokostnad per invånare för insatser för funktionsnedsatta enligt LSS och statlig assistansersättning enligt Socialförsäkringsbalken (SFB) jämfört med övriga storstäder och ett genomsnitt

för riket. För 2022 finns i nuläget endast preliminära uppgifter tillgängliga för Göteborg.

En jämförelse görs också med referenskostnaden för Göteborg. Referenskostnaden beräknas utifrån nettokostnaden per invånare för riket med hänsyn tagen till Göteborgs strukturella förhållanden enligt kostnadsutjämnningen.

Nettokostnadsavvikelsen visar förhållandet mellan Göteborgs kostnad per invånare och referenskostnaden uttryckt i procent. Ett positivt värde anger att Göteborgs nettokostnad är högre än den förväntade och ett negativt värde att nettokostnaden är lägre.

Nettokostnad LSS och SFB, kronor per invånare

	2020	2021	2022
Göteborg	6 218	6 611	6 843
Stockholm	3 875	3 998	-
Malmö	5 152	5 447	-
Riket	5 360	5 585	-
Referenskostnad Göteborg	5 846	6 243	-
Nettokostnadsavvikelse %	6,4	5,9	-

Befolkningsförändringar

I årets budgetförutsättningar har stadsledningskontoret arbetat in befolkningsförändringarna 2024-2026 jämfört med 2023. Beräkningarna utgår ifrån årets befolkningsprognos. För nämnden för funktionsstöd är beräkningen enligt uppställningen nedan:

	2023	2024	2025	2026
Ram enl budget 2023 (tkr)	5 086 720			
- avgår BmSS	-2 760 000			
Just ram (tkr)	2 326 720			
Medelbefolkning 20-64 år enl PR2022	372 630			
Kronor per inv 20-64 år	6 244			
Medelbefolkning 20-64 år enl PR2023	376 862	381 546	385 643	389 296
Förändring antal inv PR2023 jmf med 2023 enl PR2022	4 232	8 916	13 013	16 666
Förändrat resursbehov (antal inv x kr per inv), tkr		55 669	81 254	104 063

Antalet invånare 20-64 år ökade mer 2022 än vad som antogs i budget 2023 och beräknas även öka mer framöver än PR2022.

<u>Nämnden för funktionsstöd</u>	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	5 086 720	5 086 720	5 086 720	5 086 720

Justeringar som inarbetats i kompletteringsbudget februari

Stärka insatserna och utöka stödet till barn och unga med funktionsnedsättning och deras familjer 8 000

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Befolkningsförändring 2024 (2025-2026 kommuncentralt)	55 669	55 669	55 669
Expansion BmSS 2024 (2025-2026 kommuncentralt)	101 000	101 000	101 000
Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)	204 492	204 492	204 492

Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet

Stärkt rätt till assistans, justering enligt finansieringsprincipen (-22 000 tkr)

8.3.1.12 Nämnden för inköp och upphandling

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	71	72	90	138
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	0	0	0	
Kostnader	-72	-77	-84	-142
Nettokostnad	-1	-5	6	-4
Kommunbidrag	0	9	8	8
Resultat	-1	4	14	4
Antal årsarbetare	78	82	84	97

Nämnden för inköp och upphandling finansieras till största del genom provisionsintäkter från ramavtal. Kostnadsökningen är framför allt följd av en utökning av nämndens verksamhet, där ett större ansvar kopplat till utvecklingen av stadens inköpsstrategiska arbete lagts på nämnden, med en ökad nettokostnad för 2021 som följd. Det höga positiva resultatet för och 2022 kan i princip hänföras till ökade provisionsintäkter till följd av volym och prisökningar. Även om kostnaderna i viss mån också ökat, har intäktsökningen varit större. Effekten blir minskad nettokostnad under 2022. Under 2023 blir nämnden en av tre leverantörer av stadens digitala tjänster, med fokus på att utveckla och förvalta digitala tjänster som stödjer stadens gemensamma inköpsprocess. Detta bidrar till högre intäkter och kostnader.

<u>Nämnden för Inköp och upphandling</u>	2023	2024	2025	2026
---	-------------	-------------	-------------	-------------

Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	8 000	8 000	8 000	8 000
---	--------------	--------------	--------------	--------------

Justeringar för 2024 och 2025 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2023

Kategoristyrningssystemet innebär att ramen kan minska och finansieras internt på sikt

-2 000 -4 000 -4 000

8.3.1.13 Nämnden för intraservice

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	1 120	1 159	1 268	1 314
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	3	2	2	
Kostnader	-1 140	-1 179	-1 290	-1 351
Nettokostnad	-20	-20	-22	-37
Kommunbidrag	20	20	22	37
Resultat	0	0	0	0
Antal årsarbetare	735	761	748	750

Intraservice verksamhet finansieras till största del av intäkter från övriga nämnder och styrelser, se avsnitt Kostnader för kommungemensamma interna tjänster i kapitel 4.

<u>Nämnden för Intraservice</u>	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	37 050	37 050	37 050	37 050

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt) 1 445 1 445 1 445

8.3.1.14 Socialnämnder

Riktade statsbidrag

De riktade statsbidragen som är aktuella för de regionala socialnämnderna beräknas 2023 till cirka 60 mnkr. För närvarande finns ingen information om någon eventuell fortsättning av bidraget för särskilda insatser för barn och unga i utsatta områden (40 mnkr) för 2024 och framåt.

Utvecklingsmedel för arbete mot våld i nära relationer var en satsning för åren 2020 - 2022 och upphör därmed 2023. Överenskommelsen mellan staten och SKR

gällande insatser inom området psykisk hälsa sträcker sig till och med 2023 och ingen information om någon förlängning finns i dagsläget. Regeringen tillför 50 mnkr årligen för att förstärka det förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Medel kan ansökas om på Jämställdhetsmyndigheten.

Beslut om subventionering av placering av barn- och unga på SIS förlängs och omfattar 484 mnkr 2023 och 532 mnkr 2024. I tabellen nedan redovisas de viktigaste riktade statsbidrag och prognostiserade belopp för socialnämnderna för åren 2023-2024.

Riktat statsbidrag (belopp i mnkr)	2023	2024
Sociala insatser i utsatta områden	40,0	-
Psykisk hälsa*	20,0	-
Subvention familjehemsplaceringar	2,7	-
Hemlöshet, metoden bostad först	**	**
Barn och unga på SIS	**	**
Kvinnofrid	**	**
Uppskattad summa:	62,7	**

* Avser även nämnden för funktionsstöd och arbetsmarknad och vuxenutbildning

** Belopp och villkor är i dagsläget inte presenterade.

Göteborgs kostnadsnivå jämfört med övriga storstäder och referenskostnad

I tabellen nedan redovisas Göteborgs nettokostnad per invånare för individ- och familjeomsorg jämfört med övriga storstäder och ett genomsnitt för riket. För 2022 finns i nuläget endast preliminära uppgifter tillgängliga för Göteborg.

En jämförelse görs också med referenskostnaden för Göteborg. Referenskostnaden beräknas utifrån nettokostnaden per invånare för riket med hänsyn tagen till Göteborgs strukturella förhållanden enligt kostnadsutjämnningen.

Nettokostnadsavvikelsen visar förhållandet mellan Göteborgs kostnad per invånare och referenskostnaden uttryckt i procent. Ett positivt värde anger att Göteborgs nettokostnad är högre än den förväntade och ett negativt värde att nettokostnaden är lägre.

Nettokostnad individ och familjeomsorg, kronor per invånare	2020	2021	2022
Göteborg	6 924	7 174	7 068
Stockholm	4 022	4 232	-
Malmö	9 378	9 313	-
Riket	4 676	4 816	-
Referenskostnad Göteborg	6 655	6 943	-
Nettokostnadsavvikelse %	4,0	3,3	-

Befolkningsförändringar

I årets budgetförutsättningar har stadsledningskontoret arbetat in befolkningsförändringarna 2024-2026 jämfört med 2023. Beräkningarna utgår ifrån årets befolkningsprognos och har skett utifrån respektive delmodell i resursfördelningsmodellen:

Delmodell	2024	2025	2026
Barn och unga	5 104	13 043	21 842
Vuxna	24 502	35 936	45 879
Fritid och kultur	178	1 103	1 990
Totalt socialnämnder	29 785	50 083	69 711

Enligt principerna för resursfördelningsmodellen ska fördelningen per nämnd och delmodell varje år även justeras för de relativa befolkningsförändringarna mellan nämnderna. Effekterna av denna justering 2024 redovisas nedan:

	Nordost	Centrum	Sydväst	Hisingen	Totalt
<u>Barn och unga</u>					
Andel 2023	40,1%	16,0%	16,6%	27,3%	100,0%
Andel 2024	40,1%	16,0%	16,6%	27,3%	100,0%
Belopp	2 004	-346	1 060	2 387	5 104
<u>Vuxna</u>					
Andel 2023	32,8%	25,0%	15,7%	26,5%	100,0%
Andel 2024	32,6%	24,9%	15,8%	26,8%	100,0%
Belopp	5 451	4 863	4 428	9 760	24 502
<u>Fritid o kultur</u>					
Andel 2023	33,0%	20,3%	19,4%	27,3%	100,0%
Andel 2024	33,0%	20,2%	19,4%	27,4%	100,0%
Belopp	97	-102	-6	189	178
Totalt					
Belopp	7 551	4 415	5 482	12 336	29 785

Försörjningsstöd

Socialnämndernas kostnader för försörjningsstöd har fortsatt att sjunka och ramen bedöms kunna justeras ned med cirka 56 mnkr 2024 (se kapitel 4, Kostnader för försörjningsstöd). En minskning av nämndernas ram med 56 mnkr fördelas per nämnd enligt tabell nedan utifrån resursfördelningsmodellen för socialnämnderna:

Ev justering minskade kostnader försörjningsstöd (belopp i tkr)

Socialnämnd	
Nordost	-22 934
Centrum	-10 860
Sydväst	-7 551

Hisingen	-15 109
Totalt	-56 454

8.3.1.15 Socialnämnd Centrum

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	0	164	166	149
- varav taxor och avgifter	0	4	6	
- varav statsbidrag	0	33	29	
Kostnader	0	-1 332	-1 392	-1 442
Nettokostnad	0	-1 168	-1 225	-1 293
Kommunbidrag	0	1 227	1 256	1 293
Resultat	0	58	31	0
Antal årsarbetare	0	834	822	835

Nämnden bildades i samband med avvecklingen av stadsdelsnämnderna och social resursnämnd 2021.

Socialnämnd Centrum redovisade ett förhållandevis högt resultat för 2021, men det behöver sättas i relation till att nämndens kommunbidrag sänktes med 22 mnkr 2022 som en effekt av ny resursfördelningsmodell för socialnämnderna. Under 2022 erhöll nämnden en tilläggsbudget på 40 mnkr.

<u>Socialnämnd Centrum</u>	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	1 255 190	1 255 190	1 255 190	1 255 190

Justeringar för 2024 och 2025 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2023

Skolfam helårseffekt		1 235	1 235	1 235
----------------------	--	-------	-------	-------

Justeringar som inarbetats i kompletteringsbudget februari

Höjt kommunbidrag 2023	6 000			
Extra föreningsbidrag till det lokala föreningslivet	1 000			
Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna	1 580	1 580	1 580	1 580
Barnens bästa när vård enligt LVU upphör	90	90	90	90

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Förändring schablonmedel (försörjningsstöd)		-5 000	-5 500	-6 000
Förändring schablonmedel (integration)		-6 500	-7 500	-7 500
Befolkningsförändring 2024 (2025-2026 kommuncentralt)		4 415	4 415	4 415

Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)	47 406	47 406	47 406
Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna, helårseffekt	1 910	1 910	1 910

Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet

Minskad ram försörjningsstöd, se kap 4 (-10 860 tkr)
 Utökad ram försörjningsstöd till nyanlända, se kap 4 (+5 000 tkr)
 Föräldraskapsstöd, justering enligt finansieringsprincipen (-1 800 tkr)

8.3.1.16 Socialnämnd Hisingen

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	0	126	135	104
- varav taxor och avgifter	0	3	3	
- varav statsbidrag	0	49	54	
Kostnader	0	-1 202	-1 224	-1 317
Nettokostnad	0	-1 076	-1 089	-1 213
Kommunbidrag	0	1 133	1 171	1 213
Resultat	0	57	82	0
Antal årsarbetare	0	667	676	719

Socialnämnd Hisingen redovisade ett förhållandevis högt resultat 2021, men en orsak till det var att nämnden 2021 erhöll ett tillfälligt kommunbidrag på 25 mnkr. Som en effekt av ny resursfördelningsmodell för socialnämnderna från och med 2022 sänktes nämndens kommunbidrag med 5 mnkr. Under 2022 erhöll nämnden en tilläggsbudget på 47 mnkr.

<u>Socialnämnd Hisingen</u>	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	1 209 010	1 209 010	1 209 010	1 209 010

Justeringar för 2024 och 2025 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2023

Skolfam helårseffekt	2 101	2 101	2 101
Ett pilotprojekt med en medborgarbudget genomförs (endast 2023)	-1 000	-1 000	-1 000

Justeringar som inarbetats i kompletteringsbudget februari

Extra föreningsbidrag till det lokala föreningslivet	1 350			
Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna	2 210	2 210	2 210	2 210
Barnens bästa när vård enligt LVU upphör	170	170	170	170

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Befolkningsförändring 2024 (2025-2026 kommuncentralt)	12 336	12 336	12 336
Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)	47 760	47 760	47 760
Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna, helårseffekt	2 715	2 715	2 715

Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet

Minskad ram försörjningsstöd, se kap 4 (-15 109 tkr)
Föräldraskapsstöd, justering enligt finansieringsprincipen (-3 060 tkr)

8.3.1.17 Socialnämnd Nordost

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	0	146	197	182
- varav taxor och avgifter	0	20	16	
- varav statsbidrag	0	50	69	
Kostnader	0	-1 725	-1 708	-1 890
Nettokostnad	0	-1 579	-1 511	-1 709
Kommunbidrag	0	1 618	1 655	1 709
Resultat	0	39	144	0
Antal årsarbetare	0	989	1 015	1 075

Nämnden bildades i samband med avvecklingen av stadsdelsnämnderna 2021.

För 2021 erhöll nämnden ett tillfälligt kommunbidrag på 60 mnkr. Som en effekt av ny resursfördelningsmodell för socialnämnderna från och med 2022 höjdes nämndens kommunbidrag med 7 mnkr. Under 2022 erhöll nämnden en tilläggsbudget på 63 mnkr.

Socialnämnd Nordost	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	1 703 740	1 703 740	1 703 740	1 703 740

Justeringar för 2024 och 2025 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2023

Skolfam helårseffekt		3 084	3 084	3 084
----------------------	--	-------	-------	-------

Justeringar som inarbetats i kompletteringsbudget februari

Extra föreningsbidrag till det lokala föreningslivet	1 650			
Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna	3 070	3 070	3 070	3 070
Barnens bästa när vård enligt LVU upphör	240	240	240	240

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Befolkningsförändring 2024 (2025-2026 kommuncentralt)		7 551	7 551	7 551
Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)		67 054	67 054	67 054
Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna, helårseffekt		3 743	3 743	3 743

Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet

Minskad ram försörjningsstöd, se kap 4 (-22 934 tkr)
Föräldraskapsstöd, justering enligt finansieringsprincipen (-4 480 tkr)

8.3.1.18 Socialnämnd Sydväst

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	0	467	485	552
- varav taxor och avgifter	0	5	5	
- varav statsbidrag	0	45	79	
Kostnader	0	-1 152	-1 198	-1 342
Nettokostnad	0	-685	-712	-790
Kommunbidrag	0	746	749	775
Resultat	0	61	36	-15
Antal årsarbetare	0	889	900	920

Nämnden bildades i samband med avvecklingen av stadsdelsnämnderna 2021.

Socialnämnd Sydväst redovisade ett förhållandevis högt resultat 2021, men det behöver sättas i relation till att nämnden 2021 erhöll ett tillfälligt kommunbidrag på 70 mnkr. Som en effekt av ny resursfördelningsmodell för socialnämnderna från och med 2022 höjdes nämndens kommunbidrag med 20 mnkr. Under 2022 erhöll nämnden en tilläggsbudget på 26 mnkr. Nämnden prognostiserar ett underskott på

15 mnkr för 2023 som är kopplat till det stadenövergripande uppdraget boende och hemlöshet.

<i>Socialnämnd Sydväst</i>	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	772 570	772 570	772 570	772 570

Justeringar för 2024 och 2025 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2023

Skolfam helårseffekt		1 279	1 279	1 279
----------------------	--	-------	-------	-------

Justeringar som inarbetats i kompletteringsbudget februari

Extra föreningsbidrag till det lokala föreningslivet	1 000			
Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna	1 340	1 340	1 340	1 340
Barnens bästa när vård enligt LVU upphör	100	100	100	100

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Befolkningsförändring 2024 (2025-2026 kommuncentralt)		5 482	5 482	5 482
Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)		30 329	30 329	30 329
Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna, helårseffekt		1 632	1 632	1 632

Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet

Minskad ram försörjningsstöd, se kap 4 (-7 551 tkr)
Föräldraskapsstöd, justering enligt finansieringsprincipen (-1 860 tkr)

8.3.1.19 Stadsbyggnadsnämnden

De senaste årens utveckling

Nämnden är nybildad från och med 2023. Någon historik finns därmed inte tillgänglig för 2020–2022.

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	0	0	0	230
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	0	0	0	
Kostnader	0	0	0	-481
Nettokostnad	0	0	0	-251
Kommunbidrag	0	0	0	251
Resultat	0	0	0	0
Antal årsarbetare	0	0	0	445

Nämnden har ansvar för att driva och samordna den fysiska planeringen för Göteborg. Nämnden har i uppdrag att samordna och ansvara för den samlade strategiska stadsplaneringen. Nämnden har ansvar för kommunens reglering av bebyggelse, mark och vatten.

Stadsbyggnadsnämnden finansieras till cirka 44 procent med taxor och avgifter i enlighet med plan- och bygglagen.

<u>Stadsbyggnadsnämnden</u>	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	246 340	246 340	246 340	246 340

Justeringar som inarbetats i kompletteringsbudget februari

Överföring ansvar bildande av naturreservat (från stadsmiljönämnden)	4 000	4 000	4 000	4 000
Stärkt klimatanpassning	900			

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)		9 763	9 763	9 763
--	--	-------	-------	-------

8.3.1.20 Stadsfastighetsnämnden

Driftverksamhet

Nämnden är nybildad från och med 2023. Någon historik finns därmed inte tillgänglig för 2020–2022.

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	0	0	0	3 755
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	0	0	0	
Kostnader	0	0	0	-3 755
Nettokostnad	0	0	0	0
Kommunbidrag	0	0	0	0
Resultat	0	0	0	0
Antal årsarbetare	0	0	0	672

Nämnden har till uppgift att tillhandahålla, förvalta och utveckla de verksamhetslokaler med tillhörande utemiljöer som behövs för stadens nämnder. Stadsfastighetsnämnden finansieras till fullo av hyresintäkter som baseras på en självkostnadsprincip för de verksamheter som nyttjar lokalerna, samt intäkter från den verksamhet som övertas från nuvarande fastighetsnämnden avseende förvaltning av fastigheter.

Stadsfastighetsnämnden tilldelas 5 mnr för 2023 tkr för trygghetsåtgärder rörande välfärdslokaler i samband med kompletteringsbudget maj.

Investerings- och exploateringsverksamhet

Investerings- och exploateringsnomineringar 2021-2025

Investeringsnominering per nämnd, mnr	2021	2022	2023	2024	2025	2021-2025
Stadsfastighetsnämnden	1 964	1 981	2 654	2 964	3 141	12 704
varav reinvestering/ersättningsinvestering	517	884	923	1 104	1 111	4 539
varav nyinvestering	1 457	1 098	1 731	1 860	2 030	8 176
varav investeringsinkomster	-10	-1	0	0	0	-11
<i>Investeringsram enligt budget 2023</i>	<i>1 987</i>	<i>2 556</i>	<i>2 655</i>	<i>3 059</i>	<i>3 402</i>	<i>13 659</i>
<i>Förändring mot budget 2023-2025</i>	<i>-23</i>	<i>-575</i>	<i>-1</i>	<i>-95</i>	<i>-261</i>	<i>-955</i>

Stadsfastighetsnämndens utgångspunkt för beskrivning av stadens behov av verksamhetslokaler utgår ifrån befolkningsstatistik och befolkningsprognoser, ett underlag framtaget av stadsledningskontoret. Den behovsbild som stadsledningskontoret lämnat över till stadsfastighetsförvaltningen för hyresgästernas räkning är till del osäker utifrån att befolkningsprognosen förändrats de senaste 1-2 åren, vilket ger lägre behov av nyinvesteringar än tidigare prognoser indikerat, samt att hyresgästernas önskemål om lokaler inte alltid är i paritet med deras bedömda betalningsförmåga. Framför allt grundskolenämnden har höga investeringsnivåer som fortfarande är osäkra, även de närmast kommande åren. Stadsfastigheter behöver också förhålla sig till sin egen genomförandeförmåga och utifrån att stadsutvecklingen inte sällan blir försenad av olika skäl som förvaltningen har svårt att påverka. Nominerade nivåer är därför en balansgång mellan bedömda behov och önskemål från hyresgästerna och stadsfastighetsförvaltningens bedömda genomförandekapacitet.

Efter 2026 bedömer stadsfastighetsnämnden att osäkerheterna är för stora för att arbeta utifrån specifika projektprognoser med uppskattning av uppstartstider och sluttider för kommande projekt. Svårigheten i bedömningen av risker i pågående projekt gör att nämnden bedömer det lämpligare att arbeta utifrån kommande behovsvolymer i relation till befolkningsprognosen och stadsledningskontorets övergripande lokalförsörjningsplanering.

Enligt stadsfastighetsnämndens inlämnade investeringsnominering inför 2024 uppgår nettoinvesteringens volymen för planperioden 2021-2025 till 12,7 mdkr, vilket är en minskning med nästan 1 mdkr jämfört med 2023 års nettoinvesteringsbudget. 8,2 mdkr avser nyinvestering och 4,5 mdkr avser re- och ersättningsinvesteringar. Nyinvesteringens volymen står i princip för hela volymminskning, utifrån ovan beskrivning kring behovsbilden och lokalförsörjningsplanen 2023.

När det gäller reinvesteringar uppnåddes historiskt höga nivåer under 2022 och stadsfastighetsnämnden avser nu att fortsätta leverera på ungefär samma nivå. Det innebär att det eftersatta underhållet som kräver reinvesteringar successivt arbetas

av. Reinvesteringsbehovet visar dock fortsatt på ett stort behov de närmaste tio åren, som sedan förväntas sjunka i takt med genomförande av åtgärder tills en normalnivå är nådd i syfte att bibehålla tekniskt status. Vid bedömningen av behovet för planperioden 2021–2025 har nämnden vägt upp det aktuella behovet med en något jämnare upparbetningstakt än vid tidigare revidering.

Sammantaget beskriver nämnden att nivån på de totala investeringsvolymerna bland annat påverkas av dålig framfart i projekt på grund av resursbrist, osäker marknad, ökade materialpriser, förseningar av bygglov, detaljplaneändringar, överklaganden, försenade underlag och sent inkomna synpunkter från verksamhet vilket lett till förskjutningar av tidsplaner.

Kapital- och driftkostnadskonsekvens

I jämförelse med föregående års kapitalkostnadsutveckling ser nämnden en utveckling med ökade kapitalkostnader från och med år 2024 och framåt, vilket främst beror på ökade räntekostnader. Förändringar i förhållande till föregående nomineringsunderlag har gjorts där årets beräkning för kapitalkostnader utgår från planerade aktiveringsvolymerna de år som pågående och planerade nyinvesteringsvolymerna beräknas färdigställas enligt underlag för investeringsvolymerna. Kapitalkostnader för reinvesteringsvolymerna beräknas utifrån att nominerade volymer färdigställs inom året.

8.3.1.21 Stadsmiljönämnden

Driftverksamhet

De senaste årens utveckling

Nämnden är nybildad från och med 2023. Någon historik finns därmed inte tillgänglig för 2020–2022.

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	0	0	0	1 502
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	0	0	0	
Kostnader	0	0	0	-3 395
Nettokostnad	0	0	0	-1 893
Kommunbidrag	0	0	0	1 763
Resultat	0	0	0	-130
Antal årsarbetare	0	0	0	900

Nämnden har ett helhetsansvar för stadens offentliga rum och samlade framkomlighet och ska arbeta för att skapa tillgängliga attraktiva och levande stadsmiljöer och naturområden.

Prognosen för 2023 är negativ, -130 mnkr, och som skäl anger nämnden identifierade strukturella underskott som påverkar det bedömda utfallet samt att

nämndens verksamheter kraftigt påverkas av kostnadshöjningar och inflation. Förvaltningen gjorde en framställan om tilläggsbudget på 128,5 mnkr med anledning av underskottet till nämndsmötet 2023-04-28, där beslutet blev att återremittera framställan till förvaltningen. Förvaltningen fick i uppdrag att genomlysna grunduppdraget och ta fram åtgärdsförslag innan beslut. Med anledning av negativt periodutfall och negativ prognos kommer förvaltningen enligt gällande regelverk ta fram en handlingsplan som presenterats för nämnden på ett extra nämndsammanträde 2023-05-17. Nämnden beslutade att återremittera åtgärdsförslaget till förvaltningen.

I stadsmiljönämndens kommunbidragsram ingår medel för tillköp i kollektivtrafiken avseende avgiftsfri färjetrafik samt seniorkort +65 år. Stadsledningskontoret har inarbetat en utökning av denna ram från 197 400 tkr till 210 900 tkr utifrån de långsiktiga bedömningar som lämnades i föregående års budgetförutsättningar. Enligt uppgifter från stadsmiljöförvaltningen finns det dock stora osäkerheter kring kostnadsutvecklingen avseende framför allt seniorkorten kommande år. Enligt uppgifter från förvaltningen kan kostnaderna för seniorkort öka med runt 25 mnkr år 2024 utöver vad som nu är inarbetat.

<u>Stadsmiljönämnden</u>	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	1 766 230	1 766 230	1 766 230	1 766 230

Justeringar för 2024 och 2025 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2023

Tar bort ram tillköp		-197 400	-197 400	-197 400
Ny ram tillköp		210 900	210 900	210 900
Grön rehabilitering (endats 2023)		-2 000	-2 000	-2 000
Sommargåtor och sommartorg (endast 2023)		-2 000	-2 000	-2 000

Justeringar som inarbetats i kompletteringsbudget februari

Överföring ansvar bildande av naturreservat (till stadsbyggnadsnämnden)	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Stärkt klimatanpassning	500			

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024-2026

Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)		47 846	47 846	47 846
Slottskogsobservatoriet		1 200	1 200	1 200
Tar bort ram kapitalkostnader		-544 900	-544 900	-544 900
Justering av investeringsrelaterade kostnader till föreslagen grundnivå		2 200	2 200	2 200

Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet

Driftskostnader tillkommande anläggningar (2024: 19 100 tkr, 2025: 37 100 tkr, 2026: 59 000 tkr)

Investerings- och exploateringsverksamhet

Investerings- och exploateringsnomineringar 2021-2025

Investeringsnominering per nämnd, mnkr	2021	2022	2023	2024	2025	2021-2025
Stadsmiljönämnden	893	781	1 250	970	1 207	5 100
varav reinvestering	429	461	617	561	601	2 670
varav nyinvestering	896	446	728	589	641	3 300
varav investeringsinkomster	-432	-127	-95	-180	-36	-870
<i>Investeringsram enligt budget 2023</i>	<i>888</i>	<i>1 245</i>	<i>1 362</i>	<i>986</i>	<i>1 121</i>	<i>5 602</i>
<i>Förändring mot budget 2023-2025</i>	<i>5</i>	<i>-464</i>	<i>-112</i>	<i>-16</i>	<i>86</i>	<i>-502</i>

Stadsmiljönämnden har föreslagit att nettoinvesteringsvolymen minskar med 500 mnkr för planperioden 2021-2025, till netto 5 100 mnkr. Nämnden anger att sedan förra årets investeringsnominering togs fram har tidsförskjutningar inom pågående och planerade stadsutvecklingsprojekt inneburit att investeringsvolymen har förskjutits i tid. Inom projekt Hisingsbron rapporteras också en kostnadsminskning mot tilldelad budgetram, vilket ytterligare bidrar till den lägre nominerade investeringsvolymen. För att inte låsa upp mer investeringsmedel än vad bedöms kunna upparbetas under kommande år görs som tidigare år ett schablonmässigt avdrag med 20 procent av den totala investeringsvolymen för innevarande och kommande år inom planperioden 2021-2025. För år 2026-2029 ökas avdraget till 25 procent och för år 2030 och åren därefter uppgår avdraget till 30 procent. Genom detta avdrag blir den planerade investeringsvolymen mer realistisk.

Nämndens föreslagna volym för reinvesteringar uppgår under hela perioden 2021-2033 till drygt 55 procent av de totala investeringsutgifterna. Under de första åren i perioden uppgår reinvesteringsvolymen till en lägre andel av den totala investeringsvolymen, men andelen reinvesteringsåtgärder beräknas öka i takt med det omfattande arbetet med upprustning av kanalmurar.

Kapital- och driftkostnadskonsekvens

Underlaget för kapitalkostnadsberäkning baseras på en uppskattning om när anläggningar tas i bruk varför den årliga kapitalkostnaden kommer att uppdateras efter att projekten slutförts. Erfarenheten visar att genomförandetakten inte är lika hög som ambitionsnivån. Nämnden har i beräkningen försökt att ta hänsyn till ännu ej identifierade tidsförskjutningar. Det rådande världsläget påverkan på prisutveckling i kombination med osäkert ränteläge kan innebära en inbromsning av bostadsbyggandet. Prognoserna för kapitalkostnader kommer kontinuerligt

följas upp och anpassas efter förändrade tidplaner för färdigställande av projekt, uppger nämnden.

Prognosen i årets nomineringsunderlag visar på en något högre kostnad mot föregående års underlag. Ökningen mot föregående år förklaras genom den ökade räntenivån.

8.3.1.22 Utbildningsnämnden

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	1 005	1 048	1 053	1 043
- varav taxor och avgifter	8	9	12	
- varav statsbidrag	230	264	223	
Kostnader	-3 115	-3 212	-3 308	-3 527
Nettokostnad	-2 110	-2 164	-2 255	-2 484
Kommunbidrag	2 114	2 201	2 255	2 436
Resultat	4	36	1	-48
Antal årsarbetare	2 403	2 449	2 437	2 379

Resultatet 2021 förklaras bland annat av en positiv nettoeffekt av utökade statsbidrag (skolmiljarden) och att kommunbidraget grundades på fler invånare 16-18 år än vad utfallet sedan blev.

Riktade statsbidrag

De riktade statsbidragen för gymnasieskola och yrkeshögskola beräknas 2023 till cirka 215 mnkr. Den aviserade flytten i budgetpropositionen för 2022 av medel från lärarlönelyftet till likvärdighetsbidraget kommer inte genomföras. För de nya statsbidragen är villkor och belopp i dagsläget inte presenterade vilket gör att eventuella tillkommande medel till Göteborgs Stad är osäkra.

I tabellen nedan redovisas de viktigaste riktade statsbidragen och prognostiserade belopp till nämnden för åren 2023–2024.

Riktat statsbidrag (belopp i mnkr)	2023	2024
Yrkeshögskolan lång	130,0	130,0
Lärarlönelyftet	18,0	18,0
Stb RG (Riksgymnasiet rörelsehindrade)	14,0	14,0
Lärlingsutbildning	16,0	16,0
Karriärtjänster	11,0	11,0
Övriga bidrag	26,0	26,0
Ökad tillgång till speciallärare	*	*
Planering etc. gymnasial utbildning	*	*
Uppskattad summa:	215,0	215,0

*Belopp och villkor är i dagsläget inte presenterade.

Göteborgs kostnadsnivå jämfört med övriga storstäder och referenskostnad

I tabellen nedan redovisas Göteborgs nettokostnad per invånare för gymnasieskolan jämfört med övriga storstäder och ett genomsnitt för riket. För 2022 finns i nuläget endast preliminära uppgifter tillgängliga för Göteborg.

En jämförelse görs också med referenskostnaden för Göteborg. Referenskostnaden beräknas utifrån nettokostnaden per invånare för riket med hänsyn tagen till Göteborgs strukturella förhållanden enligt kostnadsutjämnningen.

Nettokostnadsavvikelsen visar förhållandet mellan Göteborgs kostnad per invånare och referenskostnaden uttryckt i procent. Ett positivt värde anger att Göteborgs nettokostnad är högre än den förväntade och ett negativt värde att nettokostnaden är lägre.

Nettokostnad gymnasieskola per invånare

	2020	2021	2022
Göteborg	3 301	3 458	3 480
Stockholm	3 175	3 223	-
Malmö	3 530	3 587	-
Riket	4 146	4 254	-
Referenskostnad Göteborg	3 402	3 515	-
Nettokostnadsavvikelse %	-3,0	-1,6	-

Befolkningsförändringar

I årets budgetförutsättningar har stadsledningskontoret arbetat in befolkningsförändringarna 2024–2026 jämfört med 2023. Beräkningarna utgår ifrån årets befolkningsprognos. För utbildningsnämnden är beräkningen enligt uppställningen nedan:

Utbildningsnämnden	2023	2024	2025	2026
Ram enl budget 2023 (tkr)	2 423 200			
Medelbefolkning 16-18 år enl PR 2022	18 200			
Kronor per inv 16-18 år	133 143			
Medelbefolkning 16-18 år enl PR 2023	18 242	18 822	19 325	19 786
Förändring antal inv PR2023 jmf med 2023 enl PR2022	42	622	1 125	1 586
Förändrat resursbehov (antal inv x kr per inv), tkr		82 748	149 786	211 165

I 2023 års befolkningsprognos beräknas medelbefolkningen i åldern 16-18 år under åren 2023-2026 att öka något mer än i PR2022.

Utbildningsnämnden	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	2 402 200	2 402 200	2 402 200	2 402 200

Justeringar som inarbetats i kompletteringsbudget februari

Kostnader med anledning av utbyggnad av Polhems Gymnasium	5 000			
Höjt kommunbidrag Gymnasiesärskolan	5 000	5 000	5 000	5 000
Nationella minoritetsspråk inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan	100	100	100	100
Planering etc gymnasial utbildning	9 500	9 500	9 500	9 500
Ämnesbetyg implementering	1 400	1 400	1 400	1 400

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför
budget 2024-2026

Förändring schablonmedel		-5 000	-6 000	-6 000
Förändring schablonmedel, stadengemensamma insatser		-1 000	-1 000	-1 500
Befolkningsförändring 2024 (2025-2026 kommuncentralt)		82 748	82 748	82 748
Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)		96 893	96 893	96 893

8.3.1.23 Valnämnden

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	0	0	21	0
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	0	0	16	
Kostnader	-2	-6	-42	-12
Nettokostnad	-2	-6	-21	-12
Kommunbidrag	2	12	32	12
Resultat	0	6	11	0
Antal årsarbetare	0	3	26	9

2021 var förberedelseår inför allmänna valen 2022. Inför valet 2022 har beslut fattats att utöka antalet valdistrikt, vilket innebar högre kostnader för valnämnden. Nytt val kommer därefter 2024 med EU-val och 2026 med allmänna val. Inför 2024 anger valnämnden att ytterligare 15 mnkr kommer att behövas för att genomföra valet till Europaparlamentet 2024.

Valnämnden	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	12 100	12 100	12 100	12 100

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför
budget 2024-2026

Uppräkning PKV 2024 (2025-2026 kommuncentralt)		472	472	472
EU-val 2024		15 000		

8.3.1.24 Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	0	1 372	1 458	1 237
- varav taxor och avgifter	0	203	212	
- varav statsbidrag	0	313	360	
Kostnader	0	-6 820	-7 161	-7 445
Nettokostnad	0	-5 449	-5 703	-6 209
Kommunbidrag	0	5 707	5 824	6 209
Resultat	0	258	121	0
Antal årsarbetare	0	8 374	8 467	8 540

Nämnden bildades i samband med avvecklingen av stadsdelsnämnderna 2021.

Resultatet 2021 förklaras i första hand av högre statsbidrag och lägre verksamhetsnivå på grund av Covid-19. Bland annat har den förebyggande verksamheten inte kunnat bedrivas i full omfattning. Även 2022 års resultat berodde på högre statsbidrag samt till viss del lägre po-pålägg än budgeterat.

Riktade statsbidrag

De riktade statsbidragen till äldreomsorg samt hälso- och sjukvård beräknas 2023 till cirka 308 mnkr. Skillnaden jämfört med 2022 består till stor del av sjuklönersättning på grund av Covid-19 som har upphört. De förändringar som är aviserade är att det är sista året som medel för äldreomsorgslyftet är beslutade för och upphör inför 2024.

Statsbidraget för utökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden har tilldelats nämnden 2022 som kommunbidrag med 18 mnkr. I underlag till kompletterande budget maj föreslår stadsledningskontoret att nämnden på motsvarande sätt ska tilldelas 31 mnkr för 2023. Ytterligare statsbidrag för 2023 att användas 2023 och 2024 kan komma att beslutas av socialstyrelsen.

För 2024 går statsbidraget för utökad bemanning på särskilda boenden och statsbidraget för minskning av antal timanställningar inom äldreomsorgen in i det generella statsbidraget. Det senare av bidragen har Göteborg inte kunnat ta del av.

För Göteborg innebär det en ökning av det generella statsbidraget med 154,6 mnkr för 2024. Som beslutsläget är nu finns inte den höjningen kvar för 2025 och framåt.

I tabellen nedan redovisas de viktigaste riktade statsbidragen och prognostiserade belopp till nämnden för åren 2023-2024.

Riktat statsbidrag (belopp i mnkr)	2023	2024
God vård och omsorg av äldre personer	160,0	160,0
Satsningen äldreomsorgslyftet	70,0	-
Nära vård	41,0	41,0
Främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg och delade turer	31,0	31,0

Hälsosamtal för äldre	5,5	2,0
Uppskattad summa:	307,5	234,0

Göteborgs kostnadsnivå jämfört med övriga storstäder och referenskostnad

I tabellen nedan redovisas Göteborgs nettokostnad per invånare för äldreomsorg jämfört med övriga storstäder och ett genomsnitt för riket. För 2022 är preliminära uppgifter i nuläget endast tillgängliga för Göteborg.

En jämförelse görs också med referenskostnaden för Göteborg. Referenskostnaden beräknas utifrån nettokostnaden per invånare för riket med hänsyn tagen till Göteborgs strukturella förhållanden enligt kostnadsutjämnningen.

Nettokostnadsavvikelsen visar förhållandet mellan Göteborgs kostnad per invånare och referenskostnaden uttryckt i procent. Ett positivt värde anger att Göteborgs nettokostnad är högre än det förväntade och ett negativt värde att nettokostnaden är lägre.

Nettokostnad äldreomsorg, kronor per invånare			
	2020	2021	2022
Göteborg	9 309	9 655	9 729
Stockholm	7 961	8 232	-
Malmö	9 295	9 438	-
Riket	10 984	11 342	-
Referenskostnad Göteborg	8 808	9 047	-
Nettokostnadsavvikelse %	5,7	6,7	-

Befolkningsförändringar

I årets budgetförutsättningar har stadsledningskontoret arbetat in befolkningsförändringarna 2024–2026 jämfört med 2023. Beräkningarna utgår ifrån årets befolkningsprognos. Beloppen framgår av tabellen nedan:

Justering jämfört med budget 2023	2024	2025	2026
Äldreomsorg exklusive hemsjukvård i ordinärt boende	105 966	214 870	335 782
Hemsjukvård i ordinärt boende	11 173	19 898	28 357
Totalt nämnden	117 139	234 768	364 139

I beräkningen har antal äldre viktats utifrån ålder då behovet antas öka med stigande ålder. En rak framskrivning av behoven ger enligt stadsledningskontorets bedömning en överskattning av de verkliga behoven på grund av successivt förbättrad hälsa och ökad livslängd. Behoven har därför justerats ner med en faktor 0,4 procent per år för åldersgrupperna 65–84 år och med en faktor 0,2 procent för åldersgrupperna 85 år och äldre.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnd	2023	2024	2025	2026
--	------	------	------	------

Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut

6 208 730 6 208 730 6 208 730 6 208 730

Justeringar för 2024 och 2025 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2023

Ökade livskvalitet (satsning till och med 2023) -6 000 -6 000 -6 000

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024–2026

Befolkningsförändring 2024 (2025–2026 kommuncentralt) 117 139 117 139 117 139

Uppräkning PKV 2024 (2025–2026 kommuncentralt) 246 475 246 475 246 475

Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet

Minskat statsbidrag (31 mnkr)

8.3.2 Ekonomiska ramar särskilda budgetposter

8.3.2.1 Arkivnämnden

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	39	40	40	39
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	0	0	0	
Kostnader	-56	-61	-59	-63
Nettokostnad	-17	-21	-19	-24
Kommunbidrag	21	22	24	24
Resultat	5	1	5	0
Antal årsarbetare	52	54	51	48

Arkivnämnden finansieras till 40 procent av Göteborgs stad och till 60 procent av Västra Götalandsregionen. Eventuell indexering sker i dialog med Västra Götalandsregionen och stadsledningskontoret har därför inte indexerat arkivnämndens kostnader i detta underlag.

Arkivnämnden har 2023-02-08 §13 hemställt ett få nyttja upp till 1,5 mnkr av det egna kapitalet under 2023. Nämnden anger att det under 2023 väntas uppstå återställningskostnader för gamla arkivlokaler, samt högre kostnader för de IT-tjänster nämnden nyttjar. Kostnader för ytterligare utveckling av det implementerade bevarandesystemet väntas också uppstå under 2023. Hemställan hanteras i samband med Göteborgs Stads delårsrapport för mars.

Arkivnämnden	2023	2024	2025	2026
Arkivnämnden enligt Budget 2023-2025	24 100	24 100	24 100	24 100

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024–2026

Uppräkning PKV 2024 (2025–2026 kommuncentralt) 940 940 940

8.3.2.2 Stadsbyggnadsnämnden - transfereringar

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2020	2021	2022	2023
Intäkter	0	0	0	0
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	0	0	0	
Kostnader	-60	-58	-54	-68
Nettokostnad	-60	-58	-54	-68
Kommunbidrag	68	68	68	68
Resultat	8	10	14	0
Antal årsarbetare	0	0	0	0

Verksamheten flyttades i sin helhet från fastighetsnämnden till stadsbyggnadsnämnden i och med ny organisation för stadsutveckling. Därav redovisas historiska uppgifter.

Kostnaderna för bostadsanpassningar beror på antalet anpassningar och omfattningen av dessa, vilket varierar mellan åren. Att bedöma framtida kostnadsnivåer för transfereringar är svårt eftersom omfattningen för bostadsanpassningsbidraget helt styrs av vilka ansökningar som skickas in. Enligt gällande lagstiftning måste bidrag beviljas för de ansökningar som inkommer. Mellan 2012 och 2017 låg antalet ansökningar relativt stabilt, men de senaste åren har kostnaderna minskat. Antalet sökande som erhållit beslut under året var 9 procent lägre, vilket är en förklaring till skillnaden i bidragsbelopp mellan 2021 och 2022.

Se även avsnitt Formaliafrågor, Reglering av överskott och underskott för specificerade ekonomiska ramar stadsbyggnadsnämnden.

<u>Stadsbyggnadsnämndens transfereringar</u>	2023	2024	2025	2026
Stadsbyggnadsnämndens transfereringar enligt Budget 2023–2025	68 000	68 000	68 000	68 000

8.3.2.3 Business Region Göteborg AB

<u>Business region Göteborg</u>	2023	2024	2025	2026
Business region Göteborg enligt Budget 2023–2025	32 260	32 260	32 260	32 260

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024–2026

Uppräkning PKV 2024 (2025–2026 kommuncentralt) 1 258 1 258 1 258

Göteborg & Co AB	2023	2024	2025	2026
Kommunbidrag 2023 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	127 740	127 740	127 740	127 740

Justeringar för 2024 och 2025 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2023

EM i fotboll för damer 2025 3 500 18 500 -1 000

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2024–2026

Uppräkning PKV 2024 (2025–2026 kommuncentralt) 5 118 5 118 5 118
Tar bort medel för EM i fotboll -4 500 -19 500
Tar bort medel för jubileumsåret 2021 -10 000 -10 000 -10 000

8.3.2.4 Överförmyndarnämnden

Se avsnitt Formaliafrågor, Reglering av överskott och underskott för specificerade ekonomiska ramar för överförmyndarnämnden.

Överförmyndarnämnden arvoden	2023	2024	2025	2026
Överförmyndarnämnden arvoden enligt Budget 2023–2025	34 210	34 210	34 210	34 210

8.4 Bolag

Under detta kapitel redovisas resultat och nyckeltal för koncernen som helhet samt en redogörelse för moderbolaget Stadshus AB:s uppdrag och finansiering. Därefter följer en analys och bedömning av respektive bolag/kluster inom Stadshuskoncernen.

8.4.1 Bolagens ekonomiska utveckling

Resultat och nyckeltal för Stadshuskoncernen 2023–2026

Flerårsplan Stadshuskoncernen	2023	2024	2025	2026
Resultat efter finansiella poster (mnkr)	657	942	1 109	1 104
Resultat efter skatt	608	842	1009	1004
Soliditet ¹ (%)	29	28	26	25
Avkastning totalt kapital ² (%)	1,7	2,3	2,5	2,5
Avkastning eget kapital ³ (%)	2,4	3,3	3,8	3,6

¹ Eget kapital i förhållande till balansomslutningen (summa skulder och eget kapital)

² Rörelseresultat i förhållande till genomsnittliga totala tillgångar (ränteintäkter försumbara här)

³ Resultat efter skatt i förhållande till genomsnittligt eget kapital

Resultat per underkoncern/bolag

Resultat efter finansiella poster i mnkr	2023	2024	2025	2026
Moderbolaget				
Göteborgs Stadshus AB inkl. koncernjusteringar	-66	-98	-122	-147
Dotterbolagen				
Göteborg Energi AB (K)	350	550	650	650
Göteborgs Hamn AB (K)	234	250	234	267
Higab AB (K)	112	293	287	344
Förvaltnings AB Framtiden (K)	392	217	229	152
Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB (K)	8	0	0	0
Göteborg & Co AB (K)	-316	-310	-253	-245
Business Region Göteborg AB	-49	-50	-51	-52
Försäkrings AB Göta Lejon	16	5	5	5
Göteborgs Stads Leasing AB	28	25	25	25
Gryaab AB	-60	0	0	0
Renova AB (K)	8	55	100	100
Grefab AB	0	0	0	0
Boplats Göteborg AB	0	3	3	3
Resultat koncernen totalt	657	942	1 109	1 104

Notering: Dotterbolag med beteckningen (K) har dotterbolag

Investeringar per underkoncern/bolag

Bruttoinvesteringar i mnkr	2023	2024	2025	2026
Moderbolaget				
Göteborgs Stadshus AB	0	0	0	0
Dotterbolagen				
Göteborg Energi AB (K)	1900	2 800	3 200	2 300
Göteborgs Hamn AB (K)	714	1 013	1 249	1 717
Higab AB (K)	1109	2 199	2 152	2 183
Förvaltnings AB Framtiden (K)	2295	3 473	4 838	6 333
Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB (K)	90	115	34	25
Göteborg & Co AB (K)	1139	359	246	223
Business Region Göteborg AB	0	0	0	0
Försäkrings AB Göta Lejon	2	0	0	0
Göteborgs Stads Leasing AB	723	730	785	818
Gryaab AB	119	183	220	330

Renova AB (K)	407	471	388	438
Grefab AB	14	15	10	10
Boplatz Göteborg AB	0	0	0	0
Koncernjusteringar	0	0	0	0
Koncernen	8512	11 358	13 121	14 377

Notering: Dotterbolag med beteckningen (K) har dotterbolag

8.4.2 Koncernledningsarvode Stadshus

Kommunfullmäktige ska i samband med sitt beslut om budget även besluta om koncernledningsarvode för Stadshus (se avsnitt 7.1.2.4). I kommunfullmäktiges budget för 2023 bemyndigades Stadshus att ta ut koncernledningsarvode från övriga bolag inom Stadshuskoncernen för finansiering av koncernbolagets verksamhet motsvarande 29 960 tkr

Stadshus AB som moderbolag fakturerar koncernens bolag sina administrativa kostnader genom ett så kallat koncernledningsarvode.

Flerårsöversikt budget och utfall i tkr	2019	2020	2021	2022	2023
Koncernledningsarvode (beslut)	29 500	28 800	28 230	28 670	29 960
Administrativa kostnader Stadshus Utfall (U)	30 045	23 613	19 401	19 310	n/a

Stadshus är koncentrerat till sina kärnuppdrag; främja kommunfullmäktiges ägarstyrning, finansiell samordning och ägarstöd. Bolaget har haft som ambition att över tid minska kostnaderna bland annat genom ett ökat samarbete med Stadsledningskontoret. Stadshus har under åren 2020–2023 uppmärksammat att bolaget kan minska sina kostnader med cirka 1 mnkr per år. För budget 2023 finns en tillkommande post om 3 500 tkr för styrelseutbildning för samtliga styrelser i koncernen. Denna behöver inte ingå för 2024. Stadshus har inför 2023 minskat sina lokal- och kontorskostnader med cirka 700 tkr. Samtidig växer kraven på hållbarhetsrapportering och Taxonomi-rapportering utifrån ny EU-gemensam lagstiftning. Kostnaderna för att bygga upp en systematik och därefter kontinuerligt rapportera Stadshuskoncernen är ännu osäkra men föranleder Stadshus att minska föreslagen kostnadsminskning med 700 tkr.

I Stadshus kostnader ingår, fram till och med 2025, koncerngemensamma projektledningskostnader för införande av stadengemensamma ekonomitjänster. Under 2023–2024 är de budgeterade till 1 600 tkr per år. Under 2025, då projektet enligt plan avvecklas kan kostnaden komma att bli lägre och har därför minskats med 800 tkr.

Tabellen nedan ger möjlighet för en politisk värdering av uppräkningsfaktor och framräkning för åren 2024–2026.

Belopp i tkr	2023	2024	2025	2026
--------------	------	------	------	------

A Föregående års koncernledningsarvode		Totalt 2023:29 960	Totalt 2024:	Totalt 2025:
B Styrelseutbildning 2023		-3 500	0	0
C Potential kostnadsminskning		-3 700	-800	
D Ingångsvärde (A, B & C)		22 760		
E Indexering				
Totalt (C+D+E)	29 960			

8.4.3 Gothenburg European Office (GEO)

Kommunfullmäktige ska i samband med sitt beslut om budget även besluta om den årliga budgetramen för GEO (se avsnitt 7.1.2.4). Beslutet omfattar också att bemyndiga Göteborgs Stadshus AB att finansiera GEO via Stadshuskoncernen. Utgångspunkten för nivån på GEO:s budgetram är kommunfullmäktiges uppdrag 2020 till kommunstyrelsen att se över verksamheten och inriktningen för stadens internationella omvärlds- och intressebevakning. Av utredningen framgick att verksamheten för 2022 och framåt skulle planeras mot en finansieringsnivå på 4 600 tkr plus indexering. För 2023 har kommunfullmäktige fastställt att budgetramen för GEO ska uppgå till 4 810 tkr, vilket är i linje med detta. Verksamheten i Bryssel finansieras i SEK och köpkraften påverkas för närvarande av en ogynnsam växelkurs vilket motiverar fortsatt indexökning.

8.4.4 Förutsättningar per bolag

Nedan redovisas flerårsplan med nyckeltal för samtliga bolag i Stadshuskoncernen. Först redogörs för de bolag (*Resultatbolag*) vars verksamhet under normala förhållanden skapar resultatmässiga överskott i sina verksamheter. Därefter redovisas de bolag (*Bolag finansierade med koncernbidrag*) vars kommunala ändamål inte skapar förutsättningar för bolagen att genom egna rörelseresultat fullt ut finansiera sin egen verksamhet. Sist redovisas resterande underkoncerner och bolag (*Övriga bolag*). I de fall det bedöms relevant lämnas information om underkoncernen/bolagens utveckling.

Underlag till tabeller och texter är primärt hämtade från rapporten *Uppföljning av verksamhet och ekonomi*, som bolag med ekonomiska avkastningskrav i sina ägardirektiv rapporterar till Stadshus årligen. Därtill har uppgifter hämtats från bolagens verksamhets-/affärsplaner, delårsrapport mars för 2023 och 10-åriga investeringsplaner (som rapporterats till stadsledningskontoret), andra relevanta källor och tjänstemannadialog med bolagen. Stadshus har gjort vissa uppskattningar i de fall där material saknats från bolagen.

8.4.4.1 Resultatbolag

Nedan redovisas de bolag inom Stadshuskoncernen vars verksamhet under normala förhållanden skapar resultatmässiga överskott i sina verksamheter. Detta gäller för klustren/underkoncernerna Energi, Hamn, Lokaler och Liseberg. För dessa bolag redovisas flerårsplan med nyckeltal för perioden 2023–2026.

I den finansiella samordningen har Stadshuset de senaste åren tillämpat en modell där Stadshuset gör uttag från klustren Energi, Hamn och Lokaler (exklusive Älvstranden Utveckling AB) om 50 procent av resultat efter finansnetto i koncernbidrag till Stadshuset. Framtidenkoncernen, Liseberg AB och övriga bolag, lämnar koncernbidrag motsvarande skattesatsen i skattesamordningssyfte baserat på sina skattemässiga resultat. Utdelning från resultatbolagen används till att finansiera de verksamheter som genom sina verksamheter inte har förutsättningar att skapa resultatmässiga överskott i sina verksamheter (*Bolag finansierade med koncernbidrag*).

8.4.4.1.1 Energi – Göteborg Energi-koncernen

I Göteborg Energi-koncernen ingår Göteborg Energi Nät AB, Göteborg Energi Gothnet AB, Göteborg Energi Gasnät AB och Göteborg Energi Din El AB.

Flerårsplan i mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat efter finansnetto	350	550	650	650
Bruttoinvesteringar	1900	2 800	3 200	2 300
varav nyinvesteringar	1 063	1 664	2 194	1 554
Lån	5 941	6 994	8 994	9 794
Soliditet (%)	45	42	40	39
Avkastning totalt kapital (%)	2,7	3,7	4,2	4,3
Egenfinansieringsgrad investeringar (%)	48	35	34	54

Notering: 2023 avser prognos per mars. För 2024 och 2025 utgörs resultat efter finansnetto av underlag baserat på tjänstepersonsdialog med Göteborg Energi. För 2026 saknas underlag avseende resultat efter finansnetto från Göteborg Energi. Stadshuset gör ett antagande om oförändrad resultatnivå för 2026.

Det senaste dryga året har präglats av historiskt höga och volatila energipriser och utvecklingen efter Rysslands invasion av Ukraina stärker behovet av snabb omställning till ett energisystem utan fossila bränslen. Parallellt kräver utvecklingen i samhället ökad tillgång till el.

Av Göteborg Energis rapportering, de senaste årens affärsplaner etcetera framgår att utmaningarna som energisystemet i Göteborg står inför leder koncernen in i ”en ny fas avseende koncernens ekonomi”. De närmaste åren ser Göteborg Energi lägre avkastningsnivåer jämfört med tidigare år. Även vid en utblick över tio år konstateras utmaningar kopplat till koncernens finansiella situation utifrån de investeringsbehov som identifierats.

Väsentliga delar av investeringsbehovet bedöms bestå av reinvesteringar som inte genererar nya kassaflöden. Vägen till ett stärkt resultat uppges bestå av effektiviseringar, investeringar för sänkta bränslekostnader och prisjusteringar. Utfallet för Göteborg Energi har stor betydelse för den finansiella samordningen inom Stadshuskoncernen och möjligheten till att lämna utdelning.

Särskilt om fjärrvärmeverksamheten

Göteborg Energi AB rapporterade för 2022 ett resultat från fjärrvärmeverksamheten som var försämrat jämfört med budget och tidigare års utfall. Rörelseresultatet för fjärrvärmeverksamheten uppgick till 40 miljoner kronor. Höga bränslepriser, främst gas och el, samt ökade kostnader för överföring av gas uppges

som orsaker. Dessutom, enligt årsrapporten för 2022, avvek den sålda volymen och effektintäkter på ett negativt sätt.

Fjärrvärmeverksamheten är den del av verksamheten i koncernen Göteborg Energi som de senaste decennierna varit dominerande resultatmässigt. Av nedanstående översikt framgår fjärrvärmeverksamhetens bidrag till energikoncernens samlade resultat efter finansiella poster.

Fjärrvärme- verksam- heten	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto	499	508	695	388	520	394	403	188	40	210*

* Avser prognos 2023-03-31

Resultatet kan variera mycket beroende på väderlek, omfattning av reavinster med mera. Fjärrvärmeverksamhetens resultat har varit mycket viktigt för energikoncernens samlade resultat men också för hela Stadshuskoncernen. De senaste åren har fjärrvärmens resultat varit lägre än de historiska resultaten.

Under det senaste decenniet har fjärrvärmeverksamhetens volymmässiga (kWh eller kilowattimmar) tillväxt avstannat och Göteborg Energi AB:s aktuella prognoser visar nu på en utveckling där fjärrvärmesystemets volymer, trots stadens planerade tillväxt, sannolikt inte längre ökar. En väsentlig orsak till denna utveckling är att den bebyggelse som tillkommer är mycket energieffektiv samtidigt som befintlig bebyggelse effektiviseras vad gäller energianvändning.

För energikoncernen uppskattas investeringarna för perioden 2023–2032 till knappt 22 miljarder kronor och fjärrvärmeverksamheten uppskattas stå för cirka 14 miljarder kronor av dessa.

Göteborg Energi har också nyligen tagit beslut om att öka reinvesteringstakten jämfört med de prioriteringar som gjorts tidigare under 2010-talet. Investeringar krävs dessutom i utökad produktionskapacitet (effekt), bland annat som ett led i att staden växer. Investeringar i syfte att ställa om produktionen ska, enligt Göteborg Energis affärsplan, på sikt sänka produktionskostnaderna och därmed stärka avkastningen. Under 2023 har styrelsen i moderbolaget tagit alternativt planerar att ta flera större beslut om investeringar i biobränslebaserad produktion.

(Biokraftvärme i Rya, hetvattenproduktion i Riskulla i Mölndal samt investeringar i Sävenäs)

Av rapporten *Uppföljning av verksamhet och ekonomi* framgår att trots att koncernens rörelseresultat förväntas stärkas så förväntas inte räntabilitet på totalt kapital förbättras avsevärt eftersom de ökade anläggningstillgångarna (till betydande del reinvesteringar i åldrande anläggningar i fjärrvärmeverksamheten samt för att ställa om från fossila bränslen) samtidigt leder till ökat totalt kapital.

Stadshuset bedömer att det finns flera scenarion för vilka det bör finnas handlingsberedskap, där det också finns scenarion som kan innebära ännu mer långsiktiga påfrestningar på fjärrvärmeverksamheten och dess ekonomi och lönsamhet än vad som framgår av Göteborg Energis åiterrapportering.

I mars 2023 yttrade sig Stadshus över Göteborg Energi AB:s hemställan om att investera i biokraftvärme i Rya (BKV Rya) med en maximal utgift om 2,65 miljarder kronor. Givet utmaningar och osäkerheter som energibranschen står inför gjorde Stadshus bedömningen att för den fortsatta omställningen är det angeläget att Göteborg Energi AB utvecklar sitt inriktningsdokument ”Omställning fjärrvärme 2035” med scenarion över vad fjärrvärmesystemet under olika förutsättningar kan behöva klara av och förhålla sig till.

Scenarioanalyserna bedöms som viktiga bland annat för att kunna sätta större investeringar i en kontext och mot bakgrund av fjärrvärmeverksamhetens centrala ekonomiska betydelse för energiverksamheten men också mot bakgrund av energikoncernens och fjärrvärmeverksamhetens betydelse för hela Stadshuskoncernen.

Särskilt om elhandeln

Göteborg Energi Din El AB (Din El) har de senaste tre åren redovisat betydande förluster uppgående till cirka 350 miljoner kronor. Av rapporten *Uppföljning av verksamhet och ekonomi*, av tjänstepersonsdialogen och av uppföljningen i övrigt framgår att det trots höga och volatila elpriser är vanligt med elhandelsföretag som fortsatt redovisar vinster.

Bolaget rapporterar att det under året har genomförts en rad grundläggande förändringar i elhandelsverksamheten, bland annat i syfte att minska risker som fallit ut under de senaste åren. Styrelsen har beslutat om omfattande insatser och bland annat har avtal och kunderbjudanden förändrats och kraftigt begränsats för att minska affärsriskerna. Exempelvis erbjuder Din El i dagsläget inte som tidigare 3-åriga fastprisavtal utan endast rörliga elavtal samt 1-åriga fastprisavtal. Det framgår också att produktutbudet skiljer sig åt mellan olika elhandlare vad gäller erbjudanden om fastprisavtal och vilka tidsperspektiv dessa har. Kunder med behov av längre bindningstider får i nuläget söka sig till andra elhandlare än Göteborg Energi Din El AB.

Ett ytterligare exempel på förändringar som genomförts är att direkthandeln på marknads-/börsplatserna Nasdaq och Nord Pool flyttats och organiserats på nya sätt.

Stadshus konstaterar att det sedan årsskiftet 2021/22 beslutats om och genomförts olika genomgripande förändringar av elhandelsverksamheten i Göteborg Energi Din El AB. Förändringarna innebär strategiska vägval där kommunfullmäktige som ägare till verksamheten inte givits möjlighet att ta ställning till förändringar i verksamhetens inriktning, risknivåer och liknande. Mot bakgrund av den radikalt förändrade elmarknaden och den riskexponering som verksamheten innebär bedömer Stadshus att det är rimligt att kommunfullmäktige ges möjlighet att utvärdera förutsättningarna för elhandeln och på nytt värdera den kommunala nyttan ur ett ägarperspektiv. Verksamheten innebär fortsatt risker som under vissa förutsättningar kan falla ut negativt för energikoncernen och Göteborgs kommun.

Särskilt om elnätsverksamheten

Göteborg Energi Elnät AB rapporterade i uppföljningsrapporten per 31 mars 2023 att energimarknadsinspektionen, med stöd i EU-lagstiftning, har för avsikt att åter se över och justera regelverk och tidigare praxis för intäktsreglering och intäktsramar för elnätsverksamheter. Genom att förändra principer för värdering av nätföretags tillgångar bedöms att verksamheter, som likt Göteborg Energi Elnät AB, varit återhållsamma med investeringar till förmån för underhållsinsatser, kan komma att missgynnas med lägre resultat och lönsamhet som konsekvens.

Därutöver framgår i tjänstepersonsdialogen att det finns osäkerhet kring Lagen om särskilt investeringsutrymme. Lagen från 2021 innebär att elnätsföretagen har rätt att använda outnyttjat underskott från tillsynsperioden 2012–2015 till reinvesteringar och kapacitetshöjande åtgärder fram till och med 2027. Ett eventuellt borttagande av ”Lagen om Särskilt investeringsutrymme” bedöms också få påverkan på resultat och lönsamhet. Den långsiktighet för elnätsverksamheter som etablerades genom Lagen om särskilt investeringsutrymme verkar enligt bolaget vara under omprövning. Från energikoncernens sida så är man aktiv deltagare i branschorganisationens arbetsgrupper samtidigt som det förs direkt dialog med energimarknadsinspektionen och ansvarigt departement.

Översynen av intäktsregleringen sker samtidigt som stora investeringar planeras såväl för att ersätta gamla anläggningar som för att möta den växande elkonsumention.

Utveckling avseende lönsamhet och resultat för koncernens verksamheter

I dagsläget uppnås inte de ekonomiska avkastningskraven avseende lönsamhet som fastställts i ägardirektivet till Göteborg Energi AB för fjärrvärmeverksamheten, kylverksamheten och elhandeln. Även för koncernen som helhet underskrivs lönsamhetskravet angett som räntabilitet på totalt kapital (Rt 5–8 procent). Den investering som beskrivs som den enskilt viktigaste i fjärrvärmeverksamheten för såväl ekonomi som hållbarhet och försörjningstrygghet, investering i biokraftvärmeanläggning på Rya (BKV Rya), förväntas enligt bolaget ge positiva ekonomiska effekter under 2026, förutsatt att tidplanen kan hållas. Återhämtning för rörelseresultatet för fjärrvärmeverksamheten bedöms ta några år och återhämtningen för avkastningen bedöms ta längre tid. Som framgår ovan har också rapporterats att energimarknadsinspektionen på nytt ser över regelverk och praxis avseende intäktsreglering och intäktsramar för elnätsverksamheter. De aviserade förändringarna bedöms av energikoncernen, om de fullföljs, få negativa konsekvenser som ytterligare försämrar den ekonomiska utvecklingen för såväl elnätet som för koncernen som helhet med påverkan på energikoncernens framtida möjlighet att bidra till ägarens krav på utdelning och finansiering av vissa verksamheter.

8.4.4.1.2 Hamnen – Göteborgs Hamn-koncernen

Flerårsplan i mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat efter finansnetto	234	250	234	267
Bruttoinvesteringar	714	1 013	1 249	1 717
varav nyinvesteringar	642	941	1 103	1 525

Lån	1 894	2 977	4 022	5 574
Soliditet (%)	52	45	40	35
Avkastning totalt kapital (%)	6,2	4,6	4,0	4,0
Egenfinansieringsgrad investeringar (%)	55	67	60	42

Notering: 2023 avser prognos per mars

Fokus på verksamhetens olika segment

Göteborgs Hamns huvudsakliga segment utgörs av Container, RoRo¹/Ropax², Bil, Energi och Kryssning. Varje segment följs särskilt upp gällande resultat, intäkter, kostnader, marknadsförutsättningar med mera. Hamnen beskriver de flesta segmenten som stabila gällande volym men med något olika förutsättningar när det gäller tillväxt, från fortsatt volymtillväxt till låg eller avvikande tillväxt. Framför allt är det segmentet Container som fortsatt karaktäriseras av volymtillväxt. För segment Energi råder särskilda förutsättningar, se nedan. Bolaget konstaterar att det är positivt att det finns en riskspridning mellan de olika segmenten och att det finns en, som Hamnen bedömer, god balans mellan intäkter som är fasta (genom långa kontrakt) respektive rörliga.

Behov av kommande vägval för Energihamnen

Segmentet Energi agerar på idag på en mogen marknad med låg till avvaktande tillväxt när det gäller fossila energislag. Marknaden för förnyelsebara energi-produkter är ännu så länge omogen och i ett tidigt skede men med förväntad tillväxt framåt. Energihamnen står därmed inför ett antal vägval för tänkbar kommersiell utveckling med olika investeringsbehov och eventuell påverkan på bolagets uppdrag. Detta uppmärksammades i samband med 2021 års ägardialog mellan Stadshus och Göteborgs Hamn. Som ett resultat av ägardialogen återkom Hamnen med rapporten Framtidens Energihamn (återredovisad i Stadshus styrelse 2022-09-16 § 82) som visar på Hamnens arbete med olika scenarier för tänkbar utveckling för Energihamnen. Raffinaderiernas konkurrenskraft, produktionsnivå och omställning till biobränslen anges rapporten som faktorer med störst påverkan på framtida volymer i energihamnen. Hamnen har även konstaterat att det kommer att krävas stora investeringar för att upprätthålla befintlig kapacitet på kajer samt för att anpassa anläggningarna för nya förutsättningar, se även nedan.

Planerade investeringar

Planerad investeringsvolym för perioden 2023–2033 uppgår till 7,1 mdkr, varav 5,3 mdkr (75 procent) avser nyinvesteringar och 1,8 mdkr (25 procent) avser reinvesteringar. De största projekten är

- Farledsfördjupningen, benämnd Skandiaporten, med en investeringsvolym om totalt 2,5 mdkr i 2017 års prisnivå, varav 50 procent utgör Göteborgs Hamns andel.

¹ Roll on/roll off: lastfartyg med lätt last som kan köras ombord och i land

² Roll on/roll off passenger vessel: fartyg med passagerar- och lastkapacitet

- Framtidssäkring Färja/Roro, vilket i huvudsak innebär en ny färjeterrinal i Arendal för omlokalisering av Stena Lines färjetrafik från Masthuggskajen och Majnabbe. Totalt beräknades investeringen uppgå till cirka 2,5 mdkr i 2022 års prisnivå.
- Kustkajen, som är centralt belägen i Energihamnen. Investeringen innebär stabiliseringsåtgärder och två nya kajplatser och en investeringsvolym om 560 mnkr.
- Ny terminal för skogsprodukter omfattande en investeringsvolym om 300 mnkr.

I övrigt innehåller investeringsplanen cirka 600 mnkr i miljöåtgärdsprogrammärkta investeringar, såsom exempelvis elanslutningar. Bolaget konstaterar att förväntningarna, både från kunder och staden, på att bolaget ska agera proaktivt och kraftfullt inom miljöområdet ökar och att efterfrågan från kunder på miljösmart totallogistik och digitalisering ställer krav på nya typer av koncept och investeringar.

Inriktning för bolagets styrning

Enligt Göteborgs Hamn AB:s ägardirektiv skall den ekonomiska styrningen inriktas mot en soliditet lika med eller överstigande 30 procent och en avkastning på totalt kapital i intervallet 4,0–7,0 procent. Genomsnittlig soliditet beräknas för perioden 2023–2026 till i genomsnitt cirka 42 procent och avkastning på totalt kapital drygt 4 procent. Under de kommande åren bedöms bolaget ligga i det lägre spannet av avkastningskravet på grund av att bolaget är i en period av omfattande investeringar.

8.4.4.1.3 Lokaler – Higabkoncernen

I Higabkoncernen ingår Higab AB, Älvstranden Utveckling AB och Göteborgs Stads Parkering AB.

Higab AB

Flerårsplan i mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat efter finansnetto	113	116	110	114
Bruttoinvesteringar	422	903	496	324
varav nyinvesteringar	257	647	337	182
Lån	3910	4 460	4 560	4560
Avkastning totalt kapital (%)	2,1	2,1	2,1	2,1
Soliditet (%)	48	43	42	41

Notering: 2023 avser prognos per mars

Higab har ett fastighetsbestånd med en uthyrningsbar yta om ca 603 000 kvm, fördelat på 160 fastigheter. Av de lokaler som finns i fastigheterna har 48 procent kommunen eller kommunala bolag som hyresgäst, 14 procent hyrs ut till staten, 3 procent till regionen och 35 procent hyrs av övriga kunder.

Bolagets verksamhet bedöms för de närmaste åren vara stabil, såväl avseende inriktning som bolagets ekonomiska förutsättningar. Bolagets fastighetsbestånd

består till 18 procent av kontor och bolaget signalerar viss risk gällande efterfrågan på bolagets kontorsbestånd, som i hög grad är äldre och mindre flexibelt än framför allt det bestånd som de närmaste åren kommer att sättas på allmänna marknaden.

Sammantaget är det dock positivt för Higabs del att bolaget har en bred fördelningen av branscher och hyresgäster i sitt bestånd, vilket gör att efterfrågan bolagets lokaler på sikt ändå kan bibehållas och även till viss del förbättras. Bolaget konstaterar dock att det är viktigt att kunna möta en förändrad efterfrågan genom flexibilitet och anpassning av standard efter kund eller bransch.

Större investeringar framåt

Större investeringar framåt för Higabs del är ny magasinslösning för kulturförvaltningen, investeringen i fastigheten Masthugget Väst samt del av om- och tillbyggnaden av Konstmuseet, totalt cirka 2,2 mdkr. Till detta kommer pågående utredning och planering för en ny multiarena i evenemangsområdet.

Inriktning för bolagets styrning

Styrningen av bolaget ska, enligt bolagets ägardirektiv, inriktas mot en direktavkastning (driftnetto i förhållande till fastighetens marknadsvärde) om 3,5 procent och en justerad soliditet högre än 45 procent. Enligt de investeringsplaner som nu ligger bedömer bolaget att den justerade soliditeten kommer att sjunka de kommande åren, men att målet om 45 procent kommer att uppfyllas även över tid. När det gäller direktavkastningsmålet, som för 2022 låg på 3,1 procent, gör bolaget bedömningen att det kommer att nås inom några år under förutsättning att bolaget arbetar aktivt med att bevaka trenderna kring hyresgästernas efterfrågan och i tidiga skeden bygger om lokaler för att möta dessa.

Göteborgs Stads Parkerings AB

Flerårsplan i mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat efter finansnetto	128	177	177	230
Bruttoinvesteringar	174	1 102	911	1 297
varav nyinvesteringar	156	619	553	1 162
Lån	0	0	0	380
Rörelsemarginal	21	25	30	25
Soliditet (%)	81	74	71	60

Notering: 2023 avser prognos per mars

Göteborgs Stads Parkering har en stabil ekonomi med goda kassaflöden och god lönsamhet från befintlig verksamhet. Bolaget har inga lån och många års samlade vinster, vilket har bidragit till en hög soliditet och en långsiktig ekonomisk uthållighet, se även nedan. Prognosen för innevarande år visar på fortsatt goda intäkter, däremot anger bolaget att det finns viss osäkerhet i vilken utsträckning kommande lågkonjunktur kan komma att påverka människors beteenden och därmed ge minskade parkeringsintäkter kommande år.

Bolaget har i sin verksamhet fokus på bolagets anläggningar och kundernas upplevelse av dem, erbjudanden till och kommunikationen med kunderna samt utvecklingen av den digitala plattform som utgör ett nav för bolagets verksamhet så att den över tid motsvarar ägarens och kundernas krav.

Planerade investeringar

Bolaget redovisar en investeringsvolym om cirka 3,5 mdkr för perioden 2023–2033, där tyngdpunkten av investeringarna planerar att falla ut under åren 2025–2027. Prognosen tar sin utgångspunkt i stadens kommande och pågående stadsutveckling.

I investeringsvolymen ovan ingår ursprunglig investeringsvolym om 828 mnkr för Skeppsbro-garaget. Efter genomförd detaljprojektering och med hänsyn till prisökningar på byggmarknaden har bolaget bedömt att de ekonomiska förutsättningarna för genomförande av garaget förändrats kraftigt och har hemställt om kommunfullmäktiges ställningstagande om fortsatt genomförande. Ärendet hanterades av Stadshus styrelse den 24 april (§ 56 Dnr 0021/23) och beredning pågår för närvarande inför beslut i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Ovanstående investeringsvolymen inkluderar i övrigt såväl beslutade som planerade och presumtiva projekt, varför bolaget konstaterar att det finns utrymme för justeringar om behov av sådana skulle uppstå. Vissa av de anläggningar bolaget planerar att investera i genererar ett nedskrivningsbehov men detta bedöms kunna kompenseras av andra mer lönsamma investeringar och anläggningar.

Inriktning för bolagets styrning

Enligt bolagets ägardirektiv ska styrningen av bolaget inriktas mot en rörelsemarginal om minst 20 procent och en justerad soliditet högre än 50 procent. Bolaget bedöms komma att nå dessa mål med marginal även om bolaget såväl genomfört som står inför genomförande av flera parkeringsanläggningar kommande år; den tillfälliga parkeringsanläggningen på Heden som invigdes 2022, P-hus Liseberg som invigdes våren 2023 och Masthugget Väst där upphandling av entreprenad pågår. Det planerade Skeppsbrogaraget är för närvarande aktuellt för hemställan om kommunfullmäktiges ställningstagande, se ovan.

Älvstranden Utveckling-koncernen

Flerårsplan i mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat efter finansnetto	-128	0	0	0
Bruttoinvesteringar	1200	1102	911	1297
varav nyinvesteringar	950	619	553	1162
Lån	2 157	2 457	2 297	2 247
Soliditet (%)	15			

Notering: 2023 avser prognos per mars. Bolagets resultat är helt beroende av försäljning av mark.

Markförsäljning prognosticeras inte. Att redovisa den underliggande rörelsen exklusive markförsäljning ger en missvisande bild av bolagets resultatutveckling. Stadshus bedömer därför att det är rimligt att över tid prognosticera ett nollresultat för bolaget.

Nytt ägardirektiv

Kommunfullmäktige beslutade om ett nytt ägardirektiv för bolaget 23 februari 2023 (KF §21 Dnr 1683/20) och arbete pågår i bolaget med att, utifrån detta, definiera en tydligare roll och ett smalare uppdrag. Enligt ägardirektivet ska en avvecklingsplan för bolaget tas fram varje mandatperiod.

Planerade investeringar

Bolaget redovisar en investeringsvolym om ca 7,5 mdkr för perioden 2024–2033. Investeringarna består till del av markutveckling i samband med utvecklingen av bolagets markinnehav i stadens stadsutvecklingsområden. En stor del utgörs även av framtida exploateringsbidrag som kommer att erläggas till staden i samband med exploateringen av bolagets markinnehav. Kostnaden för att färdigställa områdena med dess nödvändiga funktioner i form av allmän plats ingår i byggrättens pris då bolaget säljer utvecklade byggrätter. I övrigt planerar bolaget för reinvesteringar i befintligt bestånd utefter byggnadsspecifika förutsättningar och användningsområden.

Bolagets 10-åriga investeringsplan innehåller även ett förslag till investering om ca 2 mdkr för byggnation i bolagets egen regi i genomförandet av del av pågående detaljplan för Lindholmsplatsen/Lindholmen Science Park. Den nya detaljplanen syftar bland annat till att möjliggöra en vidareutveckling av Lindholmen Science Park i syfte att förstärka Lindholmens näringslivskluster. Enligt nuvarande tidplan skulle genomförande kunna bli aktuellt mellan 2026 och 2028. Mot bakgrund av bolagets mer begränsade uppdrag i nytt ägardirektiv, inriktningen mot en tydlig plan för avveckling samt den riskexponering en sådan investering innebär förväntar sig Stadshuset att bolaget i god tid, och då handlingsutrymme för alternativa vägar fortfarande finns, hemställer frågan om genomförande av investeringen till kommunfullmäktige för ställningstagande. Denna investering behöver även ses i ljuset av att finansieringen inkluderar kassaflöden från planerade kommun-interna överlåtelser av bolagets markinnehav i Gullbergsvass, se närmare nedan, liksom av de kommunala skolorna belägna inom bolagets markinnehav på Lindholmen till exploateringsnämnden.

Överlåtelse av Gullbergsvass

En avsiktsförklaring, giltig till 2023-06-30, rörande överlåtelse av bolagets markinnehav i Gullbergsvass finns tecknad mellan bolaget och tidigare fastighetsnämnden. Parterna har gemensamt konstaterat att giltighetstiden behöver förlängas för att nödvändiga aspekter inför en överlåtelse ska hinna utredas och bedömas och beslut om förlängning träffades vid exploateringsnämndens och bolagets styrelses respektive sammanträde den 2023-04-24. Stadshuset konstaterar att det i samband med exploateringsnämndens hemställan till KF rörande förvärvet finns möjlighet för kommunfullmäktige att ta ställning till hur de reavinster som uppstår ska disponeras.

Inriktning för bolagets styrning

Bolaget ska, enligt nuvarande ägardirektiv, under varje given femårs-period ha en genomsnittlig soliditet om mellan 10 och 20 procent. Verksamheten budgeteras årligen med negativt resultat exkluderat fastighetstransaktioner, vilket framgår av tabellen ovan. De flesta år är det sedan resultatet från dessa som ger ett positivt resultat för bolaget. Bolaget gör bedömningen att bolaget för den närmaste 10-årsperioden kommer att hålla sig inom angiven soliditetsram. Bolagets finansiella

planering inkluderar dock i dagsläget ovanstående kommun-interna fastighetsöverlåtelse.

I samband med kommunfullmäktiges beslut om ett nytt ägardirektiv för bolaget fick Stadshuset, i samverkan med Higab, i uppdrag att utreda hur ett avkastningskrav för bolaget skulle kunna utformas. Avrapportering i Stadshus styrelse bedöms ske under hösten 2023.

Lisebergkoncernen

Flerårsplan i mnkr	2023	2024	2025	2026
Rörelseintäkter	1 616	1 813	1 912	1 955
Resultat efter finansnetto	60	65	130	145
Soliditet (%)	38	37	40	44
Bruttoinvesteringar	1086	329	216	193
varav nyinvesteringar	843	309	194	171
Lån	2 395	2 389	2 264	2 099

Notering: 2023 avser prognos per mars

Trender inom nöjesparksbranschen

Liseberg bedömer att nöjesparksbranschen för närvarande genomgår stora förändringar. Dessa är både ändringar av mera strukturell karaktär och ändrade marknadsförutsättningar som har accelererats av pandemin. Under de senaste 25 åren har nöjesparksbranschen i stor omfattning utvidgat affärsmodellen till att omfatta helintegrerat och tematiserat upplevelseboende. En allt större del av parkernas investeringsmedel allokeras till boende som står för en växande del av branschens omsättning. Nöjesparksbranschen har genomgått en omfattande konsolidering från 90-talet och framåt, där parker byggs, köps upp och drivs inom större ägar- och bolagsstrukturer. Många aktörerna har globala varumärken och globala finansiella muskler, och kan påverka marknadssituationen markant i de marknader, där de agerar.

Liseberg bedömer att detaljhandeln står inför omfattande utmaningar de kommande åren. Trafik till fysisk detaljhandel i innerstäder och köpcenter har reducerats markant. Den fysiska detaljhandeln kommer i högre grad framöver att använda samma verktyg som nöjesparker och attraktioner, när man skall attrahera konsumenter. Upplevelser kommer att bli allt viktigare för platsberoende shopping. Med denna förändring följer en ökad konkurrens för stadsbaserade nöjesparker som Liseberg.

Den digitala utvecklingen är snabb, komplicerad och oförutsägbar. Den bedöms påverka hela Lisebergs verksamhet. Liseberg konkurrerar inte längre bara med andra nöjesparker eller attraktioner, utan med platsberoende underhållning på alla plattformar.

Hållbar upplevelse- och destinationsutveckling spelar en allt större roll för attraktionsbranschen. Hållbarhet är inte i dagsläget en faktor som driver trafik eller upplevs som en konkurrensfördel. Liseberg bedömer därför att hållbarhet får

snarare betraktas som en hygienfaktor, om man ska vara relevant för framtidens konsumenter.

Utmaningar under kommande år

Lisebergs verksamhet 2022 präglades av en stark efterfrågan. Detta är något som även övriga aktörer i branschen upplevde. Detta resulterade i att 2022 blev ett mycket starkt år resultatmässigt. Dock är bedömningen från Lisebergs sida att denna nivå inte är uthållig, varken för Liseberg eller för branschen i sin helhet.

I bolagets ägardirekt framgår att Liseberg ska säkerställa en stabil ekonomisk utveckling och skapa ett ekonomiskt utrymme som möjliggör ett långsiktigt och hållbart agerande för koncernen och Staden som övergripande ägare. Enligt ägardirektivet ska bolaget fastställa lämpliga finansiella nyckeltal för de olika delarna av verksamheten vilket genomfördes och återrapporterades under 2022. Bolaget har satt upp som mål att rörelsemarginalen som helhet för Lisebergskoncernen över tid bör överstiga 10 procent och där nöjesparken ska ha en rörelsemarginal mellan 8–10 procent över tid. Inför 2023 kommer inflation, ränteläget, lågkonjunktur och den geopolitiska osäkerheten att dämpa efterfrågan och betalningsviljan hos Lisebergs gäster. Extra kostnader i samband med öppnandet av Hotell Grand Curiosa under 2023 och Oceana vattenvärld under 2024 innebär att Liseberg bedömer att lönsamheten inte kommer att kunna nå önskvärd nivå (10 procent) förrän tidigast 2025. För 2023 prognosticeras en rörelsemarginal om 6,5 procent.

Liseberg driver verksamhet inom en bransch, som i fortsättning kommer att genomgå stora strukturella förändringar, och som kommer uppleva en allt snabbare förändring av de marknadsmässiga förutsättningarna. För att bemöta dessa bedömer Liseberg att det kommer krävas flexibilitet i styrningen på kort sikt och fortsatt betydande investeringsförmåga på lite längre sikt.

8.4.4.2 Bolag finansierade med koncernbidrag

Nedan redovisas de bolag inom Stadshuskoncernen vars kommunala ändamål inte skapar förutsättningar för bolagen att genom egna rörelseresultat fullt ut finansiera sin egen verksamhet. Detta gäller för bolagen Business Region Göteborg AB, Got Event AB och Göteborgs Stadsteater AB. För dessa bolag redovisas endast flerårsöversikt och nyckeltal för perioden 2020–2022.

Business Region Göteborg

Flerårsöversikt i mnkr	2020	2021	2022
Rörelseintäkter	81	89	94
Resultat efter finansnetto	-47	-52	-51
Eget kapital	66	67	71
Balansomslutning	96	100	105
Soliditet (%)	69,2	67,2	68,1
Medelantalet anställda	71	79	84

I kommunfullmäktiges budgetbeslut avseende särskilda budgetposter ges ett kommunbidrag (uppdragsersättning) till Business Region Göteborg (BRG). För 2023 beslutades följande belopp för BRG: 32 260 tkr.

I kapitel 7 (avsnitt 7.1.2.3) beskrivs kommunfullmäktiges beslut avseende bemyndigande till Göteborgs Stadshus AB att lämna kapitaltillskott till enskilda bolag. För 2023 beslutades följande belopp för BRG: 44 460 tkr.

För delägandet i Science Parks har Göteborgs Stad fördelat aktieägartillskott genom kommuncentrala medel till Lindholmen Science Park AB med 3 000 tkr och till Johanneberg Science Park AB med 2 000 tkr som går genom BRG.

Aktieägartillskott utgår även till Sahlgrenska Science Park AB om 1 760 tkr men hanteras inom BRG:s ordinarie ram. För det regionala uppdraget erhåller BRG driftanslag från Göteborgsregionens kommunalförbund som även motfinansierar de delregionala utvecklingsmedlen från Västra Götalandsregionen.

Kommunfullmäktige biföll den 28 april 2023 hemställan från BRG om ställningstagande gällande verksamhetsförändring i delägda bolag. Beslutet innebär bland annat att BRG får i uppdrag att inleda och genomföra en ordnad avveckling av Johanneberg Science Park AB samt att se över förutsättningarna för nya programområden inom ramen för Lindholmen Science Park AB. Syftet är att möta samhällsutmaningar genom att ta ansvar och vidareutveckla Lindholmen Science Park AB för att attrahera nya stora initiativ och skapa nya mervärden. Avvecklingen av Johanneberg Science Park AB kommer att ske i takt med att legala åtaganden löper ut men bedöms inte ske förrän tidigast 2025.

Förändringar inom näringslivsutvecklingen som påverkar Näringslivsklustret
Pandemin och nuvarande lågkonjunktur påverkar förutsättningar i samhället och skapar mer oviss framtid för vad som kommer krävas för att bibehålla eller stärka utvecklingen och konkurrenskraften framöver. Dessutom behöver insatser avseende att möta utvecklingsbehoven gällande klimat- och energiomställningen genomföras.

Kunskapsintensiva tjänster är regionens enskilt största bransch och växer allra starkast. Göteborg har en stark position i Sverige med högst privata investeringar i Forskning och Utveckling.

Stora strategiska etableringar bidrar starkt till sysselsättning och andra regionalekonomiska nyttor. BRG koordinerar framdriften och samordnar frågorna kring detta inom staden. Det upptrappade arbetet med strategiska etableringar ger sysselsättningseffekter och fler positiva kringeffekter. Förutom projektledning har BRG allokera mer resurser för att möta upp behovet av koordinerade insatser för kompetensförsörjningen.

Fokus på har bidragit till framsteg inom långsiktiga och strategiska satsningar. Flertalet av de initiativ som nu sker inom grön omställning såväl driver på utvecklingen som möjliggör lösningar på samhällsutmaningar. I Gothenburg Green City Zone som exempel samverkar staden med näringsliv och akademi för att skapa ett utsläppsfritt transportsystem i städer.

Tillväxt i små och nya företag är en viktig källa till jobbtillväxt i samhällsekonomin. BRG bedömer att rådgivningsinsatser har positiv inverkan på företagets tillväxt i förädlingsvärde och sysselsättning.

Små och medelstora företag och inte minst företag inom handel och besöksnäring står inför stora förändringar och utmaning på flera sätt. Förutom tuffa år med pandemi, hög inflation och minskad konsumtion så påverkar de två stora megatrenderna, digitalisering och hållbarhet, verksamheterna i hög grad.

Göteborg & Co AB

Flerårsöversikt i mnkr	2020	2021	2022
Rörelseintäkter	167	177	182
Resultat efter finansnetto	2	-3	1
Eget kapital	944	965	1 171
Balansomslutning	1 022	1 095	1 336
Soliditet (%)	92,3	88,1	87,6
Medelantalet anställda	118	92	115

I kommunfullmäktiges budgetbeslut avseende särskilda budgetposter ges ett kommunbidrag (uppdragsersättning) till bolaget (se avsnitt 7.1.2.3). För 2023 beslutades följande belopp för Göteborg & Co till 127 740 tkr. I beloppet ingår finansiering av jubileumsläggret Side by Side om 2 mnkr samt finansiering av EM i fotboll för damer 2025 (WEURO 2025) om 1 mnkr. Efter besked om att WEURO 2025 tilldelats Schweiz har beloppet återförts stadsledningskontoret. I ärende Förutsättningar för budget 2023–2025, 8.3.3 Ekonomiska ramar särskilda budgetposter (kommunstyrelsen 2022-05-18 §456) anges under planperiod 2024, 2 mnkr för fortsatt finansiering av jubileumsläggret Side by Side.

Göteborg & Co ansvarar sedan 2012 för Göteborgs 400-årsjubileum. Från och med 2024 upphör finansieringen för Göteborgs 400-årsjubileum vilket innebär att Göteborg & Co:s uppdragsersättning kan minskas med 10 mnkr.

Göteborg & Co lämnar följande information angående finansieringen av Göteborgs 400-årsjubileum i samband med delårsrapport mars samt i rapporten *Uppföljning av verksamhet och ekonomi*:

”Jubileumsorganisationen på Göteborg & Co går under 2023 in i en genomförandefas, varefter avetableringen av organisationen påbörjas. Göteborg & Co bedömer att bolagets erfarenheter från arbetet med Göteborgs 400-årsjubileum är många och behöver förvaltas på ett ansvarsfullt sätt, vilket bland annat innebär att lärdomarna behöver omhändertas och integreras i bolagets linjeverksamheter möten, evenemang och marknad & kommunikation. I samband med att bolaget på detta sätt stärker sina kärnområden ser man möjligheter till att samtidigt kalibrera bolagets omhändertagande av sitt uppdrag kring destinationsutveckling, vilket är en central del i ägardirektiv och kommunalt ändamål.

Göteborg & Co:s bedömning är att den finansiering som möjliggjort jubileumsorganisationens verksamhet även fortsatt är avgörande för att bolaget ska lyckas driva denna utveckling, vilken anses nödvändig för att utveckla destinationen på ett sätt som bidrar till hela stadens och regionens attraktivitet. Göteborg & Co:s bedömer att resonemanget går i linje med formuleringen i kommunfullmäktiges budget för 2023 “Besöksnäringen är viktig för Göteborg och ska fortsätta utvecklas i linje Göteborgs Stads program för destinationsutveckling”.”

Stadshuset delar bolagets bild att destinationsutveckling är central för bolagets nuvarande uppdrag men konstaterar att bolaget har stor frihet att allokera sina tilldelade resurser till de verksamheter som bäst gagnar det kommunala ändamålet. Frågan om att utöka det generella anslaget till Göteborg & Co anslag efter det att jubileumsorganisationen avvecklas är en fråga för politisk värdering

Trender inom besöksnäringen

Göteborg & Co pekar ut ökat fokus på hållbarhet och digitalisering som två avgörande frågor som kommer att få stor påverkan på besöksnäringen framöver.

Konjunkturläget med stigande räntor och hög inflation förändrar konsumenternas beteende där en minskad köpkraft skapar nya konsumtionsmönster och minskad betalningsvilja. Attraktiviteten bland besökare från närregionen, och efterfrågan på mindre kostsamma upplevelser ökar. Mätningar indikerar på att affärsresandet stabiliseras på lägre nivåer än innan pandemin vilket iså fall sätter ytterligare press på branschen såväl som bolaget Göteborg & Co. Den generella bedömningen är att privatmarknaden kommer att driva den fortsatta utvecklingen.

Sysselsättningen inom hotell och restaurang är till tillbaka på samma nivå som före pandemin. Efterfrågan på arbetskraft med annan eller högre kompetens är dock hög.

Utmaningar under kommande år

Göteborg & Co bedömer att det är av stor vikt att bolaget följer utvecklingen av besöksnäringens snabbt förändrade förutsättningar och kan anpassa den egna organisationen och stötta med kunskap och stimulansåtgärder. Göteborg & Co ser även att bolaget har en viktig roll i branschens omställning mot ökad hållbarhet. Bolaget har även en viktig roll avseende branschens digitala utveckling och ser möjligheter att stötta branschen bland annat genom att utveckla automatiserad inhämtning av data från olika källor som bidrar till ökad förståelse för förändringar i kundbeteende etcetera.

Got Event AB

Flerårsöversikt i mnkr	2020	2021	2022
Rörelseintäkter	122	103	211
Resultat efter finansnetto	-177	-170	-127
Eget kapital	40	62	110
Balansomslutning	302	516	457
Soliditet (%)	13,2	12,0	24,0
Medelantalet anställda	182	169	218

Got Events finansiering och fördelning av koncernbidrag

I kapitel 7 (avsnitt 7.1.2.3) beskrivs kommunfullmäktiges beslut avseende bemyndigande till Göteborgs Stadshus AB att lämna enskilda bolag kapitaltillskott genom koncernbidrag. För 2023 beslutades följande belopp för Got Event: 198 410 tkr. Got Event ska enligt sitt ägardirektiv i huvudsak finansieras via biljettintäkter, uppdrag och uthyrning. Kvarstående underskott finansieras via kapitaltillskott/koncernbidrag efter beslut i Kommunfullmäktige. Bolagets egenfinansieringsgrad har varierat mellan 48 procent och 58 procent under åren 2015–2021.

Bolaget har i ärendet *Återrapport Styrelseuppdrag Sammanställning hyressubventioner* (Got Event 2022-12-12) på uppdrag av kommunfullmäktige analyserat vilka hyressubventioner som bolaget lämnar till olika segment. De segment som erhåller den högsta hyressubventionen är elitfotboll och breddidrott. Hyressubventionen inom elitfotboll var 49 mnkr 2018 och 42 mnkr 2019 fördelad på fem lag, hyressubventionen inom hockey var 16,5 mnkr 2018 och 12,5 mnkr 2019 fördelad till ett lag.

Trender inom besöksnäringen och evenemangsbranschen

Got Event drar i rapporten *Verksamhet och Ekonomi* likartade slutsatser som Göteborg & Co avseende trender inom besöksnäringen. Branschen går mot mer kvalitativa mål på utveckling till exempel vilka värden som näringen skapar för staden och dess invånare. Ett ökat fokus på hållbarhet bedöms ha effekt på näringen som innebär en högre andel regionala eller nationella turister med mindre behov av övernattnig än mer långväga turister.

Bolaget pekar på att forskning visat att evenemang kan vara ett värdefullt ”mjukt verktyg” som stärker sociala och kulturella värden samt humankapital. Dessa värden kan vara många gånger större för samhället än traditionellt finansiella (turistekonomiska).

Utmaningar under kommande år

Got Event bedömer att evenemang framöver ställer större krav på flexibilitet och på snabbare omställning mellan olika evenemang. Konsert- och showproduktioner blir allt större vilket ökar kraven på arenorna. Besökaren ställer ökade krav på utbud av mat- och dryck. Händelser i omvärlden gör att kraven ökar på säkra, trygga arenor och evenemang.

Bolaget bedömer att det i dagsläget finns ett underskott av investeringar i stadens arenor. Att öka arenornas attraktivitet i förhållande till konkurrensen från omvärlden är enligt bolaget den viktigaste faktorn för ökad lönsamhet på 5–10 års sikt.

Göteborgs Stadsteater AB

Flerårsöversikt i mnkr	2020	2021	2022
Rörelseintäkter	49	56	88
Resultat efter finansnetto	-108	-120	-161

Eget kapital	36	37	37
Balansomslutning	68	77	96
Soliditet (%)	52,3	47,9	38,0
Medelantalet anställda	173	164	234

I kapitel 7 (avsnitt 7.1.2.3) beskrivs kommunfullmäktiges beslut avseende bemyndigande till Göteborgs Stadshus AB att lämna enskilda bolag kapitaltillskott genom koncernbidrag. För 2023 beslutades följande belopp för Göteborgs Stadsteater AB: 169 690 tkr. För 2023 prognosticerar bolaget ett underskott på 8 mnkr.

Bolaget bedömer att återstarten av kulturen efter pandemin har kommit av sig på ett oväntat sätt. Publiken köper sina biljetter allt närmare inpå evenemanget och många inställda föreställningar har påverkat publikens intresse negativt. Stadsteaterns publik som till stora delar är över 50 år är fortfarande mer restriktiva till att gå på evenemang än den yngre publiken. Publikens beteendemönster är både utmanande och oförutsägbart. Stadsteatern bedömer att de har betydande utmaningar inför framtiden och behöver öka sin lyhörddhet och skapa en ökad flexibilitet i sin verksamhet. Det helt avgörande framöver för att locka tillbaka publiken är vilken typ av produktioner som uppförs på de olika scenerna. Bolaget har dock goda förutsättningar för att bedriva en kvalitativ och varierad repertoar och bedömer att verksamheten inom en tre till fem års period kommer att ha flyttat fram sina positioner betydligt på marknaden.

8.4.4.3 Övriga bolag

Nedan redovisas resterande underkoncerner och bolag inom Stadshuskoncernen. I dessa ingår Framtidenkoncernen, Göteborgs Stads Kollektivtrafik-koncernen, Försäkrings AB Göta Lejon, Göteborgs Leasing AB, Boplats Göteborg AB, Renova Gryaab och Göteborgs Stadshus AB. För dessa bolag redovisas endast flerårsöversikt och nyckeltal för perioden 2020–2022, med undantag för Framtidenkoncernen där även flerårsplaner och nyckeltal för perioden 2023–2026 redovisas.

Bostäder (Framtidenkoncernen)

Flerårsöversikt i mnkr	2020	2021	2022
Rörelseintäkter	6 673	7 691	7 384
Resultat efter finansnetto	714	953	248
Eget kapital	11 529	12 284	12 479
Balansomslutning	37 746	39 219	39 831
Avkastning totalt kapital (%)	2,7	3,1	1,3
Justerad soliditet (%)	62,8	64,2	63,9
Kassaflöde från den löpande verksamheten (efter underhåll)	1 911	1 916	1 555
Bruttoinvesteringar	3 804	2 874	2 690
Lån	22 190	22 944	23 691

Medelantal anställda	1 083	1 218	1 282
----------------------	-------	-------	-------

Förvaltnings AB Framtidens affärsplan för 2023–2025 bygger på sex målområden identifierade utifrån bolaget ägardirektiv samt mål och uppdrag riktade till bolaget i kommunfullmäktiges budget. Dessa målområden är: Nyproduktion, Varsam renovering, Utvecklingsområden, Nöjda hyresgäster, Attraktiv arbetsgivare samt God ekonomi och effektiv verksamhet, där koncernen har särskilt fokus och kraftsamlar särskilt kring de första tre; Nyproduktion, Varsam renovering och Utvecklingsområden.

När det gäller målområdet Nyproduktion har bolaget i kommunfullmäktiges budget fått i uppdrag att öka byggtakten till 2 300 bostäder per år från år 2025, varav 600 bostäder ska vara bostadsrätter eller äganderätter. I sin affärsplan för 2023–2025 gör bolaget bedömningen att man kan närma sig detta mål givet en tillräcklig portfölj av markanvisningar och laga kraftvunna detaljplaner. För åren 2025 och 2026 konstaterar koncernen att det kommer att vara mycket svårt att nå detta volymmål medan man ser ökade möjligheter att nå målet för åren 2027 och 2028. Bolaget redovisar att beslut om bostadsproduktion för färdigställande efter 2028 tas i samband med beslut om affärsplan för 2026–2028 eller i särskild ordning.

När det gäller målområde Utvecklingsområden fortsätter koncernens satsning enligt av bolaget antagen Strategi för utvecklingsområden 2020–2030. I budget 2023 redovisar koncernen en negativ kassaflödespåverkan av satsningen om 538 mnkr.

Förändrade förutsättningar

Precis som övriga fastighetsbolags verksamhet är koncernen kapitalintensiv och därmed känslig för förändringar av såväl räntenivåer som direktavkastningskrav på marknaden. Kraftigt ökade priser på byggmarknaden påverkar investeringsvolymerna och driftskostnader.

Mot bakgrund av en ökad nyproduktionstakt, dock inte i nivå med av kommunfullmäktige angiven nivå om 2 300 bostäder per år 2026, gjorda ränte- och inflationsantaganden samt extrasatsningen på utvecklingsområdena bedömer bolaget att verksamheten kommer att generera negativa kassaflöden efter underhåll och investeringar i befintligt bestånd de närmaste åren från och med 2024. Då extrasatsningen på utvecklingsområdena fasas ut, bedöms kassaflödena gradvis öka igen, för att ungefär 2032 ligga på 0. Denna prognos baseras dock på betydligt lägre nyproduktionsvolymerna än kommunfullmäktiges uppdrag om 2 300 bostäder per år för den senare delen av perioden.

Sammanfattningsvis gör bolaget bedömningen att bolagets finansiella ställning är stark, bland annat genom en hög soliditetsnivå och en låg belåningsgrad. Samtidigt har koncernen en låg lönsamhet med negativa kassaflöden, vilka påverkas ytterligare negativt vid en ökad skuldsättning. Det är därför av vikt, menar bolaget, att åtgärder vidtas för att stärka kassaflödena och därmed lönsamheten.

Koncernen har genomfört en analys av relevanta jämförelsetal utifrån MSCI:s branschindex. Analysen visar på en lägre avkastning för koncernen vid en jämförelse med både kommun- och privatägda fastighetsbolag i MSCI:s

referensportfölj. Jämförelsen visar också att hyresintäkterna inom koncernens tre bostadsförvaltande bolag i genomsnitt är lägre per kvm medan driftskostnaderna är i nivå med övriga bolag.

Stadshus delar bolagets bedömning av att åtgärder på sikt behöver vidtas för att stärka kassaflödet och därmed lönsamheten. Stadshus vill samtidigt poängtera att det är viktigt att sådana åtgärder är väl avvägda och även skapar goda långsiktiga förutsättningar för verksamheten. Det är till exempel viktigt att underhållsnivån i befintligt bestånd säkerställs över tid.

Inriktning för styrning

I sin affärsplan för 2023–2025 har bolaget definierat följande långsiktiga finansiella mål för verksamheten:

- Genomsnittlig justerad soliditet om lägst 50 procent.
- Självfinansieringsgrad om minst 30 procent vid nyproduktion.
- Belåningsgrad på koncernen om max 30 procent.

De två förstnämnda ekonomiska målen överensstämmer med den inriktning för kommunfullmäktiges styrning av bolaget som fastställdes i bolagets tidigare ägardirektiv. I detta angavs även en inriktning mot en direktavkastning för bolaget lika med eller överstigande 3 procent.

När det gäller målvärdet för soliditet redovisar bolaget en beräknad justerad soliditet för perioden 2023–2026 om cirka 60 procent, vilket innebär att målvärdet uppfylls. Vid årsskiftet uppgick belåningsgraden till 19 procent, att jämföra med målvärdet om max 30 procent. Under perioden bedöms denna långsamt stiga. Självfinansieringsgraden prognosticeras vara negativ för hela perioden fram till 2033, att jämföra med målvärdet 30 procent. Stadshus konstaterar att en negativ självfinansieringsgrad innebär negativa långsiktiga finansiella konsekvenser för bolaget. Det är därför viktigt, som beskrivits ovan, att åtgärder vidtas för att stärka kassaflödet.

När det gäller måttet direktavkastning, som speglar verksamhetens driftöverskott i relation till fastigheternas värde, uppgick det för bolagets bostadsfastigheter 2022 till 2,5 procent. Om extrasatsningarna i utvecklingsområdena exkluderas blir motsvarande mått 2,7 procent. Inriktningen mot styrningen av bolaget i detta avseende enligt tidigare ägardirektiv var en direktavkastning om 3 procent.

Flerårsplan i mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat efter finansnetto	392	217	229	152
Kassaflöde efter underhåll & investeringar i befintligt bestånd	329	-96	-413	-412
Bruttoinvesteringar	2295	3 473	4 838	6 334
Lån	24 759	26 630	29 880	34 585
Justerad soliditet (%)	63	63	61	59
Belåningsgrad (%)	19	20	22	24

Notering: 2023 avser prognos per mars

Bolaget konstaterar i sin uppföljningsrapport från mars att marknaden för att sälja bostads- och äganderätter har försämrats och att den senaste 12-månadersperioden

har priserna i stor-Göteborg fallit med i genomsnitt ca 13 procent. För Egnahemsbolaget innebär detta att risken att inte kunna sälja bostadsrätter har ökat. Mot bakgrund av detta gör bolaget en bedömning av om projekt behöver ställas om till hyresrätter eller samverkan med Framtiden Byggutveckling AB ska förstärkas. Koncernen redovisar negativa effekter av lägre försäljning av bostadsrätter i sin prognos för 2023.

I övrigt konstaterar bolaget att efterfrågan på bostäder är hög och bedömer risken för vakanser som låg, men ser att en ökad byggtakt i högkostnadsmiljö som förutsätter högre hyror för att nå en ekonomisk balans kan leda till ökad vakansrisk i nyproduktionen.

Bolaget konstaterar också att i rådande ekonomiska läge med kraftigt ökade priser på byggmaterial, högre räntor och allmän osäkerhet är det en befogad risk att ny- och ombyggnationer skjuts på framtiden. Även om bolagets ambition är att fortsätta förverkliga planerade byggnationer inom utsatt tid är risken betydande att projekt flyttas fram.

Kollektivtrafik (Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB)

Flerårsöversikt i mnkr	2020	2021	2022
Rörelseintäkter	1 437	1 494	1 407
Resultat efter finansnetto	31	24	20
Eget kapital	471	527	489
Balansomslutning	803	823	796
Avkastning totalt kapital (%)	3,8	3,0	2,5
Soliditet (%)	58,7	64,1	61,4
Kassaflöde från den löpande verksamheten	77	76	60
Bruttoinvesteringar	16	25	63
Medelantalet anställda	1 454	1 470	1 383

Avveckling av GS Buss AB

Kommunfullmäktige beslutade den 19 mars 2020 om att genomföra en avyttring/avveckling av GS Buss AB. Verksamheten består i dagsläget av uthyrning till Västtrafik av depå Kville för uppställningsplatser och garage för 120 bussar samt diverse kompletterande verksamhet. Stadshuset konstaterar att arbetet som påbörjades i moderbolaget under hösten 2020 med att avveckla GS Buss AB utifrån kommunfullmäktiges uppdrag fortfarande pågår och att det saknas en plan över när uppdraget kan vara slutfört. I juni 2022 avslutade Västtrafik trafikavtalet för trafikområde centrum.

Avyttring/avveckling av GS Trafikantservice AB

Kommunfullmäktige beslutade den 14 maj 2020 att ge Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB i uppdrag att genomföra en avyttring av aktierna i GS Trafikantservice AB (GST) alternativt att avyttra/avveckla bolagets verksamhetsområden. Arbetet med försäljning av bolaget pågår sedan hösten 2020. Någon plan för avveckling i övrigt är inte beslutad av styrelsen.

Stadshuset konstaterar vidare att det, mot bakgrund av ovanstående, saknas ett formellt administrativt beslut om avveckling av moderbolaget Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB.

Göteborgs Stads Leasing AB

Flerårsöversikt i mnkr	2020	2021	2022
Rörelseintäkter	806	818	826
Resultat efter finansnetto	32	45	41
Eget kapital	970	978	968
Balansomslutning	2 652	2 595	2 729
Soliditet (%)	36,6	37,7	35,5
Kassaflöde från den löpande verksamheten	651	647	663
Bruttoinvesteringar	670	598	795
Lån	1 216	1 159	1 241
Medelantalet anställda	88	94	111

Försäkrings AB Göta Lejon

Flerårsöversikt i mnkr	2020	2021	2022
Rörelseintäkter	155	177	210
Resultat efter finansnetto	5	12	31
Eget kapital	168	177	202
Balansomslutning	397	425	473
Soliditet (%)	42,3	41,7	42,7
Medelantalet anställda	12	12	12

Försäkrings AB Göta Lejon har fortsatt stort fokus på att vidareutveckla bolagets leverans av stöd i riskhantering och försäkringslösningar till förvaltningar och bolag i staden. I kapitel 4 (avsnitt 4.1.8.4) redogörs för vilka försäkringsrisker för stadens egendomsprogram som bolaget identifierat och att riskhantering och skadeförebyggande i stadens verksamheter generellt måste förbättras för att säkra en störningsfri leverans av stadens drift.

Boplats Göteborg AB

Flerårsöversikt i mnkr	2020	2021	2022
Rörelseintäkter	38	40	41
Resultat efter finansnetto	9	8	6
Eget kapital	16	22	27
Balansomslutning	47	53	60
Soliditet (%)	33,3	40,5	44,6
Kassaflöde från den löpande verksamheten	9	8	6
Medelantalet anställda	19	19	22

Bolagets intäkter kommer huvudsakligen från de bostadssökandes köavgifter. Kommunfullmäktige har fastställt nivån på köavgift till 200 kr/år. Bolaget har för de senaste två åren haft en rörelsemarginal på cirka 20 procent. Detta faktum att bolaget visar på höga resultat indikerar att utvecklingen bör följas för att se om det finns utrymme för framtida sänkning av köavgiften.

Renovakoncernen (Regionalt bolag)

Flerårsöversikt i mnkr	2020	2021	2022
Rörelseintäkter	1 397	1 538	1 730
Resultat efter finansnetto	22	90	60
Eget kapital	620	700	743
Balansomslutning	2 022	2 207	2 340
Avkastning totalt kapital (%)	1,7	4,8	3,2
Soliditet (%)	30,7	31,7	31,8
Kassaflöde från den löpande verksamheten	177	262	248
Bruttoinvesteringar	213	344	316
Lån	945	977	1 074
Medelantalet anställda	789	773	806

Styrelsen i Renova AB/Renova Miljö AB har tidigare vid ägardialog med ägarrådet informerat om beslutad strategi för energiåtervinning samt plan för investering i nästa generations förbränning. Strategin innebär bland annat att Renovakoncernen planerar för att upprätthålla förbränningskapacitet inklusive behandling av restprodukter för ägarkommunernas avfall (inklusive verksamhetsavfall). Styrelsens beslut innebär vidare att dagens kapacitet ska kunna upprätthållas i ett 30-årsperspektiv samt att bästa tillgängliga teknik så långt som möjligt ska utnyttjas. Strategin innebär dessutom att energi från Renova ska vara basen i regionens fjärrvärmeförsörjning. Strategin avses att tillämpas i samband med att två pannor, av sammanlagt fyra förbränningspannor, planeras att ersättas och att driftsättning bedöms ske 2033/34. Byggnation planeras starta cirka 2027/28 och pågå ett antal år därefter. Investeringsutgifter för pannorna beräknades uppgå till drygt 3 miljarder kronor den närmaste 10-årsperioden.

Styrelsen i Renova ombads av Renovas ägarråd att, i samråd med delägarnas chefsnätverk (huvudmännen), återkomma till delägarna med en planering för hur avfallshuvudmännen och ägarna ska involveras i processen med avseende på strategiska vägval, utvärdering av scenarion, fastställande av förutsättningar, riskbedömningar med flera avvägningar på vägen fram mot beslut om fullföljande av investeringsplanen för nästa generations förbränning.

Dialogen mellan delägarnas huvudmän, Renovas styrelse och ägarrådet kommer att fortsätta och fördjupas bland annat vid kommande ägardialoger.

Gryaab AB (Regionalt bolag)

Flerårsöversikt i mnkr	2020	2021	2022
Rörelseintäkter	372	368	421
Resultat efter finansnetto	16	44	44
Eget kapital	86	122	156
Balansomslutning	1 371	1 359	1 339
Avkastning totalt kapital (%)	2,1	4,0	4,0
Soliditet (%)	6,3	9,0	11,7
Kassaflöde från den löpande verksamheten	108	97	115
Bruttoinvesteringar	23	43	50
Lån	1 196	1 134	1 075
Medelantalet anställda	110	112	117

Miljöprövningsdelegationen i Västra Götalands län gav i januari 2021 Gryaab fortsatt tillstånd till verksamheten vid Ryaverket. Det nya miljötillståndet innebär att Gryaabs uppdrag att behandla avloppsvatten från ägarkommunerna kan fortgå planerligt fram till och med år 2036, den tid som omfattas av tillståndet. Inom 5 år (senast i mars 2025) ska Gryaab redovisa en handlingsplan för hur avloppsreningsverket kan byggas ut så att kraven på bästa möjliga teknik uppfylls och risken för negativ påverkan på miljö kvalitetsnormerna för ytvatten undanröjs.

Projektet Nya Rya påbörjades hösten 2020 och samtliga delägares kommunfullmäktige har nu tagit ställning till Gryaab AB:s inriktningsbeslut för kapacitetsutveckling vid Ryaverket. I nuläget pågår förstudien vilken kommer att pågå fram till mars 2025. Ett eventuellt investeringsbeslut för projektet som helhet bedöms kunna tas år 2028.

Göteborgsregionens Fritidshamnar AB (Regionalt bolag)

Flerårsöversikt i mnkr	2020	2021	2022
Rörelseintäkter	65	69	71
Resultat efter finansnetto	1	3	4
Eget kapital	17	20	23
Balansomslutning	109	119	125
Soliditet (%)	15,8	16,7	18,7
Kassaflöde från den löpande verksamheten	16	11	12
Bruttoinvesteringar	4	5	
Medelantalet anställda	34	33	31

Göteborgs Stadshus AB (koncernmoderbolag)

Flerårsöversikt i mnkr	2020	2021	2022
Nettoomsättning	30	30	29
Resultat efter finansnetto	-355	-387	-113
Eget kapital	13 362	14 829	15 340
Fritt eget kapital	12 862	13 250	13 758

Balansomslutning	20 532	20 613	20 827
Lån	4 974	4 933	4 971
Soliditet (%)	67,2	71,9	73,7
Medelantalet anställda	13	13	14
Obeskattade reserver	1 193	1 358	1 364

8.4.5 Stadshuskoncernens proformabudget

Stadshuskoncernens proformabudget ska särskilt beakta kopplingen mellan investeringsvolym och finansiering med givet lånetak. Koncernbudgeten är ett estimat som bygger på källor och antaganden enligt nedan.

Resultaträkning

2023 – årsprognos från mars, 2024–2026 - bolagens långtidsplan alternativt genom dialog med bolagen.

Balansräkning

2023 – årsprognos från mars,

2024–2026 – bolagens 10-åriga investeringsprognos med investeringar, upplåningsbehov, avskrivning-/nedskrivningskostnader och räntekostnader.

Antagande om att 50 procent av bolagens reinvesteringar kostnadsförs och 50 procent aktiveras.

Antagande om utdelning till kommunen

2023 och 2024 – 315 mnkr enligt beslut i kommunfullmäktiges budget

2025 – 300 mnkr enligt beslut i kommunfullmäktiges budget

2026 – 300 mnkr, dvs ett antagande om oförändrad utdelning jämfört med 2025.

Koncernens lån finns i nedanstående balansräkning redovisade under posten låneskuld. Nyupplåningen ingår i låneskulden.

Stadshuskoncernens proformabudget

Resultaträkning i mnkr	2023	2024	2025	2026
Rörelseresultat	1 495	2 140	2 468	2 699
Finansnetto	-837	-1 198	-1 359	-1 595
Resultat efter finans	658	942	1 109	1 104
Skatt	-50	-100	-100	-100
Resultat efter skatt	608	842	1 009	1 004
Balansräkning i mnkr	2023	2024	2025	2026
Tillgångar ingående balans	83 490	88 793	94 487	101 737
Nyinvesteringar under året	7 312	7 389	9 085	10 756
Aktiverade Reinvesteringar under året	1 760	1 985	2 018	1 811
Avskrivningar	-3 769	-3 679	-3 853	-4 196
Totala tillgångar utgående balans	88 793	94 487	101 737	110 108

Eget kapital	25 633	26 160	26 869	27 573
Utdelning	-315	-315	-300	-300
Låneskuld	49 050	54 845	61 372	69 162
Övriga skulder	14 110	13 482	13 496	13 373
Summa eget kapital o skulder	88 793	94 487	101 737	110 108
Nyckeltal	2023	2024	2025	2026
Soliditet ¹ (%)	29	28	26	25
Avkastning totalt kapital ² (%)	1,7	2,3	2,5	2,5
Avkastning eget kapital ³ (%)	2,4	3,3	3,8	3,7
Självfinansieringsgrad (%)	38	40	37	36

¹ Eget kapital i förhållande till balansslutningen (summa skulder och eget kapital)

² Rörelseresultat i förhållande till genomsnittliga totala tillgångar (ränteintäkter försumbara här)

³ Resultat efter skatt i förhållande till genomsnittligt eget kapital

8.4.6 Lånetak per bolag

Som framgår i kapitel 4, avsnitt Skuldutveckling och finansieringsstrategi, ska kommunfullmäktige i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för finansverksamheten besluta om årligt lånetak, dels för kommunen totalt, dels för respektive bolag/koncern. I tabellen nedan framgår förslag till lånetak. Med utgångspunkt i bolagens skuldprognoser inlämnade under april 2023 har stadsledningskontoret beräknat respektive bolags/koncerns bedömda utgående skuld per 2024-12-31 och förslag till lånetak. I tabellen framgår även förslag till totalt låne- och borgenstak för Göteborgs Stad.

Bolag, mnkr	Skuld 2022-12-31	Skuld förändring 2023	Skuld förändring 2024	Skuld 2024-12-31	Kredit utrymme	Förslag lånetak 2024	Lånetak 2023
Göteborgs Stadshus	4 971	-290	21	4 702		5 100	5 200
Göteborg Energi koncern	4 326	1 614	1 690	7 630		8 300	4 800
Liseberg	1 631	841	41	2 513		2 900	2 700
Älvstranden	1 557	865	610	3 032		3 300	3 400
Framtiden koncern	23 691	1 069	1 792	26 552		29 000	29 000
Göteborgs Hamn	1 231	711	1 236	3 178		3 500	2 600
Higab	3 146	802	550	4 498		4 900	4 000
Göteborgs Stads Leasing	1 241	273	84	1 598		1 800	1 500
Gryaab	1 075	50	110	1 235		1 400	1 200
Renova koncern	1 074	294	260	1 628		1 800	1 800
Övriga rörelsekrediter	6	0	0	0	262	800	600
Summa	43 943	6 229	6 394	56 566	0	62 800	56 800
Kommunens låne- och borgensramar, mnkr	Skuld 2022-12-31	Skuld förändring 2023	Skuld förändring 2024	Skuld 2024-12-31		Förslag låne- och borgensramar 2024	Låne- och borgensramar 2023
Kommunens nettolåneskuld	9 329	1 800	1 900	13 029			
Total extern skuld	51 404	8 029	8 294	67 727		74 500	64 500
borgensåtaganden						7 000	9 000
- varav till kommunens bolag						6 000	8 000
<p>Förutsättningar för lånetaket beskrivs i avsnittet Skuldutveckling och finansieringsstrategi.</p> <p>Kolumnen Kreditutrymme inkluderar de internkreditsutrymmen vissa bolag har som en form av rörelsekredit.</p> <p>Föreslagna lånetak har efter beräkning av förväntad skuld påförts en buffert.</p> <p>I Göteborg Stads samlade lånevolym ingår bolagens lånevolym tillika rörelsekrediter.</p>							

Bilagor

- Verksamhetsnominering 2024
- Nämndernas investeringsnomineringar
- Bolagens investeringsplaner 2024-2033
- Bilaga taxor och avgifter
- PM strategisk infrastruktur för Göteborg 2023
- Bilaga kostnad per kund bastjänster och digital infrastruktur
- Årlig analys av digital utveckling och förvaltning
- Bilaga – Förutsättningar för Stadshuskoncernens finansiella samordning
- Planer och program
- Översikt beskrivning av förutsättningar och lösningsidéer för subvention av periodbiljetter
- Arbetskraften räcker inte till - Kompetensförsörjningsprognos Göteborgs Stad 2023-2032